

1931 KOLEDAR

DRUŽBE SV. MOHORJA V CELJU

VSEBINA

Kalendarij in imenik svetnikov	2—32	O novem kazenskem zakoniku	83—87
Poštne, kolkovanje	33—35	Nova upravna razdelitev Jugoslavije	87—89
Knjige za 1932, Glasnik Družbe sv. Mohorja	36—37	Države sveta	90—94
Kolednik	38—41	O sportu	94—96
Evharistični kongres v Zagrebu	42—43	Razgled po svetu	97—104
Zaklesneli gost	44—45	Gospodinjstvo	105
Galjot je vozil galejico	46—48	Slovo nadškofa dr. Jegliča	106
Mož na kameli	49—52	Škof dr. Karlin — zlatomašnik	107
Črtica	53—54	Smrtna žetev	108—115
Po pamet tekó	54—56	Prosvetni domovi	115—117
Kar hočeš: srečo ali nesrečo	57—64	Misijski kongres v Ljubljani	117—118
Vojna s strupenimi plini	64—69	Nekaj važnejših dogodkov	118—124
Za povzdigo kmečkega gospodarstva	69—73	Seznam župnij, krajev in poverjenikov	124—133
Ob desetletnici koroškega plebiscita	74—82	Sejmi v Sloveniji in na Koroškem	134—137

NAZNANILO

Vsak družbenik dobi letos za redno članarino 20 Din šest knjig.

1. Koledar za leto 1931.	Za doplačilo:
2. Slov. Večernice, 83. zv.	1. Bajke in pripovedke.
3. Zgodovina slov. naroda.	2. Knjiga o zdravju.
4. Boj sadnim škodljivcem.	3. Primorske novele.
5. Mati.	4. V samotah pragozda.
6. Življenje svetnikov.	5. V oblasti čarodejev.

Opozorilo! Vsak član naj prejme knjige tam, kjer se je vpisal, čeprav je med letom bivališče spremenil. — Stroške (za poštino, voznino, omot itd.) povrnejo člani poverjenikom. — Vpisovalne pole naj se posameznikom s članarino vred pošljejo do 5. marca Družbi sv. Mohorja v Celju. — Prosimo: Gg. poverjeniki naj pri oddaji knjig že vpisujejo člane za bodoče leto. Nabrano udnino naj pošiljajo sproti. — Dosmrtniki se zglasite že jeseni pri poverjeniku, kjer želite dobiti knjige za bodoče leto.

Letnina za leto 1931 je — kakor lani — 20 Din, in sicer za vsako posamezno osebo ali ustanovo. — **Dosmrtnina** znaša 500 Din za vsako osebo, za župniške ali šolske knjižnice in društva (hiše ali cele družine se ne sprejemajo za dosmrtno ude). Dosmrtniki z izplačano dosmrtnino do 50 kron (do št. 3220) naj doplačajo 12 Din, z dosmrtnino 80 kron (št. 3221—3275) naj doplačajo 11 Din, z dosmrtnino 200 kron (št. 3276—3317) 10 Din, z dosmrtnino 400 kron (št. 3318—3331) 7 Din, z dosmrtnino 900 kron (št. 3332—3340) 3 Din.

Posamezni letni udje, ki se neposredno pisмено oglašajo pri Družbi sv. Mohorja v Celju, plačajo 29 Din, in sicer udnine 20 Din ter za poštino in odpravnino 9 Din. Kdor naroči knjige za doplačilo, naj doplača za poštino in odpravnino 15 Din.

Udje v inozemstvu plačajo za knjige s poštino in odpravnino vred 36 Din. Kdor naroči knjige za doplačilo iz inozemstva, naj doplača za poštino in odpravnino še 10 Din.

Za ude v Ameriki velja zanaprej stara predvojna letnina, t. j. 1 dolar. Američani naj nakazujejo to vsoto po pošti ali po katerikoli banki vsak zase ali po več skupaj Družbi sv. Mohorja v Celju. Za knjige za doplačilo in za vezavo veljajo iste cene kot so označene zgoraj. Kdor pošlje zase naročnino, se mu dostavijo knjige na njegov naslov (prosimo točnih naslovov!); če se jih naroči več skupaj, naj se določi ime in naslov onega člana, ki se mu pošljejo knjige za vse skupaj.

Odbor Družbe sv. Mohorja: Dr. Fran Cukala, dr. Rudolf Blüml, Josip Zeichen, dr. Janko Brejc, dr. Lambert Ehrlich, Janez Hutter, dr. Franc Kotnik, msgr. Valentin Podgorc, Janez Vidović. — **Urednik družbenih knjig:** F. S. Finžgar, v Ljubljani, Pleteršnikova 30.

1931

KOLENDAR

DRUŽBE SV. MOHORJA

IZDALA IN ZALOŽILA DRUŽBA SV. MOHORJA V CELJU

NATISNILA MOHORJEVA TISKARNA V CELJU, R. Z. Z O. Z.
(FRAN MILAVEC, CELJE)

1825/41

NAŠA KRALJEVSKA RODOVINA:

ALEKSANDER I.,

kralj Jugoslavije, rojen 17. decembra 1888 na Cetinju;
regent od 24. junija 1914; kralj od 17. avgusta 1921.

MARIJA,

kraljica, rojena kot romunska kraljična 9. jan. 1899, poročena 8. junija 1922.

PETER,

prestolonaslednik, rojen 6. septembra 1923 v Beogradu.

TOMISLAV,

kraljevič, rojen 19. januarja 1928 v Beogradu.

ANDREJ,

kraljevič, rojen 28. junija 1929 na Bledu.

PAPEŽ PIJ XI.,

rojen 31. maja 1857 v Desio pri Milanu z imenom AHIL RATTI; za mašnika posvečen 20. decembra 1879; apostolski nuncij na Poljskem 6. junija 1919; kardinal in nadškof v Milanu 13. junija 1921; za papeža izvoljen dne 6. februarja 1922, kronan 12. februarja 1922.

VLADIKE SLOVENCEM:

DR. FRANČIŠEK BORGIA SEDEJ,

nadškof goriški, rojen 10. oktobra 1854 v Cerknem, posvečen za nadškofa v Gorici 25. marca 1906.

DR. ANTON BONAV. JEGLIČ,

škof ljubljanski, rojen v Begunjah 29. maja 1850, posvečen 12. septembra 1897 za škofa v Sarajevu, od 22. maja 1898 škof v Ljubljani.

DR. ANDREJ KARLIN,

škof lavantinski, rojen 15. novembra 1857 v Stari Loki na Gorenjskem, posvečen za škofa 19. marca 1911 v Trstu, škof v Mariboru od 29. julija 1923.

DR. ADAM HEFTER,

knez in škof krški, rojen 6. dec. 1871 v Prienu na Bavarskem, posvečen za škofa 7. februarja v Solnogradu, ustoličen v Celovcu 12. februarja 1915.

DR. ALOJZIJ FOGAR,

škof tržaški, rojen 27. januarja 1882 v Pevmi pri Gorici, posvečen za škofa 14. oktobra 1923 v goriški stolnici.

NAVADNO LETO 1931

ima 365 dni (med temi 65 nedelj in praznikov po starem štetju) ter se začne in konča s četrtkom.

Z A Č E T E K L E T A 1931.

Občno in državno leto se začne novega leta dan, 1. januarja.

Cerkveno leto se začne 1. adventno nedeljo, dne 29. novembra.

ASTRONOMIČNI LETNI ČASI.

Pomlad se začne dne 21. marca ob 15. uri in 07 min.

Poletje se začne dne 22. junija ob 10. uri 28 minut.

Jesen se začne dne 24. septembra ob 1 uri 24 min.

Zima se začne dne 22. decembra ob 20. uri 30 min.

Ure se štejejo od 1 do 24, t. j. od polnoči do polnoči.

GODOVINSKO ŠTEVILO.

Zlato število . . . 13 Rimsko število . . . 14

Epakta XI Nedeljska črka . . . D

Solnčni krog . . . 8 Letni vladar: Jupiter.

NEBESKA ZNAMENJA.

Pomlad:

ovén ♈ tehtnica . . . ♎
bik ♉ škorpíjon . . . ♏
dvojčka . . . II strelec . . . ♐

Poletje:

rak ♋ kozel . . . ♐
lev ♌ vodnar . . . ♑
devica . . . ♍ ribi . . . ♐

Jesen:

tehtnica . . . ♎
škorpíjon . . . ♏
strelec . . . ♐

Zima:

kozel . . . ♐
vodnar . . . ♑
ribi . . . ♐

PREMEKLJIVI PRAZNIKI.

Ime Jezusovo 4. januarja. Binkošti 24. maja.
Sv. Družina 11. januarja. Sv. Trojica 31. maja.
Sedemdesetnica 1. febr. Sv. Rešnje Telo 4. junija.
Peplnica 18. februarja. Srce Jezusovo 12. junija.
Žal. Mati božja 27. marca. Angelska nedelja 30. avg.
Velika noč 5. aprila. Roženv. nedelja 4. okt.
Nedelja varstva sv. Jožefa. Posv. cerkvá 18. oktobra.
26. aprila. Kristus Kralj 25. okt.
Križevó 11., 12., 13. maja. Zahvalna nedelja 8. nov.
Vnebohod 14. maja. Prva adv. ned. 29. nov.

Od božiča do pepelnice je 54 dni = 7 tednov 5 dni.

Z zvezdico (*) zaznamovani prazniki: svečnica, oznanjenje Marije Device, velikonočni ponedeljek, binkoštni ponedeljek, rojstvo Marije Dev., sv. Štefan niso več cerkveno zapovedani prazniki.

P O S T I I N Z D R Ž K I.

1. Pomladne (postne) kvatre 25., 27., 28. februarja.
2. Poletne (binkoštné) kvatre 27., 29., 30. maja.
3. Jesenske kvatre 16., 18., 19. septembra.
4. Zimske (adventne) kvatre 16., 18., 19. decembra.

1. Dnevi zgolj z držka (da se ne sme uživati meso, pa se sme večkrat najesti do sita) imajo *.
2. Dnevi zgolj posta (sme se uživati meso, pa se sme le enkrat do sita najesti) imajo †.
3. Dnevi strogega posta (se ne sme uživati meso in se sme le enkrat do sita najesti) imajo ††.

Razen tega naj se vsak vernik ravna po predpisih svoje škofije.

ZNAMENJA ZA MESEČNE SPREMEME.

Mlaj ☾ ščip ali polna luna. ☽
Prvi krajec ☾ Zadnji krajec . . . ☾

MRKI SOLNCA IN LUNE.

V letu 1931 bo solnce mrknilo trikrat, luna pa dvakrat. Pri nas bosta vidna le lunina mrka.

Popolni lunin mrk bo 2. aprila, začne se ob 19:23 in konča ob 22:52; viden bo na zapadnem delu Tihega oceana, v Avstraliji, Aziji, na Indijskem oceanu, v Afriki, Evropi, na Atlantskem oceanu in na vzhodu Južne Amerike. — Drugi popolni lunin mrk bo 26. septembra, začne se ob 18:54 in konča ob 22:42; viden bo na severnem delu Tihega oceana, v Avstraliji in Aziji, na Indijskem oceanu, v Afriki in Evropi, na Atlantskem oceanu in po južnih delih Južne Amerike.

Delni solnčni mrk bo 17. in 18. aprila; začne se ob 23:57 in konča ob 3:32; viden bo v Aziji in Evropi ter na Severnem ledenem morju. — Drugi mrk bo 12. septembra, in sicer od 5:13 do 6:09 in bo viden severozapadno v Severni Ameriki in na vzhodnem koncu Azije. — Tretji mrk bo 11. oktobra ter bo viden od 12:01 do 15:49 v Južni Ameriki, na južnem Atlantskem oceanu, na Tihem oceanu in na Južnem ledenem morju.

VREMENSKI KLJUČ.

s katerim vsakdo lahko zvé za vreme celega leta naprej, ako le vé, kdaj se izpremeni luna (t. j.: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☾, ščip ☽, zadnji krajec ☾ in mlaj ☾). — Ta vremenski ključ je napravil slavni zvezdoslovec J. W. Herschel in dunajska kmetijska družba ga je l. 1839 spoznala za najbolj zanesljivega.

Pomeni pa, kadar se izpremeni luna:

Ob uri	Poleti	Pozimi
od 24. do 2.	lepo	mrzlo, če ni jugozapadnik
od 2. do 4.	mrzlo in dež	sneg in vihar
od 4. do 6.	dež	sneg in vihar
od 6. do 10.	spremenljivo	dež ob severozapadniku, sneg ob vzhodniku
od 10. do 12.	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter
od 12. do 14.	veliko dežja	sneg in dež
od 14. do 16.	spremenljivo	lepo in prijetno
od 16. do 18.	lepo	lepo
od 18. do 22.	lepo ob severu ali zapadniku, dež ob jugu ali jugozapadniku,	dež in sneg ob jugu ali zapadniku
od 22. do 24.	lepo	lepo

O p o m b a. Celo leto se razdeli na dva dela, t. j. na poletje in na zimo; za poletje velja čas od 15. aprila do 16. oktobra, ostali čas pa velja za zimo:

PROSINEC

JANUAR

H.

V.

PO HRVATSKO: SIJEČANJ. — PO SRBSKO: JAHYAP. — PO ČEŠKO: LEDEN. —
PO POLJSKO: STYCZEN. — PO RUSKO: ЯНВАРЬ.

1	Č	Novo leto. Obrezovanje Gospodovo.	16	P *	Marcel, papež; Berard, m.
2	P *	Makarij (Blaženko) Aleks.	17	S	Anton, pušč.; Marijan, m.
3	S	Genovefa, dev.; Antér, p.	18	N	2. po razgl. Gospodovem.
4	N	Ned. po n.l. Ime Jezusovo.	19	P	Sv. Petra stol v Rimu. ☉
5	P *	Tit, škof; Angela Fol. ☽	20	T	Marij in tovariši, mučenci.
6	T	Telesfor, muč.; Emilijana.	21	S	Fabijan in Sebastijan, muč.
7	S	Sv. Trije kralji. Razgl. G.	22	Č	Neža (Janja), dev., muč.
8	Č	Valentin (Zdravko), škof.	23	P *	Vincencij (Vinko), muč.
9	P *	Severin, opat; Teofil, muč.	24	S	Zaroka Marije Device.
10	S	Julijan in Bazilisa, muč.	25	N	Timotej, škof; Evgenij, m.
11	S	Pavel, pušč.; Viljem, škof.	26	P	3. po razgl. Gospodovem.
12	N	1. po razgl. Gospodovem.	27	P	Spreobrnjenje Pavla.
13	P	Sv. Družina. Higin, p. ☽	28	T	Polikarp, škof; Pavla, vd.
14	P	Alfred, opat; Arkadij, m.	29	T	Janez Zlatoust, c. uč. ☽
15	T	Veronika Miš., devica.	30	S	Roger, Egidij in Odorik.
16	S	Feliks (Srečko) Nolanski.	31	Č	Francišek Sal., cerkv. uč.
17	Č	Maver, opat; Habakuk.	32	P *	Martina, dev., mučenica.
18	S		33	S	Peter Nol., sp.; Marcela.

☉ Ščip dne 4. ob 14:15 (sneg).

☽ Zadnji krajec dne 11. ob 6:09 (vetr.).

☉ Mlaj dne 18. ob 19:36 (dež in sneg).

☽ Prvi krajec dne 27. ob 1:06 (sneg, vih.).

Solnce stopi v znamenje **vodnarja**
dne 21. ob 1:18.

Dan zraste za 1 uro in 1 minuto.

Dan je dolg od 8^h 25' do 9^h 26'.

Okrog 3400 pr. Kr. kralj Menes ustanovi egipčansko državo.

JANUARIMA 31 DNL

Človek ima pred sabo življenje in smrt; kar hoče, mu bo dano.

(Sv. pismo. Sir 15, 16.)

Nedelja po novem letu: Jožef in Marija se vrneti z Detetom iz Egipta. (Mt 2, 19—23.) / Božja previdnost ravna naša pota. — 1. po razglasenju Gospodovem: Dvanajstletni Jezus v templju. (Lk 2, 42—52.) / Spomni se, da posvečuješ Gospodov dan. — 2. po razgl. Gosp.: O ženitnini v Kani Galilejski. (Jan 2, 1—11.) / Marija posredovalka med nami in Jezusom. — 3. po razglasenju Gosp.: Jezus ozdravi stotnikovega hlapca. (Mt 8, 1—13.) / Gospod, reci le besedo, in ozdravljena bo moja duša.

ZAPISKI

1. I. 1863 osvoboditev sužnjev v Zedinjenih državah Sev. Amerike.
2. I. 1905 Japonci zavzamejo Port Arthur.
8. I. 1918 Wilson proglasi »14 točk«.
10. I. 1920 začetek Zveze narodov.
18. I. 1871 obnovitev nemškega cesarstva.

Če plohe v prosincu jamejo dreti,
ženjice poleti nimajo kaj žeti.

Če Vinka solnce peče,
v sode vince teče.

Prosınca gorkota, jeseni sirota.

V prosincu mrzlo da poka,
bo v jeseni sadje in moka.

SVEČAN

KIA

FEBRUAR

PO HRVATSKO: VELJAČA. — PO SRBSKO: ФЕБРУАР. — PO ČEŠKO: ÚNOR. —
PO POLJSKO: LUTY. — PO RUSKO: ФЕБРАЛЬ.

1 N	1. predpepeln. nedelja. Ignacij (Ognjeslav), škof.	15 N	3. predpepeln. nedelja. Favstin, muč.; Jordan, sp.
2 P	Svečnica, Darov. Gosp.	16 P	Julijana, devica, mučenica.
3 T	Blaž, šk., m.; Oskar, šk. ☉	17 T	Pust. Franč. K.; Greg. ☉
4 S	Andrej Korsini, škof.	18 S††	Pepelnica. Simeon, škof.
5 Č	Agata, devica, mučenica.	19 Č †	Konrad, pušč.; Julijan.
6 P *	Amand, škof; Doroteja.	20 P††	Sadot, škof, in tovariši, mučenci; Elevterij, šk.
7 S	Romuald, op.; Julijana, vd.	21 S †	Irena (Miroslava), devica.
8 N	2. predpepeln. nedelja. Janez od Mata; Emilijan.	22 N	1. postna nedelja. Sv. Petra stol; Margar. K.
9 P	Apolonija, devica, muč. ☾	23 P †	Peter Damiani, cerkv. uč.
10 T	Sholastika, devica, Sotéra, dev., muč.; Viljem, papež.	24 T †	Matija (Bogdan), apostol.
11 S	Lurška Mati božja.	25 S †	Kvatre. Valburga, devica; Feliks (Srečko), papež. ☽
12 Č	Sedem sv. Ustanoviteljev.	26 Č †	Matilda, devica; Viktor.
13 P *	Katarina Ričijska, devica; Gregorij II., papež.	27 P††	Kvatre. Gabriel od Ž. M. b.
14 S	Valentin (Zdravko), muč.	28 S †	Kvatre. Roman; Anton. Fl.

- ☉ Ščip dne 3. ob 1:26 (mrzlo).
☾ Zadnji krajec dne 9. ob 17:10 (lepo).
☉ Mlaj dne 17. ob 14:11 (dež in sneg).
☽ Prvi krajec dne 25. ob 17:42 (lepo).

Solnce stopi v znamenje rib
dne 19. ob 15:41.
Dan zraste za 1 uro 27 minut.
Dan je dolg od 9^h 29' do 10^h 56'.

480 pr. Kr. Grki premagajo Perzijane pri Salamini.

FEBRUAR IMA 28 DNI

Jaz sem luč sveta; kdor hodi za menoj, ne hodi v temi, ampak ima luč življenja.

(Zveličar. Jan 8, 12.)

1. predpepelnična: O delavcih v vinogradu. (Mt 20, 1—16.) / Bog, ki nas je ustvaril brez nas, nas ne bo zveličal brez nas. — 2. predpepelnična: Prilika o sejavcu in semenu. (Lk 8, 4—15.) / Božja beseda obrodi v preprostih, ne v prevzetnih srcih. — 3. predpepelnična: Jezus ozdravi slepca. (Lk 18, 31—43.) / Vera odpre duši oči, da spozna razodete resnice. — 1. postna: Jezus trikrat skušan. (Mt 4, 1—11.) / Skušnjav ne zmagaš razen z božjim orožjem.

ZAPISKI

- 2. II. 962 Oton Veliki kronan za rimskega cesarja.
- 4. II. 1815 rojen Josip Juraj Strossmayer v Osjeku.
- 8. II. 1725 umrl ruski car Peter Veliki.
- 22. II. 1848 revolucija v Parizu.
- 23. II. 303 cesar Dioklecijan začne preganjati kristjane.

Če na svečnico od strehe kane prejko od sveče, ne bo še kmalu konec zime.

Ako sneg delj ko sedemnajst tednov leži, slaba letina sledi.

Če ptiči ujeti so tolsti, mastnati, bo dosti snega še in mraza prestat.

SUS'EC

MAREC

V.

PO HRVATSKO: OŽUJAK. — PO SRBSKO: MAPAT. — PO ČEŠKO: BŘEZEN. —
PO POLJSKO: MARZEC. — PO RUSKO: МАРТЪ.

1	N	2. postna nedelja. Albin (Belko), šk.; Anton.	17	T †	Patrik, škof; Jedert, dev.
2	P †	Simplicij, p.; Neža (Janja).	18	S †	Ciril Jeruzal., cerkv. uč.
3	T †	Kunigunda, ces.; Marin.	19	Č †	Jožef, ženin Marije Dev. ☉
4	S †	Kazimir; Lucij, papež. ☞	20	P††	Aleksandra, m.; Janez P.
5	C †	Janez Jožef od Križa.	21	S †	Benedikt, op.; Serápion.
6	P††	Perpetua in Felicita, muč.	22	N	5. postna (tiha) nedelja. Lea; Katarina Gen.
7	S †	Tomaž Akvinski, c. uč.	23	P †	Jožef Oriol; Pelagija, muč.
8	N	3. postna nedelja. Janez od Boga, spozn.	24	T †	Gabriel, arhangel.
9	P †	Franciška Rim.; Gregorij.	25	S †	Oznanjenje Marije Device.
10	T †	40 mučencev; Makarij.	26	Č †	Emanuel, m.; Maksima, m.
11	S †	Sredpostna. Sofronij, šk. ☾	27	P††	Dev. Marija sedem žal. Rupert, škof. ☽
12	Č †	Gregorij Vel., p.; Bernard.	28	S †	Janez Kap.; Sikst III.
13	P††	Teodora, m.; Kristina, m.	29	N	6. postna (cvetna) nedelja. Ciril, muč.; Bertold, sp.
14	S †	Matilda, kraljica; Pavlina.	30	P †	Janez Klimak, opat.
15	N	4. postna (sredpostna).	31	T †	Modest, šk. krški; Benjam.
16	P †	Hilarij in Tacijan, muč.			

☞ Ščip dne 4. ob 11'36 (mrzlo, veter).

☾ Zadnji krajec dne 11. ob 6'15 (sneg).

☉ Mlaj dne 19. ob 8'51 (dež in sneg).

☽ Prvi krajec dne 27. ob 6'04 (mrzlo).

Solnce stopi v znamenje ovna
dne 21. ob 15'07. — Začetek pomladi.

Noč in dan sta enako dolga.

Dan zraste za 1 uro 46 minut.

Dan je dolg od 10^h 59' do 12^h 45'.

323 pr. Kr. umrl Aleksander Véliki.

M A R E C I M A 3 1 D N I.

Ako boš iskal Gospoda, svojega Boga, ga boš našel, če ga boš le iskal iz vsega srca in z vso bridkostjo svoje duše.

(Sv. pismo. V. Moz 41, 29.)

2. postna: Jezus se na gori izpremeni. (Mt 17, 1—9.) / Ne v hrupu sveta, v samoti se nam razodeva Bog. — 3. postna: Jezus izžene hudiča iz mutca. (Lk 11, 14—28.) / Kdor ni s Kristusom, je zoper njega. — 4. postna (sredp.): Jezus nasiti pet tisoč mož. (Jan 6, 1—15.) / Brez božjega blagoslova je prazno naše delo. — 5. postna (tiha): Judje hočejo Jezusa kamenjati. (Jan 8, 46—59.) / Pot resnice vodi skozi točo psovk in laži. — 6. postna (cvetna): Jezus jezdi slovesno v Jeruzalem. (Mt 21, 1—9.) / Od slave do križa je samo en korak.

Z A P I S K I.

- 3. III. 1861 odpravljeno kmečko podložništvo v Rusiji.
- 13. III. 1848 revolucija na Dunaju.
- 15. III. 44 pr. Kr. umorjen Julij Cezar.
- 17. III. 1861 Viktor Emanuel I. oklican za »kralja Italije«.
- 30. III. 1856 sklenejo Rusi in Francozi mir v Parizu.

Če sušec vabi ovčice na paše zelene,
jih mali traven spet v hleve sežene.

Če sušec grmi — lakota beži.

Če v sušcu more kmet orati,
bo v malem travnu moral počivati.

Kar sušca zeleni,
se rado posuši.

MALITRAV.

APRIL

H.

V.

PO HRVATSKO: TRAVANJ. — PO SRBSKO: АПРИЛ. — PO ČEŠKO: DUBEN. —
PO POLJSKO: KWIECIEŃ. — PO RUSKO: АПРѢЛЬ.

1	S †	Hugo, šk.; Venancij, šk.	16	Č	Benedikt Jožef Labre.
2	Č †	Veliki četrtak. Franč. P. ☉	17	P *	Anicet, p.; Rudolf, muč.
3	P ††	Veliki petek. Rihard, šk.	18	S	Apolonij, m.; Antia, m. ☾
4	S †	Velika sobota. Izidor Sev.	19	N	2. povelikonočna nedelja.
5	N	Velika noč. Vstaj. Gosp.			Leon IX., papež; Konrad.
		Vincencij (Vinko); Irena.	20	P	Neža (Janja) Mont., dev.
6	P	Veliki ponedeljek. * Sikst I.	21	T	Anzelm, c. uč.; Simeon.
7	T	Herman Jožef; Hegezip.	22	S	Varstvo sv. Jožefa. Sotér.
8	S	Albert, škof; Julija Bill.	23	Č	Adalbert (Vojteh), škof, m.
9	Č	Marija Kleof.; Tomaž T. ☾	24	P *	Jurij, m.; Fidelis Sigm., m.
10	P *	Ecehiel, prerok; Mehtilda;	25	S	Marko, evang.; Ermin. ☽
		Marko Bolonjski.			
11	S	Leon Vel., pap., cerkv. uč.	26	N	3. povel. Varstva sv. Jož.
					M. B. dobrega sveta.
12	N	1. povelik. (bela) nedelja.	27	P	Peter Kanizij; Peregrin.
		Julij I., papež; Angelus.	28	T	Pavel od Križa, spozn.
13	P	Hermenegild, muč.; Ida.	29	S	Peter, muč.; Robert, opat.
14	T	Justin, muč.; Valerijan, m.	30	Č	Katarina Sienska, devica;
15	S	Teodor, muč.; Peter Gonz.			Marijan, mučenec.

☉ Ščip dne 2. ob 21:06 (spremenljivo).

☾ Zadnji krajec dne 9. ob 21:15 (mrzlo).

☼ Mlaj dne 18. ob 2:00 (lepo, hladno).

☽ Prvi krajec dne 25. ob 14:40 (lepo).

Solnce stopi v znamenje bika
dne 21. ob 2:44.Dan zraste za 1 uro 39 minut.
Dan je dolg od 12^h 48' do 14^h 27'.

146 pr. Kr. Rimljani razrušijo Kartagino.

A P R I L I M A 3 0 D N I.

**Ne bodi za poroka čez svoje moči; če si pa sprejel poroštvo,
misli na vračilo.**

(Sv. pismo. Sir 8, 16.)

Velikonočna: Jezus vstane od mrtvih. (Mk 16, 1—7.) / Do vstajenja vodi bogovdano trpljenje. — **1. povelik.:** Jezus se prikaže ob zaprtih durih. (Jan 20, 19—31.) / Kes je velesila, iz katere kali prenovljenje človeštva. — **2. povelik.:** Jezus dobri pastir. (Jan 10, 11—16.) / Javno delo bi bilo uspešnejše, da je več dobrih pastirjev in manj najemnikov. — **3. povelik.:** Jezus napoveduje svoj odhod. (Jan 16, 16—22.) / Čim bolj krščansko živiš, tem več boš prestal, a konec bo zmagal in veselje.

Z A P I S K I.

- 2. IV. 568 Langobardi odidejo iz Panonije v Italijo.
- 6. IV. 1909 Peary doseže severni tečaj.
- 13. IV. 1829 proglaš. enakopravnost katoličanov v Angliji.
- 16. IV. 1346 Dušan Silni kronan za carja Srbov in Grkov.

Slana v aprilu je bolj nevarna
kot poleti toča in suša soparna.
Dež v aprilu je res
božji dar iz nebes.
Če je mali traven preveč gorak,
se veliki traven obrne naopak.
Kolikor pred sv. Markom žaba reglja,
toliko po sv. Marku počiva molkla.

VELIKI TRAV.

MAJNIK

H.

V.

PO HRVATSKO: SVIBANJ. — PO SRBSKO: MAJ. — PO ČEŠKO: KVETEN. —
PO POLJSKO: MAJ. — PO RUSKO: MAJ.

1 P *	Filip in Jakob ml., apost.	17 N	6. povelikonočna nedelja.
2 S	Atanazij, c. uč.; Sekund. ☞		Pashal Bajl.; Bruno, šk. ☞
3 N	4. povelikonočna nedelja.	18 P	Erik, kralj; Aleksandra, d.
4 P	Najdenje sv. križa. Aleks.	19 T	Peter Celestin, papež.
5 T	Monika; Florijan (Cvetko).	20 S	Bernardin Sien.; Plavtila.
6 S	Pij V., papež; Irenej, škof.	21 Č	Feliks (Srečko) Kantal, sp.
7 Č	Janez Ev. pred l. v.; Judita.	22 P *	Emil (Milan); Margarita.
8 P *	Stanislav, škof; mučenec.	23 S††	Janez K. de R.; Deziderij.
9 S	Prikazen Mihaela, arhang.	24 N	Binkošti. Prihod sv. Duha.
	Gregorij Nac.; Beat, sp. ☞		Marija Dev. pomočn. kr. ☞
10 N	5. povelik. (križeva) ned.	25 P	Bink. ponedeljek. ☞ Urban.
11 P	Antonin, škof; Janez Av.	26 T	Filip Nerij, spoznavavec.
12 T	Frančišek H. } Križevo.	27 S †	Kvatre. Beda (Veda) Čast.
13 S	Pankracij, m. } Križevo.	28 Č	Avguštin, šk.; Viljem, op.
14 Č	Servacij, muč. } Križevo.	29 P††	Kvatre. Marija Magdal.
15 P *	Kristusov vnebohod. Bonif.	30 S †	Kvatre. Ivana Orleanska.
16 S	Izidor, kmet, spozn.; Zofija.	31 N	1. pobink. Presv. Trojica.
	Janez Nepom.; Ubald, šk.		Angela, dev.; Kocijan. ☞

☞ Ščip dne 2. ob 6:14 (deževno).

☞ Zadnji krajec dne 9. ob 13:48 (dež).

☞ Mlaj dne 17. ob 16:28 (spremenljivo).

☞ Prvi krajec dne 24. ob 20:39 (lepo).

☞ Ščip dne 31. ob 15:33 (spremenljivo).

Solnce stopi v znamenje **dvojčkov**
dne 22. ob 2:16.

Dan zraste za 1 uro 16 minut.

Dan je dolg od 14^h 29' do 15^h 45'.

313 po Kr. cesar Konstantin dá svobodo krščanstvu.

MAJ IMA 31 DNI

Rahel odgovor utolaži jezo, trda beseda vnema srd.

(Sv. pismo. Preg 15, 1.)

4. povelik.: Jezus obeta učencem sv. Duha. (Jan 16, 5—14.) / Ni vse, kar se človeku zdi hudo, vedno res tako. — 5. povelik.: Jezus uči o moči molitve. (Jan 16, 23—30.) / Kdor ne moli, zaupa zgolj sebi; kdor moli, zaupa Bogu. — 6. povelik.: O pričevanju sv. Duha. (Jan 15, 26—27; 16, 1—4.) / Mnogi napadajo vero, ker je ne poznajo. — **Binkoštna:** O sv. Duhu in o ljubezni. (Jan 14, 23—31.) / Usoda Cerkve je vedno enaka. — 1. pobink.: Jezusu je dana vsa oblast. (Mt 28, 18—20.) / Zaverovanost vase vodi v krivično sodbo o bližnjem.

ZAPISKI

- 5. V. 1789 začetek franc. revolucije.
- 5. V. 1821 umrl Napoleon I. na otoku Sv. Helene.
- 20. V. 1498 Vasco de Gama dospe okoli Afrike v Indijo.
- 23. V. 1915 Italija napove vojno Avstro-Ogrski.
- 29. V. 1453 Turki zavzamejo Carigrad.

Ta mesec cedi najobilnejše, druga polovica njegova najbolj zdrave rose.
 Mokri trojaki — tolst božič.
 O sv. Urbanu žito ni še dobljeno ne izgubljeno.
 Če veliki traven večerno roso napaja, bo dosti vina in obilna klaja.

ROZNIH

JUNIJ

H.

V.

PO HRVATSKO: LIPANJ. — PO SRBSKO: JUNE. — PO ČEŠKO: ČERVEN. —
PO POLJSKO: CZERWIEC. — PO RUSKO: ИЮНЬ.

1 P	Fortunat, sp.; Kuno.	16 T	Jošt, opat; Francišek R. ④
2 T	Erazem, šk.; Marcelin, m.	17 S	Adolf, škof; Nikander.
3 S	Klotilda, kr.; Pavla, dev.	18 Č	Efrem Sirski, cerkv. uč.
4 Č	Presveto Rešnje Telo.	19 P *	Julijana; Gervazij in P.
5 P *	Bonifacij, šk.; Valerija, m.	20 S	Silverij, papež, mučenec.
6 S	Norbert, šk.; Bertrand, šk.	21 N	4. pobinkoštna nedelja.
7 N	2. pobinkoštna nedelja.		Alojzij (Vekoslav), spozn.
8 P	Robert, op.; Babtista Var.	22 P	Pavlin Nol., šk.; Ahacij.
9 T	Medard, škof; Pacifik. C	23 T	Agripina, devica, mučen.;
10 S	Primož in Felicijan, muč.		Ediltruda, kraljica. D
11 Č	Margareta, kr.; Bogomil.	24 S	Kres. Rojstvo Jan. Krstn.
12 P *	Barnaba, ap.; Marcijan, m.	25 Č	Viljem, opat; Henrik, šk.
	Srce Jezusovo. Janez F.;	26 P *	Janez in Pavel, mučenca.
	Leon III., papež.	27 S	Hema (Ema), vd.; Ladislav.
13 S	Anton Padovanski, spozn.	28 N	5. pobinkoštna nedelja.
14 N	3. pobinkoštna nedelja.		Vidovdan. Irenej, škof.
	Bazilij, c. uč.; Elizej, pr.	29 P	Peter in Pavel, apostola.
15 P	Vid in tov., m.; Germana.	30 T	Spomin sv. Pavla. Luc. ⑤

C Zadnji krajec dne 8. ob 7:18 (sprem.).

④ Mlaj dne 16. ob 4:02 (mrzlo, dež).

D Prvi krajec dne 23. ob 1:23 (lepo).

⑤ Ščip dne 30. ob 1:47 (lepo).

Solnce stopi v znamenje raka dne 22. ob 10:28. — Začet. poletja. Dan zraste do 21. za 19 min. in se zopet skrči do 30. za 3 min. Najdaljši dan in najkrajša noč. Dan je dolg od 15^h 46' do 16^h 2'.

395 cesar Teodozij razdeli rimsko cesarstvo v vzhodni in zahodni del.

J U N I J I M A 3 0 D N I.

V miru si lahko z mnogimi ljudmi, svetovavec pa ti bodi med tisoči eden.

(Sv. pismo. Sir 6, 6.)

2. pobink.: Prilika o veliki večerji. (Lk 14, 16—24.) / Prevelike časne brige so poguba duši. — 3. pobink.: Priliki o izgubljeni ovci in o izgubljenem denarju. (Lk 15, 1—10.) / Misel božja o grešniku je redko po sodbi ljudi. — 4. pobink.: Čudežni ribji lov. (Lk 5, 1—11.) / Bog ne tehta dela po uspehih, ampak po duhu, v katerem ga vršiš. — 5. pobink.: O grehu v misli in besedi. (Mt 5, 20—24.) / Hudoben jezik je nevarnejši od noža.

Z A P I S K I.

- 2. VI. 1848 otvorjen slovanski kongres v Pragi.
- 8. VI. 1508 rojen Primož Trubar.
- 9. VI. 1815 končan dunajski kongres.
- 18. VI. 1815 Napoleon I. premagan pri Waterloo.
- 28. VI. 1919 Francozi in Nemci sklenejo mir v Versaillesu.

Kakor vreme na Medarda kane,
tako ves mesec ostane.
Sever, ki v tem mesecu pogosto vleče,
nam v deželo obilo žita privleče.
Če kres deži — orehov ni.
Ako se kukavica dolgo po kresu
oglaša, draginjo prinaša.

MALI SRPAN

JULIJ

H.

V.

PO HRVATSKO: SRPANJ. — PO SRBSKO: ЈУЛИЈЕ. — PO ČEŠKO: ČERVENEC. —
PO POLJSKO: LIPIEC. — PO RUSKO: ИЮЛЬ.

1 S	Presv. Rešnja Kri. Teobald.	16 Č	Devica Marija Karmelska.
2 Č	Obiskovanje Marije Dev.	17 P *	Aleš, sp.; Marcelina, dev.
3 P *	Leon II., p.; Bernardin.	18 S	Friderik (Miroslav), muč.
4 S	Urh, škof; Berta, devica.	19 N	8. pobinkoštna nedelja.
5 N	6. pobinkoštna nedelja.		Vinc. (Vinko); Aurea (Zlata).
	Ciril in Metod, slov. apost.	20 P	Margareta, devica, muč.
6 P	Izaija, prerok; Bogomila.	21 T	Prakseda, devica, muč.
7 T	Vilibald, škof; Pulherija.	22 S	Marija Magd. (Majda).
8 S	Evgenij III.; Elizabeta.	23 Č	Apolinarij, škof, mučenec.
9 Č	Nikolaj in tov., mučenci.	24 P *	Kristina, d., m.; Magd. P.
10 P *	Amalija; Veronika J., dev.;	25 S	Jakob (Radoslav) st., ap.
	Felicita s 7 sinovi, m.	26 N	9. pobinkoštna nedelja.
11 S	Pij I., pap.; Olga; Savin, m.		Ana, mati Marije Device.
12 N	7. pobinkoštna nedelja.	27 P	Pantaleon, mučenec.
	Mohor in Fortunat, muč.	28 T	Viktor (Zmagoslav), pap.
13 P	Anaklet, p.; Franč. Solan.	29 S	Marta, dev.; Beatrika.
14 T	Bonaventura, cerkveni uč.	30 Č	Abdon in Senen, muč.
15 S	Vladimir, kralj; Henrik.	31 P *	Ignacij (Ognjeslav) Lojola.

(Zadnji krajec dne 8. ob 0:52 (lepo).

☉ Mlaj dne 15. ob 13:20 (veliko dežja).

☽ Prvi krajec dne 22. ob 6:16 (dež).

☼ Ščip dne 29. ob 13:48 (veliko dežja).

Solnce stopi v znamenje leva
dne 23. ob 21:22. Začetek pasjih dni.

Dan se skrči za 54 minut.

Dan je dolg od 16^h 02' do 15^h 08'.

843 frankovska država se razdeli v Verdunu na tri dele.

JULIJ IMA 31 DNI

Dobrodelnost je kot vrt, poln blagoslova; usmiljenje ostane na večne čase.

(Sv. pismo. Sir 40, 17.)

6. pobink.: Jezus nasiti štiri tisoč mož. (Mk 8, 1—9.) / Glad po spoznanju resnice je večkrat hujši od telesne lakote. — 7. pobink.: O lažnivih prerokih. (Mt 7, 15—21.) / Nesreča za narod so vodniki, ki delajo ljudskim strastem po godu. — 8. pobink.: O krivičnem hišniku. (Lk 16, 1—9.) / Rabi premoženje tako, da ti rodi večnih vrednot. — 9. pobink.: Jezus joka nad Jeruzalemom. (Lk 19, 41—47.) / Blagor mu, kdor spozna božje obiskanje.

ZAPISKI

3. VII. 1866 Prusi premagajo Avstrijce pri Kraljevem gradu. 4. VII. 1776 Zed. drž. Sev. Amerike proglasé svojo neodvisnost. 14. VII. 1789 francoski revolucionarji zavzamejo Bastiljo. 15. VII. 1099 križarji osvojé Jeruzalem. 24. VII. 1923 sklenjen mir s Turčijo.	Če na Marijino obiskovanje deži, potem dež štirideset dni trpi. Ako mravlje preko navade mravljišča znašajo, zgodnjo in hudo zimo oznanjajo. Če na dan sv. Marjete deži, orehov pričakovati ni; seno se ne more posušiti, lešniki bodo črvoviti.

VELIKI SRP

AVGUST

H.

V.

PO HRVATSKO: KOLOVOZ. — PO SRBSKO: AVGUST. — PO ČEŠKO: SRPEN. —
PO POLJSKO: SIERPIEN. — PO RUSKO: AVGUSTŲ.

1 S	Vezi sv. Petra. Makab. br.	17 P	Hiacint, sp.; Julijana, dev.
2 N	10. pobinkoštna nedelja. Porciunkula. Alfonz M. L.	18 T	Helena (Jelena), cesarica.
3 P	Najdenje sv. Štefana; Lidiya.	19 S	Ludovik T., šk.; Julij, muč.
4 T	Dominik (Vladimil), sp.	20 Č	Bernard, opat, c. uč.
5 S	Marija Devica Snežnica.	21 P *	Ivana Franč. Šantalska, d.
6 Č	Gospodovo spremenj. C	22 S	Timotej, m.; Hipolit, škof.
7 P *	Kajetan; Donat, škof, muč.	23 N	13. pobinkoštna nedelja. Filip (Zdenko) Ben., sp.
8 S	Ciriak in tovariši, mučenci.	24 P	Jernej, ap.; Ptolomej, šk.
9 N	11. pob. nedelja. Roman.	25 T	Ludovik, kr.; Patricija, d.
10 P	Lavrencij, m.; Pavla, d. m.	26 S	Zefirin I., p.; Bernard Of.
11 T	Suzana, dev., m.; Tiburcij.	27 Č	Jožef Kal.; Antuza, muč.
12 S	Klara, dev.; Hilarija, muč.	28 P *	Avguštin, c. uč.; Hermes. ☉
13 Č	Janez Berhm.; Kasijan. ☉	29 S	Obglavljenje Janeza Krst.; Sabina, mučenica.
14 P *	Evzebij, sp.; Atanazija, vd.	30 N	14. pobinkoštna nedelja. Roza Limanska, devica.
15 S	Vnebovzetje Marije Dev.	31 P	Rajmund (Rajko), spozn.
16 N	12. pob. nedelja. Joahim.		

C Zadnji krajec dne 6. ob 17:28 (lepo).

☉ Mlaj dne 13. ob 21:27 (lepo, toplo).

☾ Prvi krajec dne 20. ob 12:36 (dež).

☀ Ščip dne 28. ob 4:10 (mrzlo, dež).

Solnce stopi v znamenje device
dne 24. ob 4:11. — Konec pasjih dni.

Dan se skrči za 1 uro 34 minut.

Dan je dolg od 15^h 05' do 13^h 31'.

Okrog 1450 Ivan Gutenberg iznajde tisk.

AUGUST IMA 31 DNI.

Kjer vidiš, da je mnogo rok, zaklepaj. Vse kar izdaš, preštej in pretehtaj; prejemke in izdatke vse zapiši.

(Sv. pismo. Sir 42, 7.)

10. pobink.: Prilika o farizeju in cestinarju. (Lk 18, 9—14.) / Bog hoče ponižne vere. — 11. pobink.: Jezus ozdravi gluhonemega. (Mk 7, 31—37.) / Strast lahko ogluši človeka tako, da ga ozdravi le izredna božja pomoč. — 12. pobink.: Prilika o usmiljenem Samarijanu. (Lk 10, 23—37.) / Čim več je notranjega krščanstva, tem več je samarijanske ljubezni. — 13. pobink.: Jezus ozdravi deset gobavih. (Lk 17, 11—19.) / Mnogo prosimo, malo se zahvaljujemo, ker smo sebični. — 14. pobink.: O božji previdnosti. (Mt 6, 24—33.) / Krščanstvo zahteva zase vsega človeka, domà in zunaj dóma.

ZAPISKI

- 10. VIII. 955 Oton Vélíki porazi Ma-
džare na Leškem polju.
- 15. VIII. 1914 otvor. Panamski prekop.
- 23. VIII. 476 konec zapadnorímskega
cesarstva.
- 24. VIII. 79 strašni izbruh Vezuva.
- 26. VIII. 1278 Rudolf Habsb. porazi
Přemísla Otakarja pri Suhíh Krutih.

Ako je vreme na sv. Lavrencija in
sv. Jerneja lepo bilo, se tudi v je-
seni ne bo skazilo.

Če je o sv. Jerneju zrel grozd dobiti,
bo dosti sladkega vina dobiti.

Hladne rose sadje in žita zorijo,
pa tudi večkrat očrvavijo.

KIMOVEC

SEPTEMBER

PO HRVATSKO: RUJAN. — PO SRBSKO: СЕПТЕМБАР. — PO ČEŠKO: ZÁŘÍ. —
PO POLJSKO: WRZESIEŃ. — PO RUSKO: СЕПТЯБРЬ.

1 T	Egidij (Ilij), opat; Verena.	16 S †	Kvatre. Kornelij, p.; Ljudm.
2 S	Štefan, kralj; Maksima, m.	17 Č	Lambert, šk.; Hildegarda.
3 Č	Evfemija; Doroteja in tov.	18 P ††	Kvatre. Jožef K.; Zofija. ☽
4 P •	Rozalija, devica; Ida, grof.	19 S †	Kvatre. Januarij in t., m.
5 S	Lavrencij Just., škof. ☾	20 N	17. pobinkoštna nedelja.
6 N	15. pobinkoštna nedelja.		Evstahij in tovariši, muč.
	Caharija, prerok; Peregrin.	21 P	Matej, apostol in evang.
7 P	Marko in tovariši, muč.	22 T	Tomaž Vil.; Mavricij.
8 T	Rojstvo Marije Device.*	23 S	Linus, pap.; Tekla, muč.
9 S	Peter Klaver, sp.; Serafina.	24 Č	M. D., rešitelj. ujetnikov.
10 Č	Nikolaj Toledski, spozn.		Gerard, škof, mučenec.
11 P •	Prot in Hiacint, mučenca.	25 P •	Kamil in tovariši, muč.
12 S	Ime Marija. Macedonij, šk.;	26 S	Ciprijan in Justina, m. ☼
	Gvido; Valerijan. ☼	27 N	18. pobinkoštna nedelja.
13 N	16. pobinkoštna nedelja.		Kozma in Damijan, muč.
	Francišek K.; Mavrilij, šk.	28 P	Venčeslav, kralj, muč.
14 P	Povišanje sv. križa. Notb.	29 T	Mihael, arhangel; Evtihij.
15 T	M. D. sedem žal. Nikom.	30 S	Hieronim (Jerko); Zofija, d.

☾ Zadnji krajec dne 5. ob 8:21 (sprem.).

☼ Mlaj dne 12. ob 5:26 (dež, hladno).

☽ Prvi krajec dne 18. ob 21:37 (sprem.).

☼ Ščip dne 26. ob 20:45 (lepo, mrzlo).

Solnce stopi v znamenje tehtnice dne 24. ob 1:24. — Začetek jeseni.

Dan in noč sta enako dolga.

Dan se skrči za 1 uro 40 minut.

Dan je dolg od 13^h 28' do 11^h 48'.

1519—1522 Španci prvič objadrajó zemljo.

S E P T E M B E R I M A 3 0 D N I.

Razumnega hlapca ljubi kot sebe, ne krati mu svobode, ne puščaj ga v uboštvu.

(Sv. pismo. Sir 7, 22.)

15. pobink.: Jezus obudi mladeniča v Najmu. (Lk 7, 11—16.) / Materinstvu gre spoštljivo usmiljenje. — 16. pobink.: Jezus ozdravi vodeničnega in govori o ponižnosti. (Lk 14, 1—11.) / Kdor hoče biti povsod prvi, je sam sebi in drugim v napotje. — 17. pobink.: O največji zapovedi, Mesija sin Davidov. (Mt 22, 34—46.) / Strast zlorablja tudi najsvetejše stvari. — 18. pobink.: Jezus ozdravi mrtvoudnega. (Mt 9, 1—8.) / Zaupanje v božjo pomoč dela čudovite stvari.

Z A P I S K I.

- 2. IX. 31 Avgust preмага Antonija pri Akciju.
- 2. IX. 70 Tit razruši Jeruzalem.
- 5. IX. 1905 Rusi in Japonci sklenejo mir v Portsmouthu.
- 6. IX. 1914 Francozi porazijo Nemce ob Marni.
- 27. IX. 1825 prva železniška vožnja.

Kakršno vreme prvi dan kane, rado ves mesec tako ostane.

Na sv. Mateja vreme ugodno, bo ostalo tako štiri tedne prihodno.

Če ptice selivke pred sv. Mihielom ne leté, se pred božičem ni bati zime trdé.

VINOTOK

OKTOBER

PO HRVATSKO: LISTOPAD. — PO SRBSKO: OKTOBAR. — PO ČEŠKO: ŘÍJEN. —
PO POLJSKO: PAŹDZIERNIK. — PO RUSKO: OKTJABR.

1	Č	Remigij, šk.; Janez Dukl.	16	P *	Gal, opat; Gerard Maj.
2	P *	Angeli varuhi. Leodegar.	17	S	Margareta M. Al.; Hedviga.
3	S	Kandid, muč.; Felicija, d.	18	N	21. pob. Posveč. cerkvâ.
4	N	19. pobink. Rožnega venca.			Luka, evang.; Just, m. ☽
5	P	Francišek Ser.; Edvin. (	19	P	Peter Alkant., sp.; Etbin.
6	T	Placid in tovariši, mučenci.	20	T	Janez Kan., sp.; Felicijan.
7	S	Brunon, sp.; M. Franciška.	21	S	Uršula in tovarišice, muč.
8	Č	M. D., Kraljica sv. rožnega	22	Č	Kordula, m.; Fides (Vera).
9	P *	venca. Justina, devica.	23	P *	Klotilda, d., m.; Severin, šk.
10	S	Brigita, vdova; Simeon.	24	S	Rafael, arhangel; Kristina.
		Dionizij in tovariši, muč.	25	N	22. pobink. Kristus Kralj.
11	N	Francišek Borgia, spozn.			Krizant in Darija; Krišpin.
12	P	20. pobinkoštna nedelja.	26	P	Evarist, papež, muč. ☼
13	T	Aleksander S.; Nikazij. ☼	27	T	Frumencij šk.; Antonija, d.
14	S	Maksimilijan, škof, muč.	28	S	Simon in Juda, ap.; Cirila.
15	Č	Edvard (Slavoljub), kralj.	29	Č	Narcis, škof; Ida, devica.
		Kalist, papež; Just, škof.	30	P	Alfonz Rodríguez; Angelus.
		Terezija, devica; Avrelija.	31	S††	Volbenk, škof; Krištof.

☾ Zadnji krajec dne 4. ob 21:15 (sprem.).

☼ Mlaj dne 11. ob 14:06 (spremenljivo).

☽ Prvi krajec dne 18. ob 10:20 (hladno).

☼ Ščip dne 26. ob 14:34 (mrzlo, dež).

Solnce stopi v znamenje škorpijona
dne 24. ob 10:15.

Dan se skrči za 1 uro 43 minut.

Dan je dolg od 11^h 45' do 10^h 02'.

16.—19. X. 1813 Napoleon I. premagan v bitki narodov
pri Lipskem.

OKTOBER IMA 31 DNI.

Kjer pijanost kraljuje, ni nobene skrivnosti; tam pravice pozabijo in pravde ubogih prevržejo.

(Sv. pismo. Preg 31, 4—5.)

19. pobink.: Prilika o kraljevi ženitnini. (Mt 22, 1—14.) / Kdor zameta klic božji, mu ni pomoči. — 20. pobink.: Jezus ozdravi sina kraljevega uradnika. (Jan 4, 46—53.) / Vera zahteva ponižno srce, zato napuh ne veruje. — 21. pobink.: Prilika o neusmiljenem hlapcu. (Mt 18, 23—35.) / Usmiljenja je vredno samo usmiljeno srce. — 22. pobink.: O davku cesarju. (Mt 22, 15—21.) / Glej na stvar, ne na ljudi!

ZAPISKI.

- 12. X. 1492 Krištof Kolumb odkrije Ameriko.
- 24. X. 1648 sklenjen westfalski mir po tridesetletni vojni.
- 30. X. 1905 car Nikolaj II. dá Rusiji ustavo.
- 31. X. 1517 začetek reformacije po Martinu Lutru.

Sv. Gal — deževen ali suh —
prihodnjega poletja ovaduh.
Konec vinotoka dež — rodovitno leto.
Prej ko v kozoprsku listje odpade,
rodovitnejše bo prihodnje leto.
Če se drevje pozno obleti,
huda zima sledi.

LISTOPAD

NOVEMB.

PO HRVATSKO: STUDENI. — PO SRBSKO: HOBE MBAP. — PO ČEŠKO: LISTOPAD. — PO POLJSKO: LISTOPAD. — PO RUSKO: НОЯБРЬ.

1 N	23. pobinkoštna nedelja in praznik vseh svetnikov.	16 P	Otmari; Neža (Janja) As.
2 P	Spomin vernih duš. Just.	17 T	Gregorij Čudodelnik, škof; Saloma, devica.
3 T	Viktorin, šk.; Hubert, šk. ☾	18 S	Odon, opat; Roman, muč.
4 S	Karel Bor.; Vital; Modesta.	19 Č	Elizabeta, kr.; Poncijan.
5 Č	Caharija in Eliz.; Emerik.	20 P *	Feliks (Srečko); Edmund.
6 P *	Lenart (Lenko); Jelena.	21 S	Darovanje Marijino. Kol.
7 S	Janez Gabriel Perb., muč.		
8 N	24. pob. Zahvalna nedelja.	22 N	26. pobinkoštna nedelja.
9 P	Klavdij in tovariši, muč.	23 P	Cecilija, d., muč.; Filemon.
10 T	Teodor (Božidar), muč. ☉	24 T	Klemen (Milivoj); Felicita.
11 S	Andrej Avelin, sp.; Trifon.	25 S	Janez od Križa, spoznav.
12 Č	Martin (Davorin), škof.	26 Č	Katarina, devica, muč. ☿
13 P *	Martin, pap.; Avrelij, šk.	27 P *	Silvester, opat; Leonard P.
14 S	Stanislav Kostka, spozn.	28 S	Virgilij, škof; Bernardin.
	Jozafat Kunčević, šk., muč.		Gregorij III., papež.
15 N	25. pob. Varstva Mar. Dev.	29 N	1. adventna nedelja.
	Leopold (Levko), kralj.	30 P	Saturnin, muč.; Gelazij, p.
			Andrej (Hrabroslov), ap.

☾ Zadnji krajec dne 3. ob 8:18 (sneg).

☉ Mlaj dne 9. ob 23:55 (lepo).

☾ Prvi krajec dne 17. ob 3:13 (sneg).

☿ Ščip dne 25. ob 8:10 (mrzlo, veter).

Solnce stopi v znamenje **strelca** dne 23. ob 7:25.

Dan se skrči za 1 uro 17 minut.

Dan je dolg od 9^h 59' do 8^h 42'.

11. XI. 1918 podpisano premirje med Francozi in Nemci.

Tri reči pretresejo zemljo: hlapec, če se vladarstva polasti, bedak, če se naje, in zoprna ženska, če jo kdo vzame v zakon.

(Sv. pismo. Preg 30, 21.)

23. pobink.: Jezus obudi Jajrovo hčer. (Mt 9, 18—26.) / Le napuh zametuje, česar ne ume. — **24. pobink.:** O pšenici in ljuljki. (Mt 13, 24—30.) / Božje potrpljenje z grešnikom je neizmerno. — **25. pobink.:** O gorčičnem zrnju. (Mt 13, 31—35.) / Edino živo krščanstvo prevrši človeško družbo. — **26. pobink.:** O razdejanju Jeruzalema in poslednji sodbi. (Mt 24, 15—35.) / Tudi grehe narodov doseže božja pravica. — **1. adventna:** O poslednji sodbi. (Lk 21, 25—33.) / Kdor noče Kristusa - Odrešenika, bo moral sprejeti Kristusa - Sodnika.

ZAPISKI.

11. XI. 1927 podpisana francosko-jugoslovanska zvezna pogodba.
16. XI. 1869 otvorjen Sueški prekop.
21. XI. 1806 Napoleon I. proglasi »kontinentalno zaporo«.
26. XI. 1812 izbruhne požar v Moskvi, zasedeni od Napoleona.
27. XI. 1865 rojen Janez Ev. Krek.

Če sv. Martin suši in zmrzuje,
kmet voljno zimo pričakuje.
Če sv. Martin še listje obdrži,
huda zima sledi.
Mecsnova špica pade vselej na
kopno zemljo.
Sneg, ki na sv. Andreja zapade,
sto dni leži in žita mori.

GRUDEN

DECEMBER

PO HRVATSKO: PROSINAC. — PO SRBSKO: DEKEMBAR. — PO ČEŠKO: PROSINEC. — PO POLJSKO: GRUDZIEN. — PO RUSKO: ДЕКАБРЬ.

1 T	Edmund in tovariši, muč.	17 Č	Lazar, škof; Vivina, dev.
2 S	Bibiana; Pavlina, muč. C	18 P††	Kvatre. Gracijan, škof.
3 Č	Frančišek Ksaverij, spozn.	19 S †	Kvatre. Urban V.; Favsta.
4 P	Barbara, devica, mučenica.		
5 S	Saba, opat; Krispin, muč.	20 N	4. adventna nedelja.
6 N	2. adventna nedelja.		Evgenij in Makarij, muč.
	Miklavž (Nikolaj), škof.	21 P	Tomaž, apostol.
7 P	Ambrozij, škof, cerkv. uč.	22 T	Demetrij, muč.; Flor, muč.
8 T	Brezmadežno spoč. M. D.	23 S	Viktorija (Zmagoslava).
9 S	Peter Four.; Delfina. ☉	24 Č††	Adam in Eva; Hermina.
10 Č	Lavret. Mati božja. Melh.	25 P	Božič. Rojstvo Gospod. ☉
11 P	Damaz, papež; Hugolin.	26 S	Štefan, prvi mučenec.*
12 S	Aleksander, mučenec.		
13 N	3. adventna nedelja.	27 N	Nedelja po božiču.
	Lucija, d., m.; Otilija, dev.		Janez Evangelist, apostol.
14 P	Spiridion, opat; Konrad Of.	28 P	Nedolžni otroci.
15 T	Kristina, dekla; Valerijan.	29 T	Tomaž, škof, muč.; David,
16 S †	Kvatre. Albina, d., muč. ☽		kralj; Kalist. mučenec.
		30 S	Evgenij, škof; Liberij, škof.
		31 Č	Silvester, pap.; Melanija.

C Zadnji krajec dne 2. ob 17:51 (lepo).

☉ Mlaj dne 9. ob 11:17 (mrzlo, veter).

☽ Prvi krajec dne 16. ob 23:43 (lepo).

☉ Ščip dne 25. ob 0:24 (mrzlo, sneg).

Solnce stopi v znamenje kozla dne 22. ob 20:30. — Zač. zime. Dan se skrči do 21. za 20 min. in zraste do 31. za 4 min. Najkrajši dan, najdaljša noč. Dan je dolg od 8^h 40' do 8^h 24'.

1. XII. 1926 podpisana v Londonu locarnska pogodba.

DECEMBER IMA 31 DNI.

Ne govori, kaj je vzrok, da so bili prejšnji časi boljši. Tako vprašanje je neumno. (Sv. pismo. Pridg 7, 11.)

2. adventna: Janez Krstnik pošlje svoja učenca do Jezusa. (Mt 11, 2—10.) / Resničnost krščanstva izpričujejo dejanja. — 3. adventna: Janez Krstnik pričuje o Kristusu. (Jan 1, 19—28.) / Značaju je resnica nad vse, tudi kadar ni prijetno. — 4. adventna: Janez Krstnik poklican v službo predhodnika. (Lk 3, 1—6.) / Vsako poboljšanje izvira iz pokore. — **Nedelja po božiču:** Simeon in Ana oznanujeta Gospoda. (Lk 2, 33—40.) / Kristus je in ostane znamenje, ob katerem se ločijo duhovi.

ZAPISKI

- 2. XII. 1823 Monroe proglasi geslo:
»Amerika Američanom«.
- 2. XII. 1804 Napoleon I. kronan za
cesarja Francozov.
- 25. XII. 497 frankovski kralj Klodvik
se dá krstiti.
- 25. XII. 800 Karel Veliki kronan za
rimskega cesarja.

Če je rimska cesta čista in svetla,
se kmet dobre letine nadeja.

Če ta mesec grmi,
prihodnje leto viharje rodi.

Če na sveti večer vina v sodih vró,
prihodnja letina dobra bo.

Zelen božič — bela velika noč.

Abecedni imenik svetnikov in godov.

Tu so našteti oni godovi in imena svetnikov, ki so pri nas najbolj v navadi. Popoln ni, zlasti ni marsikaterega imena, ki ga ljudje po svoje krajšajo in oblikujejo. Če kak član naše Družbe želi pojasnila, naj se oglasi; radi mu bomo ustregli.

Večkrat pa želijo starši dati otroku ime, ki ga med svetniki ne najdemo. Ali imajo pravico? Opozarjamo najprej: Naša, skozi stoletja v Slovencih udomačena imena so za nas najlepša in zaeno tudi značilna. Do tega spoznanja so prišli

zlasti slovenski izobraženci, ki dajejo svojim otrokom zopet krepka, stara imena: Peter, Miklavž, Majda, Meta, Špela, Janez, Marko, Vid itd. Če bi pa le kdo želel dati posebno ime, velja za katoličane sledeča zapoved: »Želja svete cerkve je, ne stroga zapoved, da starši dajejo otrokom imena svetnikov. Če pa starši izrečno žele dati drugo ime, naj se doda krščencu še ime kakega svetnika in se obe imeni zapišeta v krstno knjigo.« Dolžnost katoličanov je, da se ravnajo po tej odredbi.

A.

Abdon (in Senen), muč., 30. jul.
Abraham, očak, 9. okt.
Ada glej Adelhajda.
Adalbert (Vojteh), škof, 23. apr.
Adam (in Eva), prvi starši, 24. dec.
Adela glej Adelhajda.
Adelhajda, vdova, 16. dec.
Adolf, škof, 11. febr.
Adolf, spozn., 12. jun.
Adolf, škof, 17. jun.
Adrijan, muč., 8. sept.
Afra, muč., 24. maja.
Afra, muč., 9. avg.
Agapa, dev., muč., 5. marca.
Agapit (Ljubo), muč., 18. avg.
Agapit, papež, 20. sept.
Agata (Doroslava), d., m., 5. febr.
Agaton, papež, 16. febr.
Agaton, muč., 7. dec.
Agripina, dev., muč., 23. jan.
Ahacij (in tov.), muč., 22. jun.
Ahilej (in Nerej), muč., 12. maja.
Akvilina, dev., 13. jun.
Alban (Belo), muč., 21. jun.
Albert, škof, muč., 8. apr.
Albert Vel., spozn., 15. nov.
Albin (Belko), škof, 1. marca.
Albina, dev., muč., 16. dec.
Albuin (in Ingenuin), šk., 5. febr.
Aleksander (Šaša), škof, 23. apr.
Aleksander, papež, muč., 3. maja.
Aleksander Sauli, 11. okt.
Aleksander, muč., 12. dec.
Aleksandra, muč., 20. marca.
Aleksandra, dev., muč., 18. maja.
Aleš, spozn., 17. jul.
Alferij, opat, 12. apr.
Alfonz, škof, 23. jan.
Alfonz Lig., škof, 2. avg.
Alfonz Rodr., spozn., 30. okt.
Alfred, opat, 12. jan.
Alozij Gonzaga, spozn., 21. jun.
Amadej, spozn., 30. marca.
Amaliya (Ljubica), 10. jul.
Amand, škof, 6. febr.
Ambrož, škof, cerkv. uč., 7. dec.
Ambrozij Sien., bl., 20. marca.
Ana, mati Marije Device, 26. jul.
Ana, prerokinja, 1. sept.
Anaklet, papež, 13. jul.
Ananija, muč., 25. jan.
Ananija, muč., 1. dec.
Anastazij, muč., 22. jan.

Anastazij, papež, 27. apr.
Anastazij, muč., 7. sept.
Anastazija, muč., 6. febr.
Anastazija, muč., 15. apr.
Anastazija, dev., 14. avg.
Anastazija, muč., 25. dec.
Andrej (Hrabrosi.) K., šk., 4. febr.
Andrej Bobola, 21. maja.
Andrej Avelin, spozn., 10. nov.
Andrej, apostol, 30. nov.
Angela Folinjska, vdova, 4. jan.
Angela, dev., 10. maja.
Angela Meriči, dev., 31. maja.
Angelina, 21. jul.
Angelus, spozn., 12. apr.
Angelus, 30. okt.
Anicet, papež, 17. apr.
Antia, muč., 18. apr.
Anton, pušč., 17. jan.
Anton Padovanski, 13. jun.
Anton M. Caharija, spozn., 5. jul.
Antonija, dev., muč., 29. apr.
Antonija, muč., 4. maja.
Antonija, dev., 27. okt.
Antonin, škof, 10. maja.
Antonin, muč., 22. avg.
Antonin, muč., 2. sept.
Antonina, muč., 1. marca.
Antuza, muč., 27. avg.
Anzelm, škof, cerkv. uč., 21. apr.
Apolinarij, škof, muč., 23. jul.
Apolonij, muč., 18. apr.
Apolonija, dev., muč., 9. febr.
Arkadij, muč., 12. jan.
Atanazij, škof, cerkv. uč., 2. maja.
Atanazija, vdova, 14. avg.
Avguštin, škof, ap. angl., 28. maja.
Avguštin, škof, cerkv. uč., 28. avg.
Avrea (Zlata), dev., muč., 19. jul.
Avrelij, škof, 12. nov.
Avrelija, dev., muč., 15. okt.

B.

Baldomir, spozn., 27. febr.
Baltazar (Boltežar), kralj, 6. jan.
Bara glej Barbara.
Barbara, dev., muč., 4. dec.
Barbea, muč., 29. jan.
Barnaba, apostol, 11. jun.
Bazilij, škof, cerkv. uč., 14. jun.
Bazilisa (in Julijan), muč., 9. jan.
Beatrika, muč., 29. jul.
Beda (Veda) Čast., c. uč., 27. maja.
Belo glej Alban.

Benedikt, opat, 21. marca.
Benedikt Niger, spozn., 4. apr.
Benedikt Jožef, spozn., 16. apr.
Benedikta, muč., 4. jan.
Benedikta, dev., 6. maja.
Benedikta, dev., muč., 8. okt.
Benigen, muč., 13. febr.
Benigen, muč., 1. nov.
Benjamin, muč., 31. marca.
Benon, škof, 26. jun.
Benvard (s tov.), škof, 25. okt.
Benvenut, škof, 22. marca.
Berard, muč., 16. jan.
Bernard, škof, 12. marca.
Bernard, opat, 20. avg.
Bernard Ofiški, spozn., 26. avg.
Bernardin Foški, 27. nov.
Bernardin Sienski, spozn., 20. maja.
Berta, dev., 4. jul.
Bertold, spozn., 29. marca.
Bertram, škof, 3. jul.
Bertrand, patr. oglejski, 6. jun.
Bibijana, dev., muč., 2. dec.
Blaž, škof, muč., 3. febr.
Blaženko glej Makarij.
Bogdan glej Deodat.
Bogdan glej Matija.
Bogo glej Bogomir.
Bogoljub glej Teofil.
Bogomil, škof, 10. jun.
Bogomila, 6. jul.
Bogomir (Bogo, Božo), šk., 8. nov.
Bojan glej Mohor.
Boltežar glej Baltazar.
Bonaventura, škof, c. uč., 14. jul.
Bonifacij, muč., 14. maja.
Bonifacij, papež, 25. maja.
Bonifacij, škof, muč., 5. jun.
Bonifacij, papež, 25. okt.
Boris, kralj, 2. maja.
Boštjan glej Sebastijan.
Božena glej Natalija.
Božidar glej Teodor.
Božo glej Bogomir.
Branimir glej Frančišek.
Branko glej Frančišek.
Breda glej Friderika.
Brezmad. spočetje M. D., 8. dec.
Brigita, dev., 1. febr.
Brigita, vdova, 8. okt.
Bronislava, nuna, 7. sept.
Brunon, škof, 17. maja.
Brunon, spozn., 6. okt.
Budislav glej Gregor.

C.

Caharija, papež, 15. marca.
 Caharija, prerok, 6. sept.
 Caharija (in Elizabeta), 5. nov.
 Cecilija, dev., muč., 22. nov.
 Celestin, papež, 6. marca.
 Celestin, papež, 19. maja.
 Cenon, muč., 5. apr.
 Ciprijan, škof, muč., 14. sept.
 Ciprijan (in Korneliji), mučenca, 16. sept.
 Ciprijan (in Justina), m., 26. sept.
 Cirijak (Larg in Smaragd), muč., 8. avgusta.
 Ciril Aleksandrijski, škof, 9. febr.
 Ciril Jeruzalemski, škof, cerkveni uč., 18. marca.
 Ciril, muč., 29. marca.
 Ciril (in Metod), slovanski apost., 5. julija.
 Cirila, muč., 5. jul.
 Cirila, dev., muč., 28. okt.
 Cita, dev., 27. apr.
 Cvetana, Cvetka glej Flora.
 Cvetko glej Florijan.

D.

Damaz, papež, 11. dec.
 Damijan (in Kozma), m., 27. sept.
 Daniel (Dana, Danica, Danilo), prerok, 21. jul.
 Daniel (in tov.), muč., 10. okt.
 Danilo glej Daniel.
 Darij, muč., 19. dec.
 Darinka glej Darija ali Martina.
 Darovanje Marijino, 21. nov.
 Davorin glej Martin.
 Demeter, muč., 9. apr.
 Deodat (Bogdan), muč., 8. nov.
 Deziderij (Željko), škof, 23. maja.
 Didak Jožef, bl., 21. marca.
 Dinko glej Dominik.
 Dionizij, škof, muč., 9. okt.
 Dizma, desni razbojnik, 25. marca.
 Dobrega sveta Dev. Marija, 26. apr.
 Dominik (Vladimil), spozn., 4. avg.
 Dominika, muč., 6. jul.
 Donat, škof, muč., 7. avg.
 Donat, spozn., 29. okt.
 Dora glej Doroteja.
 Doroslava glej Agata.
 Doroteja (Dora), d., m., 6. febr.
 Doroteja (in tov.), d., m., 3. sept.
 Dragica glej Karel.
 Drago, spozn., 16. apr.
 Dragotin glej Karel Bor.
 Dula, muč., 25. marca.
 Dušan glej Spiridion.

E.

Eberhard, škof, 8. jan.
 Eberhard, škof, 23. jun.
 Eberhard, škof, 28. nov.
 Ecehiel, prerok, 10. apr.
 Edita, dev., 16. sept.
 Edmund, škof, 16. nov.
 Edmund (in tov.), muč., 1. dec.
 Edvard, kralj, muč., 18. marca.

Edvard, kralj angl., 13. okt.
 Efrem, cerkv. uč., 18. jun.
 Egidij (Roger in Odorik), 28. jan.
 Egidij od sv. Jožefa, 7. febr.
 Egidij (Ilij, Tilen), opat, 1. sept.
 Eleonora, dev., 21. febr.
 Eleverij, škof, muč., 20. febr.
 Eleverij, papež, muč., 26. maja.
 Elija, prerok, 20. jul.
 Elizabeta (Špela), kraljica, 8. jul.
 Elizabeta (in Caharija), 5. nov.
 Elizabeta, kraljica, 19. nov.
 Elizej, prerok, 14. jun.
 Ema, vdova, 19. apr.
 Emanuel, muč., 26. marca.
 Emeram, škof, muč., 22. sept.
 Emerencijana, dev., muč., 23. jan.
 Emerik, vojvoda, spozn., 5. nov.
 Emigdij, škof, muč., 9. avg.
 Emil (Milan), muč., 22. maja.
 Emilija (Milica), dev., 17. avg.
 Emilijan (Milan), škof, 11. sept.
 Emilijana (Milena), dev., 5. jan.
 Engelbert, škof, 7. nov.
 Epigmenij, muč., 24. marca.
 Erazem, škof, muč., 2. jun.
 Erazma (s tov.), muč., 3. sept.
 Erik, kralj, 18. maja.
 Erna glej Ertruda.
 Ernest, škof, 12. jan.
 Ertruda (Erna), dev., 11. sept.
 Etbin, opat, 19. okt.
 Etelbert, kralj, 25. febr.
 Eva (in Adam), prvi starši, 24. dec.
 Evald, muč., 3. okt.
 Evarist I., papež, muč., 26. okt.
 Evfemija (in tov.), d., m., 3. sept.
 Evfrazija, dev., 13. marca.
 Evgenij, muč., 24. jan.
 Evgenij, papež, 8. jul.
 Evgenij (in Makarij), m., 20. dec.
 Evgenij, škof, 30. dec.
 Evgenija, dev., 25. dec.
 Evaldija, dev., muč., 12. febr.
 Evstahij (in tov.), muč., 20. sept.
 Evstohija, dev., 13. febr.
 Evstohija, dev., muč., 2. nov.
 Evtihij, m. iz Mezop., 14. marca.
 Evtihij, muč. iz Tracije, 29. sept.
 Evtihijan, papež, muč., 8. dec.
 Evzebij, muč., 6. marca.
 Evzebij, duh., spozn., 14. avg.
 Evzebij, škof, muč., 16. dec.

F.

Fabij, muč., 31. jul.
 Fabijan (in Sebastijan), m., 20. jan.
 Fabiola, vdova, 27. dec.
 Favsta, vdova, 19. marca.
 Favstin (in Jovita), m., 15. febr.
 Felicijan (in Primož), muč., 9. jun.
 Felicijan, škof, muč., 20. okt.
 Felicita, muč., 7. marca.
 Felicita s 7 sinovi, muč., 10. jul.
 Felicita, muč., 23. nov.
 Feliks (Srečko), duh., muč., 14. jan.
 Feliks, škof, 21. febr.
 Feliks Kantal, spozn., 21. maja.
 Feliks (in Fortunat), 18. jun.

Feliks (in Nabor), muč., 12. jul.
 Feliks Val., spozn., 30. nov.
 Ferdinand, kralj, 30. maja.
 Fides (Vera), dev., muč., 1. avg.
 Filemon (in Apolonij), muč., 8. marca.
 Filip (in Jakob), apost., 1. maja.
 Filip Nerij, spozn., 26. maja.
 Filip (Zdenko) Benicij, sp., 23. avg.
 Filomena, dev., 11. avg.
 Firmin, škof, muč., 25. sept.
 Firmin, škof, 11. okt.
 Flavijan, muč. (v Rimu), 28. jan.
 Flora (Cvetka), Cvetana, d., 12. jun.
 Flora, dev., muč., 24. nov.
 Florentin, škof, 16. okt.
 Florentina, dev., 20. jun.
 Florijan (Cvetko), muč., 4. maja.
 Fortunat, spozn., 1. jun.
 Fortunat (in Feliks), 18. jun.
 Fortunat (in Mohor), muč., 12. jul.
 Frančišek (Branimir, Branko) Sa-leški, škof, cerkv. uč., 29. jan.
 Frančišek Kle, muč., 17. febr.
 Frančišek Pavl., spozn., 2. apr.
 Frančišek Hier., 11. maja.
 Frančišek Kar., spozn., 4. jun.
 Frančišek Regij, spozn., 16. jun.
 Frančišek Solan., spozn., 24. jul.
 Frančišek Kald., spozn., 13. sept.
 Frančišek Seraf., spozn., 4. okt.
 Frančišek Borgia, spozn., 10. okt.
 Frančišek Ksaverij, spozn., 3. dec.
 Frančiška Rimska, vdova, 9. marca.
 Friderik (Mirko, Miroslav), škof, muč., 18. jul.
 Fridolin, opat, 6. marca.
 Frumencij, škof, 27. oktobra.

G.

Gabriel od Žal. M. B., 27. febr.
 Gabriel, nadangel, 24. marca.
 Gaj (in Sotor), papež, muč., 22. apr.
 Gal, opat, 16. okt.
 Gala, vdova, 5. okt.
 Gaspar (Gašpar), kralj, 6. jan.
 Gaudios (Veselko), škof, 25. okt.
 Genovefa, dev., 3. jan.
 Gentilij, muč., 5. sept.
 Gerard, muč., 8. marca.
 Gerard, škof, muč., 24. sept.
 Gerard Majella, 16. okt.
 Germana, dev., 15. jun.
 Gervazij (in Protazij), muč., 19. jun.
 Gizela, kraljica, opatinja, 7. maja.
 Godfrid (Bogomir), škof, 8. nov.
 Godhard, škof, 5. maja.
 Gorgonij, muč., 9. sept.
 Gracijan, škof, 18. dec.
 Gregorij, papež, 13. febr.
 Gregorij, papež, 17. febr.
 Gregorij Nis. (Budisl.), šk., 9. marca.
 Gregorij Vel., papež, 12. marca.
 Gregorij Nacijan., škof, 9. maja.
 Gregorij, papež, 25. maja.
 Gregorij Čudodelnik, škof, 17. nov.
 Gregorij, papež, 28. nov.
 Gvido, spozn., 12. sept.
 Gvidon, opat, 31. marca.

H.

Habakuk, prerok, 15. jun.
 Hadrijan, muč., 8. sept.
 Hedviga (Vika), 17. okt.
 Helena (Jelena, Jelka), kr., 15. apr.
 Helena, dev., 22. maja.
 Helena, mati Konstantina Vel.,
 1. avgusta.
 Hema, vdova, 27. jun.
 Henrik Suzo, spozn., 2. marca.
 Henrik, kralj, spozn., 15. jul.
 Hermağor (Bojan) glej Mohor.
 Herman Jožef, spozn., 7. apr.
 Hermenegild, muč., 13. apr.
 Harvard, škof, 16. marca.
 Hiacint, spozn., 17. avg.
 Hiacint (in Prot), muč., 11. sept.
 Hiacinta, dev., 30. jan.
 Hiacinta, dev., 6. febr.
 Hieronim Miani, spozn., 20. jul.
 Hieronim, cerkv. uč., 30. sept.
 Higin, papež, muč., 11. jan.
 Hilarij (Radovan), c. uč., 14. jan.
 Hilarij (in Tacijan), m., 15. marca.
 Hilarija, muč., 12. avg.
 Hilda, 18. novembra.
 Hildegarda, opatinja, 17. sept.
 Hipolit (in Kasijan), muč., 13. avg.
 Hipolit, škof, muč., 22. avg.
 Honorij, škof, 30. sept.
 Hrabroslov glej Andrej.
 Hrizogon, muč., 24. nov.
 Hugolin (in tov.), muč., 13. okt.
 Hugon, škof, 1. apr.
 Hugon, škof, 10. avgusta.

I.

Ida, devica, 13. aprila.
 Ida, grofinja, 4. sept.
 Ida, devica, 29. okt.
 Ignacij (Igo, Ognjeslav), šk., muč.,
 1. februarja.
 Ignacij Lojola, spozn., 31. jul.
 Igo glej Ignacij.
 Ime Marijino, 12. sept.
 Ingenuin (in Albuin), šk., 5. febr.
 Inocencij, papež, 22. jun.
 Inocencij, papež, 28. jul.
 Irena (Miroslava), dev., 21. febr.
 Irena, dev., muč., 5. apr.
 Irena (s tov.), muč., 18. sept.
 Irenej, škof, 5. maja.
 Irenej, spozn., 28. jun.
 Irenej, škof, muč., 4. jul.
 Irenej, škof, muč., 15. dec.
 Irmina, dev., 24. dec.
 Ivan glej Janez.
 Ivana (Jana, Joana) Val., vd., 4. febr.
 Ivana Orleanska, dev., 30. maja.
 Ivana Franciška Šantalska, 21. avg.
 Ivo, spozn., 19. maja.
 Izabela, kraljica, 4. jan.
 Izabela, dev., 31. avg.
 Izaija, prerok, 6. jul.
 Izak, menih, 11. apr.
 Izidor, škof, muč., 2. jan.
 Izidor, škof, cerkv. uč. 4. apr.
 Izidor, kmet, spozn., 15. maja.

J.

Jakob (Radoslav) ml., ap., 1. maja.
 Jakob st., apostol, 25. jul.
 Jakob, pušč., 6. avg.
 Jakob iz Marke, spozn., 28. nov.
 Jana glej Ivana.
 Janez Zlatoust, šk., c. uč., 27. jan.
 Janez Miloščinar, škof, 30. jan.
 Janez Matajski, spozn., 8. febr.
 Janez Jožef od Kr., opat, 5. marca.
 Janez od Boga, spozn., 8. marca.
 Janez Damaščan, c. uč., 27. marca.
 Janez Kapistran, sp., 28. marca.
 Janez Klimak, opat, 30. marca.
 Janez Ev. pred lat. vrati, 6. maja.
 Janez Kolumbin, bl., 31. jul.
 Janez Sarkander, bl., 17. marca.
 Janez Nepomučan, sp., 16. maja.
 Janez de Rossi, sp., 23. maja.
 Janez, papež, muč., 27. maja.
 Janez Fakund, spozn., 12. jun.
 Janez Franc, spozn., 16. jun.
 Janez Krstnik, rojstvo, 24. jun.;
 obglavljenje, 29. avg.
 Janez (in Pavel), muč., 26. jun.
 Janez Gualbert, opat, 12. jul.
 Janez Berhmans, spozn., 13. avg.
 Janez Kancijan, spozn., 20. okt.
 Janez Gabriel Perb, muč., 7. nov.
 Janez od Križa, spozn., 24. nov.
 Janez Evangelist, 27. dec.
 Januarij, škof, muč., 19. sept.
 Jedert Brab., dev., 17. marca.
 Jedert, dev., 15. nov.
 Jelena glej Helena.
 Jelislava glej Elizabeta.
 Jelka glej Helena.
 Jernej, apostol, 24. avg.
 Jernej, škof, bl., 19. okt.
 Joahim, oče Marije, 20. marca in
 ned. v osmini Mar. vnebovzjetja.
 Jona, prerok, 21. sept.
 Jordan, spozn., 15. febr.
 Jošt, opat, 16. jun.
 Jovita (in Favstin), muč., 15. febr.
 Jozafat Kunčević, šk., m., 14. nov.
 Jožef, ženin M. D., 19. marca.
 Jožef Oriol, 23. marca.
 Jožef Kal., spozn., 27. avg.
 Jožef Kupertin, spozn., 18. sept.
 Juda (in Simon), apost., 28. okt.
 Judita, muč., 6. maja.
 Jukund, škof, 14. nov.
 Jukunda, dev., muč., 27. jul.
 Julij, spozn., 31. jan.
 Julija, papež, 12. apr.
 Julij, senator, muč., 19. avg.
 Julij, muč., 1. jul.
 Julij, muč., 20. dec.
 Julija, dev., 22. maja.
 Julija, dev., muč., 10. dec.
 Julijan (in Bazilisa), muč., 9. jan.
 Julijan, škof, 28. jan.
 Julijan, škof, 8. febr.
 Julijan, muč., 19. febr.
 Julijana, vdova, 7. febr.
 Julijana, dev., muč., 16. febr.
 Julijana Falk., dev., 19. jun.

Julijana, dev., muč., 17. avg.
 Jurij, muč., 24. apr.
 Just, škof, 28. maja.
 Just, muč., 14. julija.
 Just, muč., 18. okt.
 Just, muč., 2. novembra.
 Justin, muč., 14. apr.
 Justina, dev., muč., 26. sept.

K.

Kajetan, spozn., 7. avg.
 Kalist, papež, muč., 14. okt.
 Kamil Lelijski, spozn., 18. jul.
 Kamil (in tov.), muč., 25. sept.
 Kancijan glej Kocijan.
 Kandid, muč., 3. okt.
 Kanut, kralj, muč., 19. jan.
 Karel (Dragotin) Bor., šk., 4. nov.
 Karmelska Mati božja, 16. jul.
 Kasijan (in Hipolit), muč., 13. avg.
 Kastor, muč., 28. marca.
 Katarina Riči, dev., 13. febr.
 Katarina Gen., 22. marca.
 Katarina Švedska, 22. marca.
 Katarina Sienska, dev., 30. apr.
 Katarina, dev., muč., 25. nov.
 Kazimir, spozn., 4. marca.
 Kilijan, škof, 8. jul.
 Klara, devica, 12. avg.
 Klavdij, muč., 30. okt.
 Klavdij (in Simforijan), m., 8. nov.
 Klemen Mar. Dvořak (Hofbauer),
 spozn., 15. marca.
 Klemen, papež, muč., 23. nov.
 Klet (in Marcelin), šk., m., 26. apr.
 Klotilda, kraljica, 3. jun.
 Klotilda, dev., muč., 23. okt.
 Kocijan (in tov.) muč., 31. maja.
 Koloman, muč., 13. okt.
 Konrad Plac., pušč., 19. febr.
 Konrad, škof, 26. nov.
 Konstancija, dev., muč., 19. sept.
 Konstantin, muč., 29. jan.
 Kordula, dev., muč., 22. okt.
 Kornelij (in Ciprijan), m., 16. sept.
 Korona, muč., 14. maja.
 Kozma (in Damijan), m., 27. sept.
 Krispin, škof, 19. nov.
 Krispin, muč., 5. dec.
 Kristijan, muč., 17. febr.
 Kristina, dev., muč., 24. jul.
 Kristina, dekla, 15. dec.
 Krištof Milanski, 11. marca.
 Krištof, muč., 25. jul.
 Krištof, 31. okt.
 Krizant (in Darija), muč., 25. okt.
 Ksist glej Sikst.
 Kunigunda, cesarica, 3. marca.
 Kutbert, škof, 20. marca.
 Kvirin, muč., 30. marca.

L.

Ladislav, kralj, 27. jun.
 Lambert, škof, muč., 17. sept.
 Larg (Cirijak in Sm.), muč., 8. avg.
 Lavra, nuna, 17. jun.
 Lavrencij (Lovro), muč., 10. avg.
 Lavrencij Just, škof, 5. sept.
 Lavretanska Mati božja, 10. dec.

Lazar, škof, 17. dec.
 Lea, 22. marca.
 Lenart glej Leonard.
 Leon, papež, cerkv. uč., 11. apr.
 Leon, papež, 19. apr.
 Leon, škof, 22. apr.
 Leon, papež, 28. jun.
 Leon, papež, 3. jul.
 Leonard (Lenart), opat, 6. nov.
 Leonard Portom., spozn., 26. nov.
 Leopold Gaj., 2. apr.
 Leopold, vojvoda, spozn., 15. nov.
 Lidija, vdova, 3. avg.
 Lin, papež, muč., 23. avg.
 Ljubica glej Amalija.
 Ljubo glej Agapit.
 Ljudmila, vdova, 16. sept.
 Lovro glej Lavrencij.
 Lucij, papež, muč., 4. marca.
 Lucija, dev., muč., 13. dec.
 Lucijan, muč., 7. jan.
 Ludgar, 26. marca.
 Ludovik Tol., škof, 19. avg.
 Ludovik, kralj, 25. avg.
 Ludovik Bertr., spozn., 10. okt.
 Ludovika Marillac, bl., 15. marca.
 Luka, evang., 18. okt.
 Lurška M. B., 11. febr.

M.

Magdalena (Majda, Magda) Paciška, dev., 29. maja.
 Magdalena, spokornica, 22. jul.
 Makarij (Blaženko), Al., op., 2. jan.
 Makarij, škof, 10. marca.
 Makarij (in Evegnij), muč., 20. dec.
 Maksencij, muč., 12. dec.
 Maksim, škof, muč., 29. maja.
 Maksima, muč., 26. marca.
 Maksimilijan, škof, 21. febr.
 Maksimilijan, škof, muč., 3. okt.
 Maksimilijan, škof, muč., 12. okt.
 Mamert, škof, 11. maja.
 Marcel, papež, muč., 16. jan.
 Marcela, vdova, 31. jan.
 Marcelijan (in Marko), m., 18. jun.
 Marcelin (in Klet), šk., m., 26. apr.
 Marij (in tov.), muč., 19. jan.
 Marije bl. Device godovi:
 Zaroka z Jožefom, 23. jan.
 Očiščenje (Svečnica), 2. febr.
 Lurška M. B., 11. febr.
 Oznanjenje M. D., 25. marca.
 M. B. dobrega sveta, 26. apr.
 Pomočnica kristjanov, 24. maja.
 Obiskanje Marijino, 2. jul.
 Karmelska M. B., 16. jul.
 Marija Snežnica, 5. avg.
 Vnebovzetje M. D., 15. avg.
 Rojstvo Marija Device, 8. sept.
 Ime Marija, 12. sept.
 Marija 7 žalosti, petek po tihi nedelji in tretjo ned. v sept.
 Rešiteljica ujetnikov, 24. sept.
 Rožnenska Kraljica, prvo nedeljo v oktobru.
 Darovanje Marijino, 21. nov.
 Brezmadežno spočetje, 8. dec.
 Lavretanska M. B., 10. dec.

Marija Kleofova, 9. apr.
 Marija Magd. (Majda, Magda), 22. jul.
 Marija Magd. Pazzi, dev., 29. maja.
 Marijan, muč., 17. jan.
 Marijan, spozn., 19. avg.
 Marijana glej Ana.
 Marin, muč., 26. dec.
 Marjeta (Marg., Meta), d., 28. jan.
 Marjeta Kort., spok., 22. febr.
 Marjeta, kraljica, 10. jun.
 Marjeta, dev., muč., 13. jul.
 Marjeta Alakok, dev., 17. okt.
 Marko, evang., 25. apr.
 Marko (in Marcelijan), m., 18. jun.
 Marko (in tov.), muč., 7. sept.
 Marta (in tov.), muč., 19. jan.
 Marta, dev., 29. jul.
 Martin (Davorin), škof, 11. nov.
 Martin, papež, muč., 12. nov.
 Martina, dev., muč., 30. jan.
 Matej, apostol, 21. sept.
 Matija (Bogdan), apostol, 24. febr.
 Matilda, dev., 26. febr.
 Matilda, kraljica, 14. marca.
 Maver, opat, 15. jan.
 Mavricij (in tov.), muč., 22. sept.
 Medard, škof, 8. jun.
 Mehtilda, dev., 10. apr.
 Melanij, škof, 6. jan.
 Melhijad, papež, muč., 10. dec.
 Melhior, kralj, 6. jan.
 Metod (in Ciril), slov. apost., 5. jul.
 Mihael, nadangel, 29. sept.; njegova prikazen, 8. maja.
 Miklavž glej Nikolaj.
 Milan glej Emilijan.
 Milena glej Emilijana.
 Milica glej Emilija.
 Milka glej Ljudmila.
 Mirko glej Friderik.
 Miro, škof, 8. avg.
 Miroslav glej Friderik.
 Miroslava glej Irena.
 Modest, škof krški, 31. marca.
 Mohor (in Fortunat), muč., 12. jul.
 Monika, vdova, 4. maja.

N.

Nabor (in Feliks), muč., 12. jul.
 Nada, 24. sept.
 Narcis, škof, 29. okt.
 Natalija (Božena), muč., 27. jul.
 Natalija, spozn., 1. dec.
 Nazarij, muč., 12. jun.
 Nerej (in Ahilej), muč., 12. maja.
 Neža, dev., muč., 21. jan.
 Neža Praška, 2. marca.
 Neža, dev., 20. apr.
 Nicefor, patriarh, 13. marca.
 Nikolaj (in tov.), muč., 9. jul.
 Nikolaj Tol., spozn., 10. sept.
 Nikolaj (Miklavž), škof, 6. dec.
 Nikomed, muč., 15. sept.
 Norbert, škof, 6. jun.
 Notburga, dev., 13. sept.

O.

Obglavljenje Jan. Krst., 29. avg.
 Obiskanje Marijino, 2. jul.

Očiščenje Marijino, 2. febr.
 Odilo, opat, 1. jan.
 Odon, opat, 18. nov.
 Odorik (Roger in Egidij), 28. jan.
 Ognjeslav glej Ignacij.
 Olga, 11. julija.
 Onezim, muč., 16. febr.
 Orest, muč., 9. nov.
 Oskar, škof, 3. febr.
 Ottilija, dev., 13. dec.
 Otmar, opat, 16. nov.
 Oznanjenje Marijino, 25. marca.
 Ožbolt, kralj, muč., 5. avg.

P.

Pankracij, muč., 12. maja.
 Pantaleon, muč., 27. jul.
 Pashal, spozn., 17. maja.
 Pastor, spozn., 26. jul.
 Patricij (Patrik), škof, 17. marca.
 Pavel, prvi pušč., 10. jan.
 Pavel od Križa, spozn., 28. apr.
 Pavel, škof, 7. jun.
 Pavel (in Janez), muč., 26. jun.
 Pavel (in Peter), apost., 29. jun.; njegovo spreobrnjenje, 25. jan.
 Pavla, vdova, 26. jan.
 Pavla, dev., muč., 3. jun.
 Pavlin, oglejski škof, 11. jan.
 Pavlin Nol., škof, 22. jun.
 Pavlina, 14. marca.
 Pavlina, muč., 6. jun.
 Pavlina, dev., 2. dec.
 Pavlina, dev., 31. dec.
 Pelagija, muč., 23. marca.
 Pelagija, spozn., 17. dec.
 Peregrin, spozn., 27. apr.
 Peregrin, spozn., 28. jul.
 Perpetua (in Felicita), m., 6. marca.
 Peter, škof, 9. jan.
 Peter Nol., spozn., 31. jan.
 Peter Dam., škof, c. uč., 23. febr.
 Peter Kanizij, 27. apr.
 Peter, muč., 29. apr.
 Peter Regalat, spozn., 13. maja.
 Peter Celestin, papež, 19. maja.
 Peter (in tov.), muč., 2. jun.
 Peter (in Pavel), apost., 29. jun.
 Peter Klaver, spozn. 9. sept.
 Peter Alkantara, spozn., 19. okt.
 Peter Zlatoslov., cerkv. uč., 4. dec.
 Peter Fourier, škof, 9. dec.
 Petra stol (v Rimu), 18. jan.
 Petra stol (v Antiohiji), 22. febr.
 Petra vezi, 1. avg.
 Petronij, škof, 6. sept.
 Petronila, dev., 31. maja.
 Pij, papež, 5. maja.
 Pij, papež, 11. jul.
 Placid (in tov.), muč., 5. okt.
 Placida, dev., 11. okt.
 Platon, menih, 4. apr.
 Polikarp, škof, muč., 26. jan.
 Pomočnica kristjanov, 24. maja.
 Poncijan, papež, muč., 19. nov.
 Prakseda, dev., 21. jul.
 Primož (in Felician), muč., 9. jun.
 Priska, dev., muč., 18. jan.
 Prokopij, spozn., 27. febr.

Prot (in Hiacint), muč., 11. sept.
Protazij (in Gervazij), muč., 19. jun.
Pudencijana, dev., 19. maja.
Pulherija, dev., 7. jul.

R

Radegunda, kraljica, 13. avg.
Radgand glej Radegunda.
Radovan glej Hilarij.
Rafael, nadangel, 24. okt.
Rajmund Penjaforški, 23. jan.
Rajmund, spozn., 31. avg.
Rane sv. Frančiška, 17. sept.
Regina, dev., muč., 7. sept.
Remigij, škof, 1. okt.
Rihard, kralj, 7. febr.
Rihard, škof, 3. apr.
Robert, opat, 29. apr.
Robert, opat, 7. jun.
Roderik, muč., 13. marca.
Roger (Egidij in Odorik), 28. jan.
Rojstvo Marijino, 8. sept.
Rok, spozn., 16. avg.
Roman, opat, 28. febr.
Roman, muč. 9. avg.
Romana, dev., 23. febr.
Romuald, opat, 7. febr.
Roza Limanska, dev., 30. avg.
Rozalija, dev., 4. sept.
Rozina, vdova, 13. marca.
Rožnenska Kraljica, prvo nedeljo v oktobru.
Rudolf, muč., 17. apr.
Rudolf, škof, 26. jun.
Rudolf (in tov.), muč., 27. jul.
Rupert, škof, 27. marca.

S

Saba (Sava), muč., 12. apr.
Saba, opat, 5. dec.
Sabina, muč., 29. avg.
Sadot, škof (in tov.), m., 20. febr.
Saloma Mar., 22. okt.
Salvator, spozn., 18. marca.
Saturnin, muč., 29. nov.
Savin, muč., 11. jul.
Sebastijan (in Fabijan), m., 20. jan.
Sekunda, dev., muč., 10. jul.
Senen (in Abdon), muč., 30. jul.
Serafin, spozn., 12. okt.
Serapion, škof, 21. marca.
Sergij, muč., 7. okt.
Servacij, škof, 13. maja.
Severin, opat, 8. jan.
Severin, škof, 23. okt.
Severin, škof, 21. dec.
Sholastika, dev., 10. febr.
Sibila, dev., 17. avg.
Sidonij (Zdenko), škof, 23. avg.
Sigmund (Žiga), 11. maja.
Sikst, papež, 28. marca.
Sikst, papež, 6. apr.
Sikst, papež, 6. avg.
Silverij, papež, 20. jun.
Silvester, opat, 26. nov.
Silvester, papež, 31. dec.
Simeon, škof, muč., 18. febr.
Simeon, muč., 24. marca.
Simeon, škof, 21. apr.

Simeon, starček, 8. oktobra.
Simforijan (in Klavdij), m., 8. nov.
Simforoza, muč., 18. jul.
Simon (in Juda), apost., 28. okt.
Simon-otrok, muč., 24. marca.
Simplicij, papež, 2. marca.
Slavka, Slavko glej Alojzij.
Smaragd (Cir. in Larg) m., 8. avg.
Snežnica Marija, 5. avg.
Sofronij, škof, 11. marca.
Sonja glej Zofija.
Soter (in Gaj), pap., m., 22. apr.
Sotéra, dev., muč., 10. febr.
Spiridion (Dušan), opat, 14. dec.
Spočetje brezmadežno, 8. dec.
Spomin sv. Pavla, 30. jun.
Srečko glej Feliks.
Stanislav (Stanko, Stana), šk., 7. maja.
Stanislav Kostka, spozn., 13. nov.
Suzana, d., (in Tiburcij), m., 11. avg.

Š

Šaša glej Aleksander.
Štefan, opat, 17. apr.
Štefan, papež, muč., 2. avg.
Štefan, kralj ogrski, 2. sept.
Štefan, prvi mučenec, 26. dec.;
najdenje njegovo, 3. avg.

T

Tacijan (in Hilarij), m., 15. marca.
Tarbula, dev., muč., 22. apr.
Tarzicij, muč., 15. avg.
Tarzila, dev., 24. dec.
Tekla, dev., muč., 23. sept.
Telesfor, papež, muč., 5. jan.
Teobald, pušč., 1. jul.
Teodor (Božidar), spozn., 7. jan.
Teodor, muč., 15. apr.
Teodor, muč., 9. nov.
Teodora, muč., 13. marca.
Teodozija, dev., 2. apr.
Teofil (Bogoljub), muč., 8. jan.
Teotim (in tov.), muč., 18. dec.
Terezija, dev., 15. okt.
Tiburcij (in tov.), muč., 14. apr.
Tiburcij (in Suzana), muč., 11. avg.
Ticijan, škof, 3. marca.
Tilen glej Egidij.
Timotej, škof, 24. jan.
Timotej, muč., 22. avg.
Tit, škof, 4. jan.
Tomaž Akv., sp., c. uč., 7. marca.
Tomaž Tol., muč., 9. apr.
Tomaž Vilan., škof, 22. sept.
Tomaž, škof, 3. okt.
Tomaž, apostol, 21. dec.
Tomaž, škof, muč., 29. dec.
Trifon, muč., 10. nov.
Turibij, škof, 24. marca.

U

Ubaldo, škof, 16. maja.
Udalrik glej Urh.
Urban, papež, 25. maja.
Urban, škof, 7. dec.
Urban, papež, 19. dec.
Urh, škof, 4. jul.
Uršula (in tov.), dev., m., 21. okt.

V

Valburga, dev., 25. febr.
Valentin (Zdravko), škof, 7. jan.
Valentin, muč., 14. febr.
Valentina, dev., 25. jul.
Valerija, muč., 5. jun.
Valerijan (in tov.), muč., 14. apr.
Valerijan, spozn., 12. sept.
Vekoslav glej Alojzij.
Venancij, škof, muč., 1. apr.
Venancij, muč., 18. maja.
Venčeslav, kralj, 28. sept.
Vendelin, spozn., 20. okt.
Venefrida, dev., muč., 3. nov.
Vera glej Fides.
Veronika, dev., 13. jan.
Veronika Jul., dev., 9. jul.
Veselko glej Gavdioz.
Vid, muč., 15. jun.
Vigilij, škof, muč., 26. jan.
Vika glej Hedviga.
Viktor (Zmagoslav), spoznavavec,
26. februarja.
Viktor, muč., 10. marca.
Viktor, muč., 12. apr.
Viktor, škof, 28. julija.
Viktor, škof, 23. avg.
Viktorija, dev., muč., 11. febr.
Viktorija, muč. 17. nov.
Viktorija, dev., muč., 23. dec.
Viktorin, muč., 25. febr.
Viktorin, škof, muč., 3. nov.
Vilibald, škof, 7. jul.
Vilibrord, škof, 7. nov.
Viljem, papež, 10. febr.
Viljem, opat, 6. apr.
Viljem, škof, 8. jun.
Viljem, opat, 25. jun.
Vincencij (Vinko), muč., 22. jan.
Vincencij Fer. spozn., 5. apr.
Vincencij Pavl., spozn., 19. jul.
Virgilij, muč., 13. sept.
Virgilij, škof, 27. nov.
Vital, muč., 28. apr.
Vital, muč., 4. nov.
Vivina, dev., 17. dec.
Vladimir, kralj, 15. jul.
Vnebovzetje Marijino, 15. avg.
Vojslava, dev., 27. maja.
Vojteh (Adalbert), škof, 23. apr.
Volbenk (Volfgang), škof, 31. okt.

Z

Zaroka Marijina, 23. jan.
Zdenko glej Sidonij, Filip.
Zdravko glej Valentin.
Zefirin, papež, 26. avg.
Zlata glej Avrea.
Zmagoslav glej Viktor.
Zofija, 15. maja.
Zofija (in tov.), muč., 18. sept.
Zofija, vdova, 30. sept.
Zofronij, škof, 11. marca.

Ž

Žalostna Mati božja, petek po tihi
nedelji in tretjo nedeljo v sept.
Željko glej Deziderij.
Žiga glej Sigmund.

Poštne pristojbine

Veljavno od 1. julija 1930.

Pisma				Tiskovine				Vzorci				Poslovni papirji				Navadne in povzetne nakaznice								Vrednostna pisma										
do tuz. inoz.*				do tuz. inoz.**				tuz. inoz.				tuz. inoz.				tuzemstvo				inozemstvo				do tuz. inoz.										
g	D	p	D p	g	D	p	D p	D	p	D p	D	p	D p	Din	D	p	D p	Din	D	p	in azijo pri navadnih 1 ^o / ₂ % in 4 Din v Avstrijo, Češko-slovaško, Francosko, Italijo, Madžarsko, Nemčijo in Švico.				Din	D	p	D p						
20	1	—	3	—	50	—	50	—	50	1	—	1	—	3	—	25	1	—	50	100	3	pri povzetnih				100	1	—	5	—				
40	1	50	4	50	100	—	50	1	—	50	1	—	1	—	3	—	50	1	50	—	50	200	3	50	1 ¹ / ₂ % in 4 Din				500	2	—	5	—	
60	2	—	6	—	150	—	75	1	50	—	75	1	50	1	—	3	—	100	2	—	1	—	300	4	—	v Avstrijo,				1000	5	—	5	—
80	2	50	7	50	200	1	—	2	—	1	—	2	—	1	—	3	—	300	3	—	1	—	400	4	50	Češko-slovaško,				3000	10	—	5	—
100	3	—	9	—	250	1	25	2	50	1	25	2	50	1	25	3	—	500	4	—	1	—	500	5	—	Francosko,				5000	10	—	—	—
120	3	50	10	50	300	1	50	3	—	1	50	3	—	1	50	3	—	1000	5	—	1	—	—	—	—	Italijo,				6000	11	—	—	—
140	4	—	12	—	350	1	75	3	50	1	75	3	50	1	75	3	50	2000	6	—	2	—	—	—	—	Madžarsko,				7000	12	—	—	—
160	4	50	13	50	400	2	—	4	—	2	—	4	—	2	—	4	—	3000	7	—	2	—	—	—	—	Nemčijo in				—	—	—	—	—
180	5	—	15	—	450	2	25	4	50	2	25	4	50	2	25	4	50	4000	9	—	2	—	—	—	—	Švico.				—	—	—	—	—
200	5	50	16	50	500	2	50	5	—	2	50	5	—	2	50	5	—	5000	12	—	2	—	—	—	—	—				—	—	—	—	—
do 2kg	50	50	151	50	2kg	10	—	20	—	—	—	10	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				—	—	—	—	—

Paketna tarifa												z obvestnino (= 50 p)										z dostavnino (= 5 Din) †									
												do 100				do 500				do 1000				do 100				do 500			
												Din vrednosti				Din vrednosti				Din vrednosti				Din vrednosti				Din vrednosti			
												1				1				1				1				1			
												6:50				11:—				11:—				11:—				11:—			
												10:50				15:—				15:—				15:—				15:—			
												20:50				25:50				25:50				25:50				25:50			
												31:50				35:50				35:50				35:50				35:50			
												41:50				45:50				45:50				45:50				45:50			
												42:50				50:50				50:50				50:50				50:50			

Za ločenke se računa dvojna težna pristojbina. — Za ekspresne pakete je pristojbina z dostavnino za 1 Din višja. — Pri povzetnih paketih se še prištejejo nakazniške pristojbine.

† Vsakršne paketne in denarne pošiljke dostavljajo na dom tele pošte: V Sloveniji in Dalmaciji: Celje, Ljubljana, Maribor, Dubrovnik, Knin, Kotor, Makarska, Metković, Sinj, Split. Vse druge dostavljajo pakete samo do 3 kg teže in 1000 Din vrednosti, denarna pisma in nakaznice do 1000 Din, v Dalmaciji do 250 Din. Na Hrvaškem in prejšnj. madžarskem ozemlju dostavljajo paketne in denarne pošiljke: Brod na S., Čakovec, Djakovo, Novi Sad, Novi Vrbas, Osijek, Pančevo, Ruma, Senta, Sisek, Sombor, Subotica, Sušak, Varaždin, Vel. Kikinda, V. Bečkerek, Vinkovci, Vršač, Zagreb, Zemun. Druge pošte dostavljajo samo vrečnike v obsegu 1 dm³ in denar do 1000 Din. V Bosni in Hercegovini dostavljajo v večjih mestih vse pošiljke, drugod pa samo manjše pakete v obsegu 1 dm³ in vse denarne pošiljke. V Srbiji dostavljajo Beograd, Kragujevac, Leskovac, Niš, Požarevac, Skopje, Smederevo, Šabac, Zaječar vse pošiljke, drugod obveščajo.

Pripombe.

Navadno se plačajo poštne pristojbine vnaprej ob predaji na pošti, in sicer za pisemske pošiljke z navadnimi poštnimi znamkami (frankovnimi znamkami), za pakete, nakaznice itd. pa v gotovini.

Za nefrankirane ali nezadostno frankirane pisemske pošiljke se naslovljencu zaračuna kot porto dvakratni manjkajoči del pristojbine, pri inozemskih pošiljkah najmanj 10 zlatih cent., t. j. tačas 1 Din.

Ako pošilja nefrankirano kaka oblast, ustanova itd., plača prejemnik za pošiljko le navadni franko.

Ekspresne pošiljke (do 1000 Din vrednosti in 55 kg teže) se dostavljajo le tedaj po posebnem slu, če stanuje prejemnik v kraju, kjer je pošta.

Poštni nalogi (samo za tuzemstvo) do 1000 Din s pisemsko pošto. Pristojbina znaša kakor za priporočeno pismo iste teže in 50 par pokaznine. Izdajna pošta odbije od zneska pristojbino za nakaznico in 25 par za goličo (nakaznico).

Položnice. Za pisemsko sporočila na nakaznici treba plačati 50 par. Za prejemna potrdila pridavčnih

položnicah se plača 50 par ali 1 Din, kakršno potrdilo pač zahteva vplačnik, ali z dopisnico ali s pismom.

Za nakaznice, denarna pisma in pakete od državnih oblasti in ustanov, naslovljene na urade in oblasti, ki so poštne prosti, se ne plača niti dostavnina niti obvestnina. Za denarna pisma in pakete, naslovljene na vojake, gošpence vojaške akademije, orožnike ali pa poštnoletce, se plača samo obvestnina.

Sprejemni list (potrdilo) se dobi za vsakršno priporočeno denarno in paketno pošiljko. Pošiljatelj naj pregleda, ali so na listu vsi podatki pravi in ali sta na njem poštni pečat in uradnikov podpis. Nato naj ga shrani za morebitno reklamacijo itd.

Poštninska prostost.

Drž. šole in cerkvene oblasti (župni uradi) vseh priznanih veroizpovedb so oproščeni poštne in priporočnine v medsebojnem prometu in v prometu z drž. oblastmi, uradi in organi. Službeno priporočeno se smejo pošiljati samo važni, nenadomestljivi spisi. Občinski uradi so za spise na vojaške oblasti in referente oproščeni poštne in priporočnine. Krajevni šolski odbori so oproščeni na-

vadne poštne z vsemi javnimi in drž. oblastmi, uradi in ustanovami. Okrajnik metijski odbori so oproščeni poštne za navadne pisemske pošiljke, ki jih pošiljajo v interesu javne službe državnim oblastvom. Zadruga so oproščene poštne za navadna in priporočena pisma, tiskovine, denarne pošiljke, ki jih pošiljajo združenim zvezam in glavni združni zvezi v Belgradu. Delodajalci so oproščeni poštne za navadna pisma na Okrožne urade za zavarovanje delavcev ter njih poslovalnice in sodišča. Obrtni zadruga so poštne proste za dopise, ki se tičejo javne službe ali se pošiljajo na uradni poziv državnim oblastvom, uradom in ustanovam.

Povzetne pošiljke.

Za pisemske pošiljke (razen vzorcev) in vrednostna pisma s povzetjem do 1000 Din se plača poleg drugih pristojbin še 50 par pokaznine. Od izterjanega zneska se odbije pristojbina za nakaznico in 25 par za golico (nakaznico). Za promet z Avstrijo, Češkoslovaško, Nemčijo itd. veljajo inozemske pristojbine in še nekateri drugi pogoji.

Za pakete s povzetjem (do 5000 Din) se plača poleg pristojbin za težo, vrednost (ločenko, ekspres), tudi še za nakaznico, vstevši morebitno dostavnino ali obvestino. Izdajna pošta nakaže povzetni znesek.

Raznovrstne druge pristojbine.

Za odjavo (obvest. o nevročljivosti) paketa 50 par. Za izplačilno potrdilo 3 Din. Kot ležnino se plača od vsakega paketa, ki od dneva prihoda odn. dostave aviza (spremnice) leži na pošti nad 3 dni, 1 Din na dan. Za izplačilno pooblastilo (dvojnik nakaznice), izdano po krivdi naslovnika, 5 Din kolkovine za prošnjo in še 4 Din v znamkah. Te pristojbine je plačati tudi za podaljšanje izplačilnega roka nakaznic, ki po krivdi stranke niso bile izplačane meseca vplačitve ali naslednji mesec.

Za vrnitev ali preklic pošiljke, premembo naslova, znižanje ali črtanje povzetja se plača 3 Din; pri pošilkah v inozemstvo 6 Din.

Za zaposlane ali vrnjene pošiljke se plača pri paketih pristojbina za težo in vrednost kakor tudi dostavnina ozir. obvestnina; pri denarnih pisem samo dostavnina oziroma obvestnina; pri vseh drugih pošilkah nič. Izkaznica o istovetnosti 10 Din.

Brzjavne pristojbine.

Brzjavna golica stane 50 par.

V notranjem prometu kraljevine se plača za vsako besedo privatne brzjavke 50 par, najmanj pa za vsako brzjavko 5 Din. Za hitno brzjavko se plača za vsako besedo Din 1-50, za vsako hitno brzjavko pa najmanj 15 Din. Pristojbina za potrdilo brzjavke (priznanico) znaša 1 Din.

Brzjavke za evropsko inozemstvo. Vsaka beseda stane: na Madžarsko Din 1-76, v Avstrijo, Bolgarijo in Rumunijo Din 1-98, v Italijo Din 2-31, na Češkoslovaško in v Švico Din 2-75, v Francijo Din 2-97, v Nemčijo Din 3-08, v Belgijo, Nizozemsko, Špansko Din 3-52, v Rusijo Din 5-83. Pri vsaki brzjavki se računa ena beseda več, pri hitnih se računa ta beseda trikratno. Za brzjaven odgovor se lahko plačajo pristojbine primerno prometu naprej.

Splošne poštne določbe.

Naslov vsake pošiljke mora biti čisto in razločno (s črnilom) napisan, tiskan itd. z latinico ali cirilico (za inozemstvo se priporoča francoščina) in mora imeti vse potrebne podatke (polna imena, kraj, ulico, vas, hišno številko, zadnjo pošto, po uradnem imenu [pečatniku] državo, pokrajino), da se more pošiljka hitro in zanesljivo odpraviti ter dostaviti pravemu prejemniku. Na pisemskih pošilkah naj bodo znamke čiste (še ne rabljene ali izrezane) in nalepljene vedno na zgornjem desnem kotu naslovne strani. Priporočljivo je tudi, napisati na zadnjo stran svoj naslov.

Pismo ne sme na nobeno stran presegati 45 cm in mora biti zaprto tako, da je vsebina dobro zavarovana in da se brez vidne poškodbe ovitka ne more vzeti ven. Če priloži pošiljatelj tiskovino, vzorcu itd. pismo ali drugo sporočilo, mora te pošiljke nalepiti in frankirati kot pismo, da ga pošta ne kaznuje.

Dopisnice (razglednice), ki jih izdelujejo privatniki, se morajo po obliki in kakovosti papirja ujemati z državnimi dopisnicami in ne smejo biti večje ko 15×10,5 cm ter ne manjše ko 10×7 cm. — Slike, dobrodne znamke in drugi okraski iz tankega papirja se smejo nalepljati le na zadnji strani in na levem delu naslovne strani.

Kdor hoče tiskovine, poslovne papirje, blagovne vzorce, mešane pošiljke in male pakete poslati po navedenih znižanih pristojbinah, mora pošiljke pošti predati odprte, t. j. spravljene v pasico, povezane ovitek, skatlo itd., da se uradnik lahko prepriča, ali ni priloženo pismo ali kako drugo nedovoljeno pismeno sporočilo.

Za tiskovine se smatrajo knjige, brošure, muzikalije, fotografije in drugi razmnožki, kiso napravljeni na papirju s tiskom ali na drug mehaničen način, samo ne s pretiskom ali s pisalnim strojem. Zavoj ne sme na nobeno stran presegati 45 cm ali zvit meriti čez 75 in 10 cm. Tiskovine se ne smejo izpremeniti ali izpopolniti s podatki osebnega dopisovanja. — Dovoljeno pa je: v časnikih itd. članke označiti s črtami, na izrezkih iz časopisov napisati naslov in številko časopisa in kdaj in kje je bil izdan; na posetnice napisati voščilo, zahvalo ali drug izraz vpljudnosti z največ 5 besedami ali paz običajnimi kraticami: p.f., p.c. itd.; na vabilih omeniti namen, kraj in čas sestanka; na cenikih, reklamnih oglasih spremeniti številke; na knjige, brošure, muzikalije, slike itd. napisati posvetila (dedikacije) in priložiti račun; na položnicah nad napisom »Položnica« zapisati beleške vknjiženja, ki se nanašajo na vplačitve.

Poslovni papirji so spisi in listine, ki nimajo značaja osebnega in stvarnega dopisovanja, stara pisma, prevodi, tovarni listi, rokopisi za knjige, časopise ali muzikalije, neocenjene naloge učencev, poselske knjižice itd. Izmere itd. glej pri tiskovinah.

Kot blagovne vzorce odpravlja pošta majhne količine raznega blaga in druge majhne predmete, ki nimajo nobene prodajne vrednosti, ne merijo v svojih smereh več ko 45, 20 in 10 cm in če je vsebina tako zavarovana, da ne more poškodovati drugih poštne pošilk ali poštne uslužbencev. — Ako pa imajo taki predmeti kako vrednost, se v mednarodnem prometu lahko pošiljajo pod istimi pogoji kakor za vzorce v »malem paketu« do 1 kg teže. Pristojbina za vsakih 50 g je Din 1-50, najmanj 6 Din.

Mešane pošiljke imenuje pošta tiskovine, blagovne vzorce in poslovne papirje, če jih isti pošiljatelj na istega naslovnika pošilja pod skupnim ovitkom. V takih primerih mora vsak predmet zase odgovarjati predpisom o teži, razsežnosti itd.

Pri nakaznicah mora pošiljatelj vse dele razločno izpolniti s črnilom po predtisku; izbrisati ali popraviti ne sme nič. V inozemstvo mora biti znesek napisan v valuti naslovne države, in sicer v francoščini. Pošta ga preračuna po borznem kurzu na dan predaje. Denarna ali vrednostna pisma v uradnih ovitkih je treba zapečatiti najmanj z dvema pečatoma, v privatnih ovitkih pa najmanj s petimi pečati in napraviti tudi na naslovni strani čitljiv barvni odtisk pečatnika. Na naslovni strani se ne sme nič podčrtati, izbrisati ali popraviti.

Paketi, Natančno vsebino, morebitno vrednost, povzete in druge pripombe (ekspres, pazil itd.) je

treba zapisati na spremnico in na paket. Oprema pošiljk mora biti glede na njihovo vsebino, težo, vrednost in daljavo pota primerno trpežna. Zavite oziroma zaprte morajo biti tako, da se ne pride do vsebine brez vidne poškodbe zavoja ali pečatov.

Paketi, katerih vrednost je označena s 600 Din in več, morajo biti tam, kjer se konci zavojne tvarine stikajo, zadostno zapečateni. Razločen barvni odtisk pečatnika se mora napraviti tudi na odrezku poštne spremnice. Vrvca mora biti primerno močna, ne sme imeti vzlovov in oba konca vrvice je treba zapečatiti.

Za ločenke se smatrajo paketi, s katerimi mora pošta zaradi vsebine (razlomljivo blago, žive živali itd.) posebno previdno ravnati ter bolj paziti; pošiljke v neprimernih oblikih (košare, opletene steklenice itd.) in paketi, ki so daljši od 110 cm ali katerih obseg presega 180 cm; vendar pa ne smejo biti daljši ko 2 m, ozir. njih obseg ne sme presegati 240 cm.

Zaradi paketov v inozemstvo je treba vprašati pošto glede teže, vrednosti, car. predpisov itd.

Kolkovanje listin

Vrsta listine	Din	p
Računi (trgovski in obrtni):		
do 100 Din	—	10
nad 100 Din	—	20
Oporoke	3	—
Lepaki	—	10
Izpričevalo	20	—
Mojstrsko izpričevalo	60	—
Pomočniško izpričevalo	5	—
Izpričevalo osnovnih šol	5	—
Izpričevalo srednjih šol	5 in 10	—
Maturitetno izpričevalo	30	—

Listine o jamstvu in kavcijah 0.1% vpisan. zneska.

Zadolžnice in pobotnice 0.5% vpisanega zneska.

Odstopnice 2% vpisanega zneska.

Zastavne listine denarnih zavodov se kolkujejo.

Pogodbe: Kupne in prodajne premičnine 1% vrednosti; kupne in prodajne nepremičnine 4% vrednosti; zakupne 2% vrednosti.

Vloge in prošnje na oblastva 5 Din; za prilogo (ako ne zahteva višje takse) 2 Din; za rešitev 20 Din.

Za dovolitev veselice, koncertov itd. 5 Din.

Pritožbe zoper odločbe administrativnega oblastva na višje oblastvo 20 Din; pritožbe na upravno in davčno sodišče 50 Din; na državni svet 100 Din.

Menice, tuzemske se ne smejo kolkovati, temveč se morajo kupiti znesku primerne golice.

Kupnina za menične golice in kolek za zast. listine:

za znesek	Din	44.001 do	50.000	79—
do 300	—60	50.001	60.000	94—
301 „ 600	1'20	60.001	70.000	109—
601 „ 1.200	2—	70.001	80.000	124—
1.201 „ 2.000	4—	80.001	90.000	139—
2.001 „ 3.200	6'20	90.001	100.000	154—
3.201 „ 5.000	9'80	100.001	125.000	192—
5.001 „ 6.800	13'20	125.001	150.000	230—
6.801 „ 10.400	19—	150.001	175.000	268—
10.401 „ 14.000	25—	175.001	200.000	306—
14.001 „ 20.000	34—	200.001	250.000	382—
20.001 „ 26.000	43—	250.001	300.000	458—
26.001 „ 32.000	52—	300.001	350.000	534—
32.001 „ 38.000	61—	350.001	400.000	610—
38.001 „ 44.000	70—	400.001	500.000	760—

nad 500.000 Din od vsakih 1000 Din še po 1 Din.

Vsota izpod 1000 Din se šteje za polnih 1000 Din.

Diplomatska in konzularna predstavništva

Posl. = poslanstvo, dlg. = delegacija, gk. = generalni konzulat, k. = konzulat, vk. = vice konzulat, čk. = častni konzulat.

Albanija: posl. Tirana, k. Korca, k. Scuttari. - **Argentinijska:** gk. Buenos-Aires. - **Avstrija:** posl. Wien, gk. Wien, k. Graz, k. Celovec, čk. Wien. - **Amerika:** posl. Washington, gk. New York, gk. Chicago, k. San Francisco. - **Belgija:** posl. Bruxelles, gk. Bruxelles, gk. Anvers, čk. Liège. - **Bolgarska:** posl. Sofija, k. Varna. - **Čehoslovaška:** posl. Praga, gk. Praga. - **Chile:** čk. Valparaiso, gk. Punta Arenas. - **Danska:** gk. Kopenhagen. - **Egipt:** gk. Kairo. - **Anglija:** posl. London, gk. London, čk. Bradford, čk. Glasgow, čk. Malta, čk. Manchester, čk. Melbourne, gk. Montreal, čk. Sidney, čk. Auckland, čk. Bristol, čk. Hull, čk. Port of Trinidad. - **Francija:** posl. Paris, gk. Paris, gk. Marseille, čk. Bordeaux, čk. Lyon, čk. Lille. - **Finska:** gk. Helsingfors, čk. Helsingfors. - **Guatemala Republika:** k. Guatemala. - **Grška:** posl. Atene, gk. Solun, k. Smyrna, k. Corfou, vk. Patras, vk.

Xante. - Italija: posl. Roma, gk. Roma, gk. Trst, gk. Milano, k. Bari, k. Zadar, gk. Genova, gk. Torino, čk. Venezia, čk. Catania, čk. Palermo, čk. Firenze, gk. Reka. - **Meksika:** k. Guatemala, (glej pod: Guatemala) čk. - **Nemčija:** posl. Berlin, gk. Berlin, čk. Berlin, gk. München, čk. Stettin, k. Düsseldorf, gk. Bremen, čk. Leipzig, gk. Hamburg. - **Nizozemska:** posl. Amsterdam, čk. Amsterdam, čk. Rotterdam, vk. Schwenningue. - **Norveška:** gk. Christiania. - **Poljska:** posl. Varšava. - **Portugalska:** gk. Lisabon, gk. Oporto. - **Peru:** čk. Lima. - **Romunija:** posl. Bucarest, gk. Bucarest, čk. Braila. - **Španija:** posl. Madrid, čk. Barcelona, čk. Las-Palmas. - **Švedska:** čk. Norkoping, čk. Stockholm. - **Švica:** posl. Bern, gk. Gèneve, k. Zürich. - **Turčija:** dlg. Carigrad, k. Carigrad. - **Ogrska:** posl. Budapest, gk. Budapest, k. Pecs.

Knjige za leto 1932.

Redno izdanje.

- I. Koledar za leto 1932.
- II. Večernice: Stražni ognji.
Zgodovinska povest. Spisal Fr. Bevk.
- III. Irenej Friderik Baraga,
misijonski škof. Spisal dr. Fr. Jaklič.
- IV. Zgodovina slovenskega naroda.
Zvezek 10. Spisal dr. Josip Mal.
- V. Kuharica v kmečki, delavski in preprosti meščanski hiši.
- VI. Da spoznamo!
Razmišljanja, kako priti do blagostanja. Pripoveduje in s številkami dokazuje Janez Vodopivec.

Knjige za doplačilo.

- I. Splošno poljedelstvo.
Spisal Primož Simonič.
- II. Med zemljo in nebese.
Pot velike duše k Bogu. Spisal Fran Terseglav.
- III. Trdi orehi in veseli smehi.
Uganke in šale. Zbrala P. B. in M. K.
- IV. Kosmatin, kralj notranjskih gozdov. Knjiga za mladino. S slikami.
Spisal Jos. Brinar.
- V. Svete maše
za vse nedelje in velike praznike cerkvenega leta. Priredil Vital Vodušek.

1. Koledar za leto 1932 se bo spominjal osemdesetletnice, odkar je Slomšek osnoval prvo književno družbo v Celovcu kot predhodnico Mohorjeve družbe. Za to obletnico bo dobil Koledar novo »ob-leko«, ki je žal, letos nismo mogli podati kljub napovedi; delo je zadržalo umetnika, da je ni izvršil. Glede imenika je odbor po pretehtanju dopisov sklenil, da izide vsako peto leto, da bi ustregli tistim, ki ga hočejo, in ne nasprotovati onim, ki se ga branijo. Kdor želi Koledar vezan, naj doplača 8 Din.

2. Večernice prinesó Bevkovo zgodovinsko povest Stražni ognji. Zajeta je iz dobe turških pohodov. Godi se v Vipavi, krog Idrije in Črnege vrha. Obravnava tlačanstvo slovenskega kmeta in roparske vpade Turkov. Pisana je v živahnem, lahkem slogu. Bevk piše s tako napetostjo, da jo bo vsak bral z veseljem. Zanimiva bo zlasti, ker bo v njej obravnaval pisatelj isto snov kot naši stari povestničarji, pa na čisto sodobni način. Kdor želi Večernice vezane (v platno), doplača 8 Din.

3. Da bi o Zgodovini slovenskega naroda pisali priporočilo, bi bilo odveč. Zelo odličen mož je rekel: Ko bi Mohorjeva ne bila izdala nobene druge knjige razen te naše Zgodovine, bi bila slave in hvale vredna. V snopcu, ki izide 1932, obravnava dr. Mal po pisanih zapiskih in uradnih aktih gospodarske razmere v Sloveniji v dobi pred l. 1848. Zvemo o tlaki, o težkih davkih, o pravdi za krompir, o strašni lakoti in draginji l. 1817 itd. Ta del Zgodovine bo silno zanimal vse naše kmečko ljudstvo.

4. L. Fr. Baraga je svetovnoznan veliki misijonar severnoameriških Indijancev. Leta 1931 poteče 100 let, odkar se je posvetil misijonari. Američani imajo debele knjige o njem. Njegovo ime so nadeli pokrajinam, mestom, uradom, šolam. Ali naj mi tega velikega rojaka ne spoznamo? Moramo ga. Prof. dr. Jaklič je opisal njegovo življenje po angleških in domačih virih, po zasebnih pismih, še neobjavljenih. Baragovo življenje je ena sama dela, trpljenja, dogodivščin in svetega junaštva polna povest. Stremi in se trudi, nase nič ne misli, zmaguje in dosega čudovite uspehe, dokler se ne zruši pod pretežkim bremenom. Veličastno je njegovo delo, pretresljiva njegova smrt. Prepričani

smo, da Mohorjeva vrši važno dolžnost, ko izda za stoletnico — tako knjigo o Baragi. Kdor želi knjigo vezano (v platno), naj doplača 8 Din.

5. Kuharica, dobra, je zdravje in veselje družine. Zato Družba letos ustreže željam mnogih. Izda kuharske bukve. Toda ne učenih in za bogate pisanih. Ta Kuharica bo učiteljica za vse preproste, kmečke in delavske gospodinje, ki kuhajo sicer skromno — toda tudi to mora biti okusno. Učila bo tudi štedljivosti pri kuhi, učila, kako je mogoče najnavadnejšo, tečno hrano menjavati, da se je ne prenažedó. Tudi o opravi kuhinje bo govorila. Kdor želi knjigo vezano (v platno), doplača 8 Din.

6. Da spoznamo! Spoznanje je ključ, ki odpira vrata do sreče. Vsi pa bi bili radi srečni. O tej knjigi nič ne izdamo. Naj bo — saj bo kratka in zanimiva — za radovedno pričakovanje naših članov. Kdor želi knjigo vezano (v platno), doplača 6 Din.

* * *

1. Splošno poljedelstvo, nauk o njem je silno potreben. Poljedelska država smo. V zemlji je naša moč in blagostanje. Zato ni nauka, kako največ iz zemlje dobiti, nikoli dovolj. Zato je taka knjiga živa potreba. Učila bo prav vse, kar je za umno kmetovanje potreba: o rastlinah, o rodovitni zemlji, o obdelovanju zemlje, o orodju za obdelovanje (o plugih, osipalnikih itd.), o gnoju in gnojivih, o setvi, o kolobarjenju, o zatiranju plevela in raznih škodljivcev (sneti, rje) in živalskih škodljivcev (bramor, miš, polž), o spravljanju pridelkov itd. Vsak res ukažen kmečki gospodar bo to knjigo, ki bo imela vse polno slik, s pridom bral. Bo pa tudi učenik za kmetijske šole in tečaje. Nad 20 pol! Za ude broš. 63 Din, v platno vez. 75 Din.

2. Med zemljo in nebese je knjiga, ki jo je pravzaprav spisala sv. Terezija Velika — o sebi. To delo je v svetovnem slovstvu na prvem mestu. Španci ga stavijo med svoja klasična dela velikih umetnikov. Ta knjiga nam odkriva eno največjih ženskih duš, kar jih je kdaj živelo. Prepričani smo, da bomo s knjigo te svetnice, ki jo bomo prepletli z drugimi njenimi zanimivimi življenjskimi dogodki, slovenskemu občinstvu ustrgli. Svetnica, koje živ-

ljensko geslo je bilo: »Nič naj te ne zmoti, ničesar se ne plaši, Bog ti zadostuje« — more z bogatostjo svojega notranjega doživljanja, ki odkriva največje globine tako Boga kakor človeka, pa obenem s svojimi praktičnimi navodili za življenje o notranjem miru in zadovoljstvu vsakogar pritegniti nase in ga nad vsakdanjost dvigniti. Pot sv. Tereze med zemljo in nebesi k Bogu bo gotovo postalo dragoceno duhovno berilo našim ljudem, naj so preprosti ali izobraženi. Prevedel je delo iz izvirnika Franc Terseglav. Za ude je cena knjige broš. 15 Din, v platno vez. 24 Din.

3. »Kdo bi zmeraj tožen bil — To ne more biti,« poje veseli Slovenec. Zato bo knjiga ugank in šal — »Trdih orehov in veselih smehov« prav gotovo dobro došla vsem mladim in starim. Za ude je cena knjige broš. 15 Din, v platno vez. 24 Din.

4. Kosmatin bo zabaval naše otroke. Knjiga je bogato in izvirno ilustrirana. Ne more biti lepšega darila otrokom za božič. Za ude je cena knjige broš. 15 Din, v platno vez. 24 Din.

5. Svete maše kakor so v mašnih bukvah so že davna želja premnogh. Ni ga katoliškega naroda, ki ne bi imel prevoda teh molitev. Cerkev je v stoletjih zbrala v te molitve najlepše božje besede do nas in vse najiskrenejše in najgloblje, kar zmora naš pogovor z Bogom. Za sedaj izide krog 90 svetih maš za nedelje in večje praznike. Knjižica bo zelo pregledno urejena in v čim lepši opremi, da bodo to res priljubljene »mašne bukvice« za vsakega vernika. Saj lepše ne moreš biti pri sveti daritvi, kakor če sodaruješ z mašnikom. Knjiga se dobi samo vezana. Za ude je cena izvodu z rdečo obrezo 30 Din, z zlato obrezo 36 Din.

Klic bratov in naša prošnja!

Po vsem svetu imamo brate Slovence. Ti prosijo knjig. Premnogi so revni, da si jih ne morejo nabaviti. Pa tudi v naši domovini so revni, zlasti v Prekmurju, ki ne zmorejo pare za knjigo, pa tako žele po njej! Uslišimo klice teh src! Gospodje poverjeniki, poprosite člane, naj vsak žrtvuje

e n d i n a r, ali vsaj pol dinarja, ko pride po knjige, za naše brate. Mohorjeva družba bo potem poslala za zbrani denar knjige tekočega leta v Prekmurje, v Francijo, v Porenje. Tudi drugih knjig jim bo dala po najnižji ceni. Žrtvujmo to malenkost! Lepšega pozdrava za božič jim ne moremo poslati!

Prihodnji Koledar bo poročal, koliko se je nabralo, kam in koliko knjig se je odposlalo. Za nabirke so priložene posebne položnice »Knjige«.

GLASNIK DRUŽBE SV. MOHORJA

Letošnji porast števila članov Družbe sv. Mohorja je zopet dokaz, da je Mohorjeva na pravi poti. Še daleč pa si ne upa trditi, da je na vrhu svojih prevažnih nalog. V sedanji dobi postaja Mohorjeva čedalje bolj važna v verskem in narodnem oziru. 350.000 mohorskih knjig, ki so spisane od naših najboljših kulturnih delavcev in strokovnjakov, poroma letos med Slovence v domovini in po svetu. (Med knjigami za doplačilo sta tudi dva prevoda, ki sta po svoje zanimivo čtivo.) Vsi ti tisoči knjig, naj so zabavne, gospodarske, zgodovinske, nabožne ali koledarske vsebine, so trdna vez, ki druži vse Slovence z domovino. Silno težak je izbor knjig za vsako leto. Odboru se godi kot kmetu: vse letine niso enako dobre. Knjiga je duševno delo, ni proizvod stroja, tovarne, ki zlahka proizvaja, kar in kakor hočeš. Pri nas se razmema duševno silno veliko dela. Toda tudi naš tisk je tako obširen, da použiva več, nego mu je povsem dobrega nuditi mogoče. Odbor Družbe sv. Mohorja ima vsak mesec seje, ob katerih razpravlja o došlih rokopisih in dela načrte, koga bi naprosil za kako delo, ki je posebno za ta čas potrebno. Razen teh sej ima tudi uredništvo posvetovanja, h katerim vabi kulturne delavce, da mu svetujejo. Odbor pa tudi uvaža nasvete in želje, ki jih pošiljajo Družbi poverjeniki. Najboljša in najbolj resna razprava o Mohorjevih knjigah je pa

vsekako dr. Fr. Steletova v Času (št. 6—7, 1930). Letošnje knjige, upamo, dokazujejo, da je odbor modre nasvete uvaževal in knjige za 1931 bodo ponovni dokaz, kako se odbor trudi, da ustreže utemeljenim nasvetom. Med temi je važen ta: ne preobširnih knjig, rajši tanjših in več! Zato je odbor število knjig zvišal na 6, ki obsegajo letos 762 strani (47-5 pol). Žrtvoval je za vse mnogo izvirnih ilustracij, oskrbel izvirnih platnic, ki jih bodo naročniki na vezane knjige gotovo veseli. Kdor majhno pozna delo in troške za rokopise, risbe, klišeje, papir in stavek, ve, da je 20 dinarjev za take knjige res bajno nizka cena. Ko zadržna Mohorjeva tiskarna ne bi tiskala Družbi z izrednim popustom, ne bi moge iziti za to ceno. Pa ker ni namen ne zadrage in ne Mohorjeve, da bi iskala dobičkov, marveč dela edinole v prosvetne namene slovenskega naroda, ji je to mogoče.

Vse gospode poverjenike, ki so se trudili z nabiranjem članov, odbor prav toplo zahvaljuje. Ve, da cenijo važnost družbenih knjig v sedanji borbi med dvema svetovoma in jih prosimo: Bodite Družbi naklonjeni z isto ljubeznijo še v bodoče! Karkoli se Vam zdi Družbi v korist, svetujte. Zelo bomo hvaležni. Naj bi bilo članstvo Družbe nekašen izraz zvestobe do vere naših očetov in ljubezni do materinega jezika.

Pozor na priloženi oglas in naročilnico! Desetero knjižnih trojk po 20 Din, troje po 30 Din! Izredno ugodna prilika za javne in zasebne knjižnice, da si poceni nabavijo knjig lepe vsebine.

Taka je Kolednikova usoda, da moraš po svetu. Kako bi si sicer napolnil malho z novicami. Zato sem se spustil na široko cesto.

Amerikanec.

Proti poldnevu sem se užejal in izlačnil. V krčmo! Ker sem imel nekaj kovačev, krenem v gosposko gostilno. Tam sedem in ogledujem človeka, ki je slonel ob oknu in venomer gledal ven na polje, na travnike in še naprej v goré. »Ali koga čaka?« sem preudaril. Ni bilo kazno. Radovednost me je gnala, vstal sem in prisedel k njegovi mizi.

»Dober dan, gospod!« sem se mu odkril in poveznil polhovko spet na glavo.

»Bog ga daj!« se je mož kakor iz sanj prebudil in me pogledal.

»Oho, Mohorjev Kolednik!« me je prepoznal in mi kar roko ponudil. Prebito se mi je dobro zdelo.

»Odkod in kam, gospod? če ne zamerite.«

»Iz Amerike!« je rekel malomarno, kakor da bi prišel od domače vaške luže.

»Iz Amerike?« sem zinil in ga kar gledal. Pomeknil sem se bliže in se v koledniški sebičnosti veselil, kaj vse bom zvedel.

»Res, iz Amerike domovino pogledat.« Potrkal je z debelim prstanom na steklenico in naročil pijače ter me povabil.

»Pej, možka je ta,« sem si mislil po vipavsko. »V malho novice, po suhem grlu pa vince — kar dobro sem naletel.« Amerikanec mi je nalil, pogledal spet skozi okno in vzdihnil: »O domovina!«

»Ali Vam je mar kdo v domovini umrl, da tako zdihujete?«

»Kaj umrl! Vi, ki ste doma, sploh ne veste, kaj imate. Naša domovina je taka kakor sama zlata božja skledica. Ko jo zdajle gledam z

drugačnimi očmi kot nekdaj, se mi zdi, kakor da bi bil Bog pri stvarjenju same bisere in koralde in židane rute usul na našo domovino. Saj je svet zunaj velik in širok in mogočen — tako lep pa ni. Lej, tistele kosce in grabljice ogledujem. Saj to ni delo, to ni ameriško garanje, to ni tovarna, ni rudnik, tudi farma ni, kjer cvili stroj in ni več kmetija — je tudi njiva in travnik že fabrika. To pa je lepota, to je pesem... Ali jih slišiš? Fant je zavriskal, grabljice se mu smejejo — zakaj ne znam filmati, da bi jih ujel z vriskom in sme hom vred ter ponesel s seboj.«

»Pa bi kar doma ostali, ko Vam je tako po volji; čemu nazaj?«

»Saj to je tisto: čemu?«

»Gospod, dolár, dolár, ta miče. On je gospod! Kaj bodo naši kovački in mlinarčki! No, kakšen jur že še nekaj odleže, pa ga je prebitansko težko dobiti.«

»Imate prav. Dolár je gospodar v Ameriki. Tam poje vse eno samo pesem. Fabrike pojo: dolár, dolár! Krampi pojo: dolár, dolár! Farme pojo: dolár, dolár! Cesta poje: dolár, dolár! O, in kako je ta pesem bridka! Če bi jo pela vsa naša domovina tako, bi ne pela več: kovač, kovač; pela bi: cekin, cekin! Toda zdi se mi, da bi ne bila več lepa.«

»Še lepša bi bila, ker bi ne bilo več revščine,« sem mu pomodoval.

Grenko se mi je nasmehnil in me pogledal izpod čela.

»Kakor da bi v Ameriki ne bilo revščine! Več ko pri vas. Povsod, kjer je strašno bogastvo, je tudi strašna revščina. Le zapomnite si: najlepše in najboljše je tam, kjer ni ne bogatije ne beračije.«

»Tako modrost sem bral pri rajnem Salomonu. Vendarle sem take vere, da je hudo pri-

jetno, če imaš denar, in da mi je žaltavo, ko mi vse poteče, da še za tobak ni. Ali ni res?»

»To Ti že potrdim. Toda hotel sem Ti samo reči: Dolar in denar še ni vse. Človek potrebuje še vse kaj drugega, da je vsaj nekoliko srečen. In vsi tisti, ki so zakopani v denar, niso srečni...«

»Ko pa imajo vse, kar srce poželi...«

»In prav tega nimajo, kar srce poželi. Vsega, na oči in na zunaj dobrega, so presiti. Kar je skromnemu veselje, je njim stud. Preobjedli so se — in zato so lačni in žejni ob vsej presitosti.«

»Ne umem Vas, gospod.«

»Ljubi moj Kolednik, kesne glave si. Poglej! Kaj koristi ameriškim veleposestnikom, ko imajo še petdeset tisoč vagonov stare pšenice na prodaj in je ne morejo za dobro ceno prodati? Vse to bogastvo — sama skrb in jeza in nejevolja! — Kaj pomaga Argentincem takšen pridelek kave, da so jo mislili že kar cele barke pometati v morje, da bi jim to povišalo ceno pri kavi? Kaj jim pomaga vsa strašna proizvodnja blaga, ko ga prodati ne morejo in so se morali s carino in zaporo ograditi krog in krog zoper uvoz tujega blaga. In še kljub temu še utegne ustaviti mnogo tovarn — in potlej? Stotisoči brez dela in jela na cesti! Je prečudno dandanes: Ljudje niso lačni, ker ni jesti, marveč zato, ker je vsega preveč. V Londonu jih je en milijon in šeststo tisoč brez dela — ker je vsega preveč!«

»Čudno, prečudno!« sem se praskal pod polhovko, ko je zunaj glasno zatrobil avto.

»Premišljaj to, Kolednik, in zбоgom!«

Amerikanec se je odpeljal.

»Koliko srečnih ljudi sem videl!«

Pa sem se res kar pogreznil v Amerikančeve misli, ko sem jo štrlinal po prašni cesti. Prečudna resnica: zato so lačni in brezposelni, ker je vsega preveč! Kje tiči napaka? Da je nápek na svetu, to stoji. Tudi to ne bo zmota, da še nikoli vse prav bilo ni. Svet vedno popravlja, pa se jim napol posreči, napol sfrtiči. Morda bo to narobe, da mnogo ljudi dela preveč — in ker jih lakote vendarle kar nič ne umira —, žive mnogi od previšnega dela drugih. Ta reč je tako zavozlana, da nisem mogel iz te zanke nikamor. V tej duševni zágati zagledam ob cestnem jarku v lipovi senci sedeti fanta, ki je silno varčno zobljal piškot.

»Pozdravljen, fantič!«

»Dober dan, mož!«

»Odkod?«

»Iz Ljubljane.«

»Kaj je novega?«

Fant je postavil roko, kjer je držal še pol piškota, na kolena in vzdihnil:

»Oh, koliko srečnih ljudi sem videl tamkaj!«

Kar na kanton sem sedel, njemu nasproti.

»Pripoveduj!« sem ga silil.

Grizel je spet piškot in ni hotel začeti.

»Ali si bil že kdaj prej v Ljubljani?«

»Še nikoli.«

»No, in tolikanj srečnih ljudi si videl?«

»Res. V avto se vozijo, pa vsi so v delavnik nedeljski oblečeni; kar sem in tja hodijo. — Nič dela nimajo. — Ali se jim godi!«

»In kakšna sila je tebi?«

Z jasnimi očmi me je gledal in ni odgovoril.

»Ali si lačen?«

»Tisto ne. Petkrat jemo vsak dan. Pa kar dobro.«

»Ali si doma, ali služiš?«

»Služim za hlapčka.«

»Ali te ima gospodar pretrdo?«

»Včasih že zareži, a ne dostikrat.«

»Ali imaš kaj plače?«

»Imam. Že v hranilnici imam nekaj.«

»No torej! Čemu vzdihuješ?«

»Kar tako. Grozno lepo se mi je zdelo v Ljubljani.«

Spet je previdno ugriznil v piškot in gledal nekam v daljavo.

»Fantič, čuden si,« sem začel nejevoljen.

»Videl si nekaj gospode, ki ne koplje ne žaga ne žanje in ne seka drv, pa se ti je v glavi zvrtilo. Kakor da je po mestih sama sreča doma! Kakopa! Tega nisi videl, kako delajo po tovarnah, po pisarnah, po zatohlih delavnicah dan na dan! In kje prebivajo in kako? Stisnjeni so v majčkenih sobicah, še te morajo drago plačevati. Nimajo pedi zemlje. Zaslužek večkrat zelo boren, kupiti si pa morajo vse. Vsak korenček, vsak krompirček, zemljico... No, in tisti, ki res imajo, ki se vozijo z avtom, ali misliš, da je tam sama sreča? Desetkrat bolj si srečen ti kot večina od njih.«

»Nalašč pravite,« se mi je nejeverno muzal v obraz, si z rokavom obrisal drobtinice krog ust, vstal in šel svojo pot.

Pridígvár Janez.

»Tu ga imaš,« sem vstal s kantona in šel še sam počasi dalje. — »Da, da, mesto in ves njegov dirindaj, in ves njegov naslepljeni blesk,

in šum in rompom in še navidezna svoboda — to vabi, to mika mladino z dežele, da rine iz svojega paradiža v trnje in osat, z grude med one, ki nimajo nič zemlje. Kmet brez zemlje pa je kot riba brez vode. Poginja.»

Tako sem razmišljal in tuhtal pa si zaželel človeka, s katerim bi se razgovoril. In glejte, po cesti se mi bliža črna suknja. Skoraj do gležnjev je dolga. Podvizam se, da jo prej srečam.

»Viš ga Kolednika!« mi že od daleč kliče črna suknja.

»O gospod, gospod...«

»No le povej, kateri gospod sem?«

»Gospod Janez ste!«

»Kakšen Janez?«

»Ne zamerite, vodeni Janez Vam pravimo.«

»Ti navihanec koledniški! Ali se tako norčuješ iz mene, ki že trideset let preganjam alkohol po Sloveniji? Mohorjev Kolednik — in še nisi abstinental!«

»Gospod Janez, kar majčkeno mi še manjka. Držim pa čisto z Vami. Veliko bolj verujem v treznost kakor pa v to, da bi spet stlačili vse kmečke fante v irhaste hlače, dekleta v avbe, jih posadili za kolovrate pred čelešnike in bi poslušali storje starih tet ter bili vsi enega duha in enega srca... Te Vaše pridige se me pa kar nič ne primejo. Ne zamerite!«

»Kdo pa je tako pridigoval?«

»No, ne bodite hudi. Tako sem umel Vaša pisma in bukve. Kolednik mnogo obhodi in marsikaj vidi. Pa Vam rečem: kdor v naši lepi Sloveniji samo tarna in javka, je krivičen. Pojdite no kar v Bosno, pa v Dalmacijo in po naših otokih. Moj Bog, koliko siroččine je tam! Videl sem hercegovsko majko, ki je obiskala sina pri vojakih. Prinesla mu je cajnico hrušk — in mu s tresočo se roko dala še dva dinarja! Človek bi se razjokal! Mi pa smo v raju, v pravem raju in kar malo nam je sile. Smo pa taki kakor rajna Adam in Eva. Čez glavo sta bila zakopana v samo srečo in sta vendarle še tiščala v greh, da bi bila še bolj srečna.«

»Motiš se, Kolednik. Nisi me umel. Trdil sem le, da naša vas propada, da tista preprostost gine, da vaška poezija umira. Kmečki fantje so vsi gosposki, punce same frajlice, ti moj Bog, kje je še naša ljuba, lepa kmetija?«

»Gospod Janez, pomislite tole: na deželo je prišla kultura: teatri, telovaja, knjižnice,

film, higiena, veselice; z vsem tem moda, štedilniki, zavese, žimnice v postelje, slikane sobe, pa še fabrike, hišna industrija, šole in tečaji vsake baže — ali ni vse to ljudi premeknilo čisto drugam? Takim ljudem ne boste nič več dokazali, da se ugodno prebiva, če je v hiši ena sama postelja, vsi drugi pa leže kakor nekdanj: eno uho za vzglavje, drugo za koter! In če so vsi kar enako oblečeni — kaj za to? Tisti časi, ko je bil gospod ves v portah in ves zlat, kmet pa v hodniku in raševini, so minili. Ali ni tako?«

»Je, ali meni se vendarle toži po prejšnjih časih.«

»Vam popravim ta dolgčas s svetim pismom, ki pravi: Ne govori, kaj je vzrok, da so bili prejšnji časi boljši. Tako vprašanje je neumno. Svet je reka, ki teče naprej. Nikoli je ne bomo obrnili. Le to moramo skrbeti, da to reko tako gradimo, da ne udari čez brege in ne bo škode.«

»Torej kaj? Povej, modrijan!«

Kmetova sodba.

Mimo naju jo primaha kmet. Čez ramo je imel vrečo, v njej kravjo kožo. Šine mi misel v glavo: Ustavi in pobaraj ga!

»Kam, oče, kam?«

»Kravjo kožo nesem v stroj. Krave nisem hotel dati mesarju prepoceni in sem jo pobil za žegnanje. Vsa vas je jedla poceni meso, jaz pa sem dobil nekaj mlinarčkov več, nego mi je nudil mesar.«

»No, ko ste tako pameten gospodar, pa nama povejte, kaj bi bilo kmetu sedaj najbolj treba.«

Mož je vrgel vrečo na tla in se postavil med naju.

»Pa naj bo. Oba sta pismarja, dobro vaju poznam, zato povem, vidva pa pišita.

Najbolj bi bilo treba — ne samo kmetu, tudi delavcu — varčnosti! Kdor danes le količkaj giblje in varčuje, mu ni sile.«

»Kako si mislite to varčevanje? Saj vendar kmeta tarejo hudi časi. Denarja ni, prodaja se slabo — kupuje drago — kako, s čim naj varčuje?« Gospod Janez je ponovil, kar je zapisal.

»Poglejta! Ko sem se ženil, sem moral kupiti ženi čevlje. Taka je šega. Pa sem ji kupil kvedrovce. Seveda je bila zamera huda, pa zato ni nevesta podrla zaroke. Storil sem to nalašč. Vse moje dekletke hočejo imeti čevlje na šimi. S takimi v polje, v hlev, v roso in dež.

Nak, sem rekel. Žena jim daj zgled. Danes nosi že dokaj let moja žena tiste kvedrovce za v polje in težko delo, pa se smeja vsem šimi-punčkam. Za v nedeljo in v mesto, seveda, je pa kakor iz škatlice. Takrat pa po modi, da ni kakor maškara. To je veliko varčevanje! — Dalje: čemu pa znosijo ljudje tolikanj za čaj, za rum, za sladkor, za kavo v štacune? In še za žganje? Pri nas čaja ne poznamo. Lipovega, ajbševega, bezgovega pač, če smo prehlajeni. To je spet veliko varčevanje! — In veseljačenje! Tega je že tolikanj, da je grdo. Veselica za veselico, da se kar zvrstijo ne morejo. Na ljubljanskem kolodvoru mi je zadnjič pravil neki gospod, da Ljubljana poleti najmanj pol milijona potroši vsako nedeljo za izlete. Pa vedno pisarite od same revščine.

»Pač, pač,« sem se potegnil za Ljubljano. »Mnogo bede je v njej.«

»Če je, pa jo podprite, ko toliko milijonov zafrečkate za prazen nič!« me je pičil nazaj.

»Oj, Ljubljana troši milijone za bedne!«

»Pa je tudi to vzrok, da ljudje premalo bero. Seveda za knjigo ni časa, da bi jo bral, in ni kovačev, da bi si jo kupil...«

»Pri Mohorjevi jih dobi pet, šest za dva kovača,« sem bleknil Kolednik.

»Tako so poceni kot slama, a za te ni denarja. Na veselici zabunkati kar pol tedenske plače, to pa ni nič. Saj tudi midva z ženo in z vso družino greva takole pred pustom na kakšno veselje. Toda nedeljo za nedeljo bi nas pa kmalu spravilo na boben. — In še nekaj je: da ljudje res ne varčujejo, je dokaz, ker denarja ne spoštujejo. Poglejte jih! (Potegnil je listnico in pokazal.) Tako so poravnani kovači kakor podobice v mašnih bukvicah. Ljudje pa delajo z bankovci kot svinja z mehoma. Denarja ne cenijo, zato ne varčujejo, zato ga nimajo.«

»Če je na kmetih tako dobro, zakaj pa vse v mesto sili? Glejte, tale gospod Janez je ustanovil hišo sv. Marte za služkinje. Vedno je polna deklet, ki iščejo službe v mestu. Kaj pa to?«

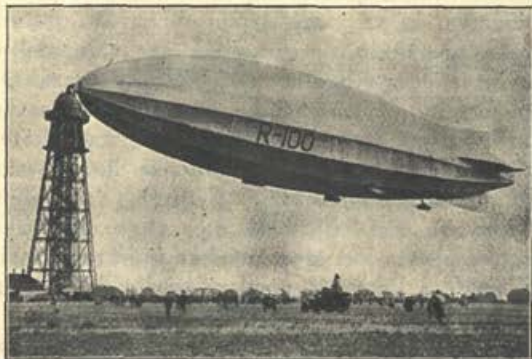
»V mesto jih zvabi predvsem prostost. Komande ne pri starših ne pri gospodarju sedanjih svet ne mara. To je eno. Drugo pa je skrb za starost. Vsak sluga hoče penzijo. In za ta penzijo strada sam z družino vred vse življenje. Ko bi na kmetih tako stiskal, bi si lep penzijo prihranil. Trdim pa: prvo, kar nam je treba, je to: vsak hlapec, vsaka dekla, pa tudi gospodar in gospodinja bi morali biti zavarovani za starost. Preužitkarstvo je danes težka in za mladega trda reč. Zavarovanje za bolezen naj bi se omejilo le za najhujše primere in naj bi se spremenilo v starostno zavarovanje. Potem bi imeli dobre hlapce in dekleta in poceni, pa bi kmet več pridelal, ker bi bolje obdelal. Tako je. Kar to povejta ljudem — in če ne zaleže enkrat — povejta stokrat. Zbogom!«

»Ta je pa kavelj!« sem gledal za njim.

»Moder mož!« je pritrjeval gospod Janez.

Nato sva nekaj časa molčala. Potem pa sva sklenila: Dokler je še takih mož med nami, naša zemlja ne bo propadla. In sva si dala besedo, da bova to zapisala — seveda vsak po svoje.

Po nadaljnjem potu sem vse to razmišljal in gledal krog sebe: povsod sem videl isto. Veselja mnogo, žalosti tudi. Blagostanja veliko, pa tudi bede dokaj. Toda tako sem dognal: polovico in več bede je nepotrebne, ker so si je ljudje sami vzrok in pozabljajo stare modrosti, da je »delavec — kruhovec« in zapovedi: »Čuvaj bele denarje za črne dni.«

Največja zračna ladja. Iz Kanade priletela na Angleško v 57 urah 30 minutah.

Tanki naše vojske defilirajo dne 6. sept. 1930 ob izročitvi novih praporov.

Slovesna procesija s presv. Rešnjim Telesom ob evharističnem kongresu v Zagrebu.

EVHARISTIČNI KONGRES V ZAGREBU

(OD 14. DO 17. AVGUSTA 1930.)

Kakor je živi plamenček večne luči v naših cerkvah opomin, da biva v tabernaklju skrivnostni Bog-Odrešenik, tako je presveta Evharistija — Rešnje Telo — v katoliški cerkvi ogenj in solnce vsega pravega verskega življenja. Ko se danes ves svet prenavlja v Kristusu, ko kliče sv. oče neprestano vernikom, naj si izvolijo Kristusa za kralja družin, družb in držav, ni čuda, da katoliški škofje po vsem svetu prirejajo z največjimi slovesnostmi shode in kongrese na čast presveti Evharistiji. Tak kongres je bil letos tudi v Zagrebu.

Pred kongresom so se zbrali najprej vsi jugoslovanski katoliški škofje in se posvetovali o vseh važnih cerkvenih zadevah. Dne 14. avgusta pa je bil kongres odprt, in sicer s prihodom papeževega pooblaščenca, apostolskega nuncija Hermenegilda Pelegrinetti. Sprejem je bil pravo slavlje; razen predsednika kongresa, zagrebskega nadškofa dr. Ante Bauerja, so papeževega pooblaščenca

sprejeli mestni župan dr. Srkulj, rektor univerze dr. Belobrk, vojaški poveljnik general Matić in vse polno drugih odličnikov, ljudstva pa celo morje. Na kongres so prišli katoličani iz Srbije (300), nad 5000 Slovencev iz Dravske banovine, Čehoslovaki, Poljaki, Lužiški Srbi in zastopniki raznih drugih narodov. Ves Zagreb je bil eno samo živo jezero ljudstva, ki se je po lepih ulicah kot pisana reka pretakalo, se zbiralo v cerkvah, molilo evharističnega Kralja, prejemalo svete zakramente in na vse načine izražalo živo svojo vero. Ponoči je žarela veličastna stara katedrala v stotisočih luči. Najlepša in največja zvonika v Jugoslaviji sta žarela s Kaptola (tako se pravi gričku, kjer stoji zagrebska stolnica), sta kot živa, ognjena ljubezen kipela v noč. — Papež je pisal nadškofu dr. A. Bauerju nenavadno dolgo in ljubeznivo pismo, v katerem hvali in poveljuje živo vero Hrvatov, kot dediščino pradedov, ki so s križem in mečem branili vso Evropo pred turškimi

Sv. maša na Jelačićevem trgu. Navzočni so: (na stolu) zastopnik vlade, minister dr. Srškić, na njegovi leviči škof djakovski Aksamović, poleg njega makarski škof Mišić, na koncu banjaluški škof Garić.

navali. Želi, naj bi ne bila presveta Evharistija samo hrana duš, naj bi bila tudi ogenj medsebojne ljubezni, ki naj se širi iz presvete Evharistije po vsej lepi Jugoslaviji.

Vse slovesnosti pa je prekosila procesija dne 17. avgusta. Papežev nuncij je nosil monstranco z Najsvetejšim, za njim so šli vsi škofje v škofovskih oblačilih, za njimi vsi dostojanstveniki. Procesija je korakala (po osem mož v vrsti) celi dve uri. Spremljalo jo je 60 godb, zastav je bilo neštevilno. In te narodne, slovanske noše! Menda ni na svetu kaj lepšega kot so pisane narodne noše Hrvatov, Dalmatincev, Slovencev, Srbov. Ko se je množica zbrala na Jelačićevem trgu, da bi bila pri sveti maši, ni bil ta ogromni trg nič več trg, to je bil pisan travnik v bujnem pomladnem cvetju. Po tej sveti maši je prebral vladika dr. Ante Bauer slovesno posvetitev Hrvatov Najsvetejšemu. Ljudstvo je za njim na glas molilo. Genljiva, vzvišena molitev se glasi: »Evharistično Srce Jezusovo, Srce Boğa-človeka, Odrešenika sveta in Kralja nad vsemi kralji! Hrvaški narod priznava, da je od tvoje dobrote prejel svojo lepo domovino, da

se v njej svoboden razvija Tebi v slavo in doseže svoje večno zveličanje. Tvoje ljubezni dar je, da si ga med prvimi narodi v Evropi pozval v sveto katoliško cerkev. Tvoji nauki so mu rodili prosveto, tvoje zapovedi so mu dale poštenje in napredek. To priznavamo in se klanjamo Tvoji božji modrosti, moči in ljubezni. — Vemo, o božje Srce, da smo te često ranili, ko smo prelomili Tvoje božje zapovedi. — Prosimo Te, odpusti! Slovesno izjavljamo, da boš odslej vladal Ti s svojimi zapovedmi naša srca, naše družine, naše gospodarstvo, naša društva, vse naše javno življenje. — Tebi se danes posvečujemo, Tebi, ki si Pot, Resnica in Življenje. Zavladaj v srcih vseh slovanskih naših bratov, da se vsi v Tebi radujemo v srečni časni in večni domovini. Amen.«

S tem je bil slovesno zaključen evharistični kongres v Zagrebu, kjer je bilo zbranih blizu 300.000 ljudi.

Slovenci samo pristavljamo: Kristus-Kralj, usliši molitev svojega ljudstva, in ljudstvo za vse na svetu ne izdaj svetinje svojih dedov — svete katoliške vere!

ZAKESNELI GOST

Mara Husova.

Darovi so bili razdeljeni. Polagoma so gostje in starši otrok zapuščali dvorano. Še en objem in poljub in še zadnja mati se je odtrgala od svojega bolnega sina. Bidek jok jo je spremljal skozi dolge hodnike.

Trideset parov mrzlično svetlih, široko odprtih otroških oči je opazovalo nočno sestro, kako je polagoma ugašala na božičnem drevesu lučke. Nazadnje je ostala le še drobna žarnica visoko v vrhu, ki je svetila le sama sebi in zlatemu angelu nad njo.

Svetle oči je polagoma zastiral sen. Nočna, z gostim pajčolanom zastirta luč je širila rumenkasto svetlobo na blede, skoraj prozorna lička otrok-bolnikov, ki so se svetila vdana in trpljenja polna iz mraka.

Praznika ni bilo več. Tiho kakor bel duh je šla nočna sestra od postelje do postelje, iz sobe v sobo. Sklanjala se je nad obrazki in tu nekaj popravljala, tam zopet odela razgaljeno nožico. Vse se je umirilo; skozi sobe je plulo rahlo in tiho dihanje spečih otrok.

Pod velikimi okni so v vetru ječali vrhovi dreves in njih tenke, zmrzle veje so rezko udarjale ob okna in zidovje.

Pod temnim, s srebrno umetno pajčevino prepletenim božičnim drevesom je sedela sestra. Odprta knjiga ji je spolzela iz rok.

Sveti večer je bil, ta edini večer, ki zajame vsako dušo s tako silo in ki razgrinja pred očmi svetove dremajočih spominov in spečih sanj... Zaječalo je v srcu mlade sestre kakor bolan odmev, nekaj kakor domotožje in plaho hrepenenje za nečem svetlim, na pol pozabljenim, izgubljenim, ki gori daleč za gorami prve mladosti: dom in vse njegove lepote in vse njegove sladke sanje.

Roke v naročju so se sklenile kakor v molitvi...

Na hodniku so se oglasili težki koraki in kmalu je nekdo plaho potrkal.

Sestra je šinila kvišku. »Kaj je? — Ali se je vrnil kak zdravnik, ki je kaj pozabil? Ali je sestra tovarišica, ki se ji je zasmilila in jo je prišla malo obiskat? Prijateljica je, prav gotovo!«

S to mislijo je hitro odprla vrata na hodnik in razočarana obstala. Za steklenimi vrati je stala dolga, upognjena moška postava.

»Dober večer, Bog daj!«

»Dober večer! Kaj želite?«

»Otroka bi rad videl,« je dejal moški.

»Zamudili ste, če ste prišli na obisk. Ura za posete je že davno minila,« je odvrnila mrzlo mlada sestra.

»Vem, ali prosim Vas, lepo Vas prosim... do zdaj sem delal, sam sem, žena mi leži v bolnici. Prosim...,« je govoril z drhtečim glasom človek in roka, ki je držala nekaj zavitek, je drhtela od nemirnega strahu in upanja.

»Ne smem..., red je tak, kaznovali bi me!«

Odvila je žarnico, ki je ostro osvetlila postavo za vrati. Iz neobritega, zaprašenege obraza so gledale oči plaho, obupno in proseče. Goste obrvi so bile pokrite s strjenim prahom in apnom. Težko delo in veliko gorje je izdobljalo ta obraz, ki je bil videti ves postaran.

»Prosim, usmiliti se!«

Krog oči in ustnic je trepetala bolečina in se izražala v glasu.

»Vsaj nocoj naj jo vidim, hčerko svojo, to malo... Sveti večer je..., ah, gospodična, sestrice, kaj Vi niste imeli očeta,« je obupno zaječal oče in iztegnil žuljave roke proti beli, ko ledeni prikazni onstran vrat. Roka je spustila omot; po hodniku sta se zakotalili dve drobni pomaranči in nekaj cenjenih jabolč. Žuljava desnica je krčevito zatisnila oči.

Zadnje besede so jo ošinile kakor udarec biča po odprti rani. Rdečica sramu ji je planila v obraz in napolnila oči s solzami. Odprla je vrata in hitela pobirati borno sadje.

»Nate, le nesite svoji mali — — Vesela bo — — — in oprostite.«

Človek se je v prvem trenutku zmedel. Sprememba je bila prehitra in nepričakovana. A ko je s pogledom ujel izraz njenih oči, je razumel. Velika postava je šla po prstih pred njo in v njeni sencii je šla bela sestra z grenko mislijo v srcu: »Kako sem sebična in malovredna.«

Obstala sta na pragu manjše sobe. Iz bele posteljske pri oknu se je iztegnilo dvoje suhih, belih ročic v pozdrav.

Mala je vedela, da se zvečer, ko vsi spé, ne sme govoriti na glas. Z blazine se je dvignila lepa glavica in iz blestečih, črnih oči sta skočila dva velika bisera nebeške radosti.

»Ata! Ata!«

»Ali še ne spiš, srček moj mali?«

»Čakala sem te in nisem zaspala,« je rekla ponosno mala. Molče jo je objel oče in skril obraz v njenih svilenih kodrih. Nato jo je pri-srčno pobožal.

»Mamica in Branko te pozdravljata.«

»Mama! Zakaj ni mame?« je jokaje vprašala petletna Vera in usteca so se raztegnila na jok.

»Pridna bodi! Mamica je ozdravela in jutri pride domov. Branko ji je pripravil lepe jaselce v kotu nad mizo. Tebi pa pošilja te dve pomaranči. Na šolski božičnici jih je dobil; poglej, ali nista lepi?«

Ročice so veselo zgrabile sadje.

»Branko je velik, hodi že v šolo,« se je pohvalila mala sestri. »In mama pride, kajne, da skoraj pride? — Da, pa naravnost k meni, potem k Branku domov. Zato ker sem bolna. — Kajne, atek, da najprej k meni?« je prosil otrok, ki si je zaželel materinega očesa kot cvetka solnčnih žarkov.

»Da, da, najprej k tebi,« je potrdil oče. »Branko se lepo uči in piše.«

»Meni pa teta pripoveduje pravljice,« se je pobahala ponosno mala. »In ko ozdravim, me bo teta naučila pisati. — Vidiš, ta naša teta, atek!« je rekel otrok in s prstkom pokazal na sestro, ki je stala ob vznožju postelje. »Ti ne znaš tako lepih pravljic, tudi mamica ne. Jutri bo tudi povedala eno, tisto o zlati

ptički. Zato ker bom pridna in ne bom jokala, ko me previjejo, kajne?« je prosila mala.

»Seveda bom, saj sem ti obljubila,« je dejala sestra ter malo s pogledom pobožala.

»Branko pa se doma uči in lepo igra. Ali ni raztrgal moje punčke? Recite mu, da se lahko z njo igra, samo da ji las ne izpuli.«

»Ne bo, le mirna bodi, jutri ti mamica pri-nese novo.«

»Novo punčko!« je tlesknila veselo z ro-čicami. »Staro pa kar Branku dajte, če jo hoče.«

Še so govorili o punčki, mamici in Branku. Počasi so se začele zapirati oči same od sebe in mala je zaspala.

— — — — —
»Kako se naj Vam zahvalim?« Visoka po-stava se je globoko sklonila, da poljubi plemenito roko.

»Nikar! Moja dolžnost je,« se je umeknila sestra proti vratom.

»Veliko več ste storili, dosti več dali, kot je predpisano. Bog je videl in bo cenil. Hvala za vse.«

Po prstih, da ne bi prebudil rahlo spečih otrok, je šel pred njo; v njegovi senci, s plahutajočimi krajevci, je neslišno stopala bela sestra, noseč v srcu občutek tihe sreče.

Mirno so se na hodniku odprla in zaprla težka vrata.

Veter je pojenjal. Mir svete noči je rosil iz-pod visokih, svetlih zvezd na blestečo se zemljo.

Kraljeva rodbina posluša govor patriarha Varnave pred cerkvijo v Oplencu, kamor so prenesli (8. sept. 1930) truplo kralja Petra-Osvoboditelja in vse stare zastave srbskih polkov.

GALJOT JE VOZIL GALEJICO

Lea Fatur.

zazrè v splitsko lukò, v mesto, v ozadje, pogleda v gore.

»Moo-la! — Kaa-ca! — Jii-ša! — Popusti! — Nategni!«

Jadra se zganejo, zvijajo, škripci zacvilijo. — »Dobroo!« — Sidra tonejo, debela vrv se nategne, galeja zaniha, se ustavi. Na galeji je mož kot zapovednik, sta dva častnika, je sto oboroženih mož in h klopicam prikovani galjoti. Spremljali bodo trgovsko galejo, ki vozi blago z Vzhoda iz Splita v Benetke. Trgovske

galeje morajo spremljati bojne ladje, akoprav je zmagala beneška ljudovlada v »uskoški vojni«. Zakaj, čeprav so tudi senjske gusarje pregnali iz Senja, jih razkropili po notranjih deželah avstrijskega vojvode, čeprav so jih pobesili, pobili, vkovali po galejah — vendar ne miruje gusarski duh po teh bregovih in Ulčinjani še pojo: »Od Ulčinja do Senja, od Senja do Benetk jadramo iz kraja v kraj, ves Jadran je voda naša.«

»Vse v redu!« poroča drugi častnik poveljniku.

»Moštvo prosi za na kopno!« javi prvi častnik. Kmalu se odziblje čolnič z galeje s poveljnikom in častnikom, drugi, večji čoln pelje razigrano moštvo. Čolna kmalu izgineta med čolniči in jadrnicami, ki se gnetejo v splitski luki; urne noge mornarjev hite že po molu ob mogočni staybi (vanjo spravljajo tovore), ki obrobja lukò. Galjoti in ostali mornarji na ladji gledajo žalostno za njimi. Mornarji se zabavajo s tem, da

štejejo zastave na ladjah.

»Glejte,« pravi častnik, »ni zastave iz Dubrovnika. Sveti Marko je pregnal svetega Vlaha iz Splita in iz Turške. Dosti dolgo smo se borili za trgovino s Turčijo, kjer so jo imeli v roki Dubrovničani. A naš beneški lev je zmagal Dubrovnik. Zdaj tečejo vse niti k nam: po kopnem in po morju prihaja roba iz turških dežela v Split. Poglejte veliki lazaret, ki smo ga uredili ob morju za razkuževanje robe in ljudi! In skladišča in prenočišča! Vse to je prenapolnjeno. Splitski knez je pisal naši vladi, da je v Splitu taka množica blaga, tistega, ki je že razkuženo, in onega, ki prihaja dnevno, da ne zadostujejo več ne stari prostori ne dve veliki zgradbi od lani. Moral je spraviti blago v trdnjavske prostore in vreči v morje tisoč tristo zabojčkov voska, da je imel v lazaretu prostora za drugo blago. V skladišču je okoli sedem tisoč voz, dva tisoč voz je na potu. In vse to je hodilo poprej iz Sofije na Dubrovnik.«

Tako pripoveduje častnik, vneto mu pritruje moštvo. Dobro plačuje ljudovlada, dobro živiš pod zastavo svetega Marka. Nemo poslušajo galjoti; oči upirajo v zemljo, v suho, kopno zemljo. Čudne postave so ti galjoti. Okovane noge, ki imajo prostora samo za korak in jih žuli in teži veriga, so drobne, usušene. Ves spodnji život je opešal. Hrbet pa in rame in mišice na rokah so se vzbočile od veslanja. Glava, ki pripeka solnce nanjo in jo izpirata dež in morska voda, se je na viđez povečala, napihnila, obrvi so se zgostile, oči skrile v jamice. Koža je sivkasto počrnela, v vsem obrazu je nekaj topega, obupanega. Noč in dan, pozimi in poleti je galjot prikovan na klop. Obleka iz raševine ga poleti peče in ga ne brani mraza pozimi. Galjot nima imena, nima rodbine; ko ga prikujejo na ga-

Galeje (galere) so bile srednjeveške ladje na vesla. Na vsaki strani galeje je veslalo po 24 do 26 mož. Ti veslači so bili večinoma kaznjenci, po glavi obriti in z verigami prikovani k sedežem. Naša narodna pesem jih imenuje galjote. Strašna kazen je to bila in malokdo jo je živ preстал.

lejo, je umrl za svet. Zanj ni praznika, ni cerkve; nihče mu ne govori o Bogu, nihče ga ne tolaži. »Kadar vzcnete lipa in beli

se kamen, bodo odpuščeni grehi spokorjeni,« pravijo tam na kopnem. Galjotu pa mine kazen, kadar mu mrtvemu pade veslo iz rok.

Z okna stolpa v lazaretu se nagne dekleta v živopisani janki. Gleda galjote, kakor da jih hoče izpraševati. Ženska! Vzdih gre od klopi do klopi; vsak se spomni matere, žene, sestre. O, da bi jim šla le enkrat ženska roka po namrščenem čelu!

Ob kljunu se oglasi, negotovo, hrapavo: »Plovila je po morju galija, v njej sedi okovan delija (junak). Gledala ga s pendžera (okna) devojka...«

In žalostno poprimejo drugi... Zavezana jadra stočejo, s krikom priletijo galebi, se usedajo na jambore, poslušajo...

Galjot na drugi klopi poslušaj, zasanja. Kakor da je bilo včeraj... Vzraste mu domačija na Hujah, žena, sinček in hči. Pa je bilo to sploh kdaj res? Tako lepa mlada žena, toliko dela in veselja! — In oni birič, umazanec, ki je silil za ženo. Udaril ga je z ušesom sekire po glavi. Žena je prosila moža: »Beži!« — Pa zakaj bi bežal? Njegova je žena in drugi se je ne sme dotekniti. Pa so prišli biriški hlapci in so ga zvezali. Kako sta vpila sinček in hčerka, kako se je žena jokala in prosila: »Pustite ga, samo mene je branill!« »Gospodski se je uprl,« so rekli in ga gnali pred krvavo sodbo. Na kolo in na vislice bi ga obodili, pa se je plazila žena po kolenih okoli sodnikov. In so spoznali: »Ali v ogrske rudokope ali naj vlačijo ladjo?« Graščak pa je rekel: »Dajmo ga na galejo! Iz rudokopov in od Save se je vrnil že marsikdo — z galeje se nihče.«

Kako ga je objemala ob slovesu žena in prisegala: »Do smrti sem tvoja, Lovre, in po smrti se snideva.« Po smrti... Da mu je zvesta žena, to je galjotu kakor sidro, ki drži galejo. To je njegov up... Mogoče... Da izprosi žena gosposko, da jo prepriča... Odrasla bosta sin in hči. Poiskala bosta očeta, ga

odkupila. Ah, prostost! Tovariši mu pripovedujejo, kadar spijo straže, da so napadli nekoč Uskoki benečansko galejo in so osvobodili galjote. Zato je lažje življenje njegovih tovarišev. Oni upajo v tako osvoboditev, on ne veruje vanjo. Oni vidijo večkrat svoje domače bregove in znana mesta, obraze. On pa ne vidi nikogar, ne sliši glasu iz prelube kranjske dežele. O, ko bi jo videl še enkrat! Vseskozi prosi Boga in tri darove je obljubil: za prvi dar mašni plašč na goro sv. Lovrencu, za drugi dar kelih zlat na Huje sv. Jožefu in tretji dar zvon glasan k Devici Mariji na jezero.

Za dom hrani darove tri: zlat, ki mu ga je dal splitski veljak, ko so mu rešili pred gusarji ladjo, natovorjeno z dragoceno tkanino, tega dá ženi v spomin; prstan, ki mu ga je dala žena, da se izkaže z njim, kadar se vrne; okove, ki jih nosi že toliko let radi žene...

Pesem galjotov utihne — mož iz Kranjske se strese, pogleda na deklico na okno, na tovor pod njenim oknom, ki se giblje, ki mu vzbuja nekaj znanega... Da — to so sita... Sita so zložena drugo v drugo — cela kopa sit. Delajo jih okoli Kranja. In kjer so sita, bo tudi mož, ki jih prenaša — peljal se bo z vozom, ki je pripeljal blago s Turškega v Split, ali pa bo prodal tukaj Turku trgovcu in se vrnil — o, presrečni! — domov.

Galjot se strese, nastavi dlani ob usta in zakliče v kopo sit. Hrapavi glas preplaši galebe, tovariši galjoti se začudijo. Tako bolno, tako žalostno se odbija od luke: »Sitar! Hoj, sitar!« Krošnja sit se premakne. Izpod nje stopi mož na rob mola in zakliče: »Oooj?«

Zdaj je drhtelo v glasu z galeje: »Odkod si, sitar?«

Oni je spoznal, odkod glas. Živahno odgovori:

»Iz Bitenj. A ti, človek božji, odkod pa ti?«

Galjotu trepeče glas... Po tolikih letih glas od doma: »Poznaš Lovretove na Hujah?«

»Poznam,« se oglasi presenečeno nazaj.
»Pa vendar nisi Lovrač? Že kdaj so raznesli, da si mrtev!«

»Kako je na mojem domu?«
hiti galjot in srce se mu trese v glasu. Sitar pa plane v čoln ob molu, udari z veslom in se ustavi pod galejo, gleda, pri-poveduje:

»Dobro je pri vas. Tvoj sin bo pel te dni novo mašo in tvoja hči se poroči isti dan in pride v najboljšo hišo v Bitnjah.«

Galjot vzdigne roke in oči v nebo: »Zahvaljen bodi Bog! Galjotov sin mašnik! Izpričal bo svetu, da je njegov oče pošten mož. Rešil bo očeta. Čakal bom! In hčerka v dobro hišo! Vidi se, da je vzgojila žena njegova otroka v spominu in v ljubezni nanj...« Veselo ginjen vpraša galjot: »In moja žena, sitar?«

In kakor nerad odgovarja sitar:

»Tvoja žena je že dolgo poročena z drugim...«

Galjotova glava se povesi, roke se pove-sijo... Tu je trpel radi nje... Toliko let... Njo pa je bilo sram njega — galjota... In njegovega imena... Nezvesta žena! Mogoče je imela rada celó birača...

Črna tesnoba se je dvigala ob srcu, črno in motno je šlo preko oči. Pa sitar je zaklical: »Že gredo! Povej mi hitro, če imaš kaj naročiti.«

Galjot se zave, seže pod klop, vzame iz platnene torbe prstan in zlatnik, zavije ju v krpico platna in vrže sitarju. Z ubitim glasom mu naroča: »Prstan daj moji hčeri, naj ga nosi v spomin name. Zlatnik daj mojemu sinu, naj bere mašo za svojega očeta. — Moji ženi pa reci — da ni več živ — ubogi galjot.«

Dehnil je v morje: »Potegni, veter mi hla-dan, da se shladi to pekoče srce. Veselite se, ribice, pile boste galjotovo kri...«

Strel udari iz splitske luke. Lev sv. Marka zaplapola na jamborišču trgovske galeje, sidra se dvigajo, jadra napenjaajo. Čoln s častniki in čoln z moštvo se vračata, po krovu hite po-velja. Trije curki vode padajo od kljuk na sidru, ladja se zgane, zaziblje, jadra pojo. »Vozil« gre ukaz do galjotskih klopi. Sitar na molu maha s klobukom, deklica na oknu pozdravlja z roko.

»Vozil« Devet in trideset vesel zamahne, reže vodo, pljuska, štirideseto se ne zgane. »Vozil« kriči priganjač, hodi od klopi do klopi, vihti bič s svinčenimi kroglicami. »Vozil« vpije in udari z bičem po hrbtu galjota, ki sedi mirno s sklonjeno glavo. »Upiraš se, pasji sin?« zakriči priganjač in bije, bije. »Učil vas bom upirati se! Vse je enako, kar živi tu ob morju in za morjem. V vseh je uporniška kri. Trikrat se nam je uprl Pulj, dvakrat Split, Senj se je upiral vsak dan.«

In bije, bije. — Gal-jlot se ne zgane. Tedaj zastanejo vsa vesla. Od klopi do klopi gre hri-pavo — da odleti galeb s stražnega jambora, da pridvigne častnik na kasari glavo. »Uprl se jel Galjot se je uprl!«

se režijo vkovani v priganjača in v častnika, v mornarje. In grozeče dostavljajo: »Mrtev je! Mrtvega bijel!« In so kakor razdražen lev, ki se napenja, da bi pretrgal verigo...

Tačas je stal na Hujah mlad novomašnik pred oltarjem. V vroči molitvi se je spominjal svojega očeta. Nakrat mu gre mimo ušes ka-kor rožljanje verig — dehnilo je vanj kakor: »Z Bogom!« — Novomašnikova sestra je klečala ob strani družine v klopi. Nakrat gre mimo nje rožljanje okov, nekaj kakor lahen vetrček ji objame obraz, šepče: »Bodi srečna!« In žena, ki se spominja ob tej slo-vesni uri svojega prvega moža, se strese ob rožljanju verig, vzdihne: »Usmili se Bog tvoje duše, ubogi galjot!«

IZPREMENJENI JUD

Ko je Kristus spet nekoč
skoz Judejo šel ubog,
pride tudi v Gádaro,
malo mesto judovsko.
Judje so na trg se zbrali,
Kristusa zasramovali,
z zapeljivcem ga psovali.
Da bi laže norce brili,
Juda grdega so skrili
za star sod v temnico.
Pozabili so resnico:
kjer je greh, je tudi kazen,
kakršen je greh, pokora
taka mu slediti mora.

Judje Kristusa peljali
k sodu so in ga prašali:
»Če si Božji Sin, govôri,
zdaj je prilika! Razlôži,

Učenik, težkó uganko:
kaj za sodom tèm tiči?«
Kristus prepoznal je zanko,
krotko jim odgovori:
»Svinja za tem sodom ždi.«
Judje so grdo zavpili,
v tisočih ga spet grdili:
»Goljufaš in zapeljuješ,
slabo Judom prerokuješ,
grešnik si in nič ne veš,
glej, da brž iz mesta greš!«
Da bi zmoto dokazali,
hitro sod so predejali.
A ni Juda več za sodom,
tolsto pujse tam leži
in se trese pred Gospodom.
— Mahoma čez trg zbeži,
da po vsej so Gádari
Judje pujsa zdaj lovili,

drugi pa za lovci vpili:
»Kaj lovite, prazen trud!
Saj ni pujse, saj je Jud!«

In res: njihov čudni brat
zmuzne se jim vsakikrat,
končno se čez breg potoči
in med pujse se pomeša.
Judom zdaj modrost opeša:
kdo naj pujsa zdaj razloči,
pujssek pujsku je enak,
kratek repek ima vsak.

Zdaj so Judje se zakleli:
»Nikdar več ne bomo jeli,
pa če pride lakota,
od prašičjega mesa.«
In besedo to drže
do današnjega še dne.

Edvard.

VEČERNA

Ovijata se v sivi plašč
zelena gora in polje,
okoli jelš in starih vrh
meglice bele se podé.

Že mesec roma na nebo,
in tih je grm in log in plan,
in v srcu je utihnilo,
kar mislil, čutil sem čez dan.

In tiho, tiho poje noč
o hrepenenju večni spev,
ko bi razlegal se od zvezd
nebeške radosti odmev.

Gosteški.

MOŽ NA KAMELI

Indijska dolgočasnica. — Anton Komar.

Sultan v Kalkuti se je neki dan silno razsrdil nad svojo ženo; imenoval jo je babnico. Zakaj, to je že druga povest. Skratka, razsrdil se je ter se pri prerokovi bradi zaklel, da si bo vsak dan drugo ženo vzel.

Ta reč pa ni bila všeč bengalskemu mogotcu Maharadži. Zato je pozval kalkutskega sultana, naj svoj sklep o ženah kar hitro in gladko prekliče; zakaj če bo živel — kar mu sicer iz srca privošči — še sto let, bi prišla v nevarnost vsa bengalska dekleta.

Sultan v Kalkuti pa ni bil mož, ki bi svoje sklepe preklicaval, ampak je dal takoj povelje za mobilizacijo.

Če ni hotel bengalski Maharadža iti po gobe, je moral tudi on poklicati vojsko. To je tudi storil.

* * *

Tisti čas je živel pod bengalskim Krimom neki mož, raven kot sveča in zdrav kot riba. Mlad je bil tudi. Pa še iz kaste celozemljakov. Oče mu je bil zapustil rejeno kmetijo z obilnim gozdom, zlasti je z visokim zidom obdani dom bodel v oči vsakemu davkarju. V tem belem zidu so bila velika vrata, da se je moglo z vsakim vozom priti skozi.

Mladi gospodar je imel hlapca in dekle iz kaste hišarjev. Kadar je potreboval več ljudi,

Pozor na priloženi oglas in naročilnico! Devetero knjižnih trojk po 20 Din, troje po 30 Din!
Izredno ugodna prilika za javne in zasebne knjižnice, da si poceni nabavijo knjig lepe vsebine.

Koledar 1931.

jih je lahko poceni najel iz kaste najemnikov. Ni mu bila sila, pridobivati si žulje na roke, zakaj zadnji čas mu je bilo poglavitno delo, ker se je pred kratkim srečno oženil, ljubiti svojo lepo ženo Mando.

Ná, pa pride strašni glas od sultana iz Kalkute. Premislil je naš mož svoje telo, toda ni mogel najti na sebi nobene cesarske napake. Tudi vojaški zdravnik je izjavil, ne da bi ga bilo količkaj sram, da tako popolno sestavljenega moža še ni videl. Moral bo iti na

dolgočasnica. Kdor hoče, lahko trdi, da se je začela že prej, samo bere naj do konca.

Neki dan se je odvezal bik in prišel ven, sena sit in spočit. Kakor kakšen možul se je ponašal z mogočnima, narazen štrlečima rogovoma, šaril po dvorišču, kakor da je vse njegovo, brez potrebe se zaletaval, tulil in poskakoval. Tako je prišel do vodnjaka in začutil žejo. Vodnjak med obojnima košatima palmama je bil kras dvora, lepo kamnoseško delo, podoben dolgemu sodu, ki je z eno tre-

boj za bengalska dekleta. Lahko si mislimo, koliko mu je bilo zanje, ko je imel doma lepo ženo.

Telesna napaka! Blagor mu, kdor jo ima! Marsikdo, ki mu je bila doslej v žalost in sramoto, da jo je zatajeval, kolikor se je dalo, je svoje hibe sedaj vesel, pestuje jo in kaže ljudem kakor novorojenčka, žal, ne brez škodoželjnosti.

Mogotci! Gre jim samo za telo! Kje pa je duh? Oh, za duha našega junaka, ki je zavoljo Mande zapustil vsa druga bengalska dekleta, se ne meni nihče. Moral se bo vojskovati.

* * *

Mlada gospodinja je morala kar čez noč sama gospodariti. Kako približno, bomo kmalu videli, ker tu se začne naša povest, oziroma

tjino gledal iz tal. Odzad je curel v ta kameniti sod hladen studenček, da se je nabirala voda za kuhinjo in korito.

K nesreči za bika so ta dan pomivali hišo in je dekla veliko vode znosila iz vodnjaka. Tako je moral bik, ako je hotel piti, gobec globoko vtekniti, da je dosegel studenčnico. Že v začetku je zadel z rogmi ob obod, a hotel se je dobro napiti, zato je z vso silo potisnil glavo skozi oklep. Bik je klavrno obtičal. Rogovi, ki so se pod krepkim sunkom nekoliko podali, so se sedaj ob stene uprli. Bik je bil ujet. Nič mu ni pomagalo, da je skraja napenjal vso moč kakor sulec na trnku. Omagal je, sopihal in čakal, kaj bo.

Dekla je prišla z vedrom, videla, letela po gospodinjo. Ta je bila hitro pri vodnjaku, zjokala se, ko ni mogla pomagati. Na ženski

vek je prihitel hlapec, poskušal je z bičem, res oživil žival, a brez uspeha. Vse zastonj, bika ne reši noben poskus.

Mlada gospodinja je prva spoznala, da bo treba najti drugačen, bolj bistroumen izhod. Dolžnost je njena in v čast ji bo, če srečno reši to zadevo. Morda bi sosedje znali pomagati. Za trenutek se ji je zasvetila misel, a

takoj ugasnila: Ali bi ne bilo dobro poslati po živino-zdravnika. Ali koj je druga misel zatrla prvo: Saj bik ni bolan. O, da bi bila poslala, zakaj živinozdravnik je bil izkušen kmet. Tako pa je v svoji zmešanosti šla na cesto in se ozirala, odkod bi prišel človek.

Srečne oči! Na visoki kameli z

dvema grbama je tedajci prijahal star mož po cesti. Imel je zelene naočnike in se držal togo-pokonci kakor kdo, ki ve, da veliko ve. Njegovo sedlo je bilo pokrito z oguljeno rožnato preprogo, ki je morala biti pred leti zelo lepa. Jahal je in držal knjigo pred seboj, večkrat pogledal okrog. Često je vzdihnil in sam s sabo govoril. Bil je pač iz kaste učenjakov.

»Kaj pa ti, moja hči,« je odgovoril mlado ženo, ko jo je že čisto blizu zagledal. »Zakaj si objokana?«

»Kaj ne bom, nesreča se je zgodila, ni človeka, da bi pomagal.«

»Ali nimaš moža?«

»Imam ga, na vojsko je šel in so ga morda že tam ubili,« je zavekala žena.

Mož na kameli je privzdignil zelene naočnike na čelo, da je usmiljeno pogledal mlado ženo.

»Ne žaluj, še vse bo dobro. Naš junaški Maharadža je obljubil, da se bo, preden bo listje padlo z drevja, vrnil zmagovenčan z vojsko. Osrči se in upaj, glej, listje že rumeni. Mi, kar nas je učenih in skušenih doma, imamo nalogo svetovati in pomagati. Moja hčerka, le zanesi se name in mi povej, kaj te bega.«

Potolažena je mlada gospodinja vodila kamelo do vrat. Tu je učeni bramin ustavil kamelo. Pogledal je na levo, pogledal na desno, dvignil glavo proti nebu, nekaj preudarjal in se odločil: »Ljuba hčerka, vrata so prenizka, da bi mogel skozi, udaril bi se na čelo. Na vsak način pa moram videti nesrečo na lastne oči, sicer se ne upam dobrega sveta dati. Povej, ali bi se ne mogel tale obok nad vrati s trikotnim nastavkom podreti. Če ne, bom odjahal po svojem poslu.«

Kaj naj stori ubožica, da ji ne ponikne modri pomočnik? Poslala je hlapca po dva zidarja, sama pa prinesla učenjaku prav sladko melono, da bo mož na kameli rajši počakal.

Zidarja sta prišla, oče in sin. S težkimi kladivi sta razbila obok, oče resen, ker je vedel, da bo nekaj zaslužil, sin pa se je smejal, ker še ni znal ceniti zaslužka in se je njegovi nedolžni pameti zdela vsa reč hudo neumna.

Ko sta zidarja odstranila izpred praga najspotekljivejše kamne, je učeni mož pogljal kamelo na dvorišče. Hitro je spoznal nesrečo, saj so stali okrog vodnjaka ljudje in bik brez glave. Približal se je počasi nesreči in jahal okoli nje trikrat. Kimal je z glavo in zmajeval, govoril neke besede, če niso bili stavki. Po tretjem obhodu je ustavil kamelo pred gospodinjo in izpregovoril prepričevalno: »Biku treba odrezati glavo.«

Kaj naj stori mlada žena? »Če je tako,« je rekla, »naj bo, zavoljo bika ne bomo šli beračit.«

Poslala je deklo po dva mesarja. Prišla sta oče in sin in biku odrezala glavo. Čudno je bilo, da se je tukaj oče smejal, sin pa je bil ves resen. Seveda, mesarju je bilo za meso, sinu za lepo žival.

Reč je dokončana, si je bila mislila mlada gospodinja. Pa ni bilo tako. Hlapec je prvi ugo-

tovil: Največji del bika je proč, ampak poglavitni del, glava, je ostala. In res, poskušali so jo izvleči, pa niso mogli.

Spet je jahal mož na kameli trikrat okoli, zmajeval z glavo, govoril nerazločne besede, morda stavke. Premislil je, preudaril, odločil: »Mlada gospa, treba bo vodnjak razbiti.«

Kar mora biti, mora biti. Poslala je po dva kamnoseka, očeta in sina. Ta dva sta se za časek resno držala, ker se jima je smilil lepi vodnjak, za časek pa smejala, ker sta pomodrosti moža na kameli prišla — brezposelna — lepo do kruha.

Dobili so bikovo glavo! Pa samo zato, ker je hlapec navezal rogove na vrv, zakaj sicer bi bila glava utonila, in če bi hoteli z lestvo do nje, bi morali ob-

sekati obe košati palmi in še kdo bi bil moker. Tako je hlapec dosegel, da je zgodba sicer dolgočasna, vendar nikar neumna.

Mož na kameli, ko je videl, da je odveč, se je dobrohotno poslovil: »Gospa, moja pomoč ni več potrebna, imejte se dobro.«

»Hvala!« je rekla nekam pusto žena, mislila pa si je, ko je pogledala za njim, kako je v togi pokončnosti jezdil skozi presledek v zidu: »Bog nesi tebe in tvojo učenost!«

Nehvaležno je to bilo, kakor se je kesneje pokazalo.

* * *

Bil je le zadel bengalski Maharadža. Ko je listje padalo — če v Bengaliji sploh pada — je privedel nazaj zmagovenčano vojsko in z obilnim plenom tudi kalkutskega sultana. Ni ga dal ne zadavljati ne streljati, ampak zaprl ga je v temno ječo. Samo sultanova žena, ki jo je bil v srdcu imenoval babnico, je smela

svobodno k njemu, da mu je kaj postregla. Kajpak ta reč ni dolgo trajala, ker sta jo neko noč oba popihala in še dolgo živela. Maharadža pa ni kazal žalosti zavoljo tega bega.

* * *

Z vojsko se je vrnil tudi naš celozemljak. Bolj suh je bil, bolj črn, vendarle močno živ, pa še to se mu je posrečilo, da je imel sedaj cesarsko napako, prestreljeno nogo. V miru bo posihmal živel na kmetiji.

Prišepal je domov.

Kako je bilo mladi gospodinjji Mandi, ko je sprejemala moža, se more najtočneje povedati takole: Polovica njene osebe je bila vesela, ker se je vrnil mož, ena četrt je bila žalostna, ker je njen

mož šepal, ostala četrt je bila v strahu, kaj bo mož rekel k razvalinam na dvorišču.

Po resnici je valila krivdo na moža na kameli, ko je pripovedovala zgodbo z bikom: »Oh, poglej, kako so vse razdrli.«

Ali mož ni bil nič nejevoljen, ko je razdrtijo gledal. Še smejal se je tako, da je že sama nameravala biti huda, pa se je premagala, ko je rekel: »Res, razdrli so, a naj razdirajo, samo da niso tebe. Mene so precčej razdrli, vendar cel sem še. Ali me maraš?«

»Ah,« je rekla žena in si brisala oči: »Da je le spet gospodar pri hiši.«

Gospodar je srečno živel s svojo ženo. Le kadar je njegova Manda sitnarila, če se ji ni zdelo kaj prav pri hiši, jo je vprašal: »Ali naj pošljem po moža na kameli?«

Zato je imel pridne otroke in zakonski mir. Kajpak je učakal visoko starost, čeprav ne tolikšne kakor mož na kameli.

Knjiga za vsako hišo in družino so prelepe **Zgodbe sv. pisma**. Spisala dr. F. Lampe in dr. Krek. Obsegajo 18 zvezkov, ki so klasično ilustrirani. Preprosta vezava v polplatno; vsak del samó 63 Din, za neude 84 Din. Na željo tudi v lepši vezavi po zelo zmerni ceni. Zato: preglej oglase!

ČRTICA

Bogomir Magajna.

(Iz zbirke »Bratje in sestre«.)
 »Ne zavidaj tistim, ki delajo krivico,
 kajti pokošeni bodo hitro kakor trava.«
 (Iz Davidovega 37. psalma.)

Gospod Simon se je nasmehnil, kakor da bi bila vsa stvar nekaj vsakdanjega. Vendar je bilo videti, da se je njegova suha desnica, s katero je nehote grebel med belimi lasmi, rahlo tresla. Nato je z njo segel v roko učiteljice Tine: »Mala, ne boj se, prav nič se ne boj.« V njegovem glasu je zvenel isti pomirjajoči poudarek kot nekoč, ko je bila še njegova učenka in se je bala stopiti pred tablo.

Tina je povescila glavo na prsi in se zamislila.

»Da, res je solnce onstran mej, res bi tam lahko postala mati prav svojih otrok. Mnogo mladeničev je tam in lepa sem. Kljub temu ne morem pobegniti. Rasla sem tukaj, učila sem tukaj, nimam svojih otrok in vendar sem mati vsej deci v vasi, dasi so me preganjali že, dasi so me vrgli iz službe in dasi je moj oče v zaporu. Pustila bi jim hišo, vrt, vse, le od dece ne morem. Kako naj bom srečna onkraj mej. Le to bi gledala vsak dan, kako stopajo tu našim malim z umazanimi petami na duše in stiskajo z brezsrčno krutostjo lepo misel iz njih. Tu je bilo le drugače. Otroka za otrokom sem reševala. Nisem dobivala denarja zato, a plačilo je bilo tisočkrat večje od tistega denarja. Truma otroških oči, lepih in čistih, kot so vijole v tej pomladi na naših travnikih in bregovih, je bilo moje plačilo. Vem, da mi bodo odslej preprečili vsako delo, a poslušajte...« Govorila je skoraj šepetaje: »Gospod župnik, laže bo, o laže bo umirala deca, če bo vedela, da mati ni pobegnila od nje.«

»Ni res, Tina,« se je razburil župnik. »Otrok nam ne bodo pobili, ne morejo, ne smejo jih, saj smo že nekateri...« Zdrznil se je. »Ne, pobegniti le moraš, da te ne zapro. Grdo bi ravnali s teboj. Morda bi se dalo kako drugače. Koliko je bilo knjig v vašem seniku?«

»Vse, kar sem rešila iz šolske knjižnice, in nekaj mojih. V šoli so našli le nepomembnejše, a v seniku je bilo šestdeset abecednikov, pet čitank, trideset katekizmov, sedem poezij Gregorčiča, en Prešeren, Svobodno solnce, Dolina krvi — poleg tega tudi nekaj časopisov od one strani. Dekla mi je povedala, da so našli vse in me iščejo sedaj po vasi. Moral

je ovaditi nekdo, kajti iz sobe so šli takoj v senik.«

»Potem, Tina,« je pristavil župnik, »boš pač morala pobegniti. Dva dni se lahko skrivaš pri meni, da se vsa stvar ublaži, potem pa, tu imamo znanec dovolj, ki ti bodo pomagali preko. Ne boj se za očeta. Star je in dokazati mu niso mogli ničesar. Prisegel bi jim jaz, kadarkoli hočejo, da on ni zažgal zavetišča. Poslušaj, otrok moj, že apostoli so bežali, ko je bilo potrebno, in šele ob koncu so darovali življenje za svojo misel. Tebe bi ne ubili, seveda ne. Bil pa sem sam zaprt. Vem, kaj je to. A zate bi bilo huje. Glej, lepa si in tisti, ki so se posvetili nasilju, niso čisti v svojih srcih. Če pa ubežiš, bo tvoja pot prej ali slej svobodna in se povrneš, da vliješ novega življenja malim polmrličkom. Rekla si v začetku, zakaj nisem zbežal jaz. Poglej sobo! Slike sem prodal, zavese od oken in harmonij. Vлага sili skozi stene in omet pada z njih. Ni denarja. Ne vem danes, kaj bom jedel jutri. V taki sobi bi me bilo včasih sram sprejeti človeka. Vendar ne pobegnem. Moji dnevi se bližajo koncu. Zame ni upanja, da bi se lahko povrnil oživljat polmrličke. Včasih me je strah. Gledam, kako se polagoma ruši moja hiša, kako se rušijo hiše drugih. Domovi mogotcev in zatiralcev pa so široki in lepi. Obupal sem že včasih in si mislil: Ne boš preprečil razpada. Zastonj polagaš kot blazen opeko na podirajoče se zidove. Še solnce so nam ukradli. Grem po beli cesti, pa se ognem na strmo pot, ko jih zagledam tiste, ki mi gredo z grešnim nasmehom nasproti. Čuj, Tina, pastirji izumiramo. Ni naraščaja več v dneh, ko so volkovi obkolili ovce. Čuj, Tina, nisem obupal. Rešitev je. Pojdi in rodi nove pastirje, pojdi in nagovori žene, ki jih boš srečavala, naj jih rode. Beži, Tina, da ti ne ubijejo telesa. Pojdi in rodi tistega, ki bo zopet zasadil hraste v opustošeni Kras!«

Tako je govoril Simon in vendar se je s to mislijo borila še ena, morda lepša, silnejša: Zastrmel je s širokimi očmi v učiteljico, kot da bi hotel presoditi moč njene duše. »Še ena je rešitev,« je mislil tiho. »Morda bi bila močna dovolj. Ne bo nosila greha ona, če se v zaporu nad njo pregreše, nosili bodo greh oni sami. Uprla bi se jim in topli bi jo. Maličili bi jo in poteptali v prah, a glej, greh bi

izzval Boga. Duša mučenice bi zakričala v Njega. Iztegnil bi svojo roko iz neba in udaril tiste, ki mislijo v svoji ošabnosti, da so poslani za bič temu dobremu, dobremu ljudstvu, ki je lepo in zvesto po svojem srcu. Lepša od Judite bi bila Tina. Ne rečem, s svojo krvjo in z Bogom bi ubila Holoferna.«

Tako je mislil župnik Simon; in glej: kot da je Tina brala v njegovi duši, se je približala naenkrat. Tudi njene oči so gorele široko odprte.

»Kljub temu, kar ste rekli poprej, ne morem bežati.« Pokleknila je na tla in zaprosila blagoslova.

Župniku so se tresle vele roke, ko jih je pokladal na njene kodre. Skoraj šepetaje je molil molitev in po petdesetih letih je zajokal župnik starček prav kot tisti dan, ko je bral novo mašo. Slike Tininega življenja so se zvrstile pred njim in jih je gledal, kako obliva s sveto vodo malo glavico, poln vere, da bo otrok visok in plemenit v življenju; potem je videl deklico, ki z zlatim srcem posluša zgodbe izraelskega ljudstva, zaničevanega in bičanega v suženjstvu; potem je slišal njen glas, kako je topil včasih srca s svojo pesmijo v dvorani med igrami; potem je srečal pastirico svojega ljudstva, in sedaj so se mu tresle roke, ko jo je blagoslavljal za slovensko Judito.

»Tina, prejmi iz mojih rok blagoslov Boga. Sprejmi ga in ne kloni na stezi, ki jo boš hodila odslej. Nihče ne more s silo onečastiti tvojega svetišča. Njih greh naj pade na njih same.«

* * *

Se tisto uro so udrli četniki v župnišče. Župnik se je nasmehnil. »Kdo je tisti bednik, ki vam je izdal, kje je Tina? Recite mu, naj pride k meni, da izčistim gnusobo iz njegovega srca, kajti podlejši je od vas, ki radi zmote služite nasilniku. On služi kot Juda radi denarja.« Poveljnik čete je dvignil desnico, da bi udaril. Desnica mu je omahnila pred gorečim pogledom, ki se mu je zajedel v dušo. »Izdajalsko žensko skrivate pri sebi. Ovadili Vas bomo,« je rekel nato z zlobnim nasmehom. Župnik mu ni odgovoril, le rahel smehljal se je razlil čez njegovo obličje. Šele potem, ko so Tini uklepali roke, je rekel mirno in tiho: »Zbogom Tina, zavidal bi ti. Ne zavidam pa tistim, ki delajo krivico, kajti pokošeni bodo hitro kakor trava.«

* * *

Tisto noč je Simon umrl. Morda je bilo radi starosti, morda radi tega, ker je bila končana njegova naloga, kajti vzgojil je velikega človeka.

PO PAMET TEKŌ

(Pripovedka.)

Nekoč je živel bogat kmet, ki je imel mnogo govedi, konj, gosi, rac in prašičev in zemlje, toliko na vse štiri strani sveta, kakor daleč je seglo oko. »Kako je srečen,« so rekali ljudje; on sam je bil pa drugačnih misli. Zakaj imel je sedem odraslih sinov, ki so bili tako neumni kakor dolgi. Zares, tako trapasti so bili, da večjih norcev gotovo ni bilo daleč naokrog. In ljudje jim niso rekli drugače ko tepčki. Ko je bil najmlajši tudi že polnoleten, je oče vsakemu sezidal posebno hišo, mu dal kos zemlje, nekaj krav in je upal, da bodo celi možje, preden umrje. »Dokler bom živ,« si je mislil, »bom že pazil nanje; morda jih bodo razne nezgode spametovale.«

Tepčki so bili zelo srečni. Njih polja so zelenela, njih krave so bile lepo rejene in mislili so, da bo vedno tako. In res je bilo nekaj časa vse v redu. Bližal se je dan tržnega semnja. Krasno vreme je bilo, ko se je vseh

sedem tepčkov odpravilo zarana v trg. Vsak od njih je poganjal troje krav pred seboj — in ko so šle vse krave vštric, je bilo zares veselje pogledati krasno živino, ki ji v vsej deželi ni bilo para.

Pa je živel v tisti vasi tudi neki premeten posestnik, čigar njive so mejile na posestvo tepčkov. Kako si je želel imeti to lepo čredo krav svojih lahkomišelnih sosedov! In ko jih je zagledal, kako so gnali mimo njega svojih enaindvajset krav, je stopil iz hiše in jih nagovoril:

»Kam pa, kam?«

»Na semenj, da prodamo te krave, ki nam jih je oče dal.«

»Te krave hočete prodati? Te, ki so začarane? O za pet ran božjih! Kaj takega si pa od vas ne bi bil mislil. Vaša dobra mati bi se v grobu obrnila, če bi vedela, da se hočete tako smrtno pregrešiti!«

Vsi so trepetaje obstali, nekaterim je šlo kar na jok.

»Bož pomagaj,« je dejal eden, »saj nismo vedeli, da so krave začarane! Kako se jim pa to pozna?«

»Pozna ali ne pozna,« je odvrnil sosed, »dobro vem, da so začarane. Saj sem bil sam priča, kako je vaš oče tisto staro veščo užalil in mu je ona potem živino začarala. Niti solda ni več vredna.«

»Joj, joj, joj!« so zaječali tepčki in tulili, da bi bile skoraj krave zbežljale. »Kaj nam je storiti!«

»Molčite, molčite!« jim je zabičal sosed. »Saj sem jaz vaš prijatelj! Da ne boste ob vse, vam pa jaz krave odkupim — za toliko, kolikor so njih kože vredne. Če jih preustrojam, menda ne bo tak greh. Torej, deset denarjev za vsako! Velja? Bolje ko nič. Z dvesto desetimi denarji boste na semnju že kaj pribarantali.«

Tepčki, videč, da jim ne kaže drugače, so sprejeli vsak po trideset denarjev in se na vso moč zahvaljevali kmetu, da jih je rešil pogube. Še pomagali so mu segnati krave na njegovo pašo. In nato so veselo odrinili v trg. Ondi so svoj denar brž zapravili in prišli suhi in brez krav domov. Oče bi bil kmalu od žalosti umrl, ko je zvedel, da ni njegovih sedem sinov ničesar izkupilo za enaindvajset najlepših krav. Prisegel je, da jim ne bo nikoli več nič dal. — Dnevi so minevali in tepčki so bili veseli in zadovoljni, dokler ni zbolel oče in tudi umrl.

Najstarejši sin je podedoval vse očetovo imetje. Kdor ga je videl, kako se je bahal in nosil ko petelin na gnoju, se je moral smejati, pa čeprav bi bil na smrt bolan. Nekoč se je hotel spet pobahati, pa je napolnil mošnjo s cekini, se praznje oblekel in odšel v mesto. Dospевši tja, je stopil v krčmo in zahteval vsega najboljšega, česar premoreta kuhinja in klet. In zaradi imenitnosti je vso jedačo in pijačo trikrat preplačal. Ko je odšel iz krčme, je zagledal med vrati majhen pozlačen sodček, ki ga doslej še ni bil opazil. Krčmar je videl, kako je tepček ves zaverovan v ta sodček, pa mu je dejal:

»He, ti seveda ne veš, kaj je to? To je kobilje jajce.«

»In se izvali žrebiček iz njega?«

»Še vprašaj? Kakopak!«

»Kaj takega pa še ne,« se je začudil tepček. »Svoj živ dan nisem videl kobiljega jajca.«

»No, pa si ga zdaj dodobra oglej,« je dejal krčmar.

»Ali bi mi ga prodal?«

»O, ti si pa res za luno! Prodam naj ga zdaj, ko mi je tako dolgo viselo na solncu in se bo zdaj zdaj izvalilo žrebe! Saj je vredno svojih sto cekinov!«

»Pa ti dam sto cekinov,« je brž dejal tepček.

»Velja!« je zakliknil krčmar, snel sodček in ga dal tepčku, ta pa njemu cekine — vse, kar jih je še imel.

»Le previdno ga nesi! Ko boš doma, ga pa obesi na solnce.«

Tepček je vse obljubil in vzel izredno dragocenost s seboj. Na griču je srečal svoje brate.

»Kaj pa neseš?« so ga vprašali.

»Nekaj takega, kar ni vsak dan na prodaj — jajce od kobile.«

»Ni mogoče!« je vzkliknil eden in mu ga vzel.

»Pazi! Lepo ga drži!«

A bratje so vsi hkrati zgrabili za jajce — in en — dva — tri — se je zakotalilo po griču navzdol. Vsi so planili za njim — in glej! — sodček obtiči v grmu — iz grma skoči zajček.

»Joj — pazite — žrebiček!« je vzkliknil najstarejši in zdrevel za zajcem — drugi pa za njim.

»Takega brhkega žrebička pa še ne,« so vpili. »Čim bi imel pet let, bi ga še peklenšček ne ujel.«

In so nehali teči in mirno odšli domov.

Ljudje so zvedeli za to novo neumnost sedmerih tepčkov in so jo izrabili. Dejali so si: »Še mi poskusimo srečo z njih denarjem.« In so jih sleparili drug za drugim.

Tako se je bogastvo sedmerih tepčkov krčilo bolj in bolj. Zdaj so dali lepega konja za nekaj steklenih drobcev, misleč, da so dragulji, zdaj spet kako gosko za trakec za na klobuk — in slednjič so jeli oddajati tudi zemljišče za prazen nič.

Nekoč se je eden bratov grel pri peči. Da bi mu bilo čimbolj toplo, je venomer nalagal v peč. In tako mu je bilo že vroče, da se je

pekkel ko na ražnju. Pa je prišel najmlajši k njemu.

»Kaj pa tako kuriš?« je nagovoril brata pri peči.

»Kajne, kako gori! A peč je le preblizu mojega stola. Bodi tako prijazen in stopi k zidarju in mu reci, če bi mogel peč prezidati in jo postaviti na ono stran sobe.«

Najmlajši je izpolnil naročilo in koj je bil zidar v hiši.

»Lejte si no,« je dejal zidar, »hudo je, če se mora človek pri živem telesu cvreti. Kako bi Vam pomagal?«

»Ali ne bi mogli peči prestaviti v nasprotni kot?«

»O prav lahko, samo vstati boste morali! Pojdite z bratom malo na izprehod; čim se vrnete, bom vse dovršil.«

Tepček ga je slušal, zidar je pa prijel za stol, kjer je tepček prej sedel, in ga postavil na drugi konec sobe. Smejal se je pa, da se je za trebuh držal. Ko se je tepček povrnil, ga je zidar povedel k stolu, rekoč: »Ali je zdaj dobro tako?«

In tepček: »Neznansko ste pametni pa spretni, da ni niti drobca malte na tleh. Koliko sem dolžan?«

»I — če Vam je prav — tisti travnik mi dajte, ki meji na mojega.«

»Prav rad — saj ste zelo poceni«, je dejal tepček — in sta bila bot. A tisti travnik je bil najlepši, kar jih je imel, in tudi — poslednji.

Kmalu je prišel zdaj ta, zdaj drugi brat ob hišo in zemljo in slednjič so prebivali vsi v stari očetovi hiši.

Tisti bogati sosed in pa zidar sta imela že vse nekdanje posestvo sedmerih bratov v rokah. Od vsega so obdržali bratje le staro hišo in majhen vrtiček. A tudi vrta niso znali

obdelovati, vendar so živeli veselo in srečno, saj sta jim nosili ženi sosedu in zidarja jedi in pijače, ker so se jima smilili trapasti bratje. A sosed in zidar sta čakala samo ugodne prilike, da bi si prilastila še to, kar je tepčkom ostalo. Ta prilika se je kaj kmalu ponudila.

Nekega popoldneva se je vračal sosed iz mesta in videl čepeti ob cesti vseh sedem bratov v krogu na tleh.

»No, fantje, kaj je pa z vami?« jih je nagovoril.

»Huda reč«, so mu odvrnili. »Vstati ne moremo.«

»I zakaj pa ne?«

»Zakaj? Le pogledite: naše noge se stikajo v sredi, in za vse na svetu ne vemo, katere so od koga. Če pa hočemo vstati, moramo vendar vedeti, katere noge bi potegnili za seboj.«

Sosed komaj — komaj, da ni bušnil v smeh. Pa si je dejal: »Zdaj ali nikoli; hišo in vrt dobim, da mi ju ne bo prej izmeknil zidar!« In nagubančil je čelo in začel prav resno:

»Verjamem, da je težko razmotati noge, ko so vse na enem kupu. Pa vam pomorem tudi to pot, kakor sem vam že tolikokrat — saj sem vaš sosed, ki vam le dobro hoče. Kaj mi daste, pa boste spet vsak na svojih nogah?«

»Vse, vse, kar imamo, da le pridemo odtod«, so vzkliknili vsi hkrati.

»Tudi hišo z vrtom?«

»Tudi, tudi! Kaj bi s hišo in z vrtom, če smo pa do smrti prikovani tu sem.«

»Velja,« je dejal sosed in poiskal gorjačo. Nato je udrihal po bratih in udrihal, kamor je padlo. Glasno cvileč in kričeč so planili bratje pokonci — in glej! — vsak od njih je koj našel svoje noge in stekel z njimi in tekkel, kar so ga nesle. In če se niso še ustavili, tečejo še danes ta dan, če niso kje dotekli pameti.

PRISLUŠKOVANJE

Tin tin tin, tam tam tam ... »Kaj pa je to? Mar na planino že ovčke gredo?«

— Kaj šel Saj gore so bele še vse. Ovčke pa travo jedo, snežca ne. —

»Bingale, bongale, to tudi ni; vse bolj skrivnostno in mehko zveni.

Pst, že vem: mami zvoni, že ves dan v levem ušesu ... — Nak, to je s poljan. —

»Tin tin tin, tam tam tam ... — To bo, veš, zvončki pod Rožnikom kličejo maj! —

Mirko Kunčič.

KAR HOČEŠ: SREČO ALI NESREČO

Samorazsodnim Slovencem v premislek priobčil Bogdan Kozak.

Doživeli smo dogodek, kakršnega Pustodolci ne pomnijo in ga tudi zlepa ne pozabijo. Menda ne bo škode, če se o njem kaj več razvé po svetu.

Naš položaj.

Pusti dol, za naših dedov še zagorska kmetska občina, se je razvil v veliko industrijsko in rudarsko središče, brž ko je stekla železnica ob njem. Kjer je prej živelo dobrih sto kmetjskih družin in nekaj kočarjev, vrvi dandanes desetkratna množica obrtnih in industrijskih delavcev ter rudarjev. Pusti dol slovi radi cvetoče industrije daleč okoli; velike tovarniške zgradbe po dolini, lepe hiše trgovcev, krčmarjev in obrtnikov ob cesti nudijo videz blagostanja. Pretežni večini Pustodolcev se pa v resnici godi prav slabo. Kmetjski življ je potisnjen v ozadje in se kar gubi, delavstvo pa, ki prevladuje v občini, živi večinoma človeka nevredno življenje. Zgneteno biva po luknjah, podobnih živalskim brlogom, zato je zdravstveno stanje več ko žalostno: dojenici mrjo kupoma radi nedostatne nege in hrane, večje otroke kosé nalezljive bolezni kruteje ko drugod, odraščajoče in odrasle delavce in posebno delavke pa mori jetika. Čuda mnogo je raztrganih in zanemarjenih otrok, ki se potikajo po cestah in klatijo po hribih brez varstva in nadzorstva; izredno veliko je hiralcev, ki posedajo po voglih in polegajo v grmovju, ljudi večinoma izpod petdesetih let, ki jih je izmozgalo ali pohabilo delo v rudniku ali tovarnah. Že pred vojno je bila v Pustem dolu beda zelo občutna, po vojni pa narašča do neznosnosti; občina ne more gorja znatno zaježiti, navzlic veliki svoji davčni moči, zasebna dobrotelost pa nudi komaj kdaj kak hladilen obliž na posebno kričeč primer.

Mrka puščoba vlada v Pustem dolu, le o plačilnih dnevih hreščijo po Pustem dolu harmonike in godbeni avtomati; kakor zbesnela se vda mladina plesu, pijančevanju in razgrajanju. Orožniki imajo takrat mnogo posla, večkrat tudi zdravniki.

Družina — vir sreče ali nesreče.

Na povabilo našega skrbnega župnika je prišel njegov sošolec in prijatelj, zdravnik iz daljnega mesta, predavat o v zrokih ljud-

skih boleznih. Naše prosvetno društvo je na predavateljevo željo zvalilo mnogo mlajših ljudi skupaj, tako da je bilo obsežno župnijsko dvorišče nabito, ko se je po popoldanskem cerkvenem opravilu pričelo predavanje.

Predavatelj, mož zrelejših let, je v lahko umevnem govoru razvijal takele misli:

Pusti dol se mu zdi verna, samo še zmanjšana slika itak majhne domovine Slovenije. Lepa je njena zunanost, v zemlji sami je mnogo zakladov, a ljudstvo trpi na domači rodni zemlji raznovrstne stiske in bolezni. Kaj naj spričo tega žalostnega stanja pove vedoželjnim, boljše sreče željnim in vrednim poslušalcem, da bodo imeli zares kaj haska od njegovih besed? Ne bo jim opisoval gorja, ki ga lahko povsod vidijo in sami čutijo, ne bo jim razglabljal velikih krivic, ki jih trpi delovno ljudstvo radi krivičnega gospodarskega in sploh družabnega reda, ne bo našteval nalog, ki jih ima družba, naj bo to državna oblast ali samouprave ali javne organizacije za odpravljanje bede in preprečevanje bolezni. Omejiti se hoče samo na eno in edino točko, kaj more in mora vsak posameznik doseči v boju proti družabnim boleznim sploh in posebej za svoje zdravje in boljše življenje, torej za lastno življensko srečo.

Odgovor je kratek in jasen: Navzlic močnim zunanjim silam je vsak do vendar v precejšnji meri sam svoje sreče kovač, mlad človek pa je skorajda svoje nadaljnje usode gospodar! To neverjetno trditve, ki jo je spremljalo ogorčenje začudenje, treba očividno podpreti z neoporečnim dokazom.

Poglejmo v življenje našega naroda. Kmetjski stan je še oni vir narodne življenske moči, ki iz njega črpajo drugi stanovi svoj naraščaj. Kmetiskemu stanu se ne godi davno več dobro. Zapuščajo ga mnogi, ker jim kmetjski dom ne nudi več niti pičlega kruha, še več jih zapušča rodno grudo, ker jim ne prija trdo kmetско delo in se čutijo na kmetih kakor v ojnica, zato drevé v mesta, industrijske kraje, rudnike in celo v tujino, kamor jih miče lažji zaslužek in svobodno življenje.

Tako se kopiči po mestih, industrijskih krajih in okoli rudnikov vedno večja množica mladih delovnih ljudi, ki živé iz rok v usta. Veselo je tako življenje, dokler je človek mlad

in sam. A ni dolgo mlad, še manj dolgo je sam, ker se mu silno mudi, da začne živeti v dveh. Kjer sta dva, so prav kmalu trije in brž jih je več. Veselega življenja je kaj hitro konec, zakaj ko raste družina, kakor bi štel, se kopičijo stiske in nadloge, kakor bi množil. Pričenja se stanovanjska stiska, njo spremljajo bolezni. Zakonska dvojica se resno trudi, da zajezi naraščajoče zlo, a prej ali slej onemore, navadno poprej ona, ki se je podnevi pehala za zaslužkom, ponoči pa z delom za družino. Največkrat zapade jetiki, ki jo reši nadaljnjih muk, potem ko je okužila vso družino. Zaman se upira mož, da prepreči popoln polom, zaman išče utehe v krčmi ali žganjarni, brez domače vzgoje in varstva odraščajo otroci na cesti, izročeni vsem nevarnostim, telesnim in duševnim. Časih se vrši ta žaloigra kako drugače, a vedno z istim koncem: beda in bolezni.

Kmetije propadajo, ker nimajo več delovnih moči, domači so se porazgubili v svet, tujih delavcev za kmetско delo ni za noben denar. Delavski stan je, kakor očrtano, v obupnem položaju. Obrtni stan, doslej tako cenjen, se nagloma približuje stanju delavstva. Silovito je naraslo število raznovrstnih nametščencev v trgovini, prometu in javni upravi, zaradi neke stalnosti silijo ljudje v take službe tudi za pičlo in prenizko plačo. Za začetno družinsko življenje mora prispevati tudi žena s svojim zaslužkom, a nadalje je potek bistveno enak onemu v delavskih družinah — stiske, beda, bolezni. Maloštevilni so med Slovenci krogi, ki se jim godi dobro v gmotnem pogledu, a jih razjeda zlo, ki je hujše ko pri proletarcih, to je ljudeh, ki nimajo razen otrok ničesar na tem svetu.

Dobršen del našega naroda je še zdrav in trden, v vseh plasteh in slojih je še mnogo družin, krepih in čvrstih v gmotnem in нравstvenem pogledu, a gori opisano zlo propadanja se strahotno širi v glavnih in najštevilnejših stanovih, da je obstanek naroda zares ogrožen. Ali ni rešitve ali pomoči?

V svojih rokah imamo svojo srečo, a samo pri korenini! Ta korenina je ustanavljanje življenske skupnosti ali zakona, kesneje se sreča kaj rada izmuzne iz rok! Dokler si sam ali sama, že kako živiš, laže ali teže, a nosiš samo svoje nadloge. Mladost sama pomeni nepopisen zaklad! Življenska moč je na višku, prilagodljivost na življenske prilike nemejena. Nikar ne misli, da je življenska združba ali zakon zdravilo zoper kakršnokoli

bolezen ali morda pomagalo zoper nevšečni življenski položaj! Zakon je življenska ustanova, ki nudi mnoge ugodnosti in raznovrstne užitke, a se da doseči le za visoko kupnino in vzdrževati z mnogovrstnimi žrtvami. Vsakršna prenačlenost ali lahkomišelnost se bridko maščuje na potomstvu in zakoncih samih.

Če katera stvar na svetu potrebuje trdne podlage, jo mora imeti zakon, življenska zveza med možem in ženo. Trdno podlago zakonu pa nujno tvorijo: utrjeno zdravje, zanesljivo gmotno stanje, ki omogoča človeka dostojno življenje tudi ob neprilikah, ki nas zadevajo v obliki bolezni ali nezgod in posebno ob naravnem prirastku družine; nadalje je nujno potrebna globoka zavest odgovornosti za vse posledice skupnega življenja v duševnem in telesnem pogledu ter neka srčna vdanost obeh drugov, ki je stalna pripravljenost žrtvovati sebe za drugega. Ako je zakon sklenjen brez katere izmed naštetih podlag, je ugodni potek že resno ogrožen, a če ni dveh osnovnih pogojev, kar je pri mnogih zakonskih zvezah že kar v navadi, je tak zakon gotovo nesrečen za potomstvo in zakonca sama.

Pri nas je mnogo bede in bolezni, ki imajo svoj glavni izvor v slabih družinskih razmerah. Družine ne uspevajo povoljno, ker nimajo zadostnih temeljnih pogojev že pri osnovi. Večina družabnega zla korenini v nezadostno osnovani življenski edinici, ki je družabna prvina, to je zakonska zveza med možem in ženo. Brez zadostnega temelja ni varne zgradbe, pač pa ruševine! S tem je podan dokaz, da življenska sreča posameznika in družbe ni odvisna toliko od zunanjih razmer kolikor od svobodne volje nas samih. Ko sklepa človek zakonsko zvezo, si sam narekuje življensko usodo in hkrati mnogim drugim!

Gospodarska in družabna stran.

Ko je predavatelj končal, je prikimalo nekaj očancev in ženic, ki so dremali na prvih klopih, po dvorišču pa je završalo, redko ploskanje je kar oglušelo med silnim vriščem nezadovoljstva in glasnih ugovorov. Župnik se je v svojem varnem kotu muzal in se predavatelju skoroda škodoželjno posmihal, češ, otepaj se jih, če moreš, saj si jih sam razdražil.

Predsednik prosvetnega društva, upokojeni nadučitelj in organist, je kmalu napravil mir in red, opomnivši udeležence običajne dostojnosti,

in nato pozval, naj se vsakdo, ki ni zadovoljen s predavanjem, kar priglasí na svoboden razgovor.

Prvi je dobil besedo mlad, gosposko obleden mož, uradnik bolniške blagajne v bližnjem mestecu, in stopivši samozavestno na oder, je govoril s povzdignjenim glasom:

Kako se upa priti kdo med izmozgano delavstvo s tako zastarelimi nazori, ki so bili že pred vojno znanstveno ovrženi in s strani zavednega delavstva odklonjeni? Nazori, ki jih je razvijal predavatelj, pomenijo duševno tripoštvo, kakor je bilo običajno v srednjem veku, ki pa jih kapitalisti in drugi buržujci še dandanes vsiljujejo nezavednemu ljudstvu, da ga drže v svoji odvisnosti. Sodoben delavec hoče biti človek, enakovreden drugim stanovom in slojem, zato zahteva zase iste pravice, ki jih uživajo privilegiranci. Glede razmerja med možem in ženo zahteva popolno enakopravnost in svobodo za oba dela, za odgojo otrok pa naj skrbi družba, država ali kdo drugi, ki ima svojo korist, da ima zadostno človeškega blaga. Dandanes trpi delavstvo neznansko bedo, ker je nevedno in izkoriščano po kapitalizmu. Izhod iz vseh stisk, družabnih in zdravstvenih, je jasen: organizirano delavstvo vzemi vodstvo svoje usode v lastne roke!

Del poslušalcev je že med govorom glasno odobral vsak poudarek, na koncu pa ploskanje kar ni hotelo nehati.

Zvedavo so se uprli pogledi vseh v predavatelja, češ, kako se izmota iz očitne zagate. Ta pa je stopil v ospredje in mirno odgovarjal.

Priznava, da je sedANJI gospodarski in družabni red krivičen, ker omogoča skoraj brezmejno izkoriščanje delovnih slojev, zato iskreno želi skorajšnjega uspeha prizadevanju trpečih množic, da se uredi gospodarstvo in z njim družba po pravičnih načelih. Toda ni hotel predavati o družabnem vprašanju sploh, marveč samo o temeljnem vprašanju ljudskega zdravstva, v kolikor spada v območje vsakogar izmed nas in je družabna naloga in dolžnost nas vseh kot po edincev. Kot zdravnik z dolgoletno izkušnjo in opazovanjem ter znanstvenim proučevanjem življenja je prišel do prepričanja, da je temelj vse družabnosti prvinska družba — družina in da je od kakovosti družine odvisno uspevanje ali neuspevanje družbe,

naroda in države, da imajo tako strašne družabne bolezni svoj izvir v boleajočih, zdravstveno kolebajočih družinah.

Družba ima seve kot glavno dolžnost nalogo, da daje družini vsakršno varstvo in ji omogoča ali stvarja zunanje pogoje za povoljno uspevanje. Nasproti tej dolžnosti s strani družbe ima družina svojo dolžnost, da uredita oba zakonska druga vse svoje zakonsko življenje tako, da ne oškodujeta drugih, družbe. Bolehno dekle stopi v zakon, meneč, da si v njem popravi zdravje. V takem zakonu se zdravstveno zlo ne odpravi, pač pa poveča in razpase na druge, tepena je družina, tepena je družba. Zapravljiv fant se poroči, da bo laže živel, ker ima žena doto ali službo. Gospodarski polom take družine je neizogiben, z njim beda in bolezni, tudi če bi ji dajala družba še tolikšno rento! Kratkotrajna sla spravi mlada lahkoživca skupaj, meneč, da si ustvarita nebena na zemlji. Prekmalu pride razočaranje, bridko spoznanje, da sta se motila drug v drugem, nebena se spremene v pekel z vsemi peklenskimi posledicami. Kako naj družba popravi gorje zakoncema, kako naj prepreči zlo, ki prehaja na druge in družbo?

Iz navedenih primerov je menda razvidno, kako napačno in družabno pogubno je načelo, ki ga je proglasil predgovornik o svobodnem razmerju med možem in ženo. Usodno je za zakonca in družbo, ako hočeta imeti vsečnji del zakonske združbe zase, nevšečni del pa prepuščata drugim in družbi. Družine ne more nadomestiti nobena druga oblika družbe in prevzeti njenih prvinskih nalog. Žalostne posledice zrahljanih in zrušenih družin vidimo v našem življenju vsepovsod; značilen in strahotno poučen v tem pogledu je ogromni poskus, ki ga je napravila novodobna Rusija z uvedbo svobodnega zakona. Neznansko je trpljenje žen, nepregledne tolpe podivjanih, telesno in duševno skvarjenih otrok po mestih povzročajo državnikom že zdaj najhujše skrbi.

Družina je osnova človeške družbe, zato je pred vsako drugo družbo. Usoda družine je v rokah obeh zakonskih drugov, zato je njuna ne samo osebna in zasebna, marveč tudi družabna dolžnost, da postavi svojo življensko zvezo na trdne in zdrave temelje.

Kdor hoče uživati preprosto lepoto gorskega in pastirskega življenja, naj bere lepo povest **Ovčar Marko**. Spisal Janez Jalen. Broširana stane Din 26.40 (35.20), vezana Din 36.90 (49.—).

Novodobna prosveta in svoboda.

Nato je bilo čuti nekaj ploskov, še več godrnjanja. Nastopil je eleganten gospod, ki je tuintam prihajal iz mesta v Pusti dol, in z odvažnim glasom takole govoril:

Sedanje razmere med delavskimi sloji zares niso zadovoljive ne v gmotnem ne v zdravstvenem pogledu. Živimo v prehodni dobi, na prelomu starega in v početku novega življenja. Silno smo napredovali v znanju, tehniki in tudi v gospodarstvu, a zaostali so v miselnosti in življenskih navadah delavci in posebno kmetje. Radi te zaostalosti zahteva moderni tok življenja toliko žrtev od njih; propadajo in trpe, ker se zavoljo svoje starokopitnosti ne znajo prilagoditi potrebam in zahtevam novodobnega življenja. Navzlic tolikemu napredku v higieni in toliko higienski propagandi v šoli in tisku se alkoholizem med nami prav nič ne zmanjšuje, pač pa še nadalje ruši kmetijske domove in uničuje delavske družine. Prav tako se jetika skoraj nemoteno širi v vseh slojih, isto velja za spolne bolezni, ko so vendar znana varnostna sredstva zoper nje in so povsod na razpolago. Saj se da življenje uživati brez nevarnosti in škod, a preudarno, to se pravi z uporabljanjem higienskih pripomočkov. Zakon v delavskih in sličnih krogih je mnogokje samo kup bede. To bedo, ki izhaja iz nepremišljene števila otrok, je kaj lahko preprečiti in jo dejansko preprečuje ves civilizirani svet. Samo pri nas in v tako zastalih krajih, kamor še ni prodrla moderna svobodna miselnost in pregnala srednjeveških predsodkov, vladajo obupne razmere v družinah, polnih siročine in bolezni. Zato treba našemu narodu predvsem prosvete in svobode!

Tudi ta govor je žel mnogo priznanja. Vidno vznejevoljen je vstal predavatelj, rekoč, da ni pričakoval takih besed iz ust izobraženca. To, kar je označil govornik z lepimi besedami za novodobno svobodno miselnost, ki naj v primeri s srednjeveškimi predsodki pomeni civilizacijo (omiko) in napredek, je dejansko najbolj strupeno kužilo, ki upropašča velike narode in bi prav kmalu zbrisalo s sveta naš narodič, ako bi se ta nevarni strup v njem količkaj razpasel.

Zlo, ki nas tako hudo tepe, ni toliko duševna zaostalost ali prosvetna starokopitnost našega kmeta in delavca kolikor čisto novodobna razbrzdanost in nra

razkroj, ki se je pričel v omikanih in takozvanih meščanskih krogih ter se širi pod geslom moderne prosvete kot nevarno kužilo med širše plasti našega naroda. Izživeti se hoče sodobni človek, in sicer v čutnem uživanju; čim več naslad, zabave in lagodja, tem lepše se mu zdi življenje! To popolnoma tvarinsko pojmovanje življenja je dvakrat zmotno in trikrat kvarno! Že za našo čutno stran vemo, da kdor je, kar more, ne je mnogo, kdor pije, kar more, ne pije dolgo, ker kmalu mora jenjati jesti in piti! Isto je z drugimi čutnimi užitki. Človek pa ni zgolj tvarinsko — čutno bitje, važnejši in boljši del v njem je netvarinske narave, ta boljši del ima svoj netvarinski, duhovni red, ki je čisto drugačen od tvarinsko-čutnega reda in mu je celo v marsičem nasproten. Po tem duhovnem redu ne smem vsega, kar morem, marveč samo tisto in toliko, kar in kolikor sme kdo drugi. Ker pa ne maram, da me kdo drugi oškoduje, ga tudi jaz ne smem oškodovati. Iz zavesti te naravne pravičnosti sledi nujno tudi zavest odgovornosti za lastna dejanja in njih posledice, zavest, da je sleherno dejanje v tem duhovnem redu pravilno ali nepravilno.

Kdor uravnava svoje razmerje do drugega spola lahko miselno ali morda brezobzirno do družice ali druga ali celo sebično samo po svoji čutni sli, tudi če družica ali drug tako ravnanje pozna in odobrava, ravna krivično, nenravstveno, ker s takim ravnanjem oškoduje družico ali druga, potomstvo in družbo, a se hkrati upropašča sam. Najusodnejša pa je, žal, tudi pri nas že močno razširjena zmeta, da se more in sme iz spolnega razmerja izluščiti in uživati naslada in preprečiti nevšečna naravna posledica tega razmerja. S pretkanimi in v imenu neke zdravstvene prosvete priporočanimi sredstvi se onemogoča spočetje, v imenu neke človekoljubnosti moré dandanes človeške zarodke kar na debelo in skorajda javno. To ogabno in zločinsko početje, ki nosi žig moderne civilizacije, se ne da vršiti brez kazni. Narava je dobra mati vsem, ki zvesto služijo njenim namenom, za trdo in požrtvovalno delo jim radodarno deli nagrade v obliki pristnega življenskega veselja. Ista narava je tudi neizprosna maščevalka, sladostrastnike in podobne življenske nepridiprave, ki ji skušajo zmikati užitke brez dela, kruto kaznuje s telesnimi in duševnimi boleznimi, življensko praznoto in gnusom, obupom in samomorom;

narodi pa, ki gojé raka na svoji korenini, izumirajo!

Propali so mogočni in civilizirani narodi ponajveč radi spolne razbrzdanosti, ohranili, pomnožili in osamosvojili so se majhni in zatirani narodi s čvrstim нравnim življenjem, ki se najbolj izraža v zdravih zakonih. Sijajen zgled so nam Irči. Ob pičlem krompirju in mleku, kruh jim je bil bolj prazniška jed, so Irči vzdržali sedemstoletno politično in gospodarsko sužnost in si priborili državno samostojnost celo proti mogočnim Angležem. Irska žilavost in nezlomljiva življenska sila temelji na njihovem vzornem družinskem življenju. Irec se ne poroča mlad in tudi ne vsak, navadno šele po 30. letu, zelo mnogo jih ostaja neporočenih doma, bratovi ali sestrini družini v pomoč; zato so irske kmetske družine tako trdne in polne krepkega naraščaja. Slično hvalo so si zaslužili naši bratje Srbi, ki so poltisočletno sužnost prenesli tako, da so pregnali zatiralce s svoje zemlje z lastno prekipjavajočo močjo, naraslo iz zdravega družinskega življenja.

Vse naše novodobno življenje, književnost in umetnost je prenasočena poltenosti, poveljevanja spolnega nagona, od povsod se oznanja v prelestnih in sirovih oblikah vodilo, da je spolno izživetje vsakogar pravica, celo naravna potreba in dolžnost. Nasproti tej splošni in grozni zablodi podudarja v imenu resne znanosti staroznano in vedno resnično dejstvo, da spolna zdržnost ni zdravju škodljiva, pač pa koristna in mlademu človeku zelo potrebna. Seveda je težko krotiti spolni nagon onemu, ki ima spolno razbrzdano domišljijo in se vdaja spolnim dražljivostim. Zares svobodnim in čistim dušam je zdržnost lahka!

Zaključuje odgovor: Mamljivo geslo o svobodnem izživetju je protinaravno in skrajno pogubno. Izobrazbe nam je treba, predvsem globoke izobrazbe srca in npravne zavesti, ki postavlja dolžnost pred pravico, izobrazbe volje, ki zna krotiti nagone, modre zdržnosti v vsem življenju in zmisla požrtvovalnosti, da se ume človek odreči tudi dovoljenim užitkom.

Kajpada diše ta življenska vodila močno po srednjem veku ali naravnost po krščanstvu, ki ga pa nalašč ni omenjal v razpravi, dasi priznava njegovo božansko vrednost. Hotel je pokazati smernice družinskega življenja zgolj z zdravniškega in življenjeslovnega vidika, da mora vsako človeško početje, predvsem spolno razmerje, sloneti na nprav-

stvenih načelih. Kdor ravna drugače in gazi npravstveni red, povzroča sebi in družbi gorje in bolezni.

Posebnega odmeva ni bilo po tem odgovoru, le modri meščan se je med prerekanjem s svojimi sosedi užajeno umeknil z dvorišča.

Žensko stališče.

Na oder je stopila domača učiteljica, sloka postava srednje starosti. S skodrano glavo in velikimi naočniki in z živahnimi kretnjami je razvijala svoje naziranje nekako takole:

Vse lepo, kar je bilo doslej slišati, a zelo enostransko, zakaj od vseh strani je bilo poudarjeno samo moško stališče, kakor da je žena v vseh teh velevažnih zadevah nič ali pa uvaževanja in omembe nevreden činitelj. In vendar je prav v teh življenskih vprašanjih žena prva in glavna, ker prav žena nosi glavni in težji del življenskih nalog, a navzlic temu dejstvu je žena malone brezprava moževa dekla, v političnem življenju brez pravic, v gospodarskem in družabnem podmoževim nasilnim skrbstvom, povsod zapostavljena in izkoriščana. Radi tega ponizevalnega stanja je žena nesamostojna, že kot deklet in kasneje kot poročena žena se mora slepo pokoriti moževi samovolji in sebičnosti. Kjer imajo žene kaj več pravic, tam je alkoholizem omejen, če ne zatrt, in s tem odpravljeno glavno leglo družabnega in družinskega gorja, tam uživajo žena in otroci zakonito zaščito proti moževi samopašnosti. Ženi je treba priboriti in dati državljansko enakopravnost, pa bo rešeno družinsko vprašanje dovoljno za ženo in otroke in odstranjen glavni vzrok ljudskih bolezni.

Živahno ploskanje in vzklikanje deklet je završalo po dvorišču in stotine žarečih oči so se zvedavo uprle v predavatelja, ki je bil vidno prav dobre volje.

Veseli ga zelo, je rekel, da se je oglasila tudi zastopnica ženstva, ker ima pri vseh teh zadevah, ki so v razgovoru, žena glavni delež. Bistveno se strinja z zahtevami govornice, priznava, da je sodelovanje žene v javnosti rodilo lepe uspehe v prid družinam, zato želi pravšnemu ženskemu gibanju razmaha tudi v domovini.

Naši zakonodaji se pozna, da je izšla iz moških glav in jo izvršujejo moške roke; marsikje zapostavlja ženo ali je ne štiti zadostno pri njenih posebnih nalogah. Izdatno bi trebalo zavarovati žensko čast in strogo kazniti njeno onečaščenje. Kako krepko je zavarovana

takozvana osebna čast proti žalitvam! In ta je v primeri z žensko neoskrupljenostjo kakor prazna lupina v primeri s klenim jedrom. Javno in tajno vlačugarstvo je ponižanje ženstva in sramota moškega sveta. Tudi glede varstva otrok in njihove vzgoje ter splošno obveznih prosvetnih smernic bi žensko soodločanje koristilo, prav tako v gospodarskih in družabnih zadevah, kar se da doseči s sodelovanjem ženstva pri zakonodaji in javni upravi. Marsikateri sirovosti, krutosti in nesramnosti bi izginile iz našega življenja, iz našega tiska, slovstva, gledališča in javnih prireditev, ako bi se moško umovanje spajalo z ženskim čustvovanjem.

Vendar treba žensko vprašanje pravilno pojmovati in smotreno usmeriti. Zmotna je misel, da sta si mož in žena enaka v življenjeslovnem pogledu, zakaj dejstvo je, da sta temeljno različna, a enakovredna. V resnici imata vsak svojo življensko nalogo, vsak ima že od narave poseben telesni in duševni ustroj, kakor je pač tej posebni nalogi najbolj primeren. Enakopravnost z moškim, kakor jo zahtevajo ženske prvoboriteljice tjavendan, pomeni sužnost, ker žena ima v življenju večje delo in težje naloge, zato ji treba več in posebnih pravic, ki naj ji to delo omogočajo.

Življenski poklic žene je po vsej njeni naravi materinstvo in kar je z materinstvom v bistveni zvezi, kakor gospodinjstvo, vzgoja otrok, skrb za zdravje in udobnost, nega pomoči potrebnih članov družine in kar je sličnega. Ali se more kateri moški poklic in vsi moški poklici skupaj meriti z odličnostjo tega edinega ženskega poklica? Delo na polju ali v gozdu, v rudniku ali tovarnah, službe pri prometu ali v trgovini ali pisarnah ali tudi posli izobraženca in umetnika, ali je vse to moško življensko pehanje boljše, važnejše ali lepše od pristnega ženskega življenskega dela? Dati otroku življenje, izoblikovati ga v čvrstega in dobrega človeka, nuditi zakonskemu drugu ugodno domovanje, preprečevati bolezni in druge nadloge, nadložnim nuditi sočutno pomoč, kaj na svetu je bolj mikavno ali celo vzvišeno?

Res da je v današnjih razrvanih razmerah kruta borba za obstanek potisnila ženo v raznovrstne pridobitne, ženi neprimerne poklice, kjer se puli z moškimi tekmeči za košček kruha. Dejansko mnogo žen dandanes in tudi sploh ne more priti v svoj pristni materinski poklic, a ker hočejo in morajo živeti, naj se oprijemljejo pridobitnih poklicev, ki so z

naravnim ženskim poklicem miselno in stvarno sorodni, kakor vsa vzgoja in odgoja otrok, vse tako raznovrstne stroke gospodinjstva, nega in oskrba pomoči potrebnih ter dela usmiljenja. Ženska obrt, živilska in oblačilna industrija tudi imajo še nekaj stika z naravnim ženskim poklicem. Skoraj neobdelano je torišče za žensko delo v znanstvenem pogledu in udejstvovanju, kamor ne sili mož, kakor glede duševne in telesne vzgoje otrok, glede stanovanjske higijene v zvezi z ljubko domačnostjo, glede zdrave in tečne, a preproste hrane, glede obleke in perila iz domačega blaga in po domačih vzorcih, glede zelenjadarstva, cvetličarstva, perutninarstva, ko v vseh teh in še drugih strokah capljamo daleč za drugim svetom!

Usmiljenja vredne so vse ženske, ki se morajo kot matere in žene ukvarjati še s pridobitnim poklicem, da pomagajo možu zaslužiti. Klavrno-smešne pa so one, ne več redke ženske prikazni, ki se iz neke objestnosti spuščajo z moškimi v tekmo pri delu in sportu, ki posnemajo moške v noši, obleki, kretnjah, navadah in celo razvadah, ki se sramujejo svoje ženskosti, a se ne zavedajo, kako odvratne so moškim radi svoje — opičnosti, zaradi našemljenega fantalinstva. Da je v moških krogih, kjer gmotno vprašanje ni v ospredju, toliko nerazpoloženja za družinsko življenje, so krive pónajveč omenjene možakarice, ženske brez ženskosti, deloma pa tudi modne šeme, ki pobirajo vsako novost v obleki in lepotilih in manirah za velikomestnimi vlačugami. Slabi zgledi, ki jih goje polizobraženi in imovitejši krogi, vplivajo razdejalno naokrog in navzdol kakor kuga.

Kaj torej? Žena, ostani zvesta sama sebi in svojemu naravnemu poklicu! Varuj in neguj svojo ženskost, usposablaj se za dobro mater in veččo gospodinjstvo z znanjem in delom. Če moraš v poklicno delo, drži se poklicev, ki so naravnemu poklicu najbližji! Ne zaupa svojega največjega zaklada, ki je v dekliški nedotaknjenosti, pravnikom urazen svojemu poročenemu, drugu, sicer doživiš trpka razočaranja. Dekleta, dvignite svojo ceno in življensko vrednost, ne poročajte se na lep videz in mamne obljube, svojo usodo zaupajte samo možem, ki vam nudijo dovolj vidnega jamstva za srečen zakon v osebnem in stvarnem pogledu, to je resno in trezno življenje, in vsaj skromna sredstva za dostojno družinsko življenje. Boljše je ostati

samska kakor se manj ugodno ali celo slabo poročiti. V predavanjih vedno poudarjam dekletom: Boljše in lažje življenje ima zadnja hribovska dekla kakor žena še tako bogatega lahkoživca ali celo razbrzdanca. Slovenska dekleta, od vas samih je najbolj odvisna vaša lastna sreča in sreča slovenskega naroda!

»Narod naš dokaze hrani...«

Zavladala je tišina, kakor iz presenečenja ali zadrege. Že je hotel predsednik zaključiti predavanja, kar jo primaha na oder kmetski možak v pristni hribovski noši in prične:

»Stric Jurij sem, z Drenovega vrha doma, dve uri odtod v hribih pod Sinjo goro. Sinoči sem bral, da bo danes predavanje o zdravju pri vas, pa sem prišel, ker še zmerom rad slišim kaj novega. Slišal sem dosti in močno mi je všeč, da ne vem, kako bi pohvalil. Morda bo najbolje, če povem, kar sem skusil sam.

Fant sem še zmerom, nosim pa že sedem in pol križev, a kakor vidite, na ravnih plečih čisto lahko, zobe imam še vse, in če treba razposajenemu fantičku pokazati domov ali pa razgnati objestno gručo na semnju ali žeganju, opravi kar sam in golih rok. Pa me po navadi rajši ubogajo na besedo. Da pa ne bi katera teh brhklih punčar tu pred mano mislila, da sem prišel v Pusti dol neveste iskat, povem vam kar naprej, da se ne ženim. Zato, dekleta, ne zamerite staremu fantu, ki če temle mladim vrstnikom povedati svojo življensko zgodbo.

Gori na Drenovem vrhu nas je bila polna hiša otrok, jaz sem bil najstarejši. G a r a t i j e m o r a l v s a k izmed nas, ko je dobro shodil, a lakote in drugih nadlog ni bilo pri hiši. Ko sem se vrnil od vojakov, mi je bilo nekam dolgočasno. Zmenila sva se z Urško iz Leskove drage, da se vzameva. Pri očetu sem slabo naletel. Hotel sem, naj mi da prikupljeni del kmetije v doto in malin v Močilniku v najem. Oče pa: K m e t i j e n e b o m d r o b i l, melje pa naj, kdor ni več za kmeta. B a j t a r j e v p a j e ž e p r e v e č! Jaz: Pa bi se doma oženil? Oče: P o t r p i, da bom jaz za v kot. Tudi mati ne potrebuje še pomočnice, še manj naslednice. Užaljen sem odšel v Ameriko, naročivši Urški, naj pride z vsemi papirji za menoj, ko dobi pismo.

Amerika je bila takrat huda, najrajši bi se vrnil domov za hlapca, ko bi me ne bilo sram. Grozno smo garali, izprva v rudniku, potem v plavžu, šele čez leta sem dobil lažje delo v tovarni, ko sem znal jezik. Z leti sem si prihranil toliko, da sem si kupil farmo in plačal

več ko pol kupnine. Od doma so mi pisali, naj pridem prevzet kmetijo, ker je oče obolel. Ošabno sem odgovoril, da imam boljše kmetijo sam v Ameriki. Pozval sem tudi Urško, da je prišel najin čas in naj se pripelje čez lužo na poroko. Ona pa je pisala, da je mati umrla, da je pri hiši toliko mlajših bratov in sester, ki jim mora n a d o m e s t o v a t i m a t e r, dokler ne bo kako drugače. In dolgo ni hotelo biti drugače, starejši brat se je poročil na dobro kmetijo, mlajši pa je šel po vojaški službi k orožnikom, ker mu ni dišalo hribovsko delo. Jaz sem se čakanja naveličal, prodal sem farmo z lepim dobičkom, lotil se trgovine z žitom in sporočil Urški, da naj me ne čaka več.

Izprva mi je šlo tudi v trgovini prav srečno, a nisem bil kos sleparjem, ki so me opeharili za večji del premoženja. Lotilo se me je d o m o t o ž j e in prišel sem domov, da začnem novo življenje z denarjem, ki sem ga imel zadosti za nakup kake gostilne ali trgovine. Doma je gospodaril brat, Urška pa, ki me je čakala še nekaj let, se je poročila s svakom, ko ji je umrla sestra, pustivši tri majhne otročke. Kaj sem hotel? Imel sem že polpeti križ, druge Urše se mi ni več ljubilo iskati, in ostal sem p r i b r a t u z a s t r i c a. Hvalim Boga, da se je tako izteklo.

Na bratovem domu imam kot stric svojo sobico na podstrešju, nisem ne gospodar ne hlapec, a na boljem ko oba. Nimam gospodarjevih skrbi, na delo me ne gonijo, saj zagrabim sam, kjer vidim potrebo. Še zdaj jim ni treba hlapca pri hiši, radi plačila se z bratom ne prepirava, odrine mi več, kakor bi mogel zahtevati, ker sluti, da dajem ta denar v hranilnik. Dva tička sem jim pomagal razpeljati iz gnezda, eden pase duše v gorenjskih hribih, drugi meri ceste in gradi mostove vsepovsod. Sicer me imajo vsi mladi v časti kakor očeta. Bil sem na romanju v Rimu, Lurdu in Sveti deželi, šel sem z našimi ljudmi na Dunaj in v Praگو, ne da bi kaj zamudil. Še radi vidijo, da grem, ker navadno vzamem koga od njih s seboj in domov ne prihajam praznih rok. Knjič imam doma precej in nekaj listov, da kratkočasim sebe in druge pozimi ali ob slabem vremenu. Ko je pri naši podružnici žeganje, jo mahnem kot zaveden fant po šopek k Urši v Leskovo drago, kjer me njen mož sprejme in pogosti kot neugnanega ženina.

Ko gledam okoli sebe, vidim prav malo svojih vrstnikov več, tu in tam je še kak sključen dedec, nadložen preužitkar na hribovski kmetiji; kar jih je šlo v svet, jih je

strlo življenje že zdavnaj, za njimi je ostala kopa siročine, kakršno vidim pri vas na kupe. Zato, dragi Pustodolci, mi lahko verjamete, kar vam povem za slovo: ko bi prišel še enkrat na svet, bi prav nič ne kolovratil po svetu, ampak ostal bi trdovratno doma za strica.»

Završalo je po dvorišču veselo vzklikanje in ploskanje, navihani hribovec jo je nagloma odkuril, češ, da je daleč na Drenov vrh.

* * *

Prešednik je v sklepnem govoru izrekel zahvalo predavatelju za predavanje in pojasnila, pa tudi drugim govornikom za poživljajočo pobudo, da se je globoko vprašanje tako

temeljito in vsestransko razčistilo. Prosnetno društvo je ponosno na to prireditve, ki je prinesla osvetlitev starih in najglobljih življenjskih resnic v novi luči. Želi le in prosi predavatelja, naj spravi vse te bežno izražene misli v pisani obliki med ljudi, da bodo mogli na društvenih sestankih vso obsežno stvarino še enkrat in podrobno predelati. Naj bi predavateljeve misli prekvasila in prerodile mladino v Pustem dolu in po vsej domovini!

Nekaj ljudi je odšlo, večinoma pa so ostali in poslušali petje društvenega zbora. Prekmalu se je oglasil večerni zvon, po skupni molitvi se je dvorišče izpraznilo. Zdelo se je, da je bil tisti nedeljski večer v Pustem dolu bolj miren in svečan.

VOJNA S STRUPENIMI PLINI

Inž. kem. G o m b a č B r u n o.

Sele dvanajst let je, odkar je minila strašna svetovna vojna. Rane vojne še nikakor niso zaceljene. Še vsi vemo, kako je šel skozi ves svet po vojni en sam glas: »Vojne nikoli več!« Danes pa s strahom gledamo, kako na svetu ni še pravega miru in kako že grozijo nepremišljeni državniki z novo vojno, ponekod že traja vojna nekaj let (na Kitajskem), drugod so upori in revolucije. Tako je kakor pravi sv. pismo: »Svet bo klical: Mir! mir! — a miru ne bo.«

Ko se je začela svetovna vojna, so rekli: »Preden se drevje obleti, bomo že doma!« In so se strašno zmotili. Namesto pet mesecev je trajala vojna pet let. Mislili so, da bodo nove puške, strojnice in strašni topovi končali vojno v nekaj tednih. Toda tudi zoper to strašno orožje so dobili pripomočke, da so se zavarovali pred njim.

Danes pa človeški um snuje novo orožje, odkriva nova morilna sredstva, še vse bolj strašna kakor v zadnji vojni. Treba je, da se vsaj nekoliko z njimi seznanimo, in sicer zato, ker ne bo v nevarnosti samo vojak, marveč tudi prebivalstvo v zaledju, po mestih in vaseh.

Kakšno orožje bodo uporabljali v bodoči vojni?

Govori se, da se bo bodoča vojna začela z uporabljanjem onih sredstev, s katerimi se je nehala zadnja vojna. To je le deloma res. Začela se bo sicer v glavnem z istimi sredstvi, ki so se od zadnje vojne še bolj izpopolnila, torej s puškami, strojnicami, topovi. Toda od-

ločevalo bo pa kemično orožje v zvezi z rakoplovi. Bodočo vojno že označujemo kot kemično vojno, ker se bodo uporabljala sredstva, ki jih proizvajajo kemična veleindustrija. Ta sredstva so strupeni plini.

Onim, ki so se kot vojaki udeležili svetovne vojne, je gotovo v dobrem spominu, **kaj so strupeni plini**. Strupeni plini so vsi oni plini, vse lahko hlapljive tekočine, drobno razpršljive, težko hlapljive tekočine in uprščena trdna telesa, ki morejo že v jako majhnih množinah uničujoče vplivati na človeško in živalsko telo.

Morda bo širšim krogom manj znano, da niso začeli uporabljati strupenih plinov šele v svetovni vojni, da nam torej zgodovina poroča o starih narodih, ki so se posluževali kemičnih sredstev, da bi tem laže premagali sovražnika. Tako poroča grški zgodovinar Tukidid v svoji drugi knjigi peloponeške vojne, da so Peloponežani pri obleganju mesta Plateje zakurili velik ogenj, v katerega so metali žveplo in smolo. Hoteli so zažgati mesto; toda gotovo so tudi vedeli in se na to zanašali, da bodo dušeci plini (žveplov dvokis), ki jih je nosil veter proti mestu, vplivali uničujoče na oblegane. O sličnih poskusih nam poroča zgodovina Rimljanov in javljajo se taki poskusi tudi v srednjem veku prav do pretekle svetovne vojne, v kateri so se strupeni plini v dosedaj največji meri uporabljali. Ne gre za to, katera izmed vojskujočih se držav je v zadnji vojni začela

prva uporabljati strupene pline. Dejstvo je, da so vse države, skoro istočasno, razpolagale z dovoljno množino napadalnih in obrambnih kemičnih sredstev, da so bile torej vse enako dobro pripravljene na novi način bojevanja.

Katere strupene pline so uporabljali v svetovni vojni?

Naštevanje in natančno opisovanje vseh lastnosti strupenih plinov bi bilo preveč zamudno. Zadostuje naj, da opredelimo kemična bojna sredstva po tistih lastnostih, s katerimi vplivajo na posamezne dele človeškega telesa, in jih uvrstimo v te skupine:

1. Strupeni plini, ki povzročajo solzenje.
2. Strupeni plini, ki delujejo na nosno sluznico; povzročajo kihanje.
3. Strupeni plini, ki delujejo na dihalne organe (na pljuča).
4. Strupeni plini, ki delujejo na kožo in povzročajo vnetje kože.
5. Strupeni plini, ki delujejo na živčevje.
6. Strupeni plini, ki vplivajo razkrajajoče na kri.

Vse te naštetje skupine ne delujejo kot strupi v pravem pomenu besede, temveč mnoge samo dražijo različne organe in povzročajo bolj ali manj hude bolečine, ki samo trenutno onesposobijo sovražnika za boj. So pa tudi snovi, ki poleg bolečin povzročijo tudi smrt, in so snovi, ki zadajajo smrt, ne da bi povzročile najmanjšo bolečino. So snovi, ki delujejo zelo hitro, in zopet druge, ki povzročijo smrt šele po nekaj urah, dnevih ali celo tednih.

Strupene pline moremo deliti tudi glede načina, kako jih spravimo v dotik s človeškim, odnosno z živalskim telesom. Na ta način dobimo dve veliki skupini plinov.

Prva skupina deluje samo tedaj, če pride v neposredni dotik s kožo.

K drugi skupini prištevamo snovi, ki delujejo le tedaj, če vstopijo v notranjost človeškega telesa. Najkrajša pot so pri tem dihalni organi. Radi tega morajo biti te snovi pomešane z vdihanim zrakom. Če imamo snov, ki je pri navadni toploti plin, je mešanje zelo enostavno in se dosežejo zelo dobri učinki, posebno če je plin težji od zraka. Bolj zapletena je uporaba tekočin, ki se morajo

pretvoriti v paro ali meglo; še bolj pa uporaba trdnih snovi, ki jih moramo spremeniti v jako droban prah, če hočemo, da se dobro pomešajo z zrakom.

Učinek strupenih plinov

ni odvisen samo od narave plina, temveč v veliki meri tudi od množine plina, ki pride v človeško telo. Ta množina plina je zopet odvisna od množine plina, ki se nahaja v neki prostornini zraka. Tako se je pokazalo, da povzroči fosgen (eden izmed prvih plinov, ki so jih začeli uporabljati v svetovni vojni) smrt človeka, ki vdihava eno minuto zrak, ki vsebuje v enem kubičnem metru 450 mg (tisočink grama), torej približno pol grama fosgena. V eni minuti vdiha človek povprečno 8 litrov zraka, kar pomeni, da zadostujejo približno že 4 tisočinke grama fosgena, da nastopi smrt. Ta primer nam kaže, kako majhna množina plina lahko povzroči smrt. Čim manj pa je plina v enem kubičnem metru zraka, tem dlje časa mora človek vdihavati zastrupljeni zrak, da mu škoduje ali ga umori. Je seveda lahko tudi tako malo strupa v zraku, da sploh ne učinkuje več na človeka. Zato je za vsak plin natančno dognano, koliko ga mora biti v enem kubiku zraka, da doseže svoj učinek.

Težje je presojanje učinka one skupine strupenih plinov, ki učinkujejo na človeško kožo. Značilen predstavnik te skupine plinov je znani *iperit* (diklordietilni sulfid). *Iperit* sam in druge snovi povzročajo vnetja na koži, ki se pokažejo šele čez nekaj časa, večkrat šele po nekaj urah in celo dnevih ali tednih. Vnetja niso smrtonosna, povzročajo pa silne bolečine, ki se stopnjujejo tako, da onesposobijo nasprotnika za boj. Morejo pa biti tudi povod smrti, ker so vneta mesta silno pripravna gnezda za razna okuženja.

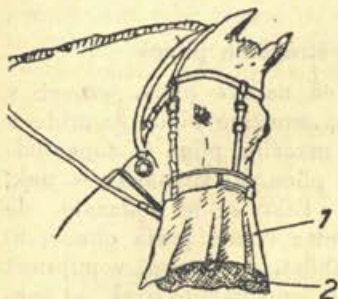
Kako uporabljajo strupene pline?

Za vojskovanje s plini je treba upoštevati tudi vreme in pokrajino, kadar in kjer hočemo plin uporabljati. To se je v zadnji vojni tudi upoštevalo in so se v zadnji vojni razvili trije načini za uporabljanje plinov.

Prvi in najstarejši način je spuščanje strupenih plinov iz plinskih bomb.

Odlično znanstveno delo je **Država**, ki jo je spisal dr. Leonid Pitamic. Učbenik za vseučilišča! Za vsakega, ki ga zanima postanek, razvoj, uredba in način vladanja držav, edinstvena knjiga. Broš. Din 100— (135—), vez. napol v platno 108— (144—), v platno Din 114— (152—).

Znano je, da se dajo plini stisniti v železne posode, imenovane bombe. Iz teh posod, katere so spravili v prve strelske järke, so

Plinska maska za konje. 1. Ne-produšno blago. 2. S kemikalijami napojeno blago kot cedilo.

spuščali ob ugodnem vremenu in vetru plin, ki se je sikaje spremenil v bel oblak. Tega je potiskal veter proti sovražnim postojankam in zavil sovražnika v gost oblak strupenih plinov. Uspeh takega plinskega napada je bil predvsem odvisen od vremena, ali bolje od smeri in hitrosti vetra. Jasno je, da mora veter pihati v smeri proti sovražniku in da se smer ne sme menjati. Važna je tudi hitrost vetra. Pokazalo se je, da je hitrost vetra 2 m v sekundi malo ugodna za plinski napad, ker pri tej hitrosti veter rad spreminja smer. Pri hitrosti 4 m v sekundi se pa oblak plinov rad raztrže in se tudi preveč razredči, kar zmanjša njegovo učinkovitost. Najbolj ugoden je oni veter, čigar hitrost znaša okrog 3 m v sekundi. Plinski napad se torej pojavlja tako, da se 3 do 5 metrov debel in 600 metrov širok oblak vali proti sovražnim postojankam. Hitrost 3 m na sekundo ima konj v diru in bi torej še jezdec le s težavo ušel strupenemu oblaku, ki ga veter podi preko ravnine ali s hriba v dolino.

Teža takega oblaka za 10 km dolgo fronto bi znašala 25.000 ton (25 vagonov), če uporabimo klor (zelenkasti plin, težji od zraka, ki ga dobimo, če razkrojimo kuhinjsko sol z električnim tokom).

Ne samo hitrost vetra, temveč tudi vlaga, ki je v zraku, je važna za plinski napad. Močan dež onemogoči vsak plinski napad. Pa tudi droben dež vpliva razkrajajoče na strupene pline in jim odvzame strupene lastnosti. Megla pa pospešuje učinkovitost plinskega napada, ker plinski napad v megli lahko prevara sovražnika, ki na prvi hip ne more ločiti naravne megle od plinskega oblaka.

Uspeh plinskega napada na omenjeni način je torej zelo odvisen od vremena, vetra itd., zato so ta način proti koncu vojne skoro popolnoma opustili.

Uveljavil se je pa zato z večjim uspehom drugi način uporabe strupenih plinov, in sicer:

izstreljevanje plinskih granat. Pri tem ni potrebno kaj pridati gledati na vreme, ker ne potrebujemo ugodnega vetra, ki naj zanese plinski oblak proti sovražniku. Zaželeno je pri tem načinu celo brezvetrnost ali samo malenkostna hitrost vetra (po 1 m na sekundo). To so pa vremenski pogoji, ki so v splošnem mnogo bolj pogosti kakor veter z določeno hitrostjo. Ta način ima pa še to prednost, da strupene pline lahko pošiljajo na večjo daljavo in ker morejo uporabljati poleg plinastih snovi tudi tekočine in trdna telesa, ki se pri eksploziji granate pretvorijo v tenko meglo, odnosno v oblak prahu.

Bombardiranje, obmetavanje sovražnega ozemlja s strupenimi plini iz letal, je tretji način uporabe strupenih plinov. Ta ima iste prednosti kakor drugi, samo da je pri tem načinu mogoče doseči bolj oddaljeno ozemlje in uporabiti več strupenih plinov. Prva dva načina sta bila vezana na več ali manj širok pas ozemlja, ki je znašal v najboljšem slučaju 10 do 20 km, kolikor znaša pač razdalja, ki se da doseči s topovskim ognjem. Metanje plinskih bomb iz zrakoplovov pa omogoča, da se pretvori vsa država v veliko bojno ozemlje. Tudi civilno prebivalstvo bo v vojni, vsaj v kolikor gre za obrambo pred strupenimi plini. Ta način uporabe kemičnega bojnega orožja ni prišel do prave veljave v zadnji vojni; toda razvoj zrakoplovstva po vojni jasno kaže, v kateri smeri se gibljejo priprave za bodočo vojno. Kaže pa jasno, kaj naj pričakuje od te vojne civilno prebivalstvo, tudi tisto, ki živi v notranjosti države in misli, da je popolnoma varno, ker se ne zaveda, da bo lahko par ur po vojni napovedi prav tako na »bojnem polju« kakor obmejno prebivalstvo.

Plinska maska, ki ne zakrije obraza in oči. Spona zatisne nosnice, da človek diha samo skozi usta.

Radi tega je zelo važno za vsakega, da je kolikor mogoče natančno poučen o novem kemičnem orožju, predvsem pa

o obrambi pred strupenimi plini.

Še vsako novo orožje in nov način bojevanja je našlo prej ali slej svoje protiorožje — obrambo. Videli smo, da je kemično orožje zelo mnogovrstno, saj poznamo najmanj sto različnih spojin z različnimi svojstvi in učinki in iz tega sledi, da je tudi način uporabe mnogostranski in zato se mora voditi obramba pred strupenimi plini tako, da se pri tem upoštevajo vse lastnosti in načini uporabe strupenih plinov. Kljub dolgoletnemu raziskovanju in poskušanju niso mogli iznajti priprave ali dobiti sredstva, ki bi moglo obvarovati človeka pred učinki vseh vrst strupenih plinov. Obramba pred strupenimi plini je v bistvu še mnogo bolj zamotana kakor plinski napad in zahteva tehnično dobro izvežbanih ljudi, ki jo vodijo. Tekom svetovne vojne so bile izšolane posebne plinske edinice za obrambo pred strupenimi plini, ki so jih vodili strokovno izobraženi častniki — plinski oficirji.

V splošnem moremo govoriti o dveh načinih obrambe, o skupni (kolektivni) in o obrambi posameznika (o individualni obrambi).

Skupna obramba se v zadnji vojni ni dobro obnesla. Posebno Rusi so večkrat poskusili z ognjem, ki so ga napravili, da so zažgali velike kupe slame in bičevja, katere so postavili pred strelske jarke, dvigniti oblak strupenega plina, da bi šel preko njih glav. Vsi ti poskusi so pa

povzročiti zračno strujo, ki izžene iz strelskih jarkov zadnje sledove strupenih plinov, ki še ostanejo v strelskih jarkih, ko se je pomaknil

Plinska maska, ki ima veliko cedilo. To je pritrjeno zavarovancu na hrbtu.

Plinska maska, pritrjena na obraz.

oblak plina že naprej. Mogoče je pa tudi izgnati ostanke plinov z ventilatorji, ki izsesajo zastrupljeni zrak iz jarkov.

Plini pa proderó tudi v zemljo in med rastlinstvo. Plinaste snovi zapuste v nekaj urah svoje skrivališče in se porazdele in pogube po zraku; ene potrebujejo za to več časa, druge zopet manj. Če hočemo torej prestopiti ozemlje, po katerem se je valil oblak strupenega plina, moramo toliko časa počakati, da se porazgube zadnji sledovi plina.

Mnogo težje je odstraniti snovi, ki so tekočina ali trdna telesa in ki ne vplivajo razpršene in uprašene samo na dihalne organe, ampak tudi na kožo. Te snovi, ki se polagoma usedejo na zemljo, se ohranijo neizpremenjene dneve in tedne, niti veter niti voda jim ne prideta do živega. V tem slučaju si moramo pomagati s kemičnimi sredstvi, s klorovim apnom ali vodno raztopino kalijevega permanganata; s tem potresemo ali poškopimo okuženo ozemlje, sicer ne smemo vanje.

ostali brez uspeha. Oblak strupenega plina ima preveliko težo, da bi ga mogla dvigniti zračna struja, ki nastane, če zažgemo še tako velike kupe slame. Pač pa se posreči z ognjem

S kemičnimi sredstvi nam je mogoče očistiti tudi zrak, kateri vsebuje še majhne množine strupenih plinov, na primer zrak v strelskih jarkih in drugih bolj zaprtih prostorih. Teh sredstev se bomo posluževali le takrat, če nimamo ventilatorjev. V ta namen nam dobro služi škropilnik za trte, ker moramo vodno raztopino kemikalij, ki odvzamejo strupenim plinom njih strupene lastnosti, zelo fino razpršiti. Take kemikalije so na primer soda ali antiklor, snov, ki jo rabimo pri fotografijah kot fiksirno sol.

Iz navedenega razvidimo, da je skupna obramba zelo malo uporabna, ali da je sploh neuporabna, ali kvečjemu uporabna samo takrat, kadar so v zraku zelo majhne količine strupenih plinov, tedaj takrat, kadar se je oblak strupenih plinov porazgubil že na vse strani.

Edini uspešen način skupne obrambe pred strupenimi plini je zidanje prostorov, katere moremo neprodušno zapreti, da ne more vanje okuženi zrak in v katere se zateče človek ob plinskem napadu. Ker pa treba skrbeti za vedno svež zrak, ki ga človek sam skvari v tako zaprtih prostorih, mora tak prostor imeti pripravo, ventilator, ki sesa in dovaja zrak. Ker je pa zrak po strupenih plinih okužen, mora biti pred ventilatorjem cedilo (filter), ki zadržuje strupene pline. Taka zatočišča imajo že razna mesta. Zgrajena so v tleh. V miru jih porabljajo za dvorane, za zborovanja, godbo itd. Ob plinskem napadu se bodo zatekle množice vanja, ventilatorji bodo začeli delovati in seveda tudi cedila, ki so vedno pripravljena.

Kar velja za taka skupna zavetja, velja za

plinske maske za posameznika.

Te morajo imeti tele lastnosti: 1. Dobro in tesno se morajo prilegati k licu, da zapro dostop strupenih plinov do nosa in ust. 2. Prevažen je filter (cedilo), skozi katero gre zastrupljeni zrak. V tem filtru so snovi, ki zrak očistijo, precede, da strup ne škoduje. 3. Te maske morajo biti pripravne, lahke in take, da si jo hitro lahko vsak vojak natakne. Naše podobe nam kažejo, kakšne so te maske. Zasebnik si je seveda ne bi mogel zlahka napraviti. To je delo tovarn in kemikov, zato o tem ne bomo govorili.

Plinska maska zavaruje človeka samo pred onimi plini, ki učinkujejo na dihalne organe in na oči. Treba pa je bilo najti obrambno sred-

stvo proti snovem, ki vplivajo na kožo. Poskusi so pokazali, da se najbolje zavarujemo pred takimi plini, če se oblečemo v posebne obleke, namazane z zmesjo voska, masti in raznih olj, ki ne propuščajo ne vode ne zraka in tudi ne strupenih plinov, ki so v zraku. Ker pa diha človek tudi skozi kožo, je jasno, da ni prijetno nositi dolgo časa tako obleko, ki poleg tega ovira človeka v gibanju.

Obramba civilnega prebivalstva pred strupenimi plini.

V bodoči plinski vojni bodo vojaki vse bolj preskrbljeni z obrambnimi sredstvi, kakor so bili v poslednji vojni, k čemur so prisilile države skušnje v svetovni vojni. Obratno bode pa položaj civilnega prebivalstva, kakor vse kaže, težji kot v zadnji vojni, ker bo izpostavljeno plinskim napadom, toda navezano samo nase, na svojo lastno obrambo. Res bi morala biti skrb države, da tudi glede tega ščiti svoje državljane. In res se mnoge države za to vestno pripravljajo. Kjer pa državna oblast tega ne stori, si moramo pač sami pomagati.

Če nas tak napad iznenadi nepripravljene, moramo vsaj vedeti, kaj lahko dosežemo s takimi sredstvi, ki jih imamo baš pri roki. Položaj civilnega prebivalstva je sedaj sličen onemu, v katerem je bil vojak pri prvem nepričakovanem plinskem napadu. Nagon in čut za samoohrano mu je povedal, da mora bežati in se skriti. V kleti? Samo tega ne! Kajti vemo, da so strupeni plini težji od zraka in da težijo k najnižjim vdolbinam zemeljske površine. Vemo pa tudi, da se tem bolj razredčijo, čim više jih ženejo zračne struje, in so zato nenevarni. Radi tega si moramo ob priliki plinskega napada poiskati najviše ležeče prostore v hiši, če bi že ne mogli bežati iz naselbin v više ležečo okolico, na hribe, na gore; čim više, tem bolje. Na beg pa mora vsakdo vzeti najpotrebnejše stvari s seboj, ker se ne bo mogel takoj vrniti; saj je znano, da se nekateri plini (tekočine in trdne snovi, pretvorjene v prah) dneve in tedne krčevito drže oprijeti predmetov (trave, grmov, ruše itd.) in da jih niti dež ne izpere.

Znano nam je tudi, da učinkujejo strupeni plini že v najmanjših količinah in bi nam z begom ne bilo mnogo pomagano, če ne poskušamo istočasno kemično uničiti učinek plinov. Stiskajmo k ustom in nosu z vodo namočen robec ali se pa ogrnimo z mokro rjuho.

Še bolje bo, če bomo imeli pri roki sodo, peliko ali pa antiklor (fiksirna sol, ki jo uporabljajo fotografi-amaterji), ki jih bomo raztopili v vodi, v kateri bomo namočili naše robce, brisače, rjuhe. Na ta način se bomo ubranili plinov, ki učinkujejo na dihalne organe, in deloma plinov, ki povzročajo solzenje. Ne bomo se pa obvarovali onih plinov, ki delujejo na kožo. Tudi v tem slučaju si bomo lahko v prvi sili pomagali s tem, da si namažemo obraz, roke, telo in obleko z vazelinom, mastjo ali oljem, da ne pridejo plini v neposredni dotik s kožo. Vse to so navodila, ki nas bodo morda trenutno rešila smrti ali težjih poškodb, ne bodo nas pa mogla trajno obvarovati strupenih plinov. Zato mora vsak stremeti za tem, da pride v posest plinske maske in neprodušne obleke, ker le na ta način se bomo uspešno ubranili sovražnih plinskih napadov.

Da pa bi tudi civilno prebivalstvo imelo sredstva v boju zoper plin, je potrebna organizacija, ki bi prevzela to nalogo v svoje roke.

Prva naloga take organizacije bi bila: opozarjati civilno prebivalstvo s predavanji in spisi na nevarnost plinske vojne, seznanjati ga z obrambo pred strupenimi plini in zbuditi v najširših plasteh naroda zanimanje za to vprašanje.

Druga naloga bi bila, da si organizacija nabavi obrambnih sredstev, predvsem plinskih

mask, ter praktično pokaže ljudstvu, kako se z njimi ravna in kako se uporablja.

Prirejati v malem obsegu umetne plinske napade z nestrupenimi plini, da se prebivalstvo polagoma nanje navadi, kar znatno omili zbežanost v slučaju resničnega plinskega napada.

Delovati na to, da si civilno prebivalstvo preskrbi plinske maske, ter voditi pregled nabavljenih plinskih mask. (Filtri zgube sčasoma svojo zmožnost, tudi če plinske maske niso v rabi, deli iz kavčuka zgube sčasoma svojo prožnost, postanejo krhki in zgube s tem neprodušnost). Zato bi bilo treba vsaj enkrat letno plinske maske dati kemičnim zavodom v strokovnjaški pregled.

Te naloge niso lahke; zvezane so z velikimi denarnimi žrtvami, niso pa nerešljive, posebno če pomislimo, da gre za življenje in zdravje tisočev in tisočev.

Bodoča vojna ne bo samo vojna armade proti armadi, temveč ljudstva proti ljudstvu in zdi se, da ni na svetu sile, ki bi mogla preprečiti take krute in grde vojne. Ko se človeštvo razdivja, ga ne ukroti noben zakon in nobena pogodba. Zato torej nam ne kaže nič drugega, kakor da smo pripravljeni na bodoče dogodke in prositi Vsemogočnega, naj nas obvaruje najstrašnejše šibe, ki nas čaka — bodoče plinske vojne.

ZA POVZDIGO KMEČKEGA GOSPODARSTVA

Anton Oblak.

Kdor je natančno opazoval razmere okoli sebe, je lahko videl, da se nekaterih vedno smola drži. Delajo, pa vendar v dolg lezejo, zdihujejo, pa je vedno slabše. Druge pa vidimo v istem kraju in istih razmerah, kako jim gre vse po sreči, kar začnejo, izpeljejo, pri vseh zunanjih težavah je napredek vendar viden. Kako je mogoče, da smolarjem vse izpodleti, drugi pa vse izpeljejo?

Bohinjsko železnico je zidal grof Ceconi. Bil je prej navaden delavec, ki je po končanem delu rad bral. Ko si je nekaj prihranil, je prevzel v delo le nekaj metrov proge. Bil je vesten, natančen in pošten. Šlo je dalje, da je postal velik podjetnik in bil znan po Evropi.

Pa še v starosti je vihtel kramp in učil delavce, kako uspešno delati.

Poznal sem starega, premožnega trgovca. Ko je prišel v Ljubljano, ni imel ničesar. Večkrat se je jezil na zaspane tovariše, ki hočejo, da bi jim le pečene piške v grlo letele, pa spijo in pijejo, ko on dela, rano vstaja, ko drugi še spijo. Pa so ga zavidali za prihranke in uspehe pri kupčiji. Judom so dovolili v srednjem veku le še s cunjami kupčevati. Iz teh cunj so Judje skovali zlato in prišli do sedanje veljave.

Poglejte okrog sebe! Videli boste povsod veliko ljudi, ki so si pomagali in prišli naprej pri kmetiji, trgovini, obrti in drugod, ko so

drugi zaostali in samo vzdihovali in tarnali. Kdor si hoče pomagati, mora najprej poznati svoje napake in jih odstraniti. Mi ne bomo pre naredili teka sveta, niti gospodarstva, ravnanje se moramo po razmerah, obenem moramo imeti odprte oči za napredek in tako vse urediti, kakor zahtevajo razmere časa. V tem razmišljanju se hočemo pomeniti zlasti o težavah, ki tarejo našega kmeta, in dati vprav kmečkemu stanu nekaj nasvetov.

Tvoja zemlja je zdrava!

Stari korenjak — naš kmetijski stan — je gotovo hudo bolan. Zaenkrat bolezen še ni smrtno nevarna, čeprav se utegnejo strupeni sokovi po telesu razlesti in bolnika umoriti. Vlijmo mu torej v rane zdravila, obvežimo mu jih in izrežimo divje meso — njegove napake.

»Tvoja zemlja je zdrava!« Naš svet ni še izčrpana zemlja, ki čaka pluga, pa tudi ni vsaka »črna zem« ali banaški svet, ki gnojna ne potrebuje. »V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh!« Toda vendar je zemlja dobra in rodovitna, če jo prav obdelujemo. Videl sem zemljo v Švici, Nemčiji in Češki. Prav lahko rečem, da naša zemlja ni slabša. Ko bi mi tako globoko orali, tako rabili gnojnico in umetna gnojila kakor Čehi, bi najmanj trikrat toliko pridelali kot sedaj. Nismo znali zemlje prav obdelovati, pa smo mislili, da nam je slaba mati. Le pogledajte, koliko je še starin, pašnikov in planin, ki še niso videli gnoja. Revno družino sem pregovoril, da so na tako zapuščeno starino navozili gnojnice in jo posuli s fosfatom. Danes imajo tam res lep travnik, ki daje petkrat toliko, kakor je prej rodil. Naši ljudje bi prav lahko vsi, ki odhajajo v tujino, imeli doma prav dobro in pošteno življenje. Kakor nejeverni Tomaži boste zmajevali z glavo. Vendar je res. Poznam revno družino v hribih. Poprej so redili poleti par volov — do pozne jeseni, eno tele in 2 do 3 prašiče, le do božiča. Odkar so napravili gnojno jamo in vsako leto dokupili do 800 kg superfosfata, imajo vse leto po 4 govedi in 6—10 prašičev. Žita jim je prej zmanjkalo vsako pomlad, zdaj prav lahko izhajajo z domačim pridelkom. Poprej so mislili, da je bila zemlja slaba, zdaj so se prepričali, da je bilo obdelovanje površno. Če krava pri gobcu molze, potem zemlja po gnoju in delu rodi. Poznam drugo družino. Oče je slabo gospodaril. Posestvo je bilo tako zadolženo, da niso nikjer več imeli kredita. Imeli so še par konj in 2 do 3 govedi. Spo-

mladi še kruha ni bilo. Posestvo so prevzeli otroci. Naredili so gnojno jamo in se lotili krav in prašičev. Vsako leto so dokupili 800 do 1000 kg superfosfata. Zdaj so vsa poslopja prenovljena, živine trikrat toliko, dolg plačan, shajajo prav lahko, le dobro je treba delati. Prav na vsakem svetu, kjer so resno poskušili malo drugače gospodariti, se je obneslo. Tvoja zemlja je zdrava, začni!!*

Odkod denar?

To je vse lepo, mi porečete. Toda, kje naj vzamem denar? Velike tovarne so zidali večinoma s tujim denarjem, največje gospodarske naprave so bile ustanovljene z raznimi družbami in zadrugami in posojili, torej vse brez lastnega premoženja. Skušeni možje so napravili načrte, dobili denar, začeli delati in šlo je. Pameten gospodar se ne boji napraviti dolga, če ve, da ga bo mogel plačati. Denar za gnojila in gnojno jamo ti ne bo nesel po 8%, kakor moraš v hranilnici obresti plačati, ampak gotovih 100% in še čez. Pravijo, da Slovenec ni podjeten. Ne boji se dolg napraviti v prodajalni za blago, ne v gostilni za pijačo, zelo se pa boji izposoditi si denar za povzdigo gospodarstva.

Hleve in svinjake še napravljajo. Pa so večkrat preveč na napuh napravljeni, kakor dekleta ob žegnanju. Na Moravskem sem videl hleve najboljših kmetov nizke in preproste, živina, 570 kg težka vsaka, je imela v širini le en meter prostora. Poslopja stanejo, treba je varčevati. Pri takih rečeh ne varčujejo. Za dokup krmil je pa vedno škoda denarja. Ta naša dobra mati zemlja bi prav lahko redila vse svoje otroke. Kako nevarno je izseljevanje! Danes vlada stroj. Bogati tovarnar bo naročil par novih strojev, ki mu nadomestijo več tisoč delavcev. Najumnejši možje na svetu s strahom gledajo razvoj moderne tehnike. Stroji se izpopolnjujejo, proizvodnja blaga je vedno cenejša, delavcev bo vedno manj treba. Kaj je mar bogatemu podjetniku, če na tisoče delavcev vrže jutri na cesto? Kaj bo potem z njimi v tuji deželi? Doma, na domači grudi so kakor pri materi. Hvaležna za delo in gnojilo jim bo dajala zadosti kruha za pošteno življenje. Seveda

* Seveda ni vsako umetno gnojilo za vsako zemljo. Da to doženemo, imamo v Ljubljani državno preskuševališče. Tam ugotove natančno, kaj naj se zemlji doda in koliko. — Kmetovalci, berite »Travnništvo«, ki ga je izdala Mohorjeva družba leta 1924 in 1925.

s tem ne trdim, da ne sme nihče v tovarno ali v rudnik in k obrti. Vse to je tudi potrebno, v krajih pa, kjer je zemlje le premalo, edina pot do kruha. Pa celo tam, kjer so tovarne, živijo najbolje in najbolj zdravo tisti, ki imajo hišico in nekaj kmetije. Streho imajo, mleko imajo in še kaj. Zato Angleži krog tovarn, kjer le morejo, stavijo delavske hišice z vrtovi, njivicami in sadovnjaki. Ti dobro vedo: zemlja je zdrava!

Izboljšanje gospodarstva.

Izboljšanje gospodarstva se mora vršiti po razmerah, v katerih živimo. Če hočemo shajati, moramo pridelovati to, kar potrebujemo sami, ako se ceneje in bolje ne kupi, in to, kar se najbolje proda. Ta uvidevnost je bistveni znak vsega gospodarstva in napredka. Kar morem ceneje kupiti drugod, kakor me stane lastni pridelek, ne bom doma prideloval. Poglejmo posamezne vrste gospodarstva.

Kaj je z žitom?

Največja sprememba se je izvršila pri žitu. Poprej je bil uvoz žita težaven; večji del so ga privlekli po Savi iz Hrvatske v naše kraje. Danes se žita na svetu preveč prideluje. Ne bom govoril o obširnem polju Združenih držav, kjer so imeli ob žetvi l. 1929 nad 50.000 vagonov pšenice v zalogi; ne o Kanadi, kjer se je zadnja leta pridelovanje žita potrojilo, in tako v vseh krajih Južne Amerike. Povsod delajo s stroji, ki jim izorjejo in vsejejo, požanjejo in omlatijo, gnojiti ni treba. Angleži so v Asuanu (v Egiptu), kjer so naredili 36 m visok jez, ki ima dolžino 3 km in zajezi do 6 milijard kubičnih metrov vode ob povodnjih, izpremenili 90 ur dolgo puščavo v rodovitni svet, ki daje na leto trikratno žetev. Babilon, ki je bil nekdanj ena prvih žitnic sveta, so zopet uredili. Toda največja žitnica sveta je še vedno na Ruskem in v Sibiriji. Ko tam razmere uredijo, bodo s svojim žitom poplaval vso Evropo. Dosti tolažbe nam ne more dati upanje na slabo letino. Na enem kraju je lahko, po vsem svetu skoro nemogoče. Stare zaloge so pa tako velike, da bi samo te zadostovale za eno leto. Kar Slovenija pridelala, še v pošteve ne pride. Banat in Hrvatska imata veliko žita, a kmetje ne vedo, kam z njim. Toda na svetovnem trgu vsa ta množina le malo pomeni. Pridelovanje žita se našemu kmetu ne bo več izplačalo, stroški so preveliki. Sicer ga ne bomo opustili popolnoma, ker je to potrebno radi kolobarjenja.

Toda skrbeti ga je treba na najbolj nujno. Če je pšenica tako poceni kakor letos, bo kazalo bolj sejati ječmen, katerega zraste še enkrat toliko, in turščico, katero lahko porabimo za živino.

Sicer imajo drugod še hujšo krizo s poljskimi pridelki. V Braziliji imajo toliko kave, da so mislili pozimi do 2 milijona vreč v morje pometati, da bi tako druga laže našla kupce. Prav isto je z bombažem. Sladkorja je po svetu toliko, da ne vedo, kam z njim. Pri nas imamo za Italijo najvišje cene na svetu.

Z žitom si torej ne bomo opomogli. Ko bi bolje gnojili in bolj globoko orali, bi prav lahko za tretjino skrbili žitne posevke, pa bi vendar več pridelali kakor sedaj in dobili zemlje za druge sadeže.

Živinoreja.

Naša bodočnost je le v živinoreji. Kdor pomni razmere v naših krajih nekoliko nazaj, ve, da se mesa porabi v naših krajih več kot trikrat toliko, kakor pred 50 leti. Danes hoče vse jesti meso. Še več se porabi mesa v drugih krajih. Delavci v tovarnah in razni uradniki žive povečini od mesa. Dolgo so upali, da bo zadostovalo zmrzlo avstralsko ali argentinsko meso za mesta v Evropi. Teh sanj je zdaj konec. Močno osoljeno meso, ki je prestalo morsko vožnjo, ne bo imelo nikdar takega okusa kakor od ravnokar zaklane živali. Res se kaže, da je danes goveje živine malo obilo, da je cena precej padla, toda ni se bati posebne pocenitve.

Ena najhujših ran našega gospodarstva je v nezadostnem pitanju govedi. Kdor je videl dunajski goveji trg ali vole na veleposestvih in tovarnah po Češkem in Ogrskem, ta ve, da pri nas s pravim pitanjem še začeli nismo. — Kar more dati seno in detelja, je premalo. Nekateri Dolenjci že dobro pitajo s slabim žitom, z ajdo, ječmenom in turščico. Dosegli so zato lepe uspehe. Splošno je pa po naših vaseh navada, da se prodaja plemena živina, to je neopitana, ki da mesarju 10—15 % manj zaklane teže kakor popolno dopitane živali. Danes so krmila tako poceni, da se izplača vsakemu pitanje z močnimi krmili. Za pitanje ne kupujte otrobov, ki imajo preveč neprebavnih snovi. Najboljša je koruzna moka, dobra je tudi pšenična krmilna moka. Hotel sem natančno dognati, kaj se doseže s pitanjem. Kupil sem 20. avgusta 1928 dva vola, suha kakor trske, od revnega kmeta. Plačal sem jih

po Din 7-50, mesarji so mi na semnjih ponujali le po Din 6— za 1 kg žive teže. Prodani so bili 20. oktobra 1928 po Din 9— 1 kg. Za domačo krmo in postrežbo je po pokritih stroških za močna krmila ostalo nekaj nad 2000 Din! Glavni dobiček ni v porastku teže, ki je tudi zelo ugoden, ampak v spremeni kakovosti mesa. Če so bili volji poprej po Din 7— vredni, bodo po dvamesečnem močnem pitanju vredni do 10 Din. Še bolje je, če se pitajo 3 do 4 mesece. Zguba je nemo-goča. Ceno ti dvigne le kakovost pitanega mesa. Tako pitanje naj bi se splošno uvedlo.

Prav posebno se je izkazalo pri pitanju **Težakovo olje**.^{*} Ali je ta vpliv v vitaminih, jodu ali dobro izrabljeni tolšči, ne vem. Skusil sem pa sam, kako dobro vpliva na naglo pitanje. Tudi pri prašičih.

Lani je prišel k meni majhen posestnik, ki je imel prav slabo tele. Bile so ga same kosti. Hotel ga je kar ubiti, ker ne bo nikdar kaj iz njega. Po mojem nasvetu mu je dal Težakovega olja. V par mesecih je bil popolnoma dober. Pripomnim le, da je Težak pošten Slovenec, trgovec v Zagrebu, Gunduličeva ul. 13, ki je videl uspehe tega olja na Nemškem in ga je vpeljal tudi pri nas. Imel je dosti nasprotja, toda vsak pameten živinorejec mu bo hvaležen in začel sam rabiti njegovo olje. Tudi pri prašičih smo imeli najboljše skušnje. Slabotni in kruljavi se navadno kmalu popravijo, pitani se pa hitreje in bolje redijo.

Pri nas smo se pogosto pogovarjali, katera pasma govedi je za naše kraje najboljša. Dosedanje skušnje so dokazale, da je za naše kraje najboljša še vedno domača pasma. Sam sem skusil s švicarskimi, pincgavskimi, montafonskimi pasmami. Vse tuje pasme izgubijo kmalu svoje plemenite lastnosti, ki so bile plod domače zemlje in skrbne nege. Najbolje se je sponesla skrbno izbrana domača pasma. Ko bi dali denar, ki smo ga pometali za drage tuje bike, domačim rejcem, da izredijo najboljše živali, bi imeli drugačne uspehe, kakor jih imamo danes.

Mlekarstvo.

Mleko je živo, občutljivo blago. Kjer ga moreš prodati izpred hleva, opraviš najbolje. Gospodinja potrebuje tekoči denar, dobi ga od mleka. Toda svarim: Ne prodajte toliko mleka, da ga stradajo otroci in družina, pa jih potem nalivate z ničvrednim čajem in strupenim rumom v čaju. To je smrt za otroke! Kjer

ne morejo prodati mleka, so potrebne mlekarne. Toda uspeva samo izvrstno in skrbno vodená mlekarna, vsaka druga propade. Tudi to je naša nesreča, da tako zametavamo sir (stavnik). Ali je kaj bolj redilne malice kot je kos kruha in kosec sira? Pa to ni nobel, zato mora biti žganje in kofe za malico! Spametujmo se! Naš sir je dosti poceni in bi bil za domačo uporabo kar dober.

Res pa je, da prvovrstnega sira (emen-dolca) še ne znamo delati in zato naši siri še ne dobe pravega trga.

Ko bi se kateri fantov skorajžil in šel v Švico, čeprav za zadnjega hlapca, da bi skrivnost, kako se izdeluje prvovrstni sir, spoznal, bi se njemu sijajno izplačalo, vsemu našemu gospodarstvu bi pa skazal neprecenljivo dobroto.

Prašičereja.

V zadnjih letih se je izmed vseh vrst živinoreje najbolj razvila reja in pitanje prašičev ne le za dom, ampak tudi za izvoz. Saj moramo misliti, kako bomo denar nazaj dobili, ki ga moramo tujcem za uvoženo blago plačevati. Lesa bo zmanjkalo. Tudi cena mu je padla, da ga je škoda sekati, z govedo gre dobro do zdaj, toda največ se še da dobiti pri prašičih. Do zdaj smo redili nekaj prašičev za dom, kaj malega tudi prodali za bližnjo in daljno okolico. Danes nam razvoj gospodarstva kaže drugo pot. Žita in krmil imamo v državi zadosti. Čemu bi prodajali na tuje koruzo, ko jo lahko porabimo za pitanje prašičev, pa bomo imeli boljši gnoj in večje dohodke od gospodarstva. V naprednih deželah imajo štirikrat toliko prašičev kakor pri nas. Mogoče je, da bo cena padla; toda dobre živali se vedno lahko prodajo. Ako se izplača v Ameriki, kjer imajo tako drage delavce, rediti prašiče in mast v Evropo pošiljati (tudi pri nas se dobi povsod ameriška mast), bomo tudi sami s cenami lahko shajali. Za danes odgovorim le na tri glavna vprašanja: 1. o pasmah, 2. o pitanju, 3. o dokupu krmil.

O pasmah.

Pasma je pri prašičih skoro važnejše vprašanje kakor pri govedih. Tisti prašič je najboljši, ki se najbolje redi in se najlaže proda. Za prvo vprašanje je odgovor jaseen. Naša domača pasma ni posebna ne za rast ne za pitanje. Vzredili smo v okolici prav

^{*} Glej zadaj oglase o tem olju!

lepo pasmo. V starosti devet tednov so imeli mladiči po 25 kg, v osmem mesecu 130 kg, po desetem mesecu 213 kg. Ista krma pri vseh; dobra pasma ima še enkrat toliko priraje. Po lastnih skušnjah je za nas najboljša jorkširska pasma, križana s Höschevimi. Sama jorkširska je premehka, sami Höschevi pa prepočasi rastejo in niso lepe zunanosti. Nekateri zahtevajo, da morajo imeti dolga ušesa. Ne vem zakaj, ušesa ne bodo dala mesa in masti. Zadnji čas pa je, da odpravimo črne in lisaste prašiče, če hočemo na tuje prodajati. Če se povzdigne prašičereja, moramo gledati na izvoz; naši prašiči morajo v inozemstvo. Nemci, Švicarji in Francozi pa zahtevajo bele živali, ki dosežejo vse drugačne cene. — Trgovci je bil letos v Bregenzu, na meji Švice. Imel je tam naše prašiče — res zelo lepe — in videl holandce. Iz pomorske Holandske pridejo prašiči do srednje Evrope, bogati kmetje izpodrivajo nas reveže s prejšnjih trgov. Vzdihi je trgovec: »Kdaj bomo imeli tako pasmo, lepe bele prašiče, čisto enake, kakor jih imajo v Holandiji? Ti se prodajol!« Na dunajskem trgu so že od nekdaj moravski jorkširci dosegli najboljše cene. — Take moramo in moremo vpeljati, naj velja, kar hoče. Opazil sem tudi, da črni prašiči veliko laže zbole kakor beli. V čem tiči vzrok, ne vem.

Pozabiti ne smete, da tujci najrajši kupujejo mesnate prašiče. Nikdar nimajo na Dunaju najboljši špeharji take cene kakor dobri pršutarji. Za tujino niso dojenke, torej svinje, ki so imele mladiče. Te se prav lahko porabijo za dom ali prodajo za Ljubljano. — Če si dobil dobro plemeno žival, imej jo skozi več let. Čisto prazna pa je trditev, da ni za pleme, če ima svinja 3—5 mladičev. Večkrat je to le slučaj. Imel sem svinjo, ki je imela dvakrat le po 3 prašiče, potem pa šestkrat po 10—12, vselej tako lepe in plodovite živali, da ni bilo želeti kaj boljšega.

K r m i l a.

Zaradi reje prašičev se bo obrnilo naše gospodarstvo na pridelovanje pese in detelje. Obe sta krmski rastlini, ki največ iz zemlje vzameta in sta za prašiče in goved zelo pripravi. Mnogi so se zanašali na krompir, ki

se je par let dobro prodal, ker so imeli drugod sušo. Letos ni imel cene. Isto je bilo s hmeljem. S takim veseljem so začeli in prerokovali za dolgo izvrstno prodajo. Danes so na Dolenskem večinoma vse posekali, obžalujejo, da so jih krivi preroki zvodili. Naša prihodnost je le v živinoreji. Toda pesi se mora močno gnojiti in globoko orati. Čehi gnojijo na tri leta in to le pesi, za katero orjejo 40 cm globoko. (Pri nas je res ponekod zelo plitva zemlja — na Gorenjskem — tam se zorje, kar se pač da globoko.) Vselej mora priti na njivo hlevski gnoj in potem vse tri vrste umetnih gnojil: dušično, kalijevo in fosforno. Po pesi pride dvojno žito, kateremu se nikdar ne gnoji.

Lucerna je vse leto za vso živino najboljša krma, prašičem se daje bolj mlada.

Gotovo pa vsa naša krmila ne bodo zadostovala, da hitro in dobro prašiče opitamo. Stara navada je bila — prašiče imeti do jeseni. Ko se krompir izkoplje in koruza pospravi, se prašičem da močna krma in se oddajo okoli adventa, ko so vselej najbolj poceni. Celo znani učenjaki so učili kmete, naj rabijo le doma pridelano krmo. Ti so iz starih časov. Danes je glavno pravilo vsega gospodarstva: Mi moramo porabiti vso gnojnico in dokupiti zadosti krmil in gnojil. Kdor ne vaga, je brez blaga. Če Nemci, Danci, Američani shajajo, pa sijajno shajajo, zakaj bi mi ne?

Danes, ko pišem, je najboljša koruzna moka po 1.65 Din franko Velika Loka, torej 300 kg 495 Din. Če si to moko pokrmil trem prašičem v treh mesecih z domačo krmo kakor ponavadi in porabil 3 l Težakovega olja, bodo tvoji prašiči najmanj za 100 kg težji, kakor bi bili sicer. Če jih prodaš le po 12 Din, je to 1200 Din za 495 Din koruze in za 60 Din Težakovega olja, torej za 555 Din dobiš 1200 Din. Koliko je pa gnoj vreden? Kdor je enkrat skušil, ne odneha več. Če so drugi mogli, zakaj bi mi ne znali?

Odpri oči in poglej, kako solnce sije na našo zlato mater zemljo, ki ti ponuja vsega. Toda ne pozabi, da kruto zahteva ljubezni, skrbi, dela. Če imamo tisoče tovarn in nam res časih nudijo boljši zaslužek, živj pa res vse edinole mati zemlja.

Priznано najboljši sedanji družinski list je »Mladika«. Bogato ilustriran. Vsak zvezek (mesečnik) obsega 40 strani. Naročiš ga: »Mladika«, Celje. Stane Din 84.—, s krojno prilogo Din 100.—. Kdor želi knjižnico popolniti, lahko dobi tudi še vse prejšnje letnike »Mladike«.

OB DESETLETNICI KOROŠKEGA PLEBISCITA

B. H. S.

»Jamais plus un plébiscite — c'est dégoûtant...«* (Izrek diplomata.)

Svetovna vojna je bila končana in mir je bil sklenjen na podlagi 14 točk, ki jih je postavil kot temelj mirovnim pogajanjem predsednik ameriških Zedinjenih držav, Woodrow Wilson. — Narodi naj odločujejo o svoji bodočnosti. — Zato naj tudi narod sam spregovori, kam da hoče v bodoče pripadati. — In tako je bil po junaškem boju jugoslovanskih delegatov pri zeleni mizi na konferenci miru v Parizu, v katerem so žal podlegli — odrejen plebiscit na Koroškem.

Pogreška, ki se je naredila s tem, da se je dala odločilna beseda nekemu ameriškemu polkovniku Milesu, je bila vplivna, da je predsednik Wilson informacije svojega polkovnika vzel za temeljito resnico — in zato neizprosno stal na stališču: Koroška je narodnostno sporna. Kar reče v Ameriki predsednik države, reče tudi ves ameriški narod — naj je prav ali ne. — Zato so vsi ameriški delegati na konferenci miru v Parizu bili za to, da naj prebivalstvo na Koroškem samo odloči o svoji bodočnosti.**

Razpravljalo se je sicer, kako naj se vrši plebiscit in kdaj — a vsi zastopniki držav so imeli že dovolj skoro dveletnih mirovnih pogajanj. Zato se ni oziralo na opombe in prošnje jugoslovanskih delegatov, nego se je odločilo: plebiscit se naj vrši takoj! Dovolj imamo zmešnjav v Evropi. Amerika postaja nervozna; hitro konec vsemu!

Odloči naj torej čimprej o bodoči pripadnosti koroške zemlje — tamošnje prebivalstvo, ono prebivalstvo, ki je skozi stoletja bilo tlačeno, ki je posebno zadnja desetletja bilo suženj nemštva v Avstriji, ki je bilo sramoteno in blateno, ono prebivalstvo, katerega sinove in hčerke so že v zgodnji mladosti v šolah učili, da je slovenska govorica sramotna, manj vredna nego pa nemška, odločajo naj potomci onega rodu, ki je bil povsod zapostavljen, naj si bo v gospodarskem ali družabnem oziru, ki niso mogli doseči častnih mest, tudi če so s svojo umnostjo, poštenostjo in pridnostjo daleko nadkriljevali ohole nemške plemič!

* Nikdar več plebiscita, ker je ogaben...

** Glej Koledar Družbe sv. Mohorja leta 1922: Dr. Lambert Ehrlich, Mirovna konferenca in Jugoslavija.

Meja cone A in cone B.

Senžermenska pogodba miru je bila z bivšo Avstrijo podpisana 10. septembra 1919 v St. Germainu pri Parizu. Člena 49 in 50 te pogodbe vsebujeta določila za plebiscit na Koroškem. Plebiscitno ozemlje je bilo odrejeno takole:

Kotlina okoli Celovca je bila deljena v dve coni. V cono A pod jugoslovansko upravo. Ta cona se je pričela zahodno od Kepe v Karavankah pri Kepici na vrhu 1442 m. Meja je šla potem na Bekštajn—Loče—Blače—Logaves po sredi Vrbskega jezera — po Jezernici (Vankertu) nad Vetrinjem proti Žrelcu, ob Glini dalje do izliva Gline v Krko, po Krki navzgor do Mostiča in Djekš, nadalje na Krčanje—Pustrico, Grebinj—Labod—Košnjak, kjer se je obrnila proti jugu na Strojno ob Pliberku na Peco—Olševo proti Jezerskemu in potem ob stari meji Koroške in Kranjske po grebenu Karavank preko Kepe na Kepico.

Meja druge cone B, pod nemško upravo, se je pričela severno od Rožeka (Skočidol) ter vodila potem na Podravlje severno od Kostanj po Osojskih turah na Krnsko goro, severno od Otmanje čez šentmagdalensko goro do Krke južno od Mostiča, potem ob Krki do izliva Gline v Krko — in nato ob severni meji cone A preko srede Vrbskega jezera nazaj do severno od Rožeka. — Cona B je bila torej po obsegu prilično ena četrtina cone A — po številu prebivalstva pa dokaj večja, ker je bilo v coni B tudi mesto Celovec s svojimi prebivalci.

Plebiscitna komisija.

Sredi junija meseca 1920 so se podali v Celovec, ki je bil izbran za sedež plebiscitne komisije, uradniki velesil in naše države, da pripravijo, kar je treba za tako velik ustroj, kot je bila plebiscitna komisija. — Po končani vojni in po bojih na koroških tleh so bili duhovi vznemirjeni, železnice razdrte, občila slaba, trgovina in obrt v zastoju. Treba je bilo poskrbeti za stanovanje in za hrano, kar takrat, ko je bilo še vse v povojnem neredu, tudi ni bilo lahko.

Končno so 6. julija prispeli odposlanci Anglije, kakih 30 oseb z 40 vojaki in 8 avtomobili, na čelu jim polkovnik S. Capel Peck, ki je

bil postavljen od sveta četvorice v Parizu* za predsednika plebiscitne komisije. Sledili so jim Francozi z ljubeznivim grofom C. Chambrunom na čelu in Italijani, od katerih je bilo največ častnikov. Slednjih vojska se je pa utaborila med Beljakom in Vrbo. — Naši delegaciji je načeloval univ. profesor S. Cvijić, ki je bil učenjak, a ne politik in ne diplomat in ki je po dveh tednih podal ostavko. Zamenjal ga je bivši poslanik v Londonu oziroma na Dunaju, g. Jovan M. Jovanović. Dodeljeno mu je bilo število najboljših naših uradnikov iz Slovenije in nekaj iz Srbije, ki so se vsi razen enega s srcem in navdušenjem odzvali pozivu delovati za sveto narodno stvar. — Urad slovenske delegacije je bil nastanjen v hotelu Kaiser von Österreich v Celovcu.

Uradni prostori medzavezniške plebiscitne komisije so bili v deželnem dvorcu in tam so se vršile seje, ki jih je sklical vselej predsednik plebiscitne zavezniške komisije Anglež Peck, zastopajoč Anglijo s svojim tajnikom g. Price-om, in ki je vodil seje. Prisostvovali so grof Chambrun, zastopajoč Francijo, Italijan princ Livij Borghese, naš poslanik in avstrijski zastopnik. Vsak imenovanih je imel svojega generalnega tajnika, ker so se seje vršile le v angleškem jeziku. Generalni tajnik Jugoslavije je bil Bruno Hugo Starè, ki je bil tudi šef urada jugoslovanske delegacije.

Po mirovni pogodbi je imela sestojati medzavezniška komisija iz štirih članov, od katerih po enega bi morale imenovati Zedinjene države ameriške, Anglija, Francija in Italija, iz enega člana Jugoslavije in enega člana Avstrije. Avstrijski član ne bi smel prisostvovati sejam kot le v slučajih, ki se tičejo cone B, jugoslovanski pa samo v slučajih, ki se tičejo cone A. Odločevalo bi se z večino glasov.

Zedinjene države iz Amerike so po odstopu Wilsonovem, kateremu je sledil Lansing kot predsednik države, izjavile, da se ne zanimajo več za evropske zadeve. Zato niso odposlale svojega zastopnika v medzavezniško komisijo. — Delokrog komisiji je nato kratkoma odločil svet »četvorice« v Parizu in sklenil, da ima Anglež predsedovati komisiji petih članov — t. j. Anglije, Francije, Italije, Ju-

slavije in Avstrije — zastopnika slednjih dveh pa naj bodeta pri vseh sejah navzoča.

S to odredbo se je mirovna pogodba senžermenska enostavno z nekakim poveljem predrugačila in vsi prizivi z naše strani so ostali brezuspešni. Pomisliti je treba, da se je mlada Jugoslavija imela boriti s sovražniki na vseh mejah svoje obširne države, torej ni mogla vsega svojega vpliva staviti edinole na vprašanje ureditve plebiscita na Koroškem.

Pri zeleni mizi.

Dne 9. julija je bila prva seja medzavezniške plebiscitne komisije v Celovcu, ki je izdala oglas na vse prebivalce plebiscitnega ozemlja, da je prevzela »vlado« na tem ozemlju, kjer bo narod odločal, ali hoče pripadati Jugoslaviji ali Avstriji. — Avstrijci so si stavili takoj geslo: Koroška — Korošcem! In v tem pravcu so delovali. Govorilo se je v njih vrstah malo ali nič o Avstriji — njih namen je bil, narodu predočiti, da glasujejo pravzaprav le za nedeljeno Koroško, ki bo samostojna država v državi Avstriji. To geslo je marsikoga preslepilo in bi bilo skoro sprejeto v uradni oglas — da niso naši zastopniki pazili na vsako malenkost.

Boj pri zeleni mizi ni bil lahek. Marsikaka majhna beseda — v angleščini izgovorjena — je utegnila, nepravilno tolmačena, povzročiti silne posledice. — Tu so se delale naredbe, tu ukrepi za vso upravo, za promet in glasovanje. Seveda je avstrijski zastopnik stavil svoje predloge, Jugoslovani pa svoje. Odločal je vedno glas predsednika, ker sta bila večinoma glasova zastopnikov Francije in Italije cepljena.

Zlobna in divja agitacija.

Plebiscitno ozemlje je marsikdo zapustil, čeprav je bil med vojno tam stanoval. Povratek pa ni bil lahek, ker je bila meja zastražena in je moral vsakdo imeti potni list. Tudi prestop iz ene cone v drugo ni bil mogoč. Postavljena je bila demarkacijska črta. Finančna straža je vsakogar strogo ustavila in brezobzirno zaplenila vse, kar je kdo nosil preko meje. Marsikdo se je izpostavil občutni kazni, kdor je tvegjal, da brez dovoljenja prekorači mejo, bodisi da je imel kak opravek onstran meje, bodisi da je hotel le tihotapiti. Krajevne

* Glej Koledar Družbe sv. Mohorja leta 1922: Dr. L. Ehrlich, Mirovna konferenca in Jugoslavija.

oblasti so izdajale važne naredbe za gibanje v plebiscitni coni, v kateri sta poslovali na jugoslovanski strani dve okrajni glavarstvi, v Borovljah in v Velikovcu, in 7 sodnij.

Razni oglasi so oznanjali ljudstvu, da se pripravlja veliko delo, ko bo narod klican nekega dne, da izreče svojo voljo, kateri državi naj on in njegovi potomci pripadajo.

Nemci so začeli takoj agitirati. Vodil je vso agitacijo nemški narodni svet, ki je imel, kakor se je trdilo, zaščito celo v Berlinu, odkoder so baje prihajale ogromne vsote denarja v agitacijske namene. In začelo se je pošiljanje odkritih in tajnih agentov in vohunov iz nemških krajev v cono A, kjer so pripovedovali prebivalstvu vse mogoče in nemogoče stvari. Obljubljali so belo za črno, pravi raj na zemlji in posebno poudarjali, da Koroška spada Koroščem (ne pa Avstriji) in da naj torej glasujejo za Koroško. Obljubljali so prostost davkov in taks, podpore, službe, železnice, znižanje tarifov itd. itd. Ker ni v Avstriji vojna služba obvezna, so ti hujskači vedno poudarjali, da bi posebno moški prebivalci, ako bi prišli pod Jugoslavijo, silno trpeli, ker bi morali v Južno Srbijo v vojaško službo, kar se je tedaj vsakomur zdelo nekaj strašnega.

Toda Nemci niso ščuvali mirnega prebivalstva le z besedo — marsikak propal človek je ob Judeževem grošu, ki ga je dobil iz nemške mošnje — živel sijajno, brezdelno, kot hujskač in pretepač, ki je grdil in grozil našim ljudem. A tudi dejanja so sledila grožnjam in pretnjam.

Požigi in nasilja.

Veliko lepih domačij zavednih Slovencev je pogorelo — veliko gospodarskih poslopij je uničila zlobna požigalska roka. Vsakdo je vedel, da je to delo mržnje do našega naroda, delo hudobnežev, ki so bili za to zločinstvo najeti. Kljub vsemu prizadevanju naših oblasti niso mogli takih propalic iztekniti. Če se je pa končno vendarle posrečilo koga zgrabit in izročiti v roke pravice, je pa došlo do strastnega posredovanja za njegovo osvoboditev. Potegovali so se zanj visoki dostojanstveniki iz »prijateljstva« do Avstrije. In marsikak zlobnež je bil res poslan iz varnega zapora nazaj v plebiscitno ozemlje, da tam nanovo začne s svojimi hudobijami. — Duhovi prebivalstva so bili vsak dan bolj razburjeni. — Grozilo se je s požigi in preganjanjem, z izgnanstvom in prekletstvom. A tudi napadali so naše mirne, dobre ljudi. Nemci so ustanavljali takozvane

»Prügelbanden«, to so nekakšne razbojniške tolpe, ki so se oborožile s kiji in cepci, ki so jih okovali z velikimi žebli in kavliji. — Tako srednjeveško orožje je bilo povsod v rabi in marsikdo, kdor se ni kmalu po mraku varno zaprl v svojo domačijo, je okusil udarce tega razbojniškega orožja na svoji koži. Ko so oblasti prišle na sled kateremu teh rokovnjačev, so ti bili že davno na varnem ali v coni B ali pa v zaledju nekje v Avstriji ali morda celo v Italiji.

Zveste slovenske duše.

V takih razmerah se je prekrasno razodela prava slovenska duša. Ponovno in ponovno so si naši stiskali roke in ponovno in ponovno so očetje in matere prisegali, da pojdejo, ko pride dan, z razvito zastavo na volišče in oddajo svoj glas za Jugoslavijo. Verovali so vsi v zmago in vsi so bili edini, da bo z dnevom glasovanja konec nemškega preganjanja, konec zaničevanja naše svete, lepe slovenske besede, konec zapostavljanja našega naroda, konec gaženja in blatenja naših pravic, naj bo Slovenec, po zlomu vseh stoletnih okov, na svoji zemlji svoj gospod, prostost, enakost in svoboda naj zasije vsem v zedinjeni Jugoslaviji.

Kolikokrat so se lesketale solze v očeh mož in žena, ko so v živi veri molili k Vsemogočnemu, da naj On razsvetli um in srce vsemu prebivalstvu spornega ozemlja, da bo kot en mož neustrašeno šlo v boj za staro pravdo: za svobodo in za zmago svete narodne stvari!

Nemci so prirejali shode. (Komisija v Celovcu jim je celo dovolila, da so na našem ozemlju smeli razobešati nemške zastave!) In na teh shodih so napovedovali našim ljudem »dobrote«, ki jih čakajo, če glasujejo za Avstrijo. Podprli so te trditve nešteto krat z golašem, žganjem, vinom in denarjem.

Zavedni naši možje so s prezirljivostjo gledali na tako početje in nam klicali: Zadnjič je ta shod nemčurjev v naši lepi pokrajini. Možato hočemo pokazati, da smo zvesti sinovi naše slovenske matere!

Če je kdo v domačem jeziku vprašal domačina, kako bo glasoval, je dobil odgovor: tako, kot je moja sveta dolžnost: za moj narod, za moj dom, za Jugoslavijo! Proč z zatiralci, proč s tisočletnim hlapčevanjem in gospodski stol in gosposvetski zvon pričata, da se bliža čas prostosti, da poka zarja narodne svobode. Celó v Borovljah, kjer je bilo organiziranih par tisoč delavcev-socialistov, so njih

vodje brez razlike ponovno in ponovno jasno in določno izjavili, da hočejo živeti v Jugoslaviji.

Preko Drave pa so se kuhale laži in laži, dan na dan so jih pošiljali s pošto ali s sli v najbolj oddaljene vasi, da so slepili prebivalstvo in ga mamili z vsem mogočim in nemogočim.

Po dolgem prerekanju v Celovcu je končno padla tudi demarkacijska črta med cono A in B — tako, da je bil prestop iz ene cone v

Uradne priprave.

Medzavezniška plebiscitna komisija s sedežem v Celovcu je postavila za neposredno nadzorovanje in izvršitev plebiscita ter za podrejene posle dvojne oblasti, t. j. a) okrožne svete (District councils) in b) občinske glasovalne odseke (Communic councils). V mestu Celovcu pa glasovalne odseke za 8 okrajev, v katere je bilo mesto razdeljeno.

Medzavezniška komisija za koroški plebiscit. Sekcija kraljestva SHS (Jugoslavije).

Od leve na desno (stoje): Dr. Fr. Skabernè, Bruno Hugo Starè, Mr. Hoden, Roland L'E Bryce, Captain Mac Donald, Tenente A. Faletti de Villa Faletto, dr. V. Kommetter. — (Sede): M. Jovo Jovanović, Charles Comte de Chambrun, Lt. Colonel Capel S. Peck, Principe Livio Borghese, Capitain Peter — Pirkham.

drugo brez vsakega posebnega dovoljenja mogoč. V cono A z naše strani ni bilo mogoče priti — v cono B si pa preko Avstrije prav lahko prišel — če si le stražnika nemško pozdravil. Tako je bilo pravzaprav vse plebiscitno ozemlje odprto Nemcem in njih agitatorjem in hujskačem. — Vseljevali so se ljudje, ki nikdar poprej Koroške videli niso. Medtem je bil izdan odlok, da se imajo sestaviti volilni imeniki, ker čas volitve se je bližal.

Okrožni svet so tvorili trije okrožni poverjeniki, imenovani po eden od angleškega, francoskega in italijanskega zastopnika medzavezniške plebiscitne komisije. Dodeljena tem sta bila po en član od Jugoslavije oziroma od Avstrije s posvetovalnim glasom.

Okrajni sveti so bili štirje, in sicer v Vellikovcu s Slovencem dr. Ivo Šubljem, v Pliberku z dr. Rudolfom Steinmetzem, v Borovljah z dr. Antonom Škerlom in v Sv. Jakobu s

prof. dr. Janko Pretnarjem. V Celovcu je zastopal naše koristi inženir Janko Mačkovšek.

Člani okrajnega sveta so bili medzavezniški plebiscitni komisiji v Celovcu kot vrhovni oblasti odgovorni za podrobno organizacijo v mejah svojih okrajev.

Težka je bila pa naloga okrajnih svetov sestavljati glasovalne odseke in imenovati zanje predsednike in tajnike, odločati končno v spornih zadevah glasovalnih odsekov in kot prizivna instanca razsojati o ugovorih, ki so se vložili zoper glasovalne imenike. Nadzorovati so morali poslovanje občinskih odsekov, tako glede nepristranosti kakor glede vestnosti in pritožb glede izvedbe danih navodil.

Občinski glasovalni odseki so bili postavljeni v vsaki občini — v Celovcu pa v osmih okrajih, v katere je bilo mesto razdeljeno. V vsakem odseku je bilo po šest oseb: trije zastopniki za jugoslovansko, trije za avstrijsko stvar. — Razen teh šest oseb so bili v vsakem občinskem odseku od okrožnega sveta postavljeni po en predsednik in en tajnik, ki pa nikoli nista smela biti zastopnika istih koristi (jugoslovanskih in avstrijskih). Skupno število predsednikov ali tajnikov, ki zastopajo jugoslovansko ozir. avstrijsko stvar, je moralo v vsakem okrožju biti enako.

Občinski odseki so glasovali in odločali z večino glasov, predsednik ni imel odločilnega glasu. Ako je bilo v kaki zadevi, o kateri se je glasovalo, enako število za in proti, je to zadevo imel odločiti končno okrožni svet. O vsaki seji se je moral sestaviti zapisnik in so morali biti vselej navzočni člani v enakem številu za obe stranki, torej toliko jugoslovanskih kot avstrijskih. Okrožni svet je moral ta zapisnik vselej drugi dan po seji točno pregledati in odobriti.

Občinski glasovalni odseki so imeli važno nalogo: sestaviti prvotne in končnoveljavne glasovalne imenike. — Odločali so oni v prvi stopnji o prijavah za vpis v imenike ter o ugovorih, ki so se vložili zaradi pomote ali radi neupravičenega vpisa ali izpustitve kake osebe — volilke. Oni so izdajali in overovali glasovalne izkaznice za glasovalce, organizirali volišča in vodili glasovanje. Sestava, delovne ure, imena članov, kraj vsakega občinskega odseka — vse to je bilo od okrajnega sveta v vseh listih sedemkrat objavljeno.

Prijaviti za vpis v glasovalni imenik se je mogel vsak ali pismeno (po pošti, priporočeno) ali pa ustno v uradu samem na posebnem

vzorcu, ki ga je določila medzavezniška plebiscitna komisija v Celovcu.

Naznačen je moral biti razen imena točen naslov, dan in leto rojstva, rojstni kraj, kraj v plebiscitnem ozemlju, v katerem je prijavljen imel svoje redno bivališče dne 1. januarja 1919 in od kdaj da je prebival v tem kraju. Vsakdo je moral podpisati revers (izjavo), da se ni priglasil kot glasovalec v nobenem drugem glasovalnem kraju cone A ali B.

Od glasovanja so bili izključeni le umobolni in mladoletni (pod 20. letom) — sicer pa je medzavezniška plebiscitna komisija v Celovcu — kljub hudemu odporu jugoslovanskega zastopnika — priznala glasovalno pravico celo zaprtim hudodelcem, od katerih prav gotovo niti eden v coni A ni glasoval za pravično jugoslovansko stvar.

Po členu 50 senžermenske mirovne pogodbe je imela pravico glasovati vsaka oseba obeh spolov:

a) ki je dosegla dne 1. januarja 1919 starost najmanj 20 let; b) ki je imela 1. januarja 1919 svoje redno bivališče v pasu, ki je podvržen plebiscitu, in c) ki je ali 1. rojena v tem pasu ali 2. je imela, dasiravno ni rojena v tem pasu, že izza dobe pred 1. januarjem 1912 v njem svoje redno bivališče ali pa 3. pravico pristojnosti že izza dobe pred 1. januarjem 1912.

Da je imel kdo glasovalno pravico, je moral zadostiti prvima dvema pogojema (a in b) in enemu od treh pod c navedenih. Kdor je ustrežal pogojem glede starosti in rojstnega kraja, je moral redno prebivati v plebiscitnem pasu dne 1. januarja 1919.

Kdor je sicer ustrežal pogojem glede starosti in bivališča dne 1. januarja 1919, a ne tudi onemu glede rojstnega kraja, je moral 1. januarja 1919 že najmanj sedem let, to je najkeseje od 1. januarja 1912 naprej prebivati ali biti pristojen v plebiscitnem pasu.

Beseda »pas« je bila razumeti v širšem pomenu, t. j. celo plebiscitno ozemlje.

To tolmačenje, ki ga je medzavezniška plebiscitna komisija v Celovcu sama zoper voljo jugoslovanskega zastopnika — kot temeljnega označila — je bilo usodepolno za izid plebiscita.

Za glasovanje upravičena oseba je imela glasovati v oni glasovalni občini, v kateri je v dobi, ki se konča s 1. januarjem 1919, prebivala nazadnje šest mesecev zaporedoma — s čimer je zopet medzavezniška plebiscitna ko-

misija v Celovcu svojelastno spremenila besedilo mirovne pogodbe, v kateri se je zahtevalo, da je moral glasovalni upravičenec imeti 1. januarja 1919 v coni svoje redno bivališče!

Nihče ni smel glasovati v obeh conah in ne večkrat kot enkrat. Zato strogi predpis — a praksa je mnogokrat drugačna kot predpis! — Bog zna, koliko je glasovalo proti predpisom — dvakrat!

Za podlago plebiscita so služili glasovalni imeniki, katere so sestavili občinski odseki. Sprejeti so se morale v te vse prijavljene osebe, od neprijavljenih pa one, o katerih se je na drug način dognalo, da imajo pravico glasovanja. Plebiscitna komisija v Celovcu je dala vsem uradom nalog, staviti vse razpoložljive vire, kot hišne imenike, zapiske o davkih, zemljiške knjige, volilne imenike za občinske volitve, cerkvene matice i. dr. na razpolago občinskim glasovalnim odsekom. Če se kaka oseba ni vpisala v imenik, se je morala o tem pisмено obvestiti in ona je imela pravico v določenem roku pritožiti se na okrožni svet in predložiti morebitne nove dokaze za svojo zahtevo vpisa.

Vzorec glasovalnih imenikov je bil od komisije natanko predpisan. Sestaviti ga je bilo v dvojniku in označiti številko, ime, priimek, spol, ime staršev, čas rojstva, rojstni kraj, bivališče, nadalje podrobnosti glede »rednega« bivališča in dobo prebivanja, razen tega še podrobnosti o domovinski pravici, kraj in dobo, koliko časa traja slednja, podrobnosti glede rednega bivališča pred 1. januarjem 1912 z ozirom na kraj in dobo prebivanja. — Torej dokaj natančnih podatkov — in kljub temu so bili vpisani i mrtvi. Imeniki so bili pod nadzorstvom in shrambo predsednika in tajnika. Kontrolirani so pa bili vsak dan od okrožnih svetov.

Medtem ko so se sestavljali glasovaini imeniki, so občinski glasovalni odseki vsakemu že vpisanemu glasovalcu izročili glasovalno izkaznico. Glasovalna izkaznica je bila nekaka legitimacija za dotičnega, da sme voliti. Sicer je smel volilec tudi voliti, če je morebiti to izkaznico zgubil, a je moral jasno (po pričah in zapiskih) dokazati, da ima glasovalno pravico v dotični občini. Če je bil radi priziva na okrajni svet ali ugovora kdo vpi-

sanih brisan iz volilnega imenika, se mu je izkaznica naknadno odvzela ali pa kot neveljavna proglasila.

Rok za priziv je bil tridneven, števisi od dneva, ko je prizivnik odločbo prejel. Vse osebe, ki so bile radi priziva vpisane, so bile natančno po redu s tekočimi številkami vpisane v poseben volilni imenik. Do 28. septembra 1920 so morale biti vse osebe radi priziva na odlok okrajnega sveta vpisane v tozadevni imenik. Od 28. septembra do 1. oktobra so bile vse prvotne glasovalne listine na obči javni vpogled udeleženi oseb javno razgrnjene. Čuvali so te listine po en jugoslovanski in en avstrijski zastopnik. Vsaka udeležena oseba je imela pravico vložiti pismen ugovor na predpisanih obrazcih s trditvijo in dokazi, da je bila kaka oseba neupravičeno vpisana v imenik. Isto pravico je imela tudi vsaka oseba, ki še ni bila sprejeta v glasovalni imenik, a je trdila, da ima pravico do vpisa.

Občinski sveti so take prijave morali do 2. oktobra s svojim mišljenjem oddati okrajnim svetom, ki so morali do 6. oktobra končno v zadevi odločiti. Vpis ali izbris se je nato po posebnem predpisu takoj izvršil.

8. oktobra so morali biti vsi glasovalni imeniki končnoveljavno v dvojniku gotovi. —

Medtem ko se je vse to vršilo in so vsi člani brezdvomno vršili svojo dolžnost kar najtočneje, so drdrali v Celovcu na Glavnem trgu, kjer stoji zmajev spomenik, avtomobili, ki so vozili stotine in stotine »volilcev«, ki so prišli iz daljnih krajev Avstrije in Nemčije, ki so že pred leti zapustili nekdanja bivališča, na Koroško, da jih povedejo v razne občine kot glasovalne upravičence, ki bodo odločali, kam da naj pripada zemlja, katero so že davno zapustili in katero so morda nekateri sploh prvič v življenju videli. Gledal jih je zmaj, ki je nekoč pihal strupen puh, kot nekako znamenje, da i oni prinašajo strup in kvar v vrste pravih domoljubnih domačinov. In korakali so celi bataljoni teh tujih došlecev — kot v bojnem redu, s poveljniki, nahrbtniki in palicami, kompaktno in masivno po vojaškem načinu, v ozemlje cone A.

Meja je bila že davno odprta in tako so se tisoči in tisoči mogli neovirano pomešati med domačine in jih obdelavati s pretnjami,

Kako si naročiš knjigo iz **založbe Družbe sv. Mohorja**? Piši dopisnico: Družba sv. Mohorja v Celju in povej naslov knjige, ki jo želiš, in svoj naslov; po pošti dobiš položnico in prejmeš knjigo.

grožnjami in sladkimi obljubami, češ, kako bo to krasno in lepo v bodoči »Koroški, ki pripada Koroščem« — kako se bo pa zlo godilo »Čušem« (Jugoslovanom) in onim, ki z njimi drže, ker njih domovja bodo požgana, oni pa kot jadne pare pognani v prekleto, že skozi stoletja znano suženjstvo in zaničevanje. Kjer ni beseda izdala, je izdal groš, kjer i to Judežvo sredstvo ni zaleglo, se bil pretep na dnevnem redu. In tako so se vznemirjali duhovi, vsak dan bolj, izbruh vulkana se je bližal. Strasti so dokipele — a čudovito so se držali naši ljudje, ki so stalno, vedno in vedno mirno zatrjevali: stojimo trdno kot hrast, konec bo oholemu gospodarstvu avstrijskih valptov — vsi navdušeno za svobodo v svobodni jugoslovanski, ljubljeni novi domovini! — Vzhodno od Beljaka je pa velika italijanska vojska imela svoje taborišče in svoje vaje...

9. oktobra so se zaprle meje cone A. Na vseh prehodih so bile straže iz domačinov — na jugoslovanski naši strumni fantje, kojim je marsikak Sokol in Orel stal ob strani — na nemški njih plačani ljudje, med njimi celo univerzitetni študentje iz Avstrije in iz »Rajha«. Nestrpnost je bila velikanska. Kmalu bi došlo do krvoprelitja in to prvo pri Mostiču, kjer so našo stražo, ker je baje prekorajčila most za pol metra, kratkomalo Avstrijci, ki so bili v premoči, polovili in vteknili v zapore nekega starega gradu. Ponoči ob pol drugi uri se je po obvestilu takoj odpeljal načelnik Bruno Starè na lice mesta in s posebno energijo ob asistenci avstrijskega tajnika komisije osvobodil vse zaprte naše fante in jih povel v avtomobilu ob štirih zjutraj v Velikovec. Kmalu nato bi došlo skoro do krvoprelitja blizu Žrelca, kjer je zopet, ne meneč se za grožnje avstrijskih žandarjev, zgoraj imenovani gospod pomiril vzkipele duhove.

Glasovanje.

In napočil je 10. oktober 1920 — nedeljal Solnce je zasijalo z vzhoda, kjer je že poprej obsijalo z blagodejnimi žarki našo lepo domovino Jugoslavijo. — Bodri jih — »naše volilce« — ex oriente lux — svetlo z vzhoda, daj jim, vsemogočni Bog, čvrsto voljo in nemahljivost — je bila naša molitev navsezgodaj zjutraj.

Ob sedmih zjutraj so začeli hoditi volilci v polnem številu na odkazana volišča, ki so bila skoro v vsaki večji občini. Na volilnem prostoru so bili razen članov glasovalnega od-

seka navzočni še štirje člani — poverjeniki — dva z jugoslovanske, dva z avstrijske strani.

Glasovalec je stopil v sobo za glasovanje in izročil glasovalno izkaznico. V zapisniku se ugotovi pravilnost, zabeleži, da je oddal izkaznico, in nato dobi modri omot (kuvert), na katerem je bilo tiskano Interallied Plebiscite Commission Klagenfurt z dvema glasovnicama, velikima kot kaka vizitna karta, ena zelene barve z napisom »Avstrija«, druga lepa, bela z napisom »Jugoslavija«. Po prejemu teh se je glasovalec podal v posebno celico, ki je bila zakrita, kjer je vteknil v omot eno nepoškodovano glasovnico, ki naj bi po njegovi želji izrazila njegov glas. Drugo je moral strgati in konce istotako vtekniti v omot, kojega je moral zalepiti. Izstopivši iz celice, je izročil ta omot predsedniku komisije, ki ga je moral takoj vtekniti skozi špranjo v nabiralnik, ki je vidno stal na mizi. Nabiralnik je bil štirioglasta posoda iz lesa, zaklenjena in zapečatenjena od predsednika in tajnika občinskega volilnega odseka, s špranjo kot pri puščicah, pol metra visoka, 30 cm široka. Nato je moral glasovalec zapustiti volišče. — Glasovanje je bilo strogo osebno — celo slepci so morali ob pomoči svojcev lastnoročno izročiti omot.

Ker so bili govori, demonstracije, glasba, odprte gostilne prepovedane, so bile videti gruče ljudi resne — skrbnih obrazov — žalostnih pogledov.

Ob šestih zvečer se je glasovanje zaključilo. Nabiralnike so po spraznitvi sobe od glasovalcev skrbno zaprli pri odprtini in predsedniki in tajniki odsekov so jih zapečatili. Glasovalne izkaznice so prešteli in njih število ugotovili. Strinjati se je moralo s številom v zapisniku. Neporabljene glasovnice so se zapečatile, istotako glasovalni imeniki, ključ nabiralnika so stavili v omot, ga istotako skrbno zapečatili, glasovalni imenik in zapisnik pridejali in vse skupaj izročili osebi, ki je kot pooblaščenec od nadrejenega okrajnega sveta sprejema vse to v varstvo, in odvedel na sedež pristojnega okrajnega sveta. Povečini so bili ti pooblaščeneci angleški vojaki.

Okrajni svet se je takoj sestal in pričel skrutinij, t. j. štetje glasov. Natančno je ugotovil, da li je po predpisih nabiralnik zaprt, material ves doposlan, da li postoji kak sum o prevari ali prekani ali poškodbi volilnih pripomočkov, nadalje da li odgovarja število omotov številu glasovalnih izkaznic, da li postoji kak dvom ali ne. Nato so odprli vsak

omot za sebe, odvzeli celo glasovnico, jo pokazali vsem navzočnim in zapisali: »Za Jugoslavijo« ali »za Avstrijo« en glas. Glas ali glasove za Jugoslavijo so dali v poseben oмот in ga zapečatili, one za Avstrijo v drugga. Ugotovljeno število se je končno v posebni zapisnik zapisalo.

Glasovalo je južno od Drave v občini

	za Jugoslavijo v %	za Avstrijo v %
Sele	88	12
Blato	85	15
Slov. Plajberg	80	20
Bela	79	21
Žvabek	75	25
Svetna vas	66	34
Bistrica pri Pliberku	65	35
Loče	64	36
Ledenice	58	42
Libeliče	57	43
Bistrica v Rožu	55	45
Libuče	55	45
Sv. Jakob	54	46
Globasnica	54	46
Šmarjeta v Rožu	50	50
Škocijan	45	55
Medborovnica	42	58
Rožek	40	60
Žitara vas	40	60
Podljubelj	36	64
Drava	36	64
Rikarja vas	35	65
Dobrla vas	34	66
Železna Kapla	32	68
Galicija	29	71
Borovlje	27	73
Pliberk	25	75

Vsega skupaj za Jugoslavijo 10.405 (53%), za Avstrijo 10.093 (47%), torej vsekakor večina za Jugoslavijo! V teh krajih je uradno avstrijsko štetje leta 1910 naštelu kljub vsemu pritisku nemških uradnikov 29.672 Slovencev in 9.636 Nemcev!

V občinah severno od Drave pa je glasovalo v občini

	za Jugoslavijo v %	za Avstrijo v %
Bilčovs	79	21
Zg. Vesca	69	31
Loga ves	57	43
Radiše	51	49
Hodiše	47	53
Škofiče	45	55
Št. Peter na Vašinjah	42	58

	za Jugoslavijo v %	za Avstrijo v %
Vovbre	41	59
Kotmara vas	38	62
Ruda	36	64
Djekše	35	65
Žrelec	33	67
Otok	32	68
Važenberg	25	75
Žihpolje	25	75
Grebinj	23	77
Medgorje	22	78
Pokrče	18	82
Vetrinj	18	82
Velikovec	17	83
Tinje	14	86
Grabštajn	12	88
Labud	7	93
Pustrica	3	97

Skupaj 4873 za Jugoslavijo in 11.932 za Avstrijo. Leta 1910 je uradno štetje ugotovilo v teh pokrajinah 19.689 Slovencev in 13.301 Nemcev! V obeh conah torej za Jugoslavijo 41%, za Avstrijo 59%.

14. oktobra je proklamiral predsednik Peck v Celovcu na seji medzavezniške komisije, da je bilo oddanih za Avstrijo 22.095, za Jugoslavijo 15.278 glasov — in da s tem cona A pripade Avstriji, v coni B pa da odpade glasovanje, — ker z izidom v coni A sama po sebi pripada istotako Avstriji.

Žalostno delo predaje uradnih poslov v coni A avstrijskim oblastim je izvršil bivši srbski poslanik Hristić, kojemu je stal ob strani dr. Fran Skabernè. Dne 16. novembra 1920 je zadnji član naše delegacije zapustil Koroško.

Tako je bila končana žaloigra na Koroškem. Zmagal je nasprotnik — iz razlogov, kot so iz prednjega več ali manj razvidni. Zmagal je, ker je morda glasoval marsikdo Jugoslaviji naklonjenih pomotoma z napačnim listkom, ker so glasovali morda mrtvi, morda živi, ki poprej nikdar Koroške videli niso — dvakrat in trikrat — kljub vsemu prizadevanju medzavezniške komisije, plebiscit pravilno izvesti. Zmagal je gospodar nad stoletnim sužnjem. Zmagala je trgovska preudarnost, dobičkaželjnost in omahljivost nad ono svetlo lastnostjo, ki se imenuje domovinoljubje, narodni ponos.

Na tisoče naših bratov je odtrganih od naše narodne in državne skupnosti. Lepa slovenska beseda ne uživa pravic, ki ji gredo po božjih in človeških zakonih.

Ko je poslanik Jovanović odšel, je izrekel pomembne besede: »Jugoslavija onih 15.278 glasov nikoli pozabila ne bo. Prišlo je slovensko Kosovo — kamen od Gospe svete nas bodri: vztrajajmo — bodrimo!«

V slovenskem narodu je moč, sila in žilavost — ne more je streti nikak zmaj — v

tej veri, zaupajoč na lastno moč in božjo previdnost, kličemo ob desetletnici našim bratom preko Karavank: Ostanite trdni in neizprosni na svojih domovih v zemlji naših pradedov — ne prodajajte jih tujcem. Slovenska beseda ostani vam svetla! Bog živi vas in vaše potomce!

MOLITEV

Glej te utrujene in žuljave roké,
ki trepetaje k Tebi prosijo,
da jih trpljenja, ki ga komaj nosijo,
odrešiš in — ko rahel dež polje —
zjasniš mi dušo z dobro mislijo...

O Bog, glej ta izmučeni obraz,
razrito čelo, upadla lica: náte čakajo,
da jih poljubiš in rešenja glas
svoj dahneš vánje. K tebi plakajo
objokane oči, solzé Tvoj prag namakajo...

Prinagni svojo zlato luč in zlij
nad črno senco, ki Te prosi usmiljenja,
tolažbe in pokoja sladki sij,
da bo nebeškega prepolna ginjenja
ko bakla plamenela v Tvojo čast vsevdilj...

Venceslav Sejavec.

DOMOV

Pridi, pridi, sinko moj,
vsi te čakamo nocoj,
v naših srcih vlada mir,
slišiš, sinko, — mir!

Moja mati, čakajte,
da ozdravi mi srce,
kaj bi sam med srečnimi,
tožen med veselimi!

(Najbolj mati te pozna,
mati ti zdravilo dá:
če na srcu ji zaspiš,
se gotovo zdrav zbudiš.)

Moja žalost je temà
brez pokoja in brez sna,
ah, bojim se, da od nje
bolelo bi še vas srce.

Ivan Rob.

NEDELJA V RUDARSKIH KOČAH

Tu ni maše desete in lepih deklet
in tod ne dehti rožmarin,
ta kraj še v nedeljo je kakor preklet,
in zrak nas tišči in duši nas ko plin.

Pretežka tišina je pala na nas
in legla ko mōra na srca ljudi,
ko kača se plazi med hišami,
iz vrat in iz oken na cesto žehti.

V gostilni sprožili so orkestrion.
Kot krik na pomoč — je presekalo zrak.
Biló je kot ranjenca zadnji napon,
ko vstane, da — pade spet vznak.

In zopet tišina. In že se mrači.
Za okni gori, se kadi petrolej.
Sto misli nam išče póti naprej,
in išče zaman, ker póti te ni.

Vlado Klemenčič.

KAKŠNE ZAKONITE IZPREMEMBE VELJAJO ZA KAZENSKA SODIŠČA?

Dr. Metod Dolenc — Ljubljana.

Od početka l. 1930 imamo novi kazenski zakonik in nove zakonite predpise glede postopka pri kazenskih pravnih. Morda poreče kdo, da vsega tega ni bilo treba. Pa bi se motil! Mi Slovenci smo postali z nastankom naše narodne države njeni enakovredni člani. Prav je in edino pravično, da smo vsi državljani kraljevine Jugoslavije pred zakonom enaki. Pred 1. januarjem 1930 pa to še ni bilo tako. Veljalo je v vsej državi šestero kazenskih zakonikov in enako število zakonov o postopku pri kazenskih pravnih, ki so se precej razlikovali med seboj. Že davno bi bil čas, da bi se bila vsa ta zakonodaja izenačila. No, narodna skupščina pa ni imela pravega smisla, da bi to prevažno delo opravila. Po nje razpustu pa je šlo! Seveda je bilo treba pri uvedbi novih zakonov paziti na to, da se vse uredi primerno duhu sedanjih časov. Skratka popraviti in »modernizirati« je bilo treba vse tisto, kar je bilo že zastarelega, trhlega.

Krivda tistega, ki zakona ne pozna, je manjša, kazen milejša.

Ne moremo sicer misliti, da bi naši bralci (razen malega, skoraj neznatnega števila šolanih pravnikov) poznali vsebino starih, odpravljenih zakonov. Hvala Bogu, saj nihče ne gre rad pred kazensko sodišče, še kot priča — ne! Ali kazenski zakoni imajo imenitno nalogo, da ščitijo red in mir v državi. Zato odreja država od davnih dni, da se nihče ne sme izgovarjati s tem, da mu določbe navzočnega kazenskega zakonika niso znane. Tu pa pridemo že do prve bistvene razlike med stari — še lanskim — in novim — letošnjim — zakonom: Po starem je moralo vsako kazensko sodišče rabiti prav tiste določbe glede storilčeve krivde, čeprav je vedelo, da jih storilec ni poznal, kakor za tistega, ki jih je poznal. To je bilo pač trdo, pretrdo. Zato je novi zakon prinesel novo

določbo: Nezanje ali nepravilno pojmovanje kazenskega zakona ne oprasča nikogar. Toda glede na razmere, v katerih je bilo kaznivo dejanje storjeno, sme izreči sodišče milejšo kazn, v posebno lahkih primerih pa sme celo storilca oprostiti vsake kazni. Tu se že vidi moderni duh, ki hoče, da se sodnik pri določitvi kazni za storjeno delo ozira na notranjo, duševno stran storilca, ki je zagrešil s kaznijo zabranjeno dejanje.

Kazen in očuvno sredstvo.

Pa da ostanemo takoj pri vprašanju o kazni in njenem bistvu. Kaj pa je kazn? Po starejšem pojmovanju je bila kazn neko zlo, ki ga zadá država po svojih sodiščih tistim, ki so storili neko zlo, torej, ker so grešili zoper zakon. Malce so se ozirali starejši zakoni tudi že na to, da naj bi izrečena kazn ostrašila druge ljudi, da radi — zlega, ki jim v kazni preti, ne bi še oni grešili, malce pa tudi na to, da bi kazn storilca s a mega kolikor toliko za bodočnost poboljšala. Izkušnje zadnjih 50 let pa so pokazale, da vsi ti kazni pripisovani vplivi niso mogli preprečiti, da so ljudje dan na dan zoper predpise kazenskega zakonika prav hudo in grdo grešili. Zlasti po svetovni vojni se je zločinstvenost, to je nagnjenje grešiti zoper kazensko-pravne predpise, s tujim izrazom: kriminaliteta, strašno dvignila. Državniki — zakonodavci so morali misliti na to, da bo treba še nekaj več storiti, ako se hoče človeštvo obvarovati pred zločinskimi nagnjenji pokvarjenih ljudi, kakor pa samo kaznovati. Po starem kazenskem zakoniku so imeli zlasti ugodno stališče tisti zločinci, ki so bili takole na meji med zdravim in bolnim umom. Gotovo je še marsikomu v spominu, da je bil pred leti ta ali oni obtoženec oproščen, dasi je storil težko zločinstvo kot umor ali požig, samo zato, ker so rekli zdravniki kot večaki

Kdo še ni bral dr. A. Ušeničnikove **Knjige o življenju?** Za vsakega mislečega človeka, preprostejšega kakor učenega, je ta lepa knjiga zvezda-vodnica ob sodobnem razrvanem življenju. Broširana stane Din 22— (za neude 29-30); v platno vezana Din 28— (za neude Din 37-30).

glede bolezni na umu, da v obtoženčevih možganih nekaj ni v redu. Tak obtoženec je bil oproščen, pa je prišel za nekoliko mesecev, včasih tudi samo za nekaj tednov, v blaznico. Naše blaznice pa so hudo prenapolnjene in obtoženec je prišel čez kratek čas na prostost! No, kmalu je zopet zagrešil to ali ono kaznivo dejanje, morda še hujše kot prejšnje. Nemara si je pri tem mislil, saj mi itak ne bo hudega, ko sem pa »na umu bolan« ... Tu je jasno, da je morala moderna zakonodaja zahtevati nekaj več, kakor da se samo »kaznuje«. Tudi po izvršeni kazni je treba nepopoljšljive, čeprav na umu zdrave, pridržati, da ne morejo več ubijati, krasti, onečaščati in podobno. Zlasti pa velja to za takšne zločince, ki so zaradi svoje umstvene bolezni človeški družbi sami po sebi nevarni. Po novem zakoniku je dana sodišču pravica, da obče nevarne osebe, čeprav jih kaznuje ali pa tudi če jih kot popolne blazneže ne more kaznovati, še posebej spravi v poseben zavod, ki ni kaznilnica, pač pa kraj, kjer ostanejo take osebe pod smotrenim nadzorstvom, da se spravijo na pot poštenja. Tako smo dobili poleg kazni še takozvana očuvalna sredstva. Švicarski učenjak Karel Stooss je bil prvi, ki je predlagal leta 1893, da naj se taki pripomočki uvedejo v kazenski zakon.

Kaznovanje in poboljševanje mladostnikov.

Mnogo zla je — seveda nehoté — zakrivila starejša kazenska zakonodaja s tem, da je tudi prav mlade ljudi tirala pred kazenskega sodnika. Ta jih je moral — po »zakonu« obsoditi na »kazen«. Mladci so prišli v zapor, kjer se pa niso — v ničemer poboljšali, ampak prisluškovali so besedam drugih, starejših zločincev, ki so se hvalili s svojimi drznimi ali pretkanimi pustolovščinami, — in po prestani kazni so prišli še bolj pokvarjeni med svet. Neizpodbitna resnica je, da ga človeška družba s svojimi prejšnjimi zakoni nikjer ni tako polomila kot pri kaznovanju mladostnikov. Danes ni več države, ki hoče kaj veljati, da bi tega ne uvidela. Zato je tudi naš kazenski zakon odredil predvsem, da mladcev do končanega 14. leta njih starosti ne tira več pred kazenskega sodnika; prej je bilo to samo do 10. leta starosti tako. Po novem zakoniku pa tudi mladeniči in mladenke od izpolnjenega 14. do izpolnjenega 17. leta ne morejo biti z navadnimi kazenskimi sredstvi kaznovani.

(Izjeme so silno redke, pa jih ne navajamo.) Samo take odredbe se smejo ukreniti, ki imajo smoter, da nezadostno in slabo vzgojo popravijo. Taki mladostniki naj pridejo radi vzgoje v kakšno tujo pošteno rodbino, kjer so pod stalnim nadzorstvom, ali se naj spravijo v državno poboljševalnico, toda le za določen čas. Smejo se pa izpustiti, kakor hitro se vidi, da so postali resni in da kvarljiva vzgoja nanje nima več vpliva. Na ta način hoče država popraviti to, kar so svojci zločinskega mladostnika zagrešili s slabo vzgojo. Celo za mladostnike od začetega 18. do končanega 21. leta veljajo posebni predpisi, ki odrejajo zanje veliko manjše in lažje kazni kot za osebe preko 21 let stare.

Kaj je pogojna obsodba?

Do korenite izpremembe je prišlo tudi v tem pogledu, da izrečene kazni niti odraslim obsojencem ni treba v vsakem primeru obsodbe resnično prestajati. Gre za sledeče uvaževanje: So take odrasle osebe, ki so se pregrešile zoper kazenski zakon, ampak ne toliko iz grde hudobije, kakor zaradi prilike ali pa iz prenapljenosti ali zaradi izzivanja. Marsikateremu takemu zločincu je precej po storjenem dejanju hudo žal, da je storil zločin. Od takšnih oseb se dá pričakovati, da bo že sama nad njimi izrečena obsodba zadostovala, da se korenito spametujejo in nikdar več ne pregreše zoper kazenski zakon. Če bi ga pa zaprli, pa bi mu zavest, da je bil zaprt, zagrenila življenje in jezen bi bil na ves svet, pa bi vnovič grešil. Zato pa sme sodišče po novih zakonih izreči takozvano pogojno obsodbo. Taka »pogojna« sodba se glasi pač na neko določeno kazen. Pogoj pa obstoji v tem, da se kazen iz te sodbe za enkrat ne izvrši, ampak se počaka na izvestno dobo, najmanj za eno leto, pa ne preko 5 let, kako se bo obsojenec obnašal. Ako v tej dobi živi brez graje (prikora), to je, ne stori nobenega novega kaznivega dejanja, niti se ne vdaja pijančevanju, potepanju ali vlačugarstvu, pa se mu prestajanje kazni odpusti in storilec se smatra, kakor da sploh ni bil obsojen na kazen. Če pa teh pogojev ne izpolni, se seveda kaznuje, in sicer za stari in za nanovo zagrešeni zločin. Jasno pa je, da takih ugodnosti zakon ne more dajati starih zakrknjenim zločincem. Samo tisti, ki niso bili še nikoli radi kakšnega zločinstva obsojeni in v zadnjih

desetih letih sploh niso bili zaprti, morejo biti deležni take ugodnosti, pa tudi le tedaj, če izrečena in zaslužena kazen ni hujša od 6 mesecev strogega zavora ali 12 mesecev navadnega zavora.

Pogojna odpustitev kazni.

Po starem avstrijskem kazenskem pravu je bil vsakdo, ki je bil obsojen na neko dobo ječe ali drugačne kazni, ki mu je vzela prostost, tudi resnično primoran, da prestane vso dobo v kaznilnici. Samo redkokdaj je prišlo do pomiloščenja, po katerem mu je bilo nadaljnje prestajanje kazni odpuščeno. Po novem kazenskem pravu je stvar pametneje urejena. Vsakdo, ki pride v kaznilnico, pride za precej kratko dobo najprej v samotno celico. Tu naj premišluje, kako krivično in nesmiselno je bilo njegovo početje, ki ga je privedlo v »kriminai«. Potem se namesti v skupnem zaporu z drugimi enakimi obsojenci, ki pa naj bodo čez dan vsi zaposleni pri trdem delu. Ko pa postane obsojenec toliko pripravljen, da se mu sme zaupati, da ne uteče, pride v »posredovalni zavod«. To je posebna zgradba izven kaznilnice, pa ne predaleč od nje. V tej zgradbi stanujejo vsi taki obsojenci ponoči skupaj; toda oni hodijo podnevi na prosto, brez straže na delo, celò na izprehode, le zvečer morajo biti zopet točno na določenem prostoru zgradbe. Na ta način naj se jim utrdi značaj, da navzlic možnosti pobega, ki se jim nudi vsak čas, vendarle vztrajajo pri delu, dokler se jim ne prizna pogojni izpust iz kazni. Približno zadnjo četrtino kazni pridejo namreč v popolno prostost, torej, če hočejo, »domov«, samo navesti morajo, kje bodo, in pa obljubiti, da bodo pošteno živeli do časa, da poteče izrečena kazen. Če tega ne drže, pa hajd! nazaj v kaznilnico odsedet v s o še neprestano kazni!

Kazenski zakon o pijancih.

Dobro je urejeno po novem zakonu, kako se pijančki in pijanci prisilijo k treznosti in pameti. Tistim, ki store zločin v opitosti, ki je prišla samo po naključju, sme sodišče naložiti kazen, a poleg tega izreči, da jim je obiskovanje krčem za izvestno dobo zabranjeno. Pri

tistih, sicer razsodnih zločincih, ki so postali zaradi pijančevanja za javno varnost opasni, naj sodišče izreče, da se oddajo v posebne zavode, kjer so prisilno zavarovani, da ne morejo do pijače in ne v svobodo. Ako pa je kak storilec zaradi pijančevanja samo manj sposoben za presojo narave in pomena svojega dejanja, kaznuje se naj za storjeno kaznivo dejanje, a po prestani kazni pride v že omejnjeni zavarovalni zavod. Tisti pijanci pa, ki se iz navade vdajajo pijači, gredo v posebne zavode za odvajanje pijančevanja. Seveda bodo ti novi zavodi precej stroškov zahtevali; toda koristili pa bodo prav gotovo v obilni meri, ker bodo strah pijancem, prav posebno pa tudi drugim ljudem, ki so jim pijanci v nadlego, pohujšanje ali celo v veliko škodo.

Novi zakonik pa se ne briga samo za pijance iz n a v a d e, hoteč jih poboljšati. Pri naša predpise tudi za take osebe, ki storé kaznivo dejanje v opitosti, ki je nastala iz p r i l o ž n o s t i, ako jim je znano, da so, ko se napijejo, nagnjene k nasilnosti ali sirovosti. Takim osebam naj sodišče prepove, da ne smejo obiskovati krčem za določen čas (najmanj 3 mesece, največ 2 leti). Ni treba, da bi bila taka oseba res kaznovana. Tudi če pride do oprostitve iz kakršnegakoli zakonitega razloga, sme sodišče tako prepoved izreči (kakor »očuvalno odredbo«). V takem primeru teče preklicna doba od dne, ko stopi sodba v moč, v drugih primerih, kjer sodišče izreče kazen, pa od dne, ko je kazen prestana. Vsi ti preklici pa se objavijo v časnikih. Gostilničar, ki bi dal neki osebi, vedoč, da je preklicana, pijače, bi zagrešil kaznivo dejanje, ki se kaznuje z zaporom od 7 dni do 6 mesecev in povrh tudi še v denarju od 25 do 5000 Din.

Večja oblast sodnikov.

Že iz doslejšnje razlage nekaj važnejših določb iz občnega dela novega kazenskega zakonika je dovolj razvidno, da imajo kazenski sodniki veliko večje oblasti kot doslej. Naj v tem pogledu samo še to pripomnimo, da bodo zlasti pri kaznih imeli zelo obsežne pravice. Okviri kazni so tako zelo široki, n. pr. od 7 dni

Najnovejša zgodovinska dognanja po izkopinah v Egiptu in v Uru, domovini Abrahamovi, ti poljudno znanstveno opisuje bogato ilustrirana knjiga dr. Jehartova: *Iz Kaire v Bagdad*. Broš. prvi in drugi zvezek po Din 30.— (Din 40.—); oba zvezka vkup vezana Din 68.— (90.60).

do 5 let zavora ali od 1 leta do 20 let robije,* da bo sodišče vsakikrat lahko tisto kazen izreklo, ki jo smatra za resnično primerno. Razen tega pa daje novi kazenski zakon sodnikom za nekatere primere, ki ne bodo redki, ki jih pa nečemo navajati, oblast, da smejo prav poljubno katerokoli kazen in kakršnekoli veličine izreči. Pri denarnih kaznih pa globe navzgor sploh zakonito niso omejene. To se pravi, sodišče lahko znesek poljubno zviša, in sicer za toliko, za kolikor pač smatra, da je primeren za potrebno kazen. Pri zločinih, ki so započeti iz koristoljublja, pa naj sodišče izreče vselej, torej tudi če zločinca že obsodi v zapor, ječo itd., še dodatno globo do četrtilijona dinarjev.

Zakon za pretepače.

Še za pretepače po deželi in po mestih naj mimogrede omenimo, da ima novi zakon za udeležbo pri tepežih strožje določbe, kakor so veljale po starem. (O neposrednih povzročiteljih smrti ali težke telesne poškodbe tu seveda ne govorimo.) Po prejšnjem, avstrijskem zakonu je bilo treba dokazati, da se je nekdo poškodovane osebe, žrtve pretepaštva, dejanski lotil, bodisi da jo je udaril, dregnil, sunil, nanjo kamen vrgel ali kaj podobnega storil, sicer ni bil kaznovan. Po novem pa vsega tega ni treba. Vsakdo, ki se udeleži tepeža ali rabuke, dobi kazen, čeprav se ubitega ali poškodovanca niti doteknil ni. Kazen za udeležence je huda: če je bil kdo ubit pri tepežu, strogi zapor od 7 dni do 5 let, če je bil samo težko ranjen, pa zapor od 7 dni do 5 let. Da, celò, če se je v pretepu samo lahka telesna poškodba pripetila, morajo orožniki ali policisti vse tiste osebe ovaditi, ki so se nahajale v pretepaški gručici, vedoč, da se vrši tepež, in hoteč v njem kakorkoli sodelovati. Nič ne bo pomagal izgovor: »Saj še nisem nikomur ničesar hudega storil!« — pride kljub temu kazen! Zato bo treba, ko se prične tepež, kar stran bežati. Seveda tisti, ki hoče edinole pretep preprečiti in bojevite stranke pripraviti do miru, tisti nima namena v tepežu sodelovati, tisti bo prost kazni, ali sitnosti radi hoje na zaslišanje pri sodišču mu pa le ostanejo.

* Robija je najstrožja kazen. Obsojeni je vko-
van na rokah in nogah v verige in mora tak hoditi
tudi na delo.

Predaleč bi nas vedlo, ako bi hoteli še druge določbe novega kazenskega zakonika navajati. Zlasti ne moremo govoriti o posameznih zločinih in njih kaznovanju, ker bi šlo za to veliko preveč prostora, pa še bi bilo težko povedati vse tako poljudno, kakor bi bilo treba. Naj zadostuje, če rečemo, da novi kazenski zakonik navaja še več posameznih zločinstev ali pa prestopkov kot stari; dober del manj kaznivih dejanj pa dobi še poseben »kazenski zakon za prekrške«, ki jih bodo sodila upravna oblastva.

Porotna sodišča — odpravljena.

Ob sklepu pa moramo še navesti nekaj novot glede ustrojstva kazenskih sodišč. Najvažnejša je nemara ta, da so odpravljene porote. Pisec teh vrstic je leta 1924 dal poprašati vse občinske odbore po vsej Sloveniji, ali naj se odpravijo porotna sodišča, ali naj ostanejo. Ogromna večina naših občinskih odborov je bila za to, da ostanejo porotna sodišča. Zankrat so odpadla, v glavnem zato, ker se v Srbiji ta oblika ljudskih sodišč ni obnesla. Tam so se takozvani porotniki vedno bali »krvne osvete« in so rajši oprostili, samo, da bi jih ne zadelo maščevanje sorodnikov obsojenca. Zadnja beseda pa še ni izrečena. Ljudska sodišča so bila in so še v naprednih državah potrebna, da pridejo sodbe od zastopnikov ljudstva. Saj pravo je iz ljudstva za ljudstvo ustvarjeno in nikjer ne stoji zapisano, da so učeni sodniki tisti, ki bi najbolje poznali potrebe naroda glede kazenskega pravosodstva. Čez leta, morda kmalu, bo ljudstvo samo zahtevalo, da naj se zopet uvedejo porotna sodišča, seveda v nekoliko izpremenjeni obliki, kjer bodo zastopniki iz ljudstva imeli vpliv tudi na določitev kazni.

Samosodci, zbori treh, zbori peterih sodnikov.

Nekaj novega je še to, da bodo sodili sodniki pri okrožnih sodiščih (v Ljubljani, v Novem mestu, v Celju, v Mariboru) v »senatih«, to je v svetih ali zboreh samo treh sodnikov (namesto štirih) za vsa zločinstva, na katera je zapretna časna robija ali zatočenje od 1 do 10 let, v senatih po pet sodnikov pa, če se naj sodi o zločinstvu, na katero je zagrožena smrtna kazen ali pa dosmrtna robija. Vsa ostala kazniva dejanja, takozvane prestopke, pa bodo sodili sodniki poedinci, ali kakor bi

jih morda še bolje nazvali, »samosodci«, in sicer pri zapretenih kaznih strogega zavora ali zavora od enega do pet let pri okrožnih sodiščih (v Ljubljani, v Novem mestu, v Celju, v Mariboru); pri vseh nižjih kaznih na prostosti in pri samostojno zapretenih denarnih kaznih pa »samosodci« pri sreskih (prejšnjih okrajnih) sodiščih (n. pr. v Kranju, v Žužemberku, v Ptuj, v Šmarjah pri Jelšah, v Dol. Lendavi itd.).

Pri nas v Sloveniji izvedba novih predpisov glede postopka pri kazenskih pravnih ne bo delala posebnih težkoč, ker so ti pred-

pisni precej slični prejšnjim. V Srbiji in Črni gori pa bo treba daljšega časa, preden se uvede novi kazenskosodni red. Zato pa sodni kazenski postopnik tam zaenkrat še ni uveden. Po novem postopniku bodo sodišča poslovala v Srbiji, kolikor spada pod Beograd, šele 1. januarja 1931, kolikor pa spada pod Skoplje in pa pod Črno goro, še eno leto pozneje.

Za skorajšnje popolno izenačenje kazenskih zakonov je torej skrbjeno. Da bo to opravljeno delo naši kraljevini Jugoslaviji samo v čast in korist, o tem ne more biti dvoma.

NOVA UPRAVNA RAZDELITEV JUGOSLAVIJE

V. B.

Z zakonom o imenu in razdelitvi kraljevine na upravna področja z dne 3. okt. 1929 je naša država dobila službeni naziv »Kraljevina Jugoslavija« in je sedaj razdeljena na banovine, srece (okraje) in občine. Banovin je devet, in sicer dravska banovina s sedežem v Ljubljani, savska s sedežem v Zagrebu, vrbaška s sedežem v Banjaluki, primorska s sedežem v Splitu, drinska s sedežem v Sarajevu, zetska s sedežem na Cetinju, donavska s sedežem v Novem Sadu, moravska s sedežem v Nišu in vardarska s sedežem v Skoplju. Uprava mest Beograda, Zemuna in Pančeva tvori posebno upravno celino, ki stoji pod neposredno upravo in nadzorno oblastjo notranjega ministristva ter se nazivlje »Uprava mesta Beograda«.

Na čelo banovin so bili 9. oktobra 1929 s kraljevim ukazom postavljeni sledeči bani: za dravsko banovino Sernec Dušan, bivši minister in profesor univerze v Ljubljani; za savsko banovino dr. Šilović Josip, profesor univerze v p. in član Vrhovnega zakonodajnega sveta; za vrbaško banovino Milosavljević Svetislav, minister v p.; za primorsko banovino Tartaglia Ivo, odvetnik in splitski podžupan; za drinsko banovino Popović Velimir, minister v p.; za zetsko banovino

Smiljanić Krsta, armijski general v p.; za donavsko banovino Popović Daka, minister v p.; za moravsko banovino Nestorović Djordje, državni svetnik v p. in član Vrhovnega zakonodajnega sveta; in za vardarsko banovino Lazić Živojin, pomočnik notranjega ministra.

Naš zemljevid pokaže meje banovin in srezov ter navaja sedeže banovin ter središča srezov. Iz obstranskih črtežev pa lahko razberemo velikost posameznih banovin in število njihovega prebivalstva, dalje še jezikovne in verske razmere v njih. Iz površine banovin in števila prebivalcev (po ljudskem štetju iz leta 1921) si moremo izračunati gostost prebivalstva v vsaki banovini, to je povprečno število ljudi na 1 kvadratni km. Najbolj je naseljena donavska banovina, kjer biva na 1 km² povprečno 70 ljudi, njej slede dravska (65), savska (63), moravska in drinska (po 46), primorska (41), vrbaška (40), vardarska (36), in končno zetska banovina (26). Vsa država ima pri obsegu 248.665 km² in 11.984.911 prebivalcih gostost 48 ljudi na 1 km².

V črtežih so upoštevani seveda le glavni jeziki in glavne veroizpovedi. V jezikovnem črtežu so maloštevilni Slovenci vrbaške, primorske, drinske, zetske, donavske, moravske in vardarske banovine prišteti Srbohrvatom.

Nobena knjižnica in noben zaveden Slovenec ne sme biti brez **Zgodovine slovenskega naroda**. Šest zvezkov, pisal dr. Josip Gruden, vsak Din 11-10 (14-80); vsi skup vezani Din 108.— (114.—). Sedmi in osmi zvezek pisal dr. Josip Mal, vsak zvezek stane Din 15.— (za neude Din 20.—).

DRŽAVE SVETA

Silvo Kranjec.

»Človek je po naravi državno bitje. Kdor je po naravi nesposoben za državno življenje, mora biti ali nekaj višjega ali nekaj nižjega kakor človek: ali božansko bitje ali žival.« S temi besedami je stari grški modrijan Aristotel povedal veliko resnico, ki sta jo obe tisočletji za njim le še potrdili. Kajti danes pozna znanost vso obljudo zemljo, a kakor nikjer ni našla ljudstva brez vere, tako tudi ni našla ljudi, ki bi ne živeli v neki, bodisi še, tako preprosto urejeni družbi — državi.

V izvrstni Pitamičevi »Državi«, ki jo je pred tremi leti izdala Mohorjeva družba, beremo, da je država »pravna organizacija ljudi na določenem prostoru, katera je neposredno podrejena meddržavnemu pravu«. Dvoje imamo tedaj pri vsaki državi, kar moremo izmeriti in s številkami izraziti: ljudi in prostor, prebivalstvo in ozemlje. Oboje moramo hkrati upoštevati, kajti po besedah slovitega zemljepisca Ratzela je država »zveza med kosom zemlje in kosom človeštva«; čim tesnejša in popolnejša je ta zveza, tem več ljudi se more na istem prostoru preživljati ali tem gosteje je država poseljena.

Ker število ljudi na zemlji neprestano narašča, dočim ostaja njena površina enaka, je vsa zgodovina človeštva pravzaprav le veden boj za prostor. Močnejše države skušajo svoje ozemlje povečati na račun slabših in zavladati nad prostori, ki so še brez gospodarja. Tako lahko rečemo danes, da je že vsa za človeka uporabna zemlja razdeljena in celo prazne, z večnim ledom pokrite dežele od zemeljskih tečajih si posamezne države prilajajo. Zato je število samostojnih držav na zemlji primeroma majhno; če se ne oziramo na takozvane države-pritlikavke, ki so brez gospodarske samostojnosti in imajo svoj obstanek zahvaliti le slučaju ali posebni politični potrebi, imamo danes na vsej zemlji samo okoli 60 držav. Od teh jih odpade kar polovica na majhno Evropo, okoli 20 pa na Ameriko, ostalih 10 se porazdeli tako, da jih je v Aziji 7, v Afriki pa so 3 samostojne države. Toda pri tem tvorita Azija in Afrika skoro natanko polovico vsega kopnega, Evropa pa šele petnajstino, in tudi z Ameriko skupaj le tretjino vse kopne zemlje.

Preden naštejemo države po posameznih zemljinah, si hočemo ogledati dve svojevrstni

državni tvorbi, ki nista omejeni le na eno zemljino. Prva od teh je po ozemlju in prebivalstvu največja od vseh, kar jih pomni zgodovina, in obsega več kot četrt vsega kopnega ter četrt vsega človeštva. To je Britanski imperij ali angleška svetovna država. Obsega 41 milijonov km² in ima 480 milijonov prebivalcev. Sestavljena je iz mnogih delov, ki imajo zelo različne načine vlade in uprave. V glavnem razlikujemo poleg matične države Velike Britanije, sestoječe sedaj iz Anglije in Škotske, dominione in kolonije. Dominioni so bivše kolonije, ki imajo svojo lastno zakonodajo in tej zakonodaji odgovorno vlado, vse druge dele pa, ki so neposredno odvisni od angleške vlade in angleškega parlamenta v Londonu, imenujemo na splošno kolonije. Britanski imperij obsega pa tudi take tvorbe, ki so napol kolonije, napol dominioni; sem spada zlasti Britanska Indija, ki se prav sedaj bori za to, da bi dosegla pravice pravega dominiona.

V sledečem podajamo pregled najvažnejših delov Britanskega imperija po površini in prebivalstvu (v zaokroženih številih):*

V Evropi: Kraljevina Velika Britanija in Severna Irska ima 244.000 km² površine in 45 milijonov prebivalcev (London). Irska Svobodna država 69.000 km², 3 milijone prebivalcev (Dublin). V Evropi sta še dve majhni, toda važni koloniji: Gibraltar in Malta.

V Aziji je najvažnejša britanska posest Indijsko cesarstvo, ki meri 47 milijonov km² s 330 milijoni prebivalcev. V njegovi sosesčini so še: Nepál 140.000 km² s 5-6 milijoni prebivalcev in otok Ceylon 65.000 km² s 5 milijoni prebivalcev. Na polotoku Zadnji Indiji leže »Naselbine ob morski ožini« ali Straits Settlements (4000 km² in 1 milijon prebivalcev) ter Britanska Malaja (132.000 km², 2-5 milijonov prebivalcev). Na polotoku Arabiji so pod britansko nadoblastjo razne arabske države (Transjordanija, Oman, Katar, Koweit) z 275.000 km² in komaj 1 milijonom prebivalcev ter važna kolonija Aden (825.000 km², 300.000 prebivalcev) z utrjenim pristaniščem istega imena ob izhodu iz Rdečega morja. V Prednji Aziji je angleška kolonija tudi otok Ciper (9000 km², 300.000 prebivalcev), od Društva

* Statistični podatki so vzeti iz Hickmanns Geographisch-statistischer Universal-Atlas 1929.

narodov pa imajo Angleži mandat (naloge) za upravo Palestine (23.000 km², 900.000 prebivalcev) ter kraljevine Irak v Mezopotamiji (500.000 km², 3,2 milijonov prebivalcev). Britanska posest je dalje severni del otoka Borneo (skoro 200.000 km² in 900.000 prebivalcev) ter pristanišči Hong - kong in Vej - haj - vej na Kitajskem.

V Afriki je težišče britanske oblasti dominion Južnoafriška Unija (2,8 km², 8,7 milijonov prebivalcev), ki obsega zlasti nekdanje burske države. Odtod se razprostira britanska oblast v širokem pasu na sever do Egipta. To so kolonije: Južna in Severna Rodezija (skupno nad 1 mil. km² in 2 mil. prebivalcev), dežela Njasa (103.000 km², 1,2 mil. prebivalcev), Kenia (550.000 km², 2,6 mil. prebivalcev), Uganda (286.000 km², 3 mil. prebivalcev) in mali otok Sansibar. Sredi med temi je mandatno ozemlje bivše Nemške Vzhodne Afrike z novim imenom Tanganjika (skoro 1 mil. km², 4 mil. prebivalcev), onstran abesinskih gora pa leži ob morju Britanska Somalija (176.000 km², 250.000 prebivalcev). Med Ugando in Egiptom je slednjič Angloegiptovski Sudan (2,6 mil. km², 6,5 mil. prebivalcev).

V zapadni Afriki leže: Nigerija (950.000 km² in skoro 20 mil. prebivalcev), Zlata obala Sierra Leone in Gambia (skupno nad 300.000 km² in 4 mil. prebivalcev).

V Severni Ameriki je najstarejši britanski dominion; ta je Kanada, skoro tako velika kot Evropa (9,4 mil. km² in skoro 10 mil. prebivalcev), potem otok Nova Fundlandija (111.000 km², 300.000 prebivalcev) in redko poseljeni polotok Labrador (600.000 km², a samo 5000 prebivalcev). Britanska posest so tudi otoki Bermudi, Bahamski otoki, bogata Jamaika (12.000 km², a skoro 1 mil. prebivalcev) ter Britanski Honduras na srednjeameriški celini (21.000 km², 50.000 prebivalcev). V Južni Ameriki imajo Angleži poleg manjših otokov kolonijo Guayano (230.000 km² in 300.000 prebivalcev), otok Trinidad in po svoji legi ob vhodu v Magellanov preliv važne Falklandske otoke.

Najmanjša in najmlajša od obljudenih zemljin, Avstralija, spada v celoti k Britanskemu imperiju. Tu sta dominiona Avstralska zveza (8 mil. km² in 7 mil. prebivalcev, ter

Nova Zelandija (270.000 km², 1,5 milijona prebivalcev).

Poleg nekaterih otokov v Tihem oceanu in ob robu Antarktide si laste slednjič Angleži tudi dobro tretjino (5 mil. km²) te z večnim ledom pokrite in neobljudene zemljine.

Dočim je Britanski imperij res svetovna država, ki ima svoje dele po vsej zemlji raztresene in po širnih morjih ločene med seboj in od domače dežele, je druga največja državna tvorba sedanosti izrazito celinska. Nje ozemlje tvori ogromno celoto, ki obsega zdržema skoro vso vzhodno polovico Evrope (4,7 mil. km²) ter dobro tretjino Azije (17 mil. km²). Tudi ta je zvezna država, namreč Zveza (ruski: Sojuz) socialističnih sovjetskih republik ali z uradnimi kraticami S. S. S. R. Po ozemlju (22 mil. km²) je skoro za polovico manjša od Britanskega imperija, po prebivalstvu (146 mil.) pa tvori komaj tretjino onega. Ustroj te zvezne države, ki je plod največje dosedanje revolucije, je zelo zamotan in se nahaja še v neprestanem razvoju. Danes obsega sovjetska unija 6 zveznih republik, od teh je daleko največja Ruska socialistična federativna sovjetska republika (R. S. F. S. R. z 20 mil. km² in nad 100 mil. prebivalci), ki je sama zopet sestavljena iz 11 avtonomnih republik, 10 avtonomnih teritorijev (ozemelj) in 66 provincij (pokrajin). V Evropi sta potem Ukrajinska socialistična sovjetska republika (U. S. S. R. s skoro 450.000 km² in 30 mil. prebivalci), ki sestoji iz Moldavske republike ter 9 provincij, in pa Beloruska socialistična sovjetska republika (B. S. S. R. z 111.000 km² in 5 mil. prebivalci). Ostale tri zvezne države so vse v Aziji, in sicer Zakavkaška socialistična federativna sovjetska republika (S. S. F. S. R. s 190.000 km² in 6 mil. prebivalci), ki jo tvorijo tri samostojne republike: Armenija, Azerbejdžan in Georgija, ter slednjič Uzbeška socialistična sovjetska republika (312.000 km², 5 mil. prebivalcev) in Turkmenska socialistična sovjetska republika (474.000 km², 1 mil. prebivalcev).

Razen Britanskega imperija in Sovjetske unije so vse ostale države sveta v glavnem omejene le na eno zemljino ter imajo v drugih zemljinah samo kolonije, katere upravljajo brez kakšnega sodelovanja odtotnega prebivalstva in navadno tudi zoper njegovo voljo —

Pozor na priloženi oglas in naročilnico! Devetero knjižnih trojk po 20 Din, troje po 30 Din! Izredno ugodna prilika za javne in zasebne knjižnice, da si poceni nabavijo knjig lepe vsebine.

s silo. Zato si hočemo v sledečem ogledati samostojne države po posameznih zemljinah obenem z njihovimi najvažnejšimi kolonijami. Ker je velikost države zelo različna, če se oziramo na obseg njenega ozemlja ali pa na število prebivalstva (Finska in Poljska sta n. pr. enako veliki po ozemlju, toda prebivalcev ima Poljska skoro desetkrat več!) in sta moč ter političen pomen države odvisna še od zelo različnih drugih činiteljev (prim. ogromno Kitajsko in malo Japonsko!), je težko razvrstiti države po nekem splošno veljavnem merilu. Zato in pa iz praktičnih razlogov so v naslednjem države navedene kar po abecednem redu z zaokroženimi števili za ozemlje in prebivalstvo ter glavnimi mesti. Pri državah s kolonijami so tudi te upoštevane, izvzemši Britanski imperij ter Sovjetsko zvezo, o katerih smo že v uvodu obširneje govorili.

Ime, oblika in glavno mesto države Ozemlje km² Prebivalstvo

Evropa:

1. Kraljevina Albanija (Tirana)	27.500	800.000
2. Republika Andorra (Andorra)	450	5.000
3. Republika Avstrija, zvezna republika (Wien)	84.000	7.000.000
4. Kraljevina Belgija (Bruselj)	30.000	8.000.000
koloniji v Srednji Afriki Belg. Kongo (Leopoldville)	2.400.000	9.000.000
Ruanda in Urundi (Astrida)	50.000	2.500.000
5. Kraljevina Vel. Britanija in Sev. Irska (London)	244.000	45.000.000
6. Kraljevina Bolgarija (Sofija)	103.000	5.500.000
7. Češkoslovaška republika (Praha)	140.000	14.000.000
8. Kraljevina Danska (Kopenhagen)	43.000	3.500.000
9. Estonska, republika (Tallin, Reval)	45.000	1.000.000
10. Finska, republika (Helsinki)	388.000	3.500.000
11. Francija, republika (Paris)	551.000	41.000.000
Najvažnejše kolonije v Aziji: Sirija (Beirut)	149.000	2.500.000
Indokina (Hanoi)	700.000	20.000.000
V Afriki: Alžerija (Alžir)	575.000	6.000.000
Tunis (Tunis)	125.000	2.000.000
Maroko (Fes)	572.000	4.000.000
Sahara	2.400.000	1.000.000
Franc. Zap. Afrika (Dakar)	3.600.000	14.000.000
Francoska Evkator. Afrika (Brazzaville)	2.700.000	5.000.000
Madagaskar (Tananarivo)	627.000	3.600.000
Franc. Somalija (Džibuti)	22.000	65.000
v Ameriki: Franc. Guajana (Cayenne)	88.000	50.000

Ime, oblika in glavno mesto države Ozemlje km ² Prebivalstvo		
Razni otoki skupno	3.000	500.000
v Oceaniji: Nova Kaledonija (Numea)	18.500	60.000
razni otoki	4.000	40.000
(Franc. kolonije skupno)	11.500.000	60.000.000
12. Gdansk, svob. mesto	2.000	400.000
13. Grčija, republ. (Atene)	127.000	6.000.000
14. Islandija, kraljevina (Reykjavik)	103.000	100.000
15. Italija, kraljev. (Rim)	310.000	42.000.000
Kolonije v Aziji: Rod in Dodekanez (Rod)	2.500	100.000
V Afriki: Libija, Tripolis, Cirenajika (Tripolis)	1.700.000	800.000
Eritreja (Asmara)	120.000	400.000
Ital. Somalija (Mogadiš)	400.000	500.000
Džuba-pokr. (Kismaju)	90.000	200.000
(Italijan. kolon. skupno)	2.300.000	2.000.000
16. Jugoslavija, kraljevina (Beograd)	248.665	13.000.000
17. Latvija, republ. (Riga)	66.000	2.000.000
18. Liechtenstein, kneževina (Vaduz)	159	12.000
19. Litva, republika (Kauņas, Kovno)	56.000	2.300.000
20. Luksemburg, velika vojvodina (Luksemburg)	2.600	300.000
21. Madžarska, kraljevina (Budapešta)	93.000	8.500.000
22. Monako, kneževina (Monako)	1.500	25.000
23. Nemčija, zvezna republika (Berlin)	470.000	64.000.000
24. Nizozemska, kraljevina (Amsterdam)	34.000	8.000.000
Kolonije v Aziji: Nizozemska Indija in Nova Guinea (Batavia)	1.900.000	50.000.000
V Ameriki: Nizozemska Guajana (Paramaribo)	129.000	140.000
25. Norveška, kraljevina (Oslo, Kristiania)	324.000	3.000.000
Kolonije: Spitsbergi in drugi otoki v Severnem ledenem morju	64.000	1.000
26. Poljska, republika (Varšava)	388.000	30.000.000
27. Portugalska, republika (Lisboa)	89.000	6.000.000
Kolonije v Afriki: Azori, Madeira, Kapverdski otoki (Funchal)	7.000	500.000
Portug. Guinea (Bolama)	36.000	300.000
Portug. Zapadna Afrika (Angola) (S. Paolo de Loanda)	1.200.000	2.500.000
Portug. Vzhodna Afrika (Lourenco Marques)	1.100.000	3.000.000
V Aziji: Portug. Indija (Paudžim)	4.000	600.000
Makao, Timor (Makao)	16.000	500.000
(Portug. kolonije skupno)	2.400.000	7.000.000
28. Romunija, kraljevina (Bukurešta)	295.000	17.000.000
29. San Marino, republ. (San Marino)	61	13.000
30. Švedska, kraljevina (Stockholm)	448.000	6.000.000

Ime, oblika in glavno mesto države	Ozemlje km ²	Prebivalstvo
31. Švica, zvezna republ. (Bern)	41.000	4,000.000
32. Španija, kraljevina (Madrid)	498.000	22,000.000
Kolonije v Afriki: Kanarski otoki (S. Cruz de Tenerife)		
	7.000	500.000
Presidios (Melilla)	213	100.000
Španski Maroko (Tetuan)	28.000	800.000
Zapadna Sahara (Villa Cisneros)	285.000	50.000
Špan. Guinea (S. Isabel)	27.000	100.000
(Španske kolonije skupno)	347.000	1,500.000
33. Turčija, republika (evropski del (Carigrad)	24.000	1,200.000
(azijski del) (Angora)	723.000	12,500.000
34. Vatikansko mesto, cerkvena država	44	500.000
35. Zveza soc. sov. republik (evropski del) (Moskva)	4,700.000	114,000.000
(azijski del)	17,200.000	32,000.000

Azija:

1. Afganistan, kraljev. (Kabul)	650.000	7,000.000
2. Arabske države: Nedžd, sultanat (Er Riad)	1,200.000	1,000.000
Hedžas, kralj. (Mekka)	470.000	1,000.000
Asir, emirat (Abu Ariš)	5.000	200.000
Jemen, imamat (Sanaa)	70.000	1,000.000
3. Japonska, cesarstvo (Tokio)	381.000	62,000.000
Kolonije v Aziji: Južni Sahalin (Kušunkobon)		
	36.000	200.000
Korea (Šaul)	221.000	20,000.000
Kvantung (Dairen)	3.500	1,000.000
Formoza (Taivan) (Taihoku)	36.000	4,000.000
Karolini, Mariani, Maršalski otoki (Parao)	2.200	60.000
(Japonske kolon. skupno)	300.000	25,000.000
4. Kitajska, republika (Peiping)	9,700.000	442,000.000
5. Mongolski republiki: Mongolskaljud. rep. (Urga)	1,300.000	800.000
Tanu-Tuwa, ljud. republ. (Kem Belder)	170.000	50.000
6. Perzija, kraljevina (Teheran)	1,600.000	9,000.000
7. Siam kralj. (Bangkok)	500.000	10,000.000

Afrika:

1. Abesinija, cesarstvo (Adis Abeba)	900.000	12,000.000
2. Egipet, kraljev. (Kairo)	994.000	14,000.000
3. Liberija, republika (Monrovia)	95.000	1,500.000
4. Tanger (pod mednarodno upravo vesil)	400	80.000

Severna Amerika (dve zvezni republiki):

1. Zedinjene države ameriške (U. S. A.) (Washington)	8,000.000	120,000.000
Kolonije in teritoriji: v Amer.: Alaska (Juneau)		
	1,500.000	60.000
Porto Rico (San Juan)	9.000	1,500.000

Ime, oblika in glavno mesto države	Ozemlje km ²	Prebivalstvo
Pas ob Panamskem kanalu (Balboa)	1.400	40.000
V Aziji: Filipini (Manila)	300.000	12,000.000
V Oceaniji: Havaii in drugi otoki (Honolulu)	17.000	400.000
Zunanja posest U. S. A. skupno	1,800.000	14,000.000
2. Zedinjene države mehikanske (Mexiko)	2,000.000	15,000.000

Srednja in Južna Amerika:

1. Argentina, zvezna republ. (Buenos Aires)	2,800.000	10,000.000
2. Bolivija, rep. (Sucre)	1,300.000	3,500.000
3. Zedinjene države brazilske, zvezna rep. (Rio de Janeiro)	8,500.000	35,000.000
4. Čile, rep. (Santiago)	700.000	4,000.000
5. Dominikanska rep. (S. Domingo)	48.000	1,000.000
6. Ekuador, rep. (Quito)	450.000	2,500.000
7. Guatemala, republ. (Guatemala)	110.000	2,500.000
8. Haiti, republ. (Port au Prince)	29.000	2,000.000
9. Honduras, republika (Tegucigalpa)	100.000	800.000
10. Kolumbija, republika (Bogotá)	1,300.000	7,000.000
11. Kosta Rika, republ. (San José)	48.000	500.000
12. Kuba, rep. (Habana)	115.000	3,500.000
13. Nikaragua, republika (Managua)	118.000	700.000
14. Panama, republika (Panama)	75.000	500.000
15. Paragvay, republika (Asuncion)	253.000	800.000
16. Peru, republ. (Lima)	1,400.000	6,000.000
17. Salvador, republika (S. Salvador)	21.000	1,700.000
18. Urugvaj, republika (Montevideo)	180.000	1,800.000
19. Zedinjene države venezuelske, zvezna republika (Caracas)	945.000	3,000.000

V te države je torej danes razdeljeno človeštvo in z njih medsebojnim sodelovanjem in tekmovanjem se vrši razvoj in napredek človeškega rodu. Žal se je to tekmovanje le prevečkrat izprevrnilo v krvave vojne, ki so zmagovalcem sicer prinesle trenutnega dobička, vselej pa škodile skupnim višjim koristim človeštva. Zato je bila od davna želja vseh velikih mož, preprečiti vojne in mirnim potom poravnati nesoglasja in spore med državami. To željo je zlasti močno vzbudila pretekla velika vojna s svojimi grozotami in ameriški predsednik Wilson je v zadnji od svojih slovitih 14 točk postavil za vojni smoter tudi ustanovitev Lige (društva ali zveze) narodov, ki naj bi zagotovila človeštvu večni mir. Wilsonova misel se je vsaj deloma

uresničila, ko so na pariški mirovni konferenci podpisali zmagovalci in njih zavezniki takozvani pakt (dogovor) Lige narodov, ki je stopil v veljavo 10. januarja 1920. Toda med njenimi prvimi člani še ni bilo Amerike, kjer Wilsonovega vmešavanja v evropske zadeve niso odobravali in so bili tačas izvolili drugega predsednika. Razen ameriških Zedinjenih držav manjka v Ligi narodov zlasti velika Sovjetska zveza, dočim je večina ostalih držav sčasoma pristopila. Nekatere so kasneje tudi izstopile (Kosta Rika, Brazilija, Španija), tako da šteje Liga danes 53 držav-članic, to je dobre tri četrti človeštva in dve tretjini obljudenega sveta.

Liga narodov ima svoj sedež v švicarski Ženevi, ki postaja s tem vedno važnejše svetovno središče. Njeno delovanje se vrši po raznih organih in ustanovah, od katerih sta poveljavna skupščina in svet Lige narodov. Na skupščino, ki zboruje vsako leto septembra meseca v Ženevi, pošlje vsaka država tri zastopnike, ki imajo pa skupno le en glas. Tu se razpravlja o vseh zadevah, ki se tičejo svetovnega miru; o pogodbah in sporih med državami, o medsebojnem prometu, omejitvi ob-

oroževanja, narodnih manjšinah itd. Izvršilni organ skupščine je svet Lige narodov, ki se sestaja v Ženevi štirikrat na leto. V njem so zastopniki Velike Britanije, Francije, Italije, Japonske in Nemčije ter 9 zastopnikov drugih držav, ki jih z dvetretjinsko večino izvoli skupščina. Kot stalni urad Lige posluje v Ženevi še glavno tajništvo, pri katerem so zaposleni uradniki in strokovnjaki iz različnih narodov in držav. Stalni Ligini ustanovi sta slednjič še mednarodno razsodišče v Haagu na Nizozemskem in pa mednarodni urad dela v Ženevi, ki ima važno nalogo skrbeti za zaščito dela in delavcev po vseh državah ter za dobro razmerje med njimi in delodajalci.

Kljub svoji nepopolnosti se je Liga narodov v prvem desetletju obstanka krepko uveljavila in svoje delovanje razširila na vse strani. S svojim posredovanjem je poravnala že par sporov, ki so bili sicer lažje vrste, iz katerih bi se bila mogla razviti pa tudi prava vojna. Težja preizkušnja ji je bila doslej k sreči prihranjena in naj bi ji bila čim dlje, da se medtem vse države sveta zares sprijaznijo z idejo Lige narodov, to je z mislijo večnega miru.

O SPORTU

Ker danes že prav vse uganja sport, je prav, če nekaj o tem spregovorimo. Kaj je sport? Ta angleška beseda pomeni prvotno igro pod milim nebom. Torej ko smo otroci »svinjko uganjali«, »kozy bili«, »klinc bili«, »se nikali«, »se igrali jelena« itd., smo bili vsi sportniki. In še ta namen je imel sport, da utrdi telo, zlasti še tistim, ki so vso zimo presedeli po pisarnah in delavcem v tovarnah. Seveda pa se je hitro tudi razvila čistiželjnost in so se kósali, kdo bo kaj posebnega dosegel: v teku, v peš hoji, v plezanju na gore, pri bitju žoge, pri ježi, dirki. Nekateri so si izbrali za sport delo na polju, v vrtovih in so se mnogi angleški državniki sami za oddih ukvarjali z vrtnarstvom, živinorejo, vzgojo posebnih cvetlic. V tem smislu je sport potreben in koristen res le onim, ki opravljajo duševna dela, in meščanom, tovarniškim slojem, ki skoro nikoli ne pridejo do čistega zraka in zdravega gibanja v prosti prirodi.

Nova doba pa je sport kar posplošila. Vsak že hoče biti sportnik. Sport se je raztegnil na vsa mogoča udejstvovanja, s katerimi se kaže telesna moč, vztrajnost, spretnost in — tudi prezir vsake smrtne nevarnosti. Da le

doseže sportnik kak imeniten »rekord«, zmago nad drugimi: naj si je v borbi, v teku, v ježi, v plavanju, v vožnji z avtom, v aeroplanu, v nogometu, v telovaji, v plezanju po navpičnih gorskih stenah — brez konca je ta tekma. Človeštva se je polastila nekakšna splošna strast za nego telesa in za oboževanje zmagalcev v teh tekmah. Največji učenjak, umetnik in mislec in državnik in če hočete usmiljeni Samaritan za vse človeštvo — vsak tak je pri sodobnem človeštvu muha v primeri s sportnikom zmagovalcem. Duh in duševnost se odrivata, telesu in telesni moči, drznosti, spretnosti se pa zažiga kadilo.

Od kod ta silni preobrat? Kje so njegove korenine?

Dva vzroka sta: 1. Napredek tehnike. 2. Usmerjanje v telesnost.

Tehnika (stroji za vozila in letala, tovarne, iznajdbe) sili človeka, da pokaže in dokaže, kaj vse more doseči z vajo telesa in trdno voljo. Človek, ki je zmagalec, ni zmagal samo zase, je zmagal za državo, za narod. Njegova čast in slava je slava naroda in domovine. Zato je jasna in umljiva čistiželjnost posameznikov, da vse žrtvujejo in vse tvegajo za

zmage. Ni samo kaka muha, ki je ljudi pičila, da tako silijo v sport; ne, to je izraz časa, sad razmer, to je rastlina, ki je kar sama od sebe pogrnala iz sodobnega svetovnega duha. Zato je in bi bilo vsako »obupavanje« nad svetom nesmiselno. Reka teče. Ne moreš ji veleiti: Stoj! Res pa je, da se je ta reka razlila preveč samogoltno po zemlji in da je zaokrenila vse misli preveč, če ne zgolj v nego telesnosti in telesa. Ta materialna usmerjenost človeštva v golo telesnost pa je škodljiva. Naj teče reka, toda ogradi jo, da ti ne razdene cvetočih polj. Tisti sportniki, ki jim ni nobena duhovna pridobitev, ne verska ne umetniška, nič več mar, ki drevé po prirodi, se izživljajo in nekako divjajo ter vse versko in duhovno življenje prezirajo — so gotovo na napačni poti. Zato se oglašajo, in zlasti med mladino, danes pre mnogo tistih, ki te »divjake« prezirajo, ki hočejo telesu dati, kar mu gre, pa hočejo dati tudi duši, kar je njenega. Planinstvo, igra, taborjenje jim je zaeno opoj duše, ne dela jih sirove, marveč bolj plemenite, bolj duhovne in bolj dobre. To je prava pot in taki pionirji bodo ubranili, da nam sport ljudi ne podivja, ne poživini in ne spravi ob vero in ob dušo.

Ker bo pa vsakega zanimalo, kaj vse je že dosegla človeška volja v zvezi s tehniko in telesno vajo, navajamo tu nekaj odličnih uspehov raznih svetovnih in domačih sportnikov.

Tek in skok.

Ali moremo Slovenci danes primerjati svoje najboljše uspehe v lahki atletiki z uspehi, ki so jih dosegli najboljši na svetu? Prav gotovo ne. Treba bo še veliko dela in pridnosti, da bomo Slovenci sploh mogli stopiti v mednarodne vrste v tej tekmi. V zadnjih letih pa je slovenska lahka atletika celó opešala. Da vidite in umete te uspehe, poskusite, mladi fantje, sami teči, skočiti, vreči kópje (sulico). Izmerite svoj uspeh in ga primerjajte z rekordi drugih:

Za tek na 100 m smo pri nas rabili 11 sekund, dočim je svetovni rekord 10 sekund in 4 desetinke sekunde. (Prva številka nam vedno pove najboljši uspeh iz Slovenije, dočim druga številka znači svetovni rekord!) 200 m: 23,2 sekund; 20,6 sekund. 400 m: 52,8 sekund; 47 sekund. 800 m: 2:3,6 minut (beri: 2 minuti, 3 sekunde, 6 desetink sekunde); 1:50,6 minut. 1500 m: 4:27,4 minut; 3:51 minut. 3000 m: 9:31 minut; 8:20 minut. 5000 m: 16:46 minut; 14,28 minut. 10.000 m: 36:31 minut; 30 minut.

Bolj zanimivo je primerjanje v metih in skokih. Skok v višino: 1,70 m; 2,05 m. Skok v daljavo: 6,32 m; 7,93 m. Skok s palico: 3,30 m; 4,30 m. Met diska: 36,23 m; 49,90. Met kópja: 48 m; 72,38 m. Met krogle: 11,45 m; 16,04 m.

Hitri plavači.

Prav je, da vemo, kako se razlikujemo od svetovnih prvakov v plavanju. Ti ljudje vse drugače plavajo, kajti eden od nas ne doseže njihove hitrosti, pa če se postavi na glavo. No, pa poglejmo, ali je to res. Najprej bomo govorili o plavanju v »prostem stilu«, to se pravi, prepuščeno je vsakomur na izbiro, kateri način plavanja mu je najbolj všeč in kateri način se mu zdi najhitrejši. Za 100 m takega plavanja je rabil najboljši plavalec na svetu le 57,4 sekunde, torej niti ene minute ne. Senjanović pa je v Jugoslaviji dosegel najboljši čas 1 minuto in 4 sekunde. Prav težko, da bi bila Jugoslavija kdaj tako srečna in bi dobila plavalca, ki bi vsaj dohitel svetovni rekord. Isti Senjanović je dosegel na 200 m čas 2:30,2 min (2 minuti, 30 sekund in 2 desetinki sekunde). Za našo domovino je to najboljši uspeh, a svetovni rekord je 2 minuti in 8 sekund. Kakšna razlika! Za 400 m je rabil najboljši na svetu 4 minute, 50 sekund in 3 desetinke sekunde, a Jugoslavija je po Senjanoviću rabila za isto progo 5 minut, 26 sekund in 1 desetinko sekunde. Šved Arne Borg je preplaval 1500 m v času okroglo 19 minut, 7 sekund, a najboljši Jugoslovan v času 22 minut, 25 sekund.

Še nekaj o prsnem plavanju, ko je plavalec vezan, da plava prsno. Američan Spence je rabil za 100 m 1 minuto, 14 sekund, a najboljši Jugoslovan 1 minuto in 21 sekund. 200 m je preplaval Japonec Tsuruta v času 5 minut in 50 sekund, dočim je Smokvina porabil 3 minute in 4 sekunde. Pavelič, najboljši v Jugoslaviji pri prsnem plavanju na 400 m, je rabil za to progo 6 minut in 43 sekund, dočim je Japonec Tsuruta preplaval že v okroglo 5 minutah in 50 sekundah.

Omenimo naj še hrbtno plavanje. Američan Kojač je preplaval 100 m hrbtno v času 1 minute in 8 sekund, dočim je Mirkovič kot najboljši iz Jugoslavije rabil 1 minuto in 20 sekund.

Plavači na daljavo.

»Jaz sem pa danes plaval od Črnuč do Tomačevega,« tako se je »ustil« nekdo iz ljubljanske družbe. Sicer je še mnogo takih,

ki se smatrajo za junake in najbolj vzdržne plavalce. Najprej, ali je res tako težko prepušiti se toku naše Save in plavati od Črnuč do Tomačevega? Saj ga Sava sama nosi. Pa ni naš namen o tem razglabljati, ker hočemo o nečem drugem nekaj povedati. Vse drugačno junaštvo je pa preplavati kanal, to je morsko ožino med Anglijo in Francijo. Tu pa je treba preplavati 28 km v divjem morju, ki je globoko okoli 80 m. Megla, vetrovi, valovi, vse to so ovire, ki bi se jih ne upal premostiti kak naš savski plavalec. In vendar je mnogo ljudi že poskušalo priti »čez«. Prvi je bil 1875 kapitan Webb. Vsako leto poskušajo vedno novi in novi. Smola se je držala teh plavalcev l. 1929, ko ni prišel nobeden na cilj. Po 21 ur so bili že v vodi in le 7 milj je bilo do konca, pa so onemogli in potegnili so jih rajši v čolne. Odnehati pa nočejo in tako beremo vedno o novih poskusih. Če pa je to plavanje koristno, o tem nam nihče ničesar ne pove. Najbrže pa ni.

Hitrost vlakov.

Najhitrejši vlaki v Evropi vozijo danes še med Londonom in Edinburghom, kjer znaša povprečna hitrost 90 km na uro. Še večjo hitrost pa imajo vlaki pacifičnih železnic v Ameriki, ki prevozijo v eni uri daljavo od Ljubljane pa skoraj do Maribora. (Naši brzi vozijo 3 ure!) Seveda tam ni postaj na vsakih 5 km, ampak neizmerne razdalje med posameznimi postajami omogočajo, da lokomotiva brez skrbi razvije vso svojo moč. Z našimi vlaki pa take brzine nikdar ne bomo dosegli. Poglejmo n. pr. »kamniški brzovlak«, ki vozi s hitrostjo 30 km na uro ali pa še ne. Tudi Gorenjci ne smejo biti preveč ponosni na svoj vlak, ki doseže v dobrih časih 45—55 km na uro.

Hitrost avtomobilov.

Kako daleč bi prišel z avtomobilom v eni uri, če bi hotel kdo razviti vso moč motorja? Že l. 1924 je slavní dirkač, angleški major Segrave, dosegel brzino 327 km na uro, torej več kot od Ljubljane do Maribora in nazaj. Leta 1929 pa je ta junaški sportnik, ki se je, kot vemo, v juniju l. 1930 smrtno ponesrečil, dosegel celò hitrost 372 km. To je največja hitrost avtomobila, ki je še nihče ni mogel prekositi.

Kaj pa motorno kolo? Kar sapa zastane človeku, kadar slučajno na kaki lepi cesti švigne mimo njega, zavito v oblak prahu,

motorno kolo. Težko je ceniti kar na pogled to hitrost. Na naših cestah pa le prav redko vozi kdo preko 100 km na uro. Pa že to velja pri nas kot nekaj junaškega. Ernst Henne iz Monakovega pa je s svojim motornim kolesom dosegel hitrost 216 km na uro. (Železniška proga Ljubljana—Celje—Maribor—Dravograd meri 219 km!) Ne ustraši se! To je svetovni rekord in tako hitrost ni še nihče drugi razvil.

Letala in zrakoplovi.

Nekdaj v zraku ni gospodoval človek, kajti zračne višave so smatrali tedaj za nekaj svetega in nedosegljivega. Danes pa se komaj ozre oko posameznika, ko začuje nad seboj brnenje zračne ladje, aeroplana itd. Ni še dolgo tega, odkar so se čudili, ko je letalo doseglo 80 km brzine na uro. Danes pa, ko je tehnika napravila motorje, s katerimi so letalci dosegli celo 593 km na uro, to je več nego od Ljubljane do Beograda, danes se pa temu nihče več ne čudi. Predstavljati si moramo to lepše, če po preračunanju ugotovimo, da more v 1 minuti aeroplan preleteti daljavo 10 km, to je od Ljubljane do Medvod. V zadnjem času se je posrečilo italijanskima pilotoma* Maddalenu in Cecconiju, da sta vztrajala nepretrgoma v zraku 76 ur in 15 minut ter preletela v tem času 8350 km. Postavila sta s tem svetovni višek, kajti 3 dni in 4 ure brez odmora v zračnih višavah še ni nikdo ostal. Omenimo naj še najnovejši višinski rekord,** ki ga je dosegel Američan Soucek. Ta mornariški pilot je dvignil svoje letalo 13.165 m visoko v zrak in s tem za 426 m izboljšal višino, ki je bila dosedaj dosežena. Rekordov razne vrste v letalstvu je preveč, če bi jih hoteli naštevati. Zadostuje naj le, če povemo, da je še danes Nemčija ona država, ki je dosegla največ letalskih rekordov. Njej sledi Francija ter Amerika.

Vsakdo pozna tudi zračno ladjo »Zepelin«, ki je dosedaj prevozila ogromno daljavo 160.000 km in to brez vsake nesreče. Zadnje potovanje je imelo sledeči program: Friedrichshafen—Sevilla (Španija)—Pernambuco (Brazilija)—Rio de Janeiro—Pernambuco—Lakehurst Friedrichshafen. Nemci so pač dokazali, da je zračna vožnja mogoča brez nesreč, ki so omejene na najbolj redke in nenavadne slučaje, ako se vse skrbno pripravi.

* Pilot = vozač, krmar aeroplana.

** Rekord = višek (hitrosti, teka itd.).

RAZGLED PO SVETU

J. Šedivý.

Od konca leta 1929 se nahaja ves svet v znamenju strašne gospodarske krize. Cene poljedelskih pridelkov so tako zelo padle, da kmet težko krije svoje stroške in ne more v zadostni meri nakupovati svojih potrebščin. V težavnem položaju so tudi obrtniki in mnogo industrijskih panog. Na tovarnah se je začel maščevati sedanji kapitalistični družabni red, ko se proizvaja mnogo več izdelkov kot jih je potrebno. Ker je zaradi gospodarske krize najširših ljudskih plasti težko najti novih odjemalcev, zato so cene nekaterih izdelkov padle tako nizko, da mora mnogo tovarnov ustaviti obrat. Težave svojih oslabljenih tekmecev skušajo denarni močotci izrabiti v svojo korist. Pred brezobzirnim izpodrivanjem od strani močnejših se ščitijo podjetja in tovarne na ta način, da se združujejo v zveze, v takozvane koncerne in truste. V tej težki borbi za obstanek je pa najbolj prizadeto delavstvo, ki je brez imetja in živi iz dneva v dan samo od zaslužka svojih rok. Skoraj nemogoče si je predstavljati vso tisto bedo in revščino, ki vladata sedaj mnogokje med delavstvom, ko je po svetu nad 12 milijonov delavcev s svojimi družinami brez posla, zaslužka in kruha. Celó pri nas v Jugoslaviji, ki je predvsem poljedelska država, narašča število brezposelnih, zlasti v zimskih mesecih. Ta svetovna brezposelnost dela sive lase vsem državlnikom.

Velik gospodarski preobrat se vrši celo v

Ameriških Zedinjenih državah.

Po svetovni vojni so postale Zedinjene države dežela bajnega bogastva, ki se je stopnjevalo od leta do leta. Ob koncu leta 1929 je bilo 516 ljudi, katerih imetje je znašalo nad milijon dolarjev (56 milijonov dinarjev), a 22 jih je imelo celo nad 5 milijonov dolarjev (nad 380 milijonov dinarjev) premoženja. Po uradnih podatkih so znašali dohodki državljanov Zedinjenih držav 1. 1929 nad 89 milijonov dolarjev ali okrog 5 bilijonov in 990 milijard dinarjev. Ogromno podjetje »Betlehem Steel Corporation«, ki proizvaja jeklene izdelke, je imelo 1. 1929 čistega dobička nad 42 milijonov dolarjev ali nad 2 milijardi in 350 milijonov

dinarjev. Istega leta se je izdelalo 5.600.000 avtomobilov. V taka podjetja naložen denar (t. zv. delnice) je prinašal zelo visoke obresti in zato so tudi delavci rajši nalagali denar v delnice kot v hranilnice. Dočim je pred 40 leti samo 81.252 oseb vložilo svoj denar v železnice, je število takih delničarjev narastlo do letos na 650.000. Podjetje National Electric Light si je pridobilo v zadnjih letih skoraj 700.000 delničarjev. Na ta način sta v Ameriki bogastvo in dobiček razdeljena tudi med najširše ljudske sloje. Izgube v industriji in velepodjetjih zadenejo zato zelo mnogo državljanov. Industrijska kriza in bankroti pomenijo za delavstvo dvojni udarec, ker ne izgubijo samo dela, ampak tudi svoje prihranke. V dobi evropske gospodarske krize se je moralo zaustaviti tudi naraščanje ameriškega bogastva. Pijavke sicer slabotnemu in bolnemu človeku laže pijejo kri, a mu jo temprej izpijejo, ker ne dobiva toliko svežih sokov kakor zdrav človek. Ravno tako tudi Amerika ni mogla neprestano imeti koristi od obubožanja Evrope. Zakaj ameriški trg je v nekaterih panogah že prenasičen in tudi ameriška industrija je navezana na izvoz. Prvi usodepoln udarec je zadel ameriško gospodarstvo 24. oktobra 1929, ko je strahovito padla vrednost delnic največjih podjetij. Drugi udarec mu je sledil 13. novembra, ki je povzročil na ameriških borzah pravo zmešnjavo. Od te dobe vlada v ameriškem gospodarstvu negotovost, ki se je pokazala zlasti 16. maja 1930, ko je samo podjetje U. S. Steel izgubilo nad 22 milijard dinarjev, nekatera druga podjetja pa še celo več. Zato ni čudno, če imajo Zedinjene države sedaj okrog 4 milijone brezposelnih delavcev in če je ameriški izvoz padel v prvi polovici leta 1930 za eno četrtno napram lanskemu. Še teže ko prej prenašajo sedaj Zedinjene države prodajo evropskih izdelkov v Ameriki. Z visoko carino na tuje izdelke jo skušajo sploh onemogočiti. Evropa se skuša rešiti ameriškega spodrivanja svojih izdelkov s svetovnega trga s protiukrepi in na ta način, da pod vodstvom francoskega zunanjega ministra Brianda snuje

Kdor hoče zvedeti kaj o skrivnostnih pokrajinah v večnem ledu, naj si naroči ilustrirano knjigo **Med življenjem in smrtjo**. Izmed vse te ruske ekspedicije se vrnete samo dva, in Albanov izmed njiju je napisal to prezanimivo knjigo. Iz ruščine prevel B. Vdovič. Cena na zadnji strani.

Panevropsko unijo ali Zedinjene države Evrope.

Briand je sredi maja poslal vsem evropskim državam okrožnico, kjer jim je objasn timer svoj načrt in jih pozval, naj o njem povedo svoje mnenje. Razen Anglije so obljubile vse države, da se bodo udeležile posebne konference v Ženevi, ki bi razpravljala samo o tem vprašanju. Najmanj se navdušuje za Panevropsko unijo Anglija, ki se boji, da bi v Pan-evropi izgubila svoj mogočnimer političnimer vpliv in trpela v gospodarskem oziru. Vse druge države so pod gotovimi pogoji voljne sprejeti Briandov načrt, a vse si seveda hočejo zadržati popolno državno neodvisnost. Briand je storil širok korak k Pan-evropi, toda za nadaljnje korake treba najprej odstraniti napetost med posameznimi evropskimi državami. Samo s silo, s pogajanjimi in konferencami pa ni mogoče odstraniti stoletne mržnje med narodi in državami ter na njeno mesto vsaditi prijateljskih čustev in ljubezni. To more samo velika vzvišena misel (ideja). Ali bodo sedanji diplomati, ki se premalo zmenijo za duševne vrednote in vero, znali dati okostju Pan-evrope, ki ga hočejo priklicati v svet, tudi oživljajočo moč, ki klije edinole iz živega krščanstva, od tega je predvsem odvisno, ali se uresniči Pan-evropa ali pa ne. Dne 8. septembra se je začela panevropska konferenca, h kateri se je pri-glasilo 15 evropskih držav.

Francija.

Preizkušeni osiveli državnik Poincaré je podal ostavko ne toliko iz političnih ozirov kakor radi svoje starosti in rahlega zdravja. Vlado je sestavil Briand, ki pa ga je kmalu vrgla opozicija radikalne in socialistične stranke. Tako je 2. novembra 1929 prevzel vladno krmilo Tardieu. Njegova desničarska vlada se je morala bojevati od vsega početka z velikimi težavami. Nasprotovali so ji socialisti in radikali, ki so bili dobro organizirani, dočim vladna večina ni bila enotna. Ko si je Tardieu skušal pridobiti podporo radikalov, je postajalo vedno več vladnih poslancev z njim nezadovoljnih. Zlasti so zamerili njegovi vladi, da je pristala na izpraznitev Porenja, češ, da je to zločin nad domovino. Tako je moral Tardieu sredi februarja 1930 odstopiti in vlado je nato sestavil predsednik radikalnega parlamentarnega kluba Chautemps. Komaj pa se je njegova vlada predstavila parlamentu, jo je ta že vrgel. Na pozornici se je drugič pojavil Tardieu, ki je zopet sestavil vlado. Njemu se

je posrečilo doseči v parlamentu sprejem zakona o zavarovanju delavcev za slučaj bolezni, onemoglosti in smrti, torej zakon, ki je že več let vznemirjal francosko javnost. V poletni vročini se je zažgal tudi ogenj strasti francoskih politikov. Znani strastni svobodomislec Herriot, bivši ministrski predsednik, je predlagal proslavo petdesetletnice brezverskega (laičnega) šolstva v Franciji, čigar oče je Jules Ferry. Tako se je kakor lansko leto tudi letos pojavilo v francoskem parlamentu šolsko vprašanje, ki dela vedno nemirno kri. Prišlo je do zelo burnih prizorov. Pri tej priliki je malo manjkalo, da ni padla vlada. Da bi se pomirili duhovi, je poslal Tardieu parlament na počitnice. V primeri z drugimi državami je gospodarska kriza zadela Francijo najmanj. Zato hoče Francija postati v finančnem oziru nekaj evropski New-York. Težko prizadeto pa je mesto Lyon, kjer je sedež svilenere industrije. V Lyonu in okolici je okrog 600 podjetij za predelavanje svile. Te tovarne so v zadnjih letih razkazovale svoj obrat raznim ameriškim, kitajskim in braziljanskim gostom, ki so z visokimi napitninami znali zvedeti od uslužbencev tajnosti lyonskega predelavanja svile. Razen tega so najsposobnejše delovodje in delavce izvalili s seboj, da v njihovi domovini na enak način predelujejo svilo in izpodrivajo uvoz francoske svile. Ta udarec je za francosko svileno industrijo tem hujši, ker zaradi rastoče gospodarske krize v vsem svetu svilo vedno bolj zamenjuje cenejša umetna svila. Francosko zunanjo politiko vodi še vedno sposobni Briand. Prvi pogoj za Zedinjene države Evrope, kjer bi imela odločilno besedo Francija, je sprava med Nemčijo in Francijo. Zato je Tardieuova vlada pod Briandovim vplivom 30. junija izpraznila Porenje, ki so ga imeli Francozi zasedenega 12 let. Šele s tem dnem je pravzaprav končana svetovna vojna.

Nemčija,

vzhodna soseda Francije, kaže naravnost čudovito podjetnost in žilavost. Iz notranjepolitičnih kriz se zna izkopati brez nevarnih posledic. Vlada socialnodemokratskega voditelja Müllerja je morala odstopiti ob koncu marca l. 1930. Njen padec so zakrivili socialni demokrati sami, ker se jih je en del pod vodstvom ministra Roberta Wissela uprl in ni hotel pristati na neznatno popuščanje v vprašanju zavarovanja za brezposelnost. Od padca vlade je imel korist »Centrum«, stranka, ki sloni na ka-

toliških načelih. Njen poslanec prof. dr. Henrik Brüning je celo sestavil vlado. Ker uživa popolno zaupanje predsednika nemške republike Hindenburga in je izvrsten politik, se je znal obdržati na vladi, četudi ni imel večine v parlamentu. Zelo trdemu orehu, kako kriti proračunski primanjkljaj, pa vlada dr. Brüninga ni bila kos. Dvoboj parlamenta z vlado in s prezidentom Hindenburgom se je končal 18. julija na ta način, da je parlament zavrgel Hindenburgove naredbe in s tem izrazil Brüningovi vladi nezaupnico. Hindenburg je nato razpustil parlament in razpisal nove volitve na 14. september. Ti dogodki so imeli za posledico razpad nemških nacionalcev v dve stranki. Kakor prejšnje posveča tudi Brüningova vlada veliko pozornost ozdravitvi gospodarskih razmer. Čeravno mnogo tovarn ni v obratu in je nad dva in pol milijona delavcev brez posla, vendar je Nemčija izvozila lansko leto mnogo več blaga kot ga je kupila v tujini. Njen letni izvoz je dosegel vrednost 13 milijard in 435 milijonov mark ali okrog 180 milijard dinarjev. Kljub podporam za tako ogromno število brezposelnih je žrtvovala nemška vlada leta 1930 za oborožitev 788 milijonov mark ali deset in pol milijarde dinarjev, koliko pa žrtvuje iz tajnih fondov, seveda ni znano. Bolj ko vse dokazovanje kažejo suhe številke, da je Nemčija še vedno nevarna slovanskemu svetu. Da bi čimbolj utrdila svojo vzhodno mejo proti Poljski, je nemška vlada od l. 1924 do začetka 1930 za vzhodno Prusijo potrošila nad pol drugo milijardo mark ali okrog 22 milijard dinarjev. Ker Nemčija po mirovni pogodbi ne sme graditi vojnih letal, si pomaga na ta način, da ima tovarna »Junkers«, ki je svetovno znana radi izdelovanja prvovrstnih letal, pod drugim imenom svoje podružnice na Švedskem in v Sovjetski državi. Razen tega gradi letala za promet, ki se, če treba, dajo v nekaj urah spremeniti v vojna letala. Nemčija skuša svoja letala zaposliti na ta način, da si prizadeva dobiti v svoje roke ves zračni promet na Kitajsko, v zapadno Afriko in Južno Ameriko. V zadnjem času razširja svoje zračne zveze tudi z Balkanom, Turčijo in Perzijo. O nemški podjetnosti v industriji govori jasno že dejstvo, da sta dobili v Ameriki posojilo pod ugodnimi pogoji največji nemški elektrotehnični podjetji, namreč AEG in Siemensov koncern.

Kako zna nemška industrija odbiti tudi najmočnejšega nasprotnika, dokazuje poskus Tomaža Bat'e, največjega češkega bogataša in enega izmed največjih evropskih denarnih mogotcev. Ko je hotel začeti prodajati svoje čevlje tudi v Nemčijo, je bil ves njegov trud brezuspešen, ker se je proti njemu združilo 83 največjih nemških tovarn za čevlje in je morala nemška vlada zvišati carino na uvoz obuval za 50 odstotkov. Zadnjega junija se je izpolnila goreča nemška želja, da so francoske čete po 12 letih zapustile Porenje. Pokojnemu zunanjemu ministru Stresemannu gre zasluga, da se je zgodilo to pet let prej kakor so določale mirovne pogodbe.

Avstrija

se v notranjepolitičnem oziru ne more pomiriti. Ko je za krščanskimi socialci prevzel vlado dunajski policijski načelnik dr. Schober, je sicer spremenil na ustavni način ustavo v tem smislu, da je utrdil moč vlade in predsednika republike, ne da bi s tem preveč razdražil socialne demokrate, ki so nasprotovali krščanskosocialni zahtevi po spremembi ustave, vendar pa se mu ni posrečilo popolnoma pomiriti duhov. Prostovoljna vojaška organizacija »Heimwehr« povzroča s svojimi nastopi še vedno dovolj vznemirjenja zlasti po industrijskih krajih, kjer se večkrat spoprime s socialnodemokratsko vojaško organizacijo. Čeravno se je Avstrija v zadnjem času približala Italiji, vendar je dr. Schober nepričakovano izgnal majorja Pabsta, voditelja Heimwehra, ki se je hotel z italijansko pomočjo polastiti vlade in nato podpirati Italijo v boju proti Jugoslaviji. Kmalu nato je nastopila kriza v Heimwehru, ki se javlja v izstopanju, časnikarskih bojih in izključitvah članov. Manjka mu program, ki ga ne bo lahko sestaviti že zavoljo tega, ker bo Heimwehr moral zavzeti jasno stališče tudi do političnih strank, kar je tem težje, ker razmerje velikih avstrijskih strank do predsednika vlade ni dovolj jasno. Parlament se je baval predvsem z zakonskimi predlogi za omejitve gospodarske krize. Velik uspeh za Avstrijo in dr. Schobrovo vlado pomeni najetje zunanega posojila, četudi pogoji niso ugodni. Angleški denarni mogotci so dokazali, da imajo zaupanje v tisto

Kdo nam je odkril Prešerna in ga pokazal v vsej globoki lepoti? Nabavi si dr. A. Žigonovo Prešernovo čitanko in zveš. Oba zvezka brošir. Din 90— (120—), vezana Din 100— (134—).

Avstrijo, o kateri so v zadnjih letih čitali in slišali samo vznemirljive vesti. Položaj slovenske narodne manjšine se še ni izboljšal; proslava koroškega plebiscita pa je za slovensko narodno manjšino vendarle bila prerazkošna.

Italija

je zelo bojovita. Od pomorske konference se je vedno stopnjevala napetost med Italijo in Francijo. Ob koncu junija je pretila že resna vojna nevarnost. Z vedno novimi gesli in nadami skuša Mussolini dati Italijanom lepo sliko bodočnosti, da bi tako lažje prenašali težko sedanost. Zakaj Mussolini je do zadnjih možnosti navil davčni vijak. Četrtno vseh dohodkov italijanskega prebivalstva požro davki. Samo za oborožitev znašajo letošnji znani izdatki 5 in pol milijarde lir ali okrog 16 milijard dinarjev. Italija si prizadeva ustvariti protifrancoski in protijugoslovanski blok držav, v katerega skuša pritegniti tudi Nemčijo in Avstrijo. Kakor bi Previdnost hotela krotiti bojaželjne fašiste, je cela vrsta prirodnih neizgod zadela Italijo. V noči med 23. in 24. julijem je strahovit potres v južni Italiji, zlasti v okolici Napolja, pokopal nad 3000 ljudi in porušil na tisoče hiš, tako da je 70.000 ljudi brez strehe. Mesto Melfi je skoraj popolnoma porušeno. Komaj se je zvedelo za to strašno nesrečo, že je strašen vihar naslednjega dne opustošil najrodovitnejše kraje severne Italije. Škoda je nepreračunljiva. Življenje je izgubilo okrog 50 oseb, več stotin jih je ranjenih, tisoči hlevov z živino, gospodarska poslopja, sadovnjaki in vinogradi so uničeni, telegrafski drogovci izrvani. Obnova bo stala ogromne vsote; razen tega pa je potres odgnal celo mnogo izletnikov in kopališčnih gostov, od katerih ima Italija velike dohodke.

Anglija.

Zunanjepolitičen in notranjepolitičen položaj Anglije je zelo težaven. Uporno gibanje v Indiji in Južni Afriki ter notranjepolitični boji v Egiptu delajo velike skrbi angleškim državnikom. Ravno tako mora Anglijo zanimati italijansko-francoska napetost, saj gre tu predvsem za Sredozemsko morje, ki je za Anglijo izrednega pomena. Svetovna gospodarska kriza je zajela tudi Anglijo, ki je imela sredi poletja že skoraj dva milijona brezposelnih delavcev. V nekaterih delavskih krogih povzroča naraščajoča brezposelnost tem večjo

nejevoljo radi tega, ker je vprav sedaj na krmilu ravno delavska vlada Ramsay Mac Donalda. Radi tega so se pojavili spori v vladni Delavski stranki. Mac Donaldova vlada bi gotovo že davno padla, če bi bila mogoča druga vlada. Zakaj konservativno stranko pretresajo notranji spori, a tudi v liberalni stranki Lloyda Georgea niso boljše razmere. Lloyd George je sicer skušal že večkrat vreči vlado, a ga je zapustil v odločilnem trenutku velik del njegovih pristašev. Konservativci in liberalci upajo, da bo Delavska stranka v prihodnjih volitvah utrpela izgube in da bo zato obsojena na opozicijo. Zato jih puste v vladi do indijske konference in do konference Britskega imperija; ti konferenci bosta prinesli gotovo marsikaj, kar bi se dalo v opoziciji izrabi, če ne bi bila ravno takrat sama na vladi.

Španija

je ob koncu januarja svobodneje zadihala. Odkar se je 13. septembra 1923 pojavil v španski zgodovini kot diktator general Primo de Rivera, je mogel evropski tisk večkrat poročati o zarotah, atentatih in o zapiranju odličnih oseb v Španiji; vendar se je diktatura Primo de Riverre obdržala do začetka februarja. Vlado je prevzel general Berenguer, ki skuša Španijo počasi privedi v normalne razmere, ko bi o usodi države odločal zopet parlament. Razen dijaških in deloma tudi delavskih nemitov ni imel začetek nove dobe težkih notranjepolitičnih posledic. Zakaj revolucijo in državljanske boje more v Španiji izvršiti samo armada, a to je imel v oblasti prej Primo de Rivera, sedaj pa general Berenguer. Ljudstvo ne more izvršiti revolucije že zavoljo tega, ker je preredit naseljeno. Na 1 km² pride samo 40 prebivalcev. Med milijonskimi mesti Barcelono in Madridom vozi dnevno samo en brzovlak, ki pripelje največ 300 potnikov. Železnica ima Španija manj kot Afrika. Revolucija v Madridu torej ne bi mogla računati na pomoč Barcelone, a še manj pa kmetskega ljudstva, ki tiči v neznanju. Zakaj med 20 milijoni prebivalcev jih zna samo 9 milijonov čitati in pisati. Enajst španskih univerz sicer proizvaja vse polno doktorjev in izobražencev, ali med njimi in ljudstvom zija tak prepad kakor pred vojno v Rusiji. Sedanji ministrski predsednik se bo moral lotiti kočljivega katalonskega vprašanja. Zakaj Kataloncev je štiri milijone in v njihovih rokah je Barcelona, največje in najbogatejše mesto, ki preživlja po-

lovico države. Pregarjanje za diktature Primo de Rivera jim je še povečalo teženje po avtonomiji in še bolj vneto zahtevajo pravic za svoj jezik. Primo de Rivera je v ogenj ljubezni do materinega jezika prilival Kataloncem dovolj olja. Zlasti je vzbudilo Katalonce postopanje prejšnje vlade, ko je slavní pevec Rosich zapel v katalonskem jeziku v gledališču. Takrat je moral plačati ogromno globo, vse tiste pa, ki so mu ploskali, je policija zaprla in jih izpustila šele, ko so odrinili po nekaj stotakov. Nekateri krogi delajo za diktaturo odgovornega kralja Alfonza in zato se pod vodstvom vseučilišnega profesorja Miguela de Unamuno širi zlasti med izobraženci gibanje za republiko.

Portugalska

je dobila sredi januarja novega diktatorja v osebi generala Dominga Olivera, ki pa narod tako pritiska, da so se proti njemu zarotili bivši portugalski ministrski predsednik general Cardozzo, nekoliko poslancev in časnikarjev. Policija pa je zaroto odkrila in zarotnike zaprla, da se tem laže posveti odkrivanju novih zarot.

Belgija

je obhajala letos stoletnico svojega državnega obstoja. Sicer je izgubila mnogo veljave in ugleda, ki si ga je pridobila kot zmagovalka v svetovni vojni, vendar se razvija mirno in njenim državljanom se godi bolje kot državljanom velesil. Kakor v industriji, ne občiti krize tudi v poljedelstvu. Pri tem ima največ zaslug zlasti katoliška združna organizacija Boerenbond (kmečka zveza).

Švedska, Norveška in Danska

ne polnijo svetovnega časopisja z izrednimi dogodki, a se zato tem mirneje in srečneje razvijajo.

Litva

ima težave s prejšnjim diktatorjem Woldemarasom, ki bi se zopet rad dokopal do oblasti. Ker je pripravljaj upor, mu je vlada vzela svobodo.

Finska.

Strah pred boljševiško nevarnostjo in nejevolja nadregarjanjem krščanstva v sosedni Sovjetski državi sta dala povod za mogočno

protikomunistično gibanje. V začetku julija se je pod vodstvom Kosole vršil pohod desettisočev ljudi na glavno mesto Helsinki. To takozvano lapovsko gibanje je izgubilo zaupanje v parlament, ki ni mogel sprejeti nekaj zakonov za pobijanje komunizma. Lapovski pohod je prisilil vlado, da je začela odločen boj proti komunizmu in v ta namen spremenila volilni zakon, da ne bi mogli več boljševiki kot poslanci nemoteno vršiti agitacije.

V Grčiji

ima v politiki odločilno vlogo ministrski predsednik Venizelos. Grčija se je res precej približala Italiji in Turčiji, toda Venizelos je preveč previden politik, da bi se hotel popolnoma postaviti v službo italijanske politike. Stoletnico obnovljene samostojnosti Grčije je na zelo slovesen način praznoval ves grški narod. Letošnji velesejm v Solunu je pokazal, kaj zna in premore sedanja Grčija v gospodarskem oziru.

Turčija

v gospodarskem in prosvetnem oziru naglo napreduje, pri tem pa skrbi, da se ne bi izneverila duhu tistih Turkov, ki so pred stoletji morili kristjane in pustošili naše kraje. Ko so zaradi prevelikih izzivanj v začetku julija v Turčijo vdrli Kurdi, so jih Turki poklali na desettisoče in opustošili cele pokrajine.

Romunija

je v začetku junija presenetila svet z državnim udarom, ki se je izvršil brez kaplje krvi. Popolnoma nepričakovano se je vrnil bivši prestolonaslednik Karel v letalu v Romunijo iz inozemstva in zasedel prestol namesto svojega mladoletnega sina. Ker je vlada znanega kmetskega voditelja Maniuja prisegla prejšnjemu kralju, je ob Karlovem prihodu odstopila, da ga prizna za kralja vlada, ki je ne veže prisega. Po štirinajstih dneh je pa zopet prevzel vladno krmilo Maniu, rešitelj Romunije. Dr. Maniu, ki je veren katoličan vzhodnoslovanskega obreda, je priboril romunskim katoličanom svobodo, zavedel enakopravnost med Romuni iz kraljevine in iz prečanskih krajev, namesto stroge centralizacije uvaja decentralizacijo in podpira zlasti kmetsko ljudstvo, ki

je bilo pod prejšnjimi vladami zapostavljeno, četudi tvori ogromno večino. Z ustoličenjem Karla za romunskega kralja se ni niti najmanj spremenilo prijateljsko razmerje Romunije do Jugoslavije, Češkoslovaške in Poljske.

Madžarska

je dobila skomine po ustoličenju Habsburžanov na madžarski prestol, ko je videla, kako mirno je svet sprejel spremembo na romunskem prestolu. Madžarsko ljudstvo se sicer bolj zanima za rešitev strašne gospodarske krize in za razdelitev veleposestev med kmečko prebivalstvo brez zemlje, ali vso politično moč imajo v Madžarski krogi, ki so z okrnjenjem Madžarske izgubili v mirovnih pogodbah svoja veleposestva v sedanji Romuniji, Češkoslovaški in Jugoslaviji. Ti krogi hočejo z vsemi sredstvi doseči spremembo mirovnih pogojev v korist Madžarske. Upajo, da bi se jim to najlaže posrečilo, če bi madžarski prestol zasedel Oton, sin bivšega avstrijskega cesarja Karla. Opore iščejo zlasti v Italiji. Morda bi Oton res že postal madžarski kralj, če ne bi temu odločno nasprotovala Mala antanta.

Jugoslavija

je z zakonom od 3. oktobra 1929 razdeljena na devet banovin. Vlada stremi za tem, da bi umirila politične mržnje in boje. Veliko skrbi ji povzroča poljedelska, vinogradniška in hmeljska kriza. Zunanji minister dr. Marinković snuje zvezo z Romunijo, Češkoslovaško in Poljsko, da bi si zagotovile izvoz pridelkov, kar bi našemu kmetu silno pomagalo iz težkih časov. Kongres slovanske katoliške akademске mladine v Ljubljani je dokazal, da mladina razume svoj čas in se dobro zaveda nalog bodočnosti. Ljudskošolski zakon je vlada navsezadnje prilagodila katoliškim zahtevam. Sokol je imel zlet v Beogradu, ki je z obilno vladno pomočjo dobro uspel. V zunanjepolitičnem oziru je Jugoslavija vsaj neznatno zboljšala svoje razmerje do Bolgarije.

Bolgarija

se ne more osvoboditi italijanskih vplivov. Zato bolgarska vlada tudi ni upala dovolj odločno nastopiti proti makedonskim terorističnim organizacijam, ki so zelo navezane na Italijo. Občinske volitve so sicer prinesle z nasiljem ustvarjeno večino, toda vendar je izbruhnila vladna kriza, ki jo je ministrski pred-

sednik Andrej Ljapčev zadrževal že več let. V vladni stranki Demokratičeski sgovor so nastala taka nesoglasja, da je moral Ljapčev rešiti vladno večino z rekonstrukcijo vlade. Na ta način je postal minister tudi Ljapčevov stari nasprotnik A. Cankov. Gospodarska kriza je v Bolgariji izredno težka, ki je še tem hujša, ker vlada preganja tudi kmetske množice, ki so organizirane v Kmetški zvezi pok. Stambolijskega.

Češkoslovaška

ima v srednji Evropi in v slovanskem svetu zelo važno vlogo. V zadnjem času si resno prizadeva, da bi navezala Bolgarijo na slovanske države in ustvarila bolj prijateljsko razmerje med Jugoslavijo in Bolgarijo. V notranji politiki je nastal po volitvah ob koncu l. 1929 nov položaj. Komunisti in ljudske stranke so doživeli poraz, agrarci in socialisti pa niso dosegli takšnih uspehov, da bi mogli en tabor sam brez drugega sestaviti vladno večino. Po skoraj dvomesečni krizi je sestavil vladno agra-rec Udržal iz agrarnega in socialističnega bloka, a pritegniti je moral tudi narodne demokrate, obrtniško stranko ter češkoslovaško Ljudsko stranko. Medtem ko je češkoslovaška Ljudska stranka v vladni večini, sta ostali slovaška in nemška Ljudska stranka v opoziciji. To dejstvo je preprečilo ustvaritev Katoliškega bloka vseh češkoslovaških strank, ki stoje na katoliškem temelju, kar je bila želja nekaterih vodilnih katoliških krogov. Prepada med češkoslovaško šramkovo in slovaško Hlinkovo Ljudsko stranko se je še povečal. Češka Ljudska stranka stoji na stališču, da so Čehi in Slovaki en narod, in se zato bori proti slovaški avtonomiji in proti slovaški narodni zavesti. Ker so nositelji slovaške narodne misli skoraj izključno samo katoliški Slovaki, sta se še tembolj strnili slovaška in verska zavest v globokovernem slovaškem narodu. Kdor se bori proti slovaški narodnosti, se zato bori tudi proti katoličanstvu in narobe. Sedanja vlada se le s težavo drži, ker pri vsakem vprašanju izbruhnejo spori med tako raznovrstnimi strankami. V primeri z drugimi državami število 60.000 brezposelnih delavcev ni preveliko, če se pomisli, da ima Češkoslovaška zelo razvito industrijo.

Poljska

ne more priti do delavnega parlamenta (sejma). V letu 1930 so padle tri vlade, in 26. avgusta je prevzel državno krmilo spet maršal Pilsud-

ski, ljubljene poljskega naroda. Morda so ga prisilili grozilni govori nemškega ministra Treviranusa, češ, da se mora mejo proti Poljski popraviti. Poljska vlada je začela iskati boljših odnošajev do ukrajinske in do beloruske narodne manjšine. Če bi namreč izbruhnili v sovjetski Ukrajini uporno gibanje proti moskovski boljševiški vladi, potem bi najbrž Poljska nastopila proti ruskim boljševikom z oboroženo silo in tedaj ji ne bi bilo vseeno, kako bi se obnašala proti Poljakom ukrajinska narodna manjšina. Razmerje do ukrajinske in beloruske narodne manjšine se zboljšuje z duhom prave katoliške akcije, ki na Poljskem naglo napreduje. Poljski duhovnik je nepristranski pastir vseh svojih vernikov brez ozira na njihovo politično pripadnost. Izredno veličasten vespolski evharistični kongres v Poznaju ob koncu meseca junija ni pokazal samo sile katoličanstva na Poljskem, ampak tudi poživil in oplodil poljskega katoliškega duha. Katoliška akademska poljska mladina, ki je sprejela cirilmetodijski program dela za cerkveno zedinjenje Slovanov in daleko od dnevnih političnih gesel deluje v duhu Katoliške akcije, nam je porok, da se bodo Poljaki sprijaznili s svojimi vzhodnimi slovanskimi sosedi. Katolištvo širi in utrjuje zlasti katoliški tisk. Njih največji dnevnik ima nad 200.000 naročnikov.

Sovjetska unija

ali Sojuz (zveza) socialističnih sovjetskih republik dela nevarne poskuse. Večina voditeljev boljševizma, ki so si pridobili največ zaslug za ustvaritev boljševiške diktature, je v ječah, v izgnanstvu ali pa so potisnjeni v ozadje. Vso oblast ima v rokah mogočni Stalin, ki se opira predvsem na mlajše boljševike, ki so vzrastli v brezbožnem komunističnem ozračju in ne poznajo življenja pred boljševiško vlado in tudi ne sveta izven boljševiških mej. Dočim so starejši boljševiki postopali previdno in včasih tudi zelo obzirno, upajo mlajši doseči vse z odločnostjo in s silo. Odtod je preganjanje vere bolj sirovo kot kdaj poprej. Najkrasnejše cerkve in samostane zapirajo, spreminjajo jih v kina in brezbožne muzeje ali pa jih celo razstreljujejo. Duhovnike in redovnike zapirajo, svete podobe javno sežigajo. Otroke že v ljudski šoli zastrupljajo z brezverstvom. Niti duhovnik niti starši ne smejo poučevati otrok o Bogu, dokler niso izpolnili 18. leta, ko so jim boljševiki že davno iztrgali vero iz src. Stalin je začel odločno izvajati

tudi kolektivizacijo vasi. Kmetje so morali namreč vse orodje, živino in žito oddati državi, Zemlja, ki so jo do sedaj obdelovali, ni več v njihovi upravi. Zemlja se razdeljuje na velikanska veleposestva, ki niso nič drugega kakor tovarne za žito, a kmetje samo tovarniški delavci boljševiške države. Pod vplivom papeževega protesta in pa zaradi velikega odpora je Stalin spomladi popustil v izvajanju kolektivizacije, ker se je bal, da kmetje ne bodo hoteli sejati žita. Zato pa je tembolj odločen in krut po strankinem kongresu, ki se je vršil v drugi polovici junija, kjer si je priboril popolno zmagó, čeravno se je pred kongresom zdelo, da preti Stalinu nevarnost političnega pokoja. Uvajanje kolektivizacije in protiverska borba povzroča vedno večje vrenje v Ukrajinski in Beloruski sovjetski republiki. Moskovska vlada je sicer izteknila tajno organizacijo ukrajinskih izobražencev, ki je pripravljala osvoboditev Ukrajine od ruskih boljševikov, toda ta organizacija ni edina. Zapiiranje in preganjanje ukrajinskih in beloruskih izobražencev nima zaželenega uspeha, ker ljudstvo ne veruje moskovskim boljševiškim voditeljem, da so njihovi izobraženci krivi težke sedanosti, ki se razodeva v tem, da dobivajo kruh in vse najvažnejše potrebščine na karte.

Edina država, ki ne preživlja krize, ampak naravnost neverjetno napreduje, je

Vatikansko mesto,

ki se zelo moderno ureja. Sveta stolica si pridobiva od dne do dne večji vpliv in ugled. Papeževa moč se je jasno pokazala, ko je spregovoril svoj odločen protest proti preganjanju krščanstva v Sovjetski državi. Ves katoliški svet se je dvignil, a tudi protestantski in pravoslavni izven SSSR. To protestno gibanje je zlasti v verskomlačnih katoliških krajih, kakor n. pr. v Češkoslovaški, nepričakovano dvignilo versko zavest in dalo pogon katoliški akciji, razširilo je ljubezen med krščanskimi narodi in nudilo pravoslavnim bratom v Sovjetski državi tolažbo in moč za prenašanje nadaljnjih preganjanj.

Oči vsega sveta so obrnjene v

Indijo,

kjer se odločuje usoda Anglije. Indija pod vodstvom Mahatma Gandija hoče svobode in neodvisnosti. Veliki nemiri so pokazali, da se Indija ne boji angleških pušk, topov in aeroplanov. Mahatma Gandhi je sicer zaprt, ali misel

po neodvisnosti od Anglije se ravno zato še tembolj širi. Zdi se, da se bo Angliji posrečilo ukrotiti — vsaj začasno — Indijo na ta način, da bo posamezna plemena nahujškala drugo proti drugemu in bo skušala ustvariti iz do sedaj nezavednih plemen posebne narode, obenem pa žvenklja zlato po bivališčih raznih sebičnih indijskih plemenskih glavarjev. Ali to je samo sredstvo iz trenutne zaagate. Iz angleške Indije se je težnja po svobodi prenesla tudi v francosko

Indokino.

Francozi sami priznavajo, da bo treba bolje postopati z domačim prebivalstvom.

Vrenje v Aziji je dalo pöveda nemirom v

Egiptu.

Egiptski narod pod vodstvom Nahas-paše, voditelja stranke Vafd, se bori proti svojemu kralju Fuadu, ki je gazil ustavo. Angleži sicer taje, da ima to gibanje tudi protiangleški pečat, vendar pa tega ni mogoče zanikati. Stranka Vafd je bila vedno za popolno neodvisnost Egipta od Anglije, kateri je za bogate darove vedno služil kralj Fuad. Če se Anglija ni hotela vmešati v ta spor, češ, da je to notranja zadeva Egipta, dokazuje to samo, da je egiptski oreh sedaj za Anglijo pretrd.

Kakor Egipt čaka ugodne prilike za popolno osvoboditev od Anglije tudi

Južna Afrika,

kar je njen ministrski predsednik nedavno sam izjavil.

Ko se je že zdelo, da se je umirila ogromna

Kitajska,

so sredi poletja zopet izbruhnili nemiri in se začele državljanske vojne.

Japonska

zato tem teže prenaša, da je radi sklepa pomorske konference morala omejiti svoje vojno brodovje.

Revolucionarni pokreti se javljajo tudi v državah, o katerih sicer redko slišimo, kakor v Boliviji, Turkestanu in drugod.

Od miroljubnih besed državnikov nas že bolijo ušesa. Druga za drugo se vrše konference, ki imajo nalogo utrjevati svetovni mir. A izredno napeto ozračje in sklepanje vedno novih vojnih zvez nam priča, kako malo je v svetu pravega miru. Njega more dati samo Katoliška akcija, ki bo prerodila v ljubezni do Boga in ljudi najprej katoliški svet in nato s tem duhom oblažila vse človeštvo.

VSTAJENJE

V tiho poljano odmeva zvonjenje,
v vetru trepeče brstičje zbujeno,
ptiči pozdravljajo vigred zeleno,
v stvarstvu Bog kaže svoj čudež: Vstajenje.

Mirno gre Kristus čez polje prostrano,
kakor bi s križa ob poti bil stopil,
z zarjo večerno se dalje napotil
zdravit človeštva trpečega rano.

V tiho poljano odmeva zvonjenje,
Kristus prihaja in trka na duri:
»Grešnik, odpri mi, v skrivnostni tej uri
k tebi prihajam, noseč odrešenje!«

Gustav Strniša.

V ŽIVLJENJU

Kajpák! Prostó je vsakemu, da govori,
ta tiho, oni na ves glas kriči.
Ta te pozdravi, oni te ozmerja.
Ta prosi, oni že oblastno terja.
Ta hvali te, očita ta zločine —
nevreden si, da solnce te obsine.

A ti?
Ko svet te hvali, nič se ne raduj,
s slavilci bodi hladen le in tuj.
A če te zmerja, nate vse kriči,
zapri srce, ušesa in oči —
in modro mólči!

Ksaver Meško.

GOSPODINJSTVO

Jajca, v mehko kuhana, so laže prebavljiva, če jih daš kar v krop in pustiš ondi 5 do 6 minut, (kakor pa da jih kuhaš 3 do 4 minute v vreli vodi).

Sir ohraniš svež, če ga pokriješ s krpo muslina, ki jo namočiš v kisu in dobro ožmeš.

Sirovo maslo, da ostane dolgo sveže, polij z ohlajeno, prekuhano slano vodo tako, da stoji voda nad maslom (da je vsa »štručka« v vodi).

Rumenjake jajec ohraniš sveže, če jih poliješ z mrzlo vodo.

Če zmrzne krompir ali sadje, ga deni, preden ga rabiš, v ledeno vodo, da počasi odmrzne. Potem še zdrži nekaj časa, dolgo pa ne.

Če kuhaš star krompir, prideni vodi košček sladkorja.

Pri pranju svetlobarvne svile prideni vodi, v kateri izplakuješ, kozarec mleka. Tako bo svila čiste in sveže barve.

Kadar likaš belo perilo, pazi na tole: Vzemi pol litra vode in 50—55 g škroba. Raztopi še v pol litru vroče vode za kavno žličko boraksa in nekoliko tenko nastrganega stearina (sveče). Stearin olajša likanje, da drči likalnik laže po perilu. Nato namoči perilo in ga zmenčaj, potem ga močno ožmi in zavij v snažen, lepo poravnani prt. Tako pripravljeno perilo likaj čez nekaj ur. — Likalnik najprej očisti s smirkovim (šmirgelnovim) platnom in se prepričaj, če je res čist. In prični: S snažno krpico obriši ovratnik (ali kar likaš), naravnaj z likalnikom nalahno in ko so odstranjene vse gubice, osuši z likalnikom. Tako se likanje gotovo posreči. Če je vendarle še kje kaka gubica, jo previdno dvigni s topim nožem, zmoči in zlikaj. Ako si blago zažgala, da je porumenelo, ga zmoči z mrzlo vodo in razobesi na sonce.

Rjave ali svetle čevlje, ki jih hočeš poravnati, oribaj prej s sirovim, prerezanim krompirjem.

Okna: z barvo oškropljena, očistiš z vodo in sodo; — **ledenih rož** očistiš, ako jih obrišeš z gobo, ki si jo namočila v slani vodi.

Srebrnino najlepše očistiš s pepelom časopisnega papirja.

Muhe ne bodo sedale na šipe, ogledala itd., če steklo s kisom odrgneš.

Vse madeže odpraviš (razen smolnatih in katranovih) s tem sredstvom: Vzemi 4 žlice salmijaka, 4 žlice vinskega cveta in 1 žlico soli. To v kozarcu dobro premešaj, namoči krpo in oribaj madež, bodisi oljnat, masten itd. Izgine!

Jeklo in aluminij najlepše osnažiš z belim pepelom od drv.

Medenino (mesing, n. pr. kljuka), ki je zelo zamazana, že očrnela, namaži z narezano limonovo lupino in jo odrgni z mehko krpo.

Krompir, čistilo za namizno orodje. Zelo dobro in preprosto čistilo za namizno orodje je krompir. Krompir prereži na polovico, potresi ga s prahom od opeke ali železa in odrgni z njim nože in vilice, ki se potem zelo lepo svetijo.

Pozeble trte moramo gnojiti še v istem letu, v katerem so pozeble, in sicer s čilskim solitrom, da si trte opomorejo. Na 1 oral vzemi 40 kg solitra. Dobro je tudi gnojiti obenem še s superfosfatom (100 kg na 1 oral) in s kalijevo soljo (50 kg na 1 oral).

Pikapolonica — koristna vrtu! Njene ličinke pokončajo ogromno množino listnih uši, ker se hranijo z njimi. Na ta način jih pokončajo več kot bi jih mogel pokončati vrtnar z raznimi sredstvi.

Gosi pitaš v oktobru in novembru (sicer tudi čez leto, a v teh dveh mesecih se pitanje najbolje obnese). Gosi imej v zaprtih prostorih in jih pred pitanjem zredi z ajdo, kuhanim krompirjem in otrobi. Nato jih šele pitaš s **svaljki**. Svaljke napraviš iz $\frac{1}{3}$ koruzne, $\frac{1}{3}$ ječmenove in $\frac{1}{3}$ ovsene moke. Z njimi pitaš gosi po trikrat na dan. Pred pitanjem zmoči svaljke v vodi ali mleku, da laže spolznejšo po grlu v golšo. V začetku jih damo po 8—10 naenkrat, nato vsak dan več, deseti dan pa 20, če so gosi posebno velike, pa tudi 30. Po desetih dneh gremo s to množino nazaj do 20. dne pitanja. Med pitanjem ne sme živali primanjkovati vode. Mlade gosi pitamo tudi s kašo, ki jo napravimo iz kuhanega krompirja, posnetega mleka in žitnega zdroba. Koristno je tudi primešati krmi za pitanje nekoliko precej drobno stolčenega oglja, ki pospešuje prebavo in ohranja živali zdrave. Tudi mlade gosi krmimo po trikrat na dan.

Pozor na priloženi oglas in naročilnico. Desetero knjižnih trojk po 20 Din, troje po 30 Din! Izredno ugodna prilika za javne in zasebne knjižnice, da si poceni nabavijo knjig lepe vsebine.

OSEMDESETLETNICA IN SLOVO NADŠKOFA DR. ANTONA BONAVENTURE JEGLIČA

Redki so, ki čakajo osemdeset let. Še bolj redki so tisti, ki čakajo osemdeset križev, pa jih niso potrli ne duševno ne telesno. In najbolj redki so tisti, ki ostanejo osemdesetletniki čili in bodri na duhu, pa tudi telesno še krepki. Škof Jeglič je med temi. Na vnebohod

dne 29. majnika 1930 je doživel osemdeseti svoj rojstni dan — še ves živahen, bister in duhovit kakor mož najboljših let. Ljubljanska stolnica je tedaj doživela slavlje, ki je bilo toliko veličastno in pristrčno obenem, da ga ta stara prelepa katedrala ne pomni zlepa. Veselje je bilo tem večje, ker je škofa dne 11. marca 1930 zadela rahla kap. Hitro je okreval, odšel na birmovanje — kdo je slutil da na poslovilno pot po ljubljenskih svojih farah! Čisto na

skrivnem je namreč krog Velike noči prosil sv. očeta, naj mu odvzamejo breme pretežke škofovske službe.

In kar iznenada je udarila med vse vernike ljubljanske škofije in nič manj med vse slovensko ljudstvo bridka novica: Škof dr. Jeglič pojde v pokoj. Nismo mogli verjeti — a zgodilo se je.

Prišel je prvi avgust. Spet je bila — na petek in delavnik ljubljanska stolnica nabita vseh stanov naroda. Nad vsem ljudstvom pa je ležalo nekaj — za kar ni izraza. Morda bi rekli, da so prihiteli otroci k očetu, ki je menil, da gre na daljno pot in se ne vrne več. Solze so igrale v vseh očeh in vendar niso upale teči, da bi ne bila bolečina očetova še hujša.

Zakaj vsa cerkev je čutila, kako trepetala, kako trpi, kako se siloma trga to očetovsko srce od otrok, ki jih je tako ljubilo, tako se zanje žrtvovalo — celih 32 let. Blagoslovil je množice z drhtečim glasom; množice so poklekale in vrele do njega, da mu, odhajajočemu, poljubijo še enkrat roko, vsaj rob njegove škofovske obleke. On pa je blagoslavljal, blagoslavljal in — odhajal.

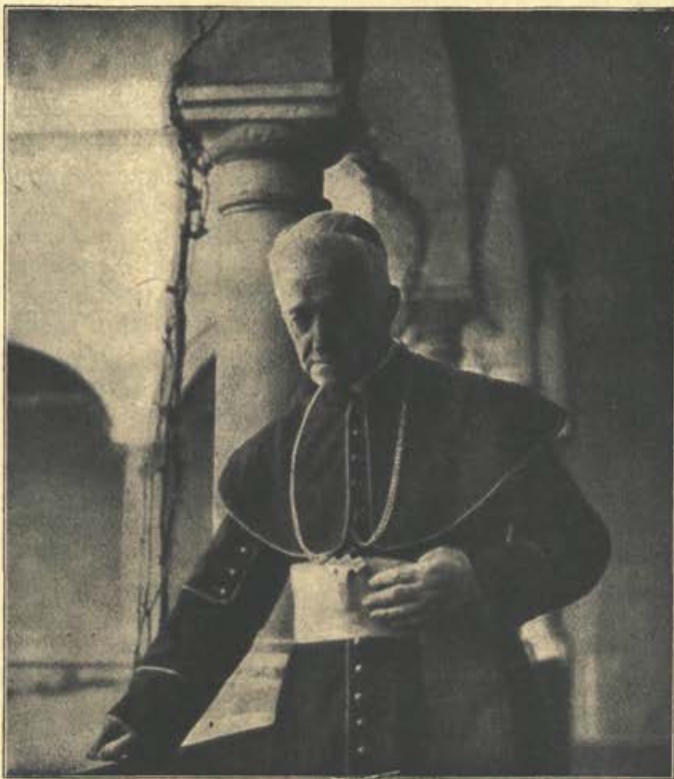
Zakaj?

Spominjam se, ko smo nekoč duhovniki voščili

Presvetlemu srečno novo leto, da nam je rekel: »Eno še prosim Boga: naj me razsvetli in da moč, da se takoj umaknem, ko bom preslab za vršitev vseh težkih škofovskih poslov. In prosim Vas, moji duhovniki, če bi sam tega trenutka ne spoznal, naznanite mi ga Vi!«

Pa spoznal ga je sam in se umaknil. To njegovo dejanje, kakor je bilo prebridko za vso škofijo, je odlična priča, kako velik mož božji je sedanjí nadškof dr. Anton Bonavent. Jeglič. Velik vse življenje: velik, ko je cele noči spovedoval, velik, ko je gorel na prižnici, velik, ko je prepotoval daljna pota za Boga in narod, velik, ko je trosil vse za prosveto svojega ljudstva, velik, ko ni klonil za pravice ljudstva niti pred najvišjimi mogočnjaki — velik — vedno velik v svojem Bogu, za katerega je živel, delal in trpel.

Naj so mu zadnja leta življenja blagoslovljena v tistem zavetju Gornjega grada, naj so mu ožarjena s Kristusovim mirom — ki ga ves svet dati ne more.

LAVANT. ŠKOF DR. A. KARLIN — ZLATOMAŠNIK

1880 — 1930

Lavantinski vladika dr. Andrej Karlin je dne 27. julija 1930 z veliko svečanostjo in v prisotnosti najvišjih posvetnih in cerkvenih oblasti obhajal v stolnici v Mariboru petdesetletnico svojega mašništva. Od 6. junija 1923, ko je zasedel škof Karlin Slomškov škofovski

sedež, je minilo sedem let, ki so spletla med novim lavantinskim škofom, lavantinsko duhovščino in lavantinskimi verniki tesne in priske vezi medsebojnega spoštovanja in vzajemne ljubezni. Večkrat je na svojih apostolskih potih po dolgem in počez preromal obširno lavantinsko škofijo, obiskal zadnjo gorsko župnijo, oznanjal evangelij, tolažil in učil. Šestinšestdesetleten je začel v lavantinski škofiji višjo pastirsko službo, se kot mladenič lotil dela in prenovil škofijo po geslu: Vse k večji časti in za zveličanje neumrjočih duš. S tem je utrl pot katoliški akciji v svoji škofiji, s katero prenavlja

notranjost svoje vladikovine. Njegovi pastirski listi, obravnavanje pastoralno-konferenčnih vprašanj, odreditev ljudskih misijonov, organizacija mladinskih domov, poziv na zidanje »Prosvetnih domov« — vse zasleduje isti cilj: prenoviti vse v Kristusu. Ničesar pa ni tako zajelo duše izobražencev in dijakov ko njegova obnova in poživitev »Slomškove bratovščine sv. Cirila in Metoda«. Ali bo doživel tudi kanonizacijo velikega utemeljitelja te bratovščine, Antona Martina Slomška, ki jo je začel pripravljati na željo svojih vernikov in vseh Slovencev? Zgodovina bo poročala, da je uvodne priprave za to utrl škof Karlin. — Mimo skrbi za vernike javnosti pa je posvečeno delovanje škofa Karlina še posebej brigi za du-

hovščino; ustanovil je zanj »Duhovniško tretjerredno skupščino« in »Unio Apostolico«. Izvedel je potrebne preosnove dijaškega in duhovniškega semenišča. Število njunih članov v zadnjih letih se je podvojilo. Ob 700 letnici lavantinske škofije leta 1928 je začel veliko

akcijo za zidavo novega bogoslovskega doma v Mariboru. Ker so se l. 1923 podredili upravi lavantinskega škofa tudi deli somobelske, celovške in graške škofije, je število lavantinskih škofljanov naraslo za stotisoč vernikov. L. 1924 je naš škof doživel, da se je lavantinska škofija podredila neposredno sv. stolici in je s tem prenehala nje tisočletna zveza s solnograško nadškofijo. — Poslej ne bodo imenovali škofov za stolico v Mariboru solnograški nadškofje, ampak jih bo imenoval sv. oče.

Pot našega slavljenca je šla od kaplana (v Smledniku, v Šenčurju, pri Sv. Jakobu v Ljubljani) na višje stu-

dije v Rim, odtod se je vrnil kot doktor prava na gimnazijo v Ljubljano, postal 1900 kanonik in 1910 tržaški škof. Poleg poklicnega dela je bil vzgojitelj mladine, ne samo kot profesor za verouk na gimnaziji, še bolj se ga veselo in hvaležno spominjajo gojenci Alojzijevega v Ljubljani, pisal je knjige (Pripravo na smrt, V Kelmorajnu itd.), bil urednik Cerkvenega glasnika. Če pogleda lavantinski nadpastir ob petdesetletnici svojega mašništva na vsa svoja pota in dela, pač lahko vesel reče: Naša pomoč je v imenu Gospodovem, ki je ustvaril nebo in zemljo! In mi pravimo s sv. Petrom ob njegovih petdesetih letih mašništva: »Koder je hodil, povsod je delil dobrote.« Naj jih deli še in še!

SMRTNA ŽETEV

Dasi lahko trdimo, da je bilo preteklo leto zdravo, da ni bilo hudih epidemij, niti kakšnih kužnih bolezni, je vendar smrt žela nenavadno kruto. Njena kosa je segla zlasti po možeh, ki še o njih nismo slutili, da bi šli tako naglo v večnost. Padlo je mnogo mož, izvrstnih delavcev v dobrih in najboljših moških letih. Mohorjev Koledar jim postavlja skromen spominček. Žal nam je, da ne moremo opisati v daljših člankih plodovitega življenja premnogh. Ni prostora. Zato naj nam tisti, ki so poslali daljše življenjepise, oprostite, če smo jih skržili. Ob tej priliki pa prosimo naše člane, naj bi ob smrti raznih mož, svojcev, poslali slike našemu uredništvu in kratek življenjepis. Potrudili se bomo, da ysem pomembnejšim osebam (gospodarjem, županom, izobražencem) ob smrti v spomin posvetimo vsaj kratek življenjepis in sliko, kar bo za kesnejše čase naši narodni zgodovini v veliko korist. (Slike in rokopise pošiljajte uredništvu publikacij Družbe sv. Mohorja v Ljubljani, Pleteršnikova 30.)

PETER JAKELJ, oče trinajstih otrok, je bil leta 1856 rojen v Kranjski gori. Po ljudski šoli v domači vasi je hodil v šolo tudi v Beljaku in se tam naučil nemščine. Kot vzoren krščanski mož, zgleden gospodar in posestnik je bil 20 let cerkveni ključar in pevec, dalje občinski svetovalec in od leta 1884 do 1895 podžupan. Leta 1892 je ustanovil gasilno društvo v Kranjski gori in 9. junija 1929 obhajal v družbi številne rodovine zlato poroko in kot gospodar dveh posestev umrl dne 7. septembra 1929 v Kranjski gori.

FRANC SUŠNIK je bil rojen leta 1889 na Dvoru, župnija Šmartno pri Litiji, šole je obiskoval v Ljubljani, v mašnika bil posvečen 1914, novo mašo je imel v Šmartnem. Kaplan je bil najprej v Kočevju, nato v Št. Rupertu in nazadnje v Moravčah, odkoder je šel za župnika na Sele pri Kamniku. Umrl je 22. septembra 1929 za srčno kapjo in je pokopan v rojstni župniji pri domači podružnici Ljobergi.

VALENTIN MARČIČ, umrl 23. septembra 1929, je bil rojen na Bohinjski Bistrici, odkoder je šel najprej v Korotan, gimnazijo pa je studiral v Ljubljani in bil leta 1893 posvečen v mašnika. Služboval je v Polhovem gradcu, Semiču, bil župnik na Slapu pri Vipavi, v Železnikih in Mavčičah. Bil je dober duhovnik, tudi pesnik; nekaj nabožnih pesmi sta mu uglasbila St. Premrl in Hladnik. Tudi sam je bil glasbenik in je izborno igral harmonij in klavir in uglasbil nekaj svojih del. Najlejša izmed njegovih uglasbenih pesmi je brez dvoma božična: »Le spi...«, ki jo povsod pojo, in bo v njej živel vedno med nami.

GOTARD ROTT, zlatomašnik, duh. svetnik in vpokojeni župnik, je bil 1852 rojen v Ljubljani

in je umrl 15. novembra 1929 v Konjicah. Leta 1875 je bil posvečen v mašnika, služboval v Rovtahn nad Logatcem, v Logatcu, Cerknici, na Vrhniki, v Sp. Logu, dalje kot župnik v Stari cerkvi pri Kočevju, Zagorju ob Savi in v pokoju v Konjicah. V 46 letih svojega službovanja na večinoma težavnih krajih je vsepovsod oral ledino na cerkvenem in prosvetnem, zlasti glasbenem polju in ni štedil ne s trudom ne s denarjem. Ves prosti čas je posvečal glasbi. Po raznih društvih, zlasti čitalnicah, je deloval kot ustanovnik, predsednik in učitelj petja in glasbe; tudi politična pota mu niso bila neznana. Njegovi župljani so ga ljubili in spoštovali in se ga še v poznejših letih celo iz Amerike spominjali v pismih. Leta 1925 je tiho obhajal zlato mašo in poslednja leta preživel v krogu svojcev, ki jim je bil ko oče. Povrni mu Bog vse dobro!

JANEZ ZAPEČNIK, »Strmčar« iz Sp. Kokre, je bil ondi rojen 1858. Kot katoliški in veren mož je redno čital naše katoliške časopise in bil zmeraj član Mohorjeve družbe. Bil je tudi odbornik občine Preddvor, ključar župne cerkve v Kokri in predsednik krajnega šolskega sveta. Zapečnik je bil mož stare korenine, ki je do zadnjega držal na stroge, stare poste. Veliko je potoval. Bil je jeruzalemski romar in vsako nedeljo prišel z znakom jeruzalemskega romarja v cerkev. V Rimu je bil dvakrat, na Dunaju se udeležil evharističnega kongresa v narodni noši (glej sliko!). Povsod priljubljen, nikoli se ni ujezil, župniku bil vedno v pomoč z nasveti. Rekel je ob težavnih prilikah: »Kaj hočemo — je pač tako — se bo že poleglo — saj še Bog vsem ne ustreže.« (Praktična modrost, ki bi marsikoga »samega sebe pestovavca«

ozdravil!) Njegova smrtna postelja je bila klop pri peči. Sedel na njej je prejel sv. popotnico in tudi 18. novembra 1929 ondi mirno in vdano umrl.

(še opoldne je naročil hčeri, naj mu prinese go-rečo svečo.) Dvakrat poročen je imel 13 otrok; 6 je živih, vsi delajo na domačem posestvu. Možu pošteniaku, pravemu jedrnatemu Kranjcu, kakršnih je zdaj tako malo med nami, bodi blag spomin!

ŠTEFAN LAMPER,

sevniški župan, soustanovitelj splošne gospodarske zadrage in načelnik obrtne šole, je umrl, 60 let star, dne 13. decembra 1929. Pokojnik se je do zadnjega udeleževal v vseh občinskih in gospodarskih zadevah ter vedno nesebično deloval v procvit občine. Podpiral je vsa dobrodelna društva in nudil tudi vsestransko pomoč posameznikom. Velike zasluže si je pridobil z dobavo električnega toka za sevniški trg. Trudil se je za napravo vodovoda, ki bi bil za Sevnico velikanskega pomena. Tudi to bi bil izvedel, da nas na žalost vseh ni zapustil v dobi svojega najplodonosnejšega življenja. Za svoje neumorno delovanje je bil odlikovan z redom sv. Save IV. vrste. Bil je velik prijatelj narave. Izredno je ljubil cvetlice. Splošno je bil znan daleč okrog kot dober gospodar, plemenita duša in skrben družinski oče. Nad 30 let bil član Mohorjeve družbe.

FRANC KS. PAVŠIČ,

župnik v Hotiču, je bil rojen 1876 v Ljubljani in bil 1902 posvečen v mašnika. Kot kaplan je služboval v Preserju, na Dovjem, in Naklem in Sodražici. Leta 1910 je bil nameščen na župnijo Turjak, kjer je bil do jeseni 1922, ko je šel za župnika v Polom pri Kočevju, a 1. marca 1929 je prišel kot župnik v Hotič. Rajni je bil znan ljudski pesnik in pisatelj (objavljal v Vrtcu, Bogoljubu in Glasniku). Prevajal je tudi slovenske nabožne pesmi v nemški jezik, da so mu služile za cerkveno petje v Polomu na Kočevskem. Bil je blažega, tihega značaja.

IVAN TOMAN, dekan, rojen 11. nov. 1866 v Planici na Češkem, gimnazijo dovršil v Klatovi, a bogoslovje v Mariboru, kjer je bil 1890 posvečen v mašnika. Najdlje služboval na Hajdini pri Ptuj, slednjič bil do smrti župnik v Vojniku pri Celju in dekan novocerkovske dekanije, 19. januarja 1930 pa je umrl. Vzoren, neumoren duhovnik blažega značaja, marljiv delavec na gospodarskem polju. Bil je član načelstva vojniške posojilnice, bil predsednik podružnice Kmetijske družbe, član načelstva Slomškove tiskovne zadrage v Celju in

krajevnega šolskega sveta. Blag spomin iskrenemu prijatelju in dobrotniku ljudstva.

JAKOB PAVLOVČIČ, duhovni svetnik in belokranjski dekan, je bil rojen 17. maja 1864 v Iga vasi pri Ložu in bil 1891 v mašnika posvečen. Služboval je v Višnji gori, v Vačah pri Litiji in od 1897 — torej 32 let — kot župnik v Suhorju pri Metliki, od 1. 1921 pa je bil dekan semiške-belokranjske dekanije. Dne 22. januarja 1930 je umrl v ljubljanski bolnišnici. Vestno in zgledno je vršil vse težke dekanске posle in župljani so občutili ljubezen in gorečnost svojega duhovnega, za vse dobro navdušenega pastirja. Tem večja je izguba, ki je zadel vso dekanijo z nenadno smrtno spoštovanega dekana. Naj v miru počiva!

Pisatelj ANTON LESKOVEC, rojen 4. januarja 1891 v Škofji Loki, studiral v Kranju in Pragi, bil v finančni službi v Mariboru in kot vodja finančne uprave v Radovljici, dne 23. januarja 1930 umrl v ljubljanski bolnišnici. Anton Leskovec je bil eden najboljših sotrudnikov »Doma in sveta, kjer je 1927 objavil svojo prvo dramo »Jurij Plevnar«, leta 1928 dramo »Kraljična Haris«, v delu pustil dramo »Močerad«. Leta 1927 so v ljubljanskem gledališču z velikim uspehom igrali njegova »Dva bregova«, »Prosvetni zvezi« pa je poslal dramo »Vera in nevera«. Leskovec je bil velik dramatični talent, ki je utihnil sredi najlepšega razvoja. Kot človek je bil tih, ljubezniv in skromen, svoje drame pa je gradil na pretehtani miselnosti. Vse, kar je napisal, je za kratko dobo njegovega javnega dela bogata žetev.

FRANC ZOREC, zlatomašnik, rojen 1854 v

Št. Lovrencu ob Temenici, posvečen v mašnika 1879 in umrl kot vpokojeni župnik 1. februarja 1930 na Gor. Sušicah pri Toplicah. V letih, ko je še živel pisatelj Alešovec (»Kako sem se jaz likal« — znane Alešovečeve knjige), je z njim izdajal izborni humoristični list »Brencelj«. Veliko je pisal vanj in ga ilustriral; marsikaka dobra karikatura tedanjih naših veljakov je bila Zorčeva risba.

Vedno šaljiv, časih dokaj piker, je bil priljubljen župnik, ki je živel z ljudstvom med ljudstvom. »Slovenec« je ob priliki njegove smrti izdal poseben podlistek o rajnem zlatomašniku, ki mu bodi večni Bož plačnik!

IVAN LAVRENCIČ, kanonik in dekan, je dne 4. februarja 1930 umrl v Kamniku. Na Planini pri Vipavi je bil rajni rojen 1857, posvečen v mašnika 1881 in služboval v Gor. Logatcu, Postojni, Cerkljah pri Kranju, v Kranju, v Boštanju, kot dekan v Šmartnem pri Litiji in slednjič v Kamniku. Ko bi rajni dekan ne bil storil nič drugega, ko da je zgradil veličastno šmartnisko cerkev pri Litiji, bi bil njegov spomin živ, a je vedno z dušo in telesom služil Cerkvi in ljudstvu. Bil je

deželni poslanec, ustanovil je društvo »Kamniški dom« in mu kupil stavbo in bil večletni predsednik in častni član društva. Dalje je ustanovil tudi kamniško Hranilnico in posojilnico in bil dolgo njen načelnik; bil je tudi občinski odbornik in so na njegovo zamisel uvedli v Kamniku električno razsvetljavo in sicer olepšali mesto. Kamnik dolgo je nepozabnemu dekanu veliko zahvalo in trajen spomin. Bil je vzor neutrudnega dela za Boga in narod, za Cerkev in državo ter za resnično blaginje slovenskega ljudstva. Dokončal je svoje delo, da prejme svoj večni delež, mož, ki mu je bila božja Cerkev vse in ki je po njej in za njo bil eden najodličnejših delavcev za verski, kulturni in socialnogospodarski preporod Slovencev. Bil je vsem — vse.

MATIJA KARBA, duhovni svetnik, župnik, rojen 1852 v Babincih pri Ljutomeru, je 12. februarja 1930 umrl v Žrečah pri Konjicah. Studiral je v Varaždinu in Mariboru, bil 1876 posvečen v mašnika, služboval pri Sv. Janžu na Dravskem polju, v Dobrni pri Celju (kamor se je v zadnjih letih česče hodil zdraviti) in bil kar 38 let župnik v Žrečah. Rajni je bil odličen jezikoslovec in je svoje domisleke in razlage raznih imen zbiral kar v družinski knjige; tudi oznanilne knjige in kronke so polne teh opazk. Pisal je svoje studije o jezikoslovju tudi v razne liste in publikacije; njegov »Besedni ključ« je prinesel letošnji »Slov. Učitelj«. Iskren prijatelj je bil šole in učiteljstva in nad vse ljubil mladino. Ravnal se je po geslu: »Za otroka je najboljša komaj dobro.« S svojim

vplivom je vedno podpiral stremljenje učiteljstva, da se je šola mogla razvijati duhu časa primerno. Kot človek je bil blag, skromen, postrežljiv gospod in je živel le svojim studijem in blaginji ljudstva. Leta 1907 je v Žrečah ustanovil tudi Hranilnico in posojilnico. Njegovo osebnost in njegova dela ohranimo v častnem spominu!

DR. JOSIP JERIČ, odvetnik v Ljubljani, mlad mož, splošno znan in spoštovan javni delavec, ki je 20. februarja 1930 umrl v Ljubljani, je bil rojen 23. decembra 1881 na Gradišču v šentvitski fari pri Stični na Dolenjskem. Kot nečak soustanovitelja

»Slovenca«, duhovnika in organizatorja Jožefa Jeriča, se je tudi on posvetil katoliškemu javnemu življenju. Vneto je leta 1917 sodeloval pri ustanovitvi »Nove založbe« v Ljubljani, ki mu je bila do smrti, ko je kot tajnik vodil njene posle, še prav posebej v ponos in pri srcu. Leta 1918 je postal tajnik »Narodnega sveta« v Ljubljani, je nekaj let načeloval bivši SLS, prišel 1. 1928 v ljubljanski občinski svet in se goreče udeleževal v vseh odsekih in še zlasti vestno

deloval od začetka do smrti v nadzorstvu Zadrugne gospodarske banke v Ljubljani. Bil je tudi član vodstva Pokojninskega zavoda in upravnega odbora Mestne hranilnice v Ljubljani. Z vneto in požrtvovalnostjo se je udeleževal vseh gospodarskih in socialnih ustanov, zlasti pa si je pridobil mnogo zaslug z delovanjem pri Zadrugni zvezi. Skrben, točen, požrtvovalen in nesebičen je bil mož na svojem mestu in pri Bogu naj sprejme svoje zaslužno plačilo.

DR. IVO ŠUBELJ, doma iz Kamnika, je 27. febr. 1930 umrl v Ljubljani. Gimnazijo dovršil v Ljubljani,

pravne studije na Dunaju in ondi služboval v zunanjem ministrstvu. Že 1. 1915 je bil dvorni in ministerialni svetnik, radi bolezni je še pred prevratom šel v pokoj. Na Dunaju je zbiral slovenske dijake in skrbel zanje ko oče in bil duša družabnega življenja med Slovenci. Ob prevratu bil predsednik Narodnega sveta v Kamniku in

podpredsednik jugoslovanske plebiscitne komisije na Koroškem. Znal je 12 jezikov, bil svetovno nabrazhen, blag in krščanski mož, ki ga Slovenci ohranijo v častnem spominu.

PETER KOZINA, lastnik tvrdke čevljev »Peko« in tovarne za čevlje v Trzinu na Gorenjskem, je

bil rojen 1. 1876 v Dolenji vasi pri Ribnici na Dolenjskem in je umrl dne 21. februarja 1930 v Ljubljani. Že v mladosti se je posvetil trgovini, 1. 1903 ustanovil s Hietzlom tvrdko za izvoz domače industrije in s pomočjo Jan. Ev. Kreka leta 1911 osnoval lastno tovarno za čevlje v Trzinu, ki se more glede kakovosti po vsej pravici primerjati z

najiminitnejšimi v Evropi. Bil je velik ljubitelj umetnosti, je krasno prenovil nekdanjo Cojzovo palačo v Ljubljani in mu bo kot prvemu velikemu slovenskemu industrijcu v zgodovini slovenskega gospodarstva ohranjen trajen spomin.

ANTON CVENKEL, ki je umrl 28. februarja 1930 v Ljubnem pri Podnartu, je bil s svojim delom zgled vsem slovenskim gospodarjem. Dovršil je sedem gimnazij, sodeloval pri vseh gospodarskih organizacijah, bil načelnik radovljiškega živinorejskega odseka, načelnik kmetijske podružnice, član banovinskega šolskega odbora in odbornik bivše okrajne blagajne. Krasna moderna planinska stavba na Vodica na Jelovcu je sad njegovih prizadevanj. Prirejal je tečaje za pastirje, bil vesten naročnik in sodelavec »Čebelarja«, »Kmetovalca«, »Sadjarja«, »Bogoljuba«, »Domoljuba« in »Slovenca«. Njegovi članki so bili praktični, jasni in vzorni. Zelo velik je njegov pomen za gospodarski procvit radovljiške okolice, za gorenjskega kmeta in slovenske zemlje sploh. Marljivemu možu kar najlepši spomin!

ADOLF KAPPUS PL. PICHELSTEIN je v 77. letu starosti dne 18. marca 1930 umrl v Kamni gorici na Gorenjskem. Bil posestnik, župan in član raznih gospodarskih in znanstvenih korporacij. Čez 40 let je vodil dnevnik o vremenu. Njegova družina je v 17. stol. dobila plemstvo za zasluge za železarsko obrt v naših krajih. Prvi slovenski misijonar v Ameriki, jezuit p. Marko Anton Kappus, brat Janeza Kappusa, ki je dobil plemstvo, je bil iz istega rodu. Iz te rodbine je bila tudi žena prvega slovenskega mecena in buditelja slovenskega naroda, barona Žige Cojza v Ljubljani. Rajni Kappus je bil povsod priljubljen »gospod«, ki so ga vsi spoštovali in ga skozi 30 let volili za župana v svojem kraju. Obiskovali so ga diplomati, ki so letovali na Bledu. Zanimal se je za zgodovino, za naravoslovje in bil veren katoliški mož, ki ni poznal sebičnosti, in je bil vsakega napredka svoje občine pristrčno vesel. Naj počiva pri Bogu!

DR. MATKO LAGINJA, bivši hrvaški ban, je bil rojen 1853 na Reki, kjer dovršil tudi gimnazijo, umrl pa 18. marca 1930 v Zagrebu. V Zagrebu, Gradcu in na Dunaju dokončal pravniške studije in začel kot odvetnik v Voloski. Bil 24 let istrski deželni poslanec in dvakrat izvoljen za državnega poslanca na Dunaju. Kot odvetnik v Pulju je osnoval posojilnico v Pulju in osvobodil istrske kmete iz jarma italijanskega oduševanja. Osnoval je posojilnice v Pazinu, Buzetu, Lošnju, ki so jim sledile posojilnice po vsej Istri. Laginja je bil nesebičen in poštvovalen gospodarski delavec, ki so ga celo Italijani, dasi so se ga bali, cenili in spoštovali. Kot globoko veren katolik je bil predsednik prvega slovenskega katoliškega shoda in vedno v ozkih stikih s katoliško narodno in Slov. ljudsko stranko. Sodeloval z istrsko duhovščino za

izobrazbo in gospodarsko osamosvojitve Istre. Veliki pokojnik ima obilo zaslug za osvobojenje Hrvatov in Slovencev izpod avstrijskega jarma.

Patriarh srbske pravoslavne cerkve **DIMITRIJE**, arhiepiskop pečki, mitropolit beograjski in karlovaški, prvi patriarh obnovljene srbske pravoslavne patriarhije, je bil rojen 15. oktobra l. 1846 v Požarevcu in je 6. apr. 1930 umrl v Beogradu. Gimnazijo in bogoslovnico je dokončal v Beogradu, od l. 1868 do 1870 bil učitelj v Račkovcu in Brzanu, 1870 posvečen za prezbiterja. Od 1874—76 bil vpisan na beograjski veliki šoli, 1878 postal učitelj beograjske bogoslovnice, l. 1882 dobil naslov in pravice profesorja. L. 1884

bil posvečen za niškega episkopa, 1889 odšel v Pariz in ondri tri leta studiral književnost in modroslovje in dve leti agronomijo. Leta 1895 imenovan za državnega svetnika, 1898 izvoljen za episkopa v Šabcu in istega leta postal patriarh in starešina vse zedinjene pravoslavne cerkve. Za patriarha obnovljene srbske cerkve je bil ustoličen l. 1920. Ustanovil je fond za podpiranje onemoglih svečnikov in njih sirot. Ob času aneksije Bosne in Hercegovine je poslal ruskemu sinodu rodoljubno poslanico, ki je vplivala tudi na ruske politike. Med svetovno vojno je odšel z vladno vred na Krf in dvigal duha in vero med srbskimi vojaki na solunskem bojišču. Objavil je več poslanic in filoloških beležk in izdal tipike sv. Save. Govoril je poleg srbsčine tudi rusko, francosko in nemško in služboval 69 let kot svečenik, vladika in pravoslavni patriarh. Njegovo življenje je bilo tesno zvezano s srbskim narodom. Vse trpljenje domovine je občutil, sočustvoval posebno z duhovnimi sobraty in jim skušal olajšati bedo v težkih časih.

Profesor **IVAN GRUDEN**, ki je bil leta 1887 rojen v Vojskem nad Idrijo, je dne 9. aprila 1930 umrl v Ljubljani. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani,

univerzo na Dunaju, za francoščino se je usposobil v Grenoblu. Leta 1913 je nastopil službo profesorja na trgovski šoli v Ljubljani, eno leto bil profesor na trgovski akademiji v Ljubljani. Bil je visoko izobražen mož, ki je poleg slovenščine obvladal še srbohrvaščino, italijanščino, francoščino in španščino. Bil je tudi velik prijatelj mladine, profesor po poklicu. Kot duhovit in veder družabnik je bil povsod priljubljen, njegovo dobroto in blagi značaj so vsi spoštovali. Pod psevdonimom »Peter Klemen« je priobčeval listke v »Slovenca« in »Večernem listu« ter »Novem času«. Med vojno je bil v Italiji kurir in je to potovanje šaljivo popisal v »Slovenca« in »Večernem listu«. Po svetovni vojni je bil dodeljen plebiscitni ko-

misiji na Koroškem za tolmača. Vse svoje življenje je bil globoko in iskreno veren, plemenit krščanski človek, ki ga vsi, ki so ga poznali, bridko pogrešajo.

MARTIN COLARIČ, upokojeni major, »oče slovenskih vojakov«, je 11. aprila 1930 umrl v Ljubljani in je bil leta 1871 rojen v Slivnicah pri Kostanjevici. Studiral v Novem mestu in na Dunaju, postal sanitetni častnik, služboval v Ljubljani, Bratislavi, na Dunaju in do smrti spet v Ljubljani. Pri vojaki bil vedno odločno slovenskega prepričanja in pristrčen prijatelj generala Maistra. V svetovni vojni je za vojake skrbel ko resnični oče; kot blag, dober in usmiljen človek je podpiral akademike, vojake, invalide, vojne sirote, razna karitativna društva in bil predsednik Zveze slovenskih vojakov in vnet član Družbe sv. Cirila in Metoda in Rdečega križa. Pokojni je bil veren, globoko prepričan kristjan. Solze mnogih so ga spremile v večnost.

sklical svoje duhovnike in se poslovil od njih. Velika in iskrena je bila ljubezen do vernikov in duhovnikov, pa so ti in oni jokali ob smrti svojega škofa. Umrl je v Senju 17. aprila 1930.

FRAN LAVTIZAR, ki je umrl 25. aprila 1930 v Ljubljani, je bil rojen 28. januarja 1874 v Mojstrani pod Triglavom. Posvetil se je vzgoji mladine in je poučeval v Kropi, v Kamni gorici, v Šmartnem pod Šmarno goro in v Šiški. Nato je bil šolski nadzornik v Novem mestu in Ljubljani, po prevratu je bil pri oddelku za socialno skrbstvo v Ljubljani in v Beogradu in je kot ministerialni tajnik stopil v pokoj in živel do

svoje smrti v Ljubljani. Kot zelo socialno čuteč človek se je zanimal v prvi vrsti za ljudsko prosveto in narodno gospodarstvo. Udeleževal se je pokretov za gospodarsko osamosvojitve učitelstva in v zadnjih letih sodeloval pri večjih gospodarskih podjetjih, zlasti pri Ljudski posojilnici v Ljubljani. Bil je pa tudi predsednik družbe sv. Vincencija Pavelskega, osnoval centralno karitativno pisarno, skrbel za redne občne zборе, letna poročila, družbeno knjižnico, vodil društvo za mladinske domove, za oskrbo sirot, bil delaven član kuratorija dr. Krekove gospodinske šole v Šiški in v neštetihih slučajih ko mati posredoval v prilog siromakom, revežem, brezposelnim. Rajni je bil odkrit, trezen, vztrajen in zanesljiv mož, poln žive vere in krščanske ljubezni. Za službe, ki si jih je pridobil za Cerkev, je bil l. 1923 od sv. očeta Pija XI. odlikovan s križcem »po ecclesia et pontifice«. Poln načrtov za bodočnost je prekinil svoje zemsko delo. Bog je njegov plačnik.

FRANC STERLE, akademični slikar, rojen 1889 v Dolenji vasi pri Cerknici, je 28. aprila 1930 nepričakovano umrl v Londonu, ko je bival ondi

radi jugosl. umetn. razstave. Šolal se je na ljubljanski umetno-obrtni šoli in na dunajski akademiji. Bil izvrsten risar in se posvetil portretni stroki. Užival je sloves izrazitega, solidnega portretista in od njega imamo vrsto portretov naših najodličnejših mož, kakor knezoškofa dr. Jegliča, Grassellija, Stritarja i. dr. Sliko nadškofa dr. Jegliča je napravil dvakrat. Prvikrat ga je naslikal kot nekako počivajočega, zamišljenega moža. Na drugi sliki pa je Jeglič v škofovski violetni obleki, sedeč na prestolu. Ta je razmnožena in jo vidimo po naših domovih in dvorinah. Kakor bo spomin na škofa Jegliča večen, tako bo s to sliko živel ob njem tudi Sterle. Slikar Sterle je hodil kot umetnik svojo pot. Iskal je z delom v prvi vrsti čisto, prirodno podobnost. Žal, da mu je nesreča v Londonu (povozil ga je avto) tako hitro iztrgala čopič iz rok.

DR. JOSIP MARUŠIČ, škof senjsko-modruške škofije, je bil rojen 1869 v Praprutnjaku nad Bakrom na Hrvaškem. Na Reki

dovršil gimnazijo in v Zagrebu bogoslovje. L. 1892 bil posvečen v mašnika, bil prefekt in katehet v Senju, nato profesor v Gospiću in l. 1915 imenovan za škofa. Vestno je ljubil svoj poklic in sodeloval pri katoliških listih. Njegova pastirska pisma dokazujejo modrost in apostolsko potrpežljivost. Zaslovela so po vsej škofiji in drugod. Pisal jih je iz živih potreb ljudstva in njegovega trpljenja. Svojo razsežno škofijo je v 15 letih prepotoval trikrat, obiskal vse župnije, prihitel med zapuščene duše, jih bodril in molil z njimi. Trudil se je duhovnikom olajšati njih bedni položaj. V senjski škofiji že 4 leta ni bilo nobenega novomašnika. Pokojni škof se je z vsem naporom trudil za duhovniški naraščaj in dano mu je bilo videti na smrtni postelji 14 bogoslovcev, ki studirajo v Ljubljani in Zagrebu. Že dolgo neozdravno bolan je mirno čakal konca in pred zadnjo uro

LEOPOLD TRATNIK, pasar, ki je bil l. 1853 rojen v Vrhpolju pri Kamniku, je 29. aprila 1930 umrl v Ljubljani. V Celju se je učil podobarstva, v Ljubljani pa pasarstva. Delal je v Gradcu, na Dunaju, v Salzburgu, Münchenu in Augsburgu. Bil je tudi v Parizu, v Švici in Frankfurtu ob Mainu. V Ljubljani je po smrti svojega mojstra Schreinerja prevzel njegov obrat pasarstvo in ga s svojim strokovnim znanjem zelo povzdignil in se še posvetil hotelski in restavratorski obrti. Bil je zelo vnet član »Rokodelskega doma« in je srčno želel dočakati njega 75letnico. Po vseh naših cerkvah najdemo Tratnikova dela.

ANDREJ KRAJEC, rojen 1870 v Loškem potoku, se šolal v Kočevju, Novem mestu in Ljubljani, v mašnika bil posvečen 1894, služboval na raznih krajih kot kaplan in župnik, je umrl 1. maja 1930 kot župnik v Boh. Bistrici. Od otroških let je živel v pomanjkanju, bil preganjan in večkrat od vseh zapuščen. Že kot župnik v Beli peči se je začel baviti z zvezdoznanstvom in je imel največji daljnogled v Jugoslaviji (cev dolga 2 m). Imel je tudi množico strokovnih knjig, ki si je denar zanje skoraj pristradal. Bavil se je tudi z drobnogledom in učenjem tujih jezikov; obvladal je poleg slovenščine in nemščine še italijansko, francoščino, angleščino, španščino, poljščino, ruščino in madžarščino. Z vso vmeno se je tudi pripravljaj na doktorat iz bogoslovnih ved in bil vpisan na ljubljanskem vseučilišču. Huda bolezen pa ga je leta in leta mučila in mu slednjič končala življenje. Daj mu ljubi Bog tega, česar je v življenju najbolj pogrešal in ni mogel najti: miru, večnega miru!

SIMON OGRIN, akad. slikar, je bil leta 1851 rojen na Vrhniki, kjer je 3. maja 1930 tudi umrl. Najprej se je učil podobarstva, nato slikarstva pri slikarju J. Wolfu v Ljubljani, na akademijah v Benetkah in na Dunaju. V Benetkah, Florenci in Rimu je kopiral najlepše slike, v l. 1876—77 pa je Wolfu pomagal pri freskah v cerkvi v Vipavi.

Bil je marljiv delavec, ki je v delu našel srečo. Delal je oljnate slike in freske. S svojimi slikami je okrasil mnogo cerkvá po Vipavskem, Goriškem in Dolenjskem, naslikal do dvajset križevih potov in napisal navodilo za freske v slovenščini. Dasi 80-letnika so ga še zmeraj vabili na vse kraje. Solid-

nega umetnika so povsod z veseljem sprejeli. Ogrin je bil starosta slovenskih umetnikov in je delal do zadnjega. Poslednje njegovo delo je bil božji grob za župno cerkev v Stranjah pri Kamniku.

DR. FRAN VODOPIVEC, zadnji veliki župan ljubljanske oblasti, umrl 10. maja 1930 v Ljubljani, je bil leta 1879 rojen v Ajdovščini. Studiral je v Gorici in Gradcu, bil pet let tajnik barona Pina v Trstu in služboval v Velikovicu, Tolminu, Trstu, Pulju in pri poljedelskem ministrstvu na Dunaju, kjer je veliko Slovencev oprostil službovanja v vojni. Leta 1918 je v Parizu pri mirovni konferenci skrbel za usodo beguncev. Bil je tudi član

obmejne komisije v Celovcu in predsednik jugoslov. ital. komisije za arhive in kataster. Leta 1924 je bil veliki župan v Mariboru, nato honorarni nastavnik ljubljanske univerze, l. 1927 pa veliki župan v Ljubljani. V oktobru 1929 je bil upokojen. Odlikovan je bil z redom sv. Save II. in III. razreda in tudi Francija mu je podelila odlikovanje. Pokojni veliki župan ni bil samo odličen in zaveden Slovenec, marveč tudi visoko naobražen jurist in uradnik in plemenit človek. Poleg slovenščine, srbohrvaščine in nemščine je govoril tudi francosko, laško in angleško. Za osvoboditev slovenskega Prekmurja si je pridobil mnogo zaslug. Kot veliki župan je užival povsod velik ugled, bil spoštovan in priljubljen v Beogradu in med Slovenci. Zmeraj ljubezniv in uslužen je bil povsod na mestu in je umrl kot dober katoličan. Večni mir njegovi duši!

MARKO TOMAŽIČ, kozjanski dekan, je bil 1861 rojen v Prlekiji — na Kamenščaku — (kjer so bili tudi doma: kardinal Misia, jezikoslovec Miklošič in nekateri trdijo, da celó sv. Hieronim). Šolal se je v Ljutomeru, Varaždinu in Mariboru, kjer je leta 1887 postal duhovnik. Služboval je v Konjicah, na Pilštajnu, v Trbovljah (kjer se je o priliki štrajka goreče potegnil za delavstvo) in bil blizu 40 let dekan, načelnik okr. cestn. odbora in narodni delavec v Kozjem. S skromnimi, popolnoma nezadostnimi sredstvi je skušal dvigniti ljudsko blagostanje, vzdržati, izboljšati prometna sredstva, odpreti ves kozjanski okraj nvanjemu svetu. Cesta Lisično—Sv. Urban bo pričala o njegovem delu še poznim rodovom. Njegov načrt je bil, da bi po najkrajši poti zvezal kozjanski okraj s Celjem in Zagrebom. Dosegel je zvezo s Celjem, ono z

Zagrebom pa mu je odrekla smrt, ki ga je 14. maja 1930 položila na mrtvaški oder. Na pokopališču pri blaženi Emi v Kozjem čaka rajni dekan vstajenja.

ALOJZIJ SEŽUN, ki je 14. maja 1930 umrl v Ljubljani, je bil poznan po vsej »Kranjski deželi«. Kot učitelj je najprej služboval po Dolenjskem, v

Rovtah nad Logatcem kar 28 let, 17 let v Mavčičah na Sorškem polju in po 45 letnem šolskem delovanju živel na Jami ob Savi. Pokojni Sežun je že pred 30 leti vzgajal mladino tako, kot je zdaj moderno: ne kot predstojnik, bolj kot tovariš in prijatelj. Bil je zlat šolnik, ki je tudi po pretekli šolski dobi ostajal učencem prijatelj in tovariš. Pomagal je pa tudi njih staršem in jim povsod svetoval. Vsi so ga ljubili in občudovali. Do poslednjih dni je bil čil in dovtipen in se ni bal smrti.

IVAN MAZOVEC,

profesor v Ljubljani, je bil rojen 1888 na Perovem pri Kamniku in 14. junija 1930 od kapi zadet umrl v Ljubljani. Gimnazijo je dovršil v Kranju, univerzo na Dunaju, kjer se je s posebno vnmemo posvetil učenju srbohrvaščine in bil eden najmarljivejših slov. kat. dijakov. Leta 1913 je postal profesor in služboval v Ljubljani na trgovski šoli, gimnaziji in realki. Kot dijak je bil predsednik »Danice«, kot profesor pa predsednik Slovenske krščanske (Prosvetne) zveze. Mnogo je predaval po deželi, imel na V. katoliškem shodu v Ljubljani govor »O šolskem vprašanju« in zadnjikrat javno govoril pri odkritju spominske plošče Janezu Trdini v Mengšu. Rajni je bil tudi politik in oblastni poslanec za kamniški okraj. Deloval je tudi književno, pisal v »Dom in svet«, »Čas« in »Slovenca«, prevajal ruske pesmi Koljčova in vodil rubriko »Prvi cvetovi« v nekdanji dijaški »Zori«. Prvi je spoznal in javno pribil pomembnost Preglja. Junaško je kljuboval že izza dijaških let slabotnemu zdravju, ki mu je pa končno pri izvrševanju poklicne službe (pri maturi na realki) vendarle podlegel. Pogreša ga katoliško Slovenstvo, zlasti še kat. dijaštvo, čigar »Akademskega« domu je od začetka načeloval. Naj počiva v miru!

nadvlado katol. tiska. Svoj najodličnejši in sijajni poudarek pa so dobile pokojnikove izredne sposobnosti prav na cerkvenem torišču, kjer je z nemurno vestnostjo in skrbnostjo dosegel prav lepe uspehe. Sam je bil globoko veren, goreč in zgledno skromen, preprost in prisrčen. Verniki in duhovniki lavantinske škofije žalujejo za častitljivim in ljubljanim proštom in prosijo ljubega Boga, da mu naj obilo poplača njegove zasluge za gospodarski, politični in verski procvit Slovencev.

FRANC PEČNIK,

župnik v Podgorju pri Slovenjgradu, rojen 1860 v Gornjem gradu, posvečen v mašnika leta 1886, kaplanoval v Lučah, Ljubnem, Prihovi in Braslovčah, slednjič je bil župnik v Podgorju. Živahno deloval na zadržnem polju, ustanovil 1905 slovenjgraško hranilnico in bil več let njen načelnik. Z rodoljubno gorečnostjo

je reševal domovini Slovence, ki jih je v bivši monarhiji hotela vlada ponemčiti. Svojim župljanom je bil 37 let priljubljen in ljubeč oče.

FRANC MORAVEC,

stolni in mestni župnik v Mariboru, je dne 2. julija 1930 nagloma umrl. Rojen je bil l. 1864 pri Veliki Nedelji, v mašnika posvečen l. 1888, služboval po raznih krajih Štajerske, nazadnje v Ptujju in pri Sv. Lovrencu na Pohorju; 1904 postal kanonik in stolni župnik v Mariboru. Skozi 26 let je z vnmemo in ljubeznijo

vodil mariborske župljane in se zlasti karitativno udeleževal. Z rajnim dr. Medvedom je ustanovil krščansko žensko zvezo in je slovel kot ljudski govornik, ki se je vernikom silno priljubil radi nazorne, naravne in prisrčne besede. Za vse dobro mu bodi Bog večni plačnik!

JOSIP ZIDANŠEK,

profesor bogoslovja in ravnatelj duhovskega semenišča v Mariboru, kjer je 29. junija 1930 umrl, je bil rojen 1858 v Špitaliču

pri Konjicah, v mašnika posvečen 1883. Kaplanoval v Slov. Bistrici, nato postal dvorni kaplan in 1889 profesor mariborskega bogoslovja. Sv. pismo nove zaveze je razlagal kar 40 let, 1929 je šel v pokoj. Njegovo znanstveno-biblično in vzgojno delovanje je imelo lepe uspehe, vsi njegovi učenci hranijo nanj najlepše spomine. Rajni se je udeleževal tudi pisateljsko, izdal »Jeruzalemskega romarja« in prevel prvi del sv. pisma nove zaveze, drugi del zapustil v rokopisu. Mnogo je potoval zlasti po

DR. MARTIN MATEK, mariborski stolni prošt, je bil 1860 rojen v Gornjem gradu in je 23. junija 1930 umrl v Mariboru. V

mašnika je bil posvečen leta 1883, šel studirat v Rim, ondi postal doktor kanoničnega prava, dalje profesor na mariborskem bogoslovju in od l. 1909 do 1916 ravnatelj bogoslovja. Dalje je bil predsednik škof. cerkvenega sodišča, ravnatelj škofijske pisarne itd. L. 1917 je postal stolni prošt in bil odlikovan z redom

sv. Save III. st. Pokojni je bil med najenergičnejšimi glasniki katoliškega gibanja v bivši Spodnji Štajerski. Knjiga njegovega, žrtev polnega življenja je popisana z zaslugami, ki jih ima blagi prošt za verski, socialni, gospodarski in prosvetni napredek našega ljudstva, ter priča o možu, ki mu je bilo življenje vse skozi en sam delaven dan. Bil je med tistimi, ki je reševal delavstvo Cerkvi, in med započetniki katoliškega tiska na Spod. Štajerskem. Do zadnjih dni je v ljubezni s toplo vnmemo deloval za

sv. deželah. Bil je povsod spoštovan, priljubljen, ker je bil vseskozi samonikel in tveren duh. Dasi umirovljen — od dela ni miroval. Blag mu spomin!

GASPAR PORENTA, profesor risanja na šentviški škofijski gimnaziji, se je rodil l. 1870 v Stari

Loki. Leta 1893 je postal duhovnik, leta 1910 pa v Pragi akademični slikar. Skozi dolgih dvajset let je učil srednješolsko mladino, budil je v njej ljubezen do vseobče lepote ter s prizadevanjem vzgajal umetniški naraščaj. Tudi sam je slikal in risal za cerkve in liste. Bila ga je samaplemenitost, skromnost, ljubeznivost in dobrot. Premnogi ga bodo pogrešali kot dušnega pastirja in vodnika. V življenju in trpljenju je bil svetnik in je 9. avgusta 1930 tudi svetniško umrl.

JOŽA ŠPENDOV, 6. oktobra 1929 so kamnogoriški zvonovi zapeli zadnjo pesem za kamnogoriško občino zaslužnemu možu, županu in ključavničarskemu mojstru Jožu Špendovu. V lepi dobi, kot petdesetletnika, ga je iztrgala neizprosna smrt

baš od dela za svojo občino. Ni dolgo županoval, a že v tej kratki dobi si je pridobil nevenljive zasluge. Njegovemu neumornemu delu in prizadevanju se mora Kamna gorica zahvaliti, da ima sedaj električno razsvetljavo. Imel pa je še več drugih načrtov, s katerimi bi bil poskrbel za dobrobit svojih občanov, a žal, smrt jih je uničila. Kako zelo je bil priljubljen, je pričal pogreb, ki se ga udeležila domača vas in vsa širša okolica, ki je poznala in ljubila vrlega moža.

PROSVETNI DOMOVI

Ko prinaša Koledar nekaj slik o prosvetnih domovih, ki so prav posebno lepi in novi, je prav, da se pomenimo o prosvetnem delu, ki je v sedanjem času za posameznika in za splošnost tako silno potrebno in važno.

Čas beži.

Svet hiti s čudovito brzino naprej. Kakor zamudiš le eno leto, si zamudiš že toliko novega, da se ti zdi, kakor bi bil desetletje zadaj in še več. V tem hitrem begu časa in napredka ne pomaga nič drugega, kakor da teče vsak vstric s časom. Če te izrinejo iz vrste, boš kar naglo ob cesti in boš gledal iz jarka, kako se vali in hiti reka naprej — ti pa boš kakor suh oklešček, ki ga reka izplove v kak tolmunček na bregu. Tam se vrti in vrti pa ne pride dalje.

Varčevanje s časom.

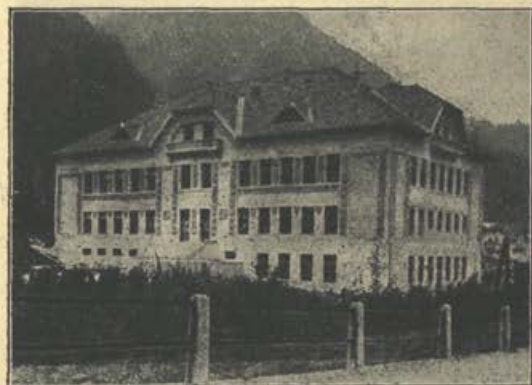
Je pa tako: Skoro vsak človek ima s svojim poklicnim delom toliko opravka, da bi mu bilo

namogoče prebirati učene knjige, povzemati iz njih najbolj važne stvari in se tako izobraževati kar na svojo pest. Če greš v prosvetni dom in poslušаш dobre pol ure predavanje, ali če si natakneš slušalo na uho in poslušаш govore v radiu, dosežeš v eni uri toliko, kakor bi sicer z muko dognal morda v enem mesecu.

Prosvetni domovi imajo po tem takem v prvi vrsti namen, da varčujejo s časom. Čas je zlato, čas je denar! Kdor zna čas gospodarsko izrabiti, ima zlato, ima denar. O tem ni nobenega dvoma. Ne zamudite torej nobenega predavanja!!

Prenapeta struna.

Toda preveč napeta struna počí. Človek mora imeti oddih. Razen dela — počitek, razen same resnosti — veselje, razen samote — tudi družbo. Vsega tega premnogim lastni dom nuditi ne more — zato, ker ga nimajo. Iskati mora vsega tega izven svojega stanovanja. Išče — in sprejme, kar

Jesenški prosvetni dom.
Blagoslovljen 8. septembra 1930.

Prosvetni dom v Trebnjem.
Blagoslovljen 24. avgusta 1930.

pač naleti: pogosto namesto pravega oddiha prazno lenobo, namesto pravega veselja — omotično glavo, in družbo — slabo, namesto dobre. Zoper vse te, recimo nesreče — se stavijo domovi, skupni domovi, ki naj bi nudili vse to mladini, delavcu, delavki, kmečkemu fantu in dekletu pa tudi možu. Priznati si moramo, da so bili nekateri naši prvi domovi preveč hladni, premalo domačni. Imeli so pusto dvorano, kjer je bil mráz in dolgčas doma. Le ob kakih igrah, shodih se je dom napolnil, potem pa je vladala v njem prava puščava. Novejši domovi pa hočejo res biti domovi, domači, prijetni, topli. Domovi morajo nuditi gorke, ljubke sobice fantom za fantovske večere, dekletom za proučevanje gospodinjskih in materinskih nalog; morajo imeti knjižnico in v njej čitalnico. Pa naj bi bila tudi poštena soba, kamor morejo možje, da po svoje možujejo, pretresajo dnevna domača in svetovna vprašanja, pa si gospodarsko svetujejo in pomagajo. Rajši mnogo manjšo dvorano in več teh prostorov, kakor mrzli in hladni zaboji, ki se ga vsak boji. Shod je lahko tudi pod milim nebom, igra pa se ponavlja, da pridejo vsi na vrsto. Skrbeti je treba pri manjših dvorinah za dobro zračenje.

Šmartinski dom pri Kranju.
Blagoslovljen 15. junija 1930.

Delavski domovi.

Razen tega mora biti dom še vse kaj več. Že imamo take: dom naj bi bil tudi ljudska kuhinja za delavce, naj bi bil spalnica za brezdomce-proletarce, naj bi bil šola za gospodinjske in gospodarske tečaje. Taki domovi, ki se zdaj grade, bodo res pravi domovi, pravi gorki kottički domačnosti. Tam bo dobil vsak vse: pouk, hrano, veselje, družbo, tudi prenočišče. To je nova naloga domov, povsod potrebna, po delavskih krajih pa neizogibna dolžnost vseh, da jih pomagajo graditi. Koliko so žrtvovali že posojilnice za domove. Prav je. Ostanek denarja, ki se je nabral od majhnih obresti, ne more biti bolje naložen nego v takih domovih: od ljudstva je prišel, ljudstvu se vrni! Koliko pa so delali tlake ob takih domovih! Vsi ti svobodni »tlačani« so borci za napredek in prosveto našega naroda.

Zakaj beg od domov?

Pa še nekaj moram omeniti. Kajkrat se dogaja, da marsikdo kar beži od doma, od predavanja: temu se ne ljubi, in gre na izlet, drugi leži pri peči in spet drugi si poišče dom v krčmi med

Palača Ljudske posojilnice v Celju.
V njej je krasna dvorana za prosvetne namene.

vinjskimi bratci. Zakaj? Pomnimo: vsako predavanje ni samo veliko delo za predavatelja, je tudi duševno delo za tistega, ki posluša. In če te prevzame duševna lenoba, ki ima to posebno lastnost, da ti govori ure in ure, pa prav nič ne pove, potem je treba veliko volje, sile, da se preмагаš. Čim si pa nekaj ur, nekaj večerov užil v prosvetnem delu, se te polasti tista duševna lačnost, ki ti ni zlepa dovolj govorov, pouka, knjig, časopisov. Vedno več hočeš znati, več in vse vedeti, pa se ti razodene strašna globina in širina vede in povišen priznaš šele tedaj, ko res mnogo več, kakor so priznali to vsi stari modrijani, da zelo malo veš. Bodi dom res dom in vir pouka, napredka, veselja, družbe in socialne skupne koristi — in seveda zato zanj naš ponos in našo veliko ljubezen.

Koliko je katoliških prosvetnih domov?

Tedaj, ko so stare čitalnice, kamor so zahajali meščani in tržani, doslužile, je zavel Krekov duh po Sloveniji: Več luči, več izobrazbe ljudstvu, kmetu in delavcu! Teja je kakih petintrideset let, odkar so bila prva predavanja, igre in zbori po farovških vezah, na skednjih, pod vezanimi kozelci — in danes? Saj je komaj verjetno! Vseh domov, ki goje krščansko prosveto, je na slovenski zemlji nad 165! Odrov pa, ki so mnogi v hranilnič-

»Naš dom« v Črensovcih v Prekmurju.
Blagoslovljen 22. julija 1930.

nih in drugih dvoranah, pa nad 200. Po teh odrih in v teh dvoranah je bilo L. 1929/30 skioptičnih predavanj 208 vrst, ki jih nudi Prosvetna zveza. Ta ima tudi 16 vrst filma in 74 vrst malega filma. Vsi ti so se predvajali po večkrat. Kje pa je število iger in igrice, kje vsa predavanja? Od Kreka vsejano seme gre v klasje. Med vsemi Slovani tekmujejo s Slovenci edinole še Čehi. Rednih, delavnih članov prosvete je do 30.000 med nami. Danes morajo postati vsi prosvetni domovi tudi

ognjišča katoliške akcije. Še zlepa se svet ni klal tako na dve plati: ni v jedru nobene druge borbe več kakor katoličanstvo in njegov božji nauk na eni, boljševidem in njegovi zgolj materialistični nauki na drugi strani. Kdo bo zmagal? Mi vemo, da Bog zahteva žrtev od vernikov, vemo, da bo marsikaj zastarelega in trhlega odpadlo, vemo pa tudi, da je obljubljeno: Peklenska vrata krščanstva ne bodo zmagala. Zato pogumno na delo! Ne stojmo križem rok! Vztrajno delo blagoslovlja Bog.

MISIJONSKI KONGRES V LJUBLJANI

6.—10. IX. 1930

Versko življenje narodov se po vojni ni izboljšalo, pač pa se v mnogočem poslabšalo. Stanovi se dvigajo proti stanovom, države proti državam. Evropskih prevratnih in brezbožnih misli se oprijemljejo stomilijonski narodi Azije. Krščanski Evropi preti pogin. Brezboštvo Evrope, ki je okužilo te milijone, se hoče masševati nad Evropo samo, ker je pozabila na svoje velike misijonarje Patrika, Bonifacija, Cirila in Metoda, Franca Asiškega in pozabila na Kristusa in na njegov nauk ljubezni.

Težkega ozračja se krščanska Evropa vsaj zaveda in se bodočnosti boji. Dobro se zaveda, da puške in bombe ne bodo ustavile boljševidnega navala, rušečega cerkve, vsako misel na Boga, zanikujočega lastnino in svobodno voljo poedinca, pač pa da more vse to vrenje pomiriti le krščanstvo v kraljestvu božjem, zgrajenem na ljubezni in usmiljenju. Kraljestvo božje pa more najuspešneje širiti le misijonstvo in prav zato je misijonstvo danes naloga vse Evrope in vsega sveta.

Vajeni smo bili slišati o misijonstvu le omalovažujoče sodbe, češ, da se za misijone briga samo dekle in otroci, ki zbirajo znamke za zamorčke. Zdelo se je, kot da bi misijonstvo ne imelo globljih korenin. Naobraženci sami niso pokazali kake posebne ljubezni do misijonov, misijonarji naši so bili osamljeni, premalo podpirani.

V zadnjem desetletju se je pa predramilo tudi izobraženstvo. V najbolj kulturnih državah, v Belgiji, Franciji, Nemčiji, Švici, so začeli ustanavljati med akademiki misijonske krožke, ki so bili spočetka skromni, privabljali pa resne delavce. Taki krožki so se razgibali v raznih univerzitetnih mestih, krožki se pa potem spojili v močno zvezo akademskih misijonskih društev. Najbolj delavna je taka zveza v Belgiji, v Münstru v Nemčiji in v Avstriji, da ne pozabimo na poljsko zvezo, ki se imenuje *Zwiazek katolickich misijnych Kol w Polce* s sedežem v Poznanju. Klic papeža Pija XI., naj bo vsak katoličan misijonar, je odjeknil v vseh stanovih, misijonsko gibanje samo je dobilo izčiščen obraz. Zavest, da je izobraženstvo v misijone še prav posebej poklicano in potrebno, prodira in iz te zavesti so vznikli mednarodni akademski misijonski kongresi. Vršili so se v raznih evropskih državah: v Nemčiji, na Poljskem, v Avstriji, na Ogrskem, na Češkoslovaškem.

Tudi v Sloveniji in v Jugoslaviji nismo ostali gluhi za klic papežev. Akademiki so osnovali svoje misijonsko društvo »Baraga«. Imeli so misijonske akademske tečaje pod vodstvom univerzitetnega

profesorja dr. Ehrlicha, očeta v znanstveno usmerjenega misijonstva med Slovenci.

Vse to je bila vestna priprava za VII. mednarodni akademski misijonski kongres, kajti L. 1929 so v St. Gabrielu sklenili, naj bo VII. kongres v Jugoslaviji, in sicer v Ljubljani.

Slovenski dom v št. Ilju.

Kaj pa je namen teh kongresov?

V prvi vrsti ta, da misijonarji in večaki misijonstva seznanijo mlade izobražence o težkočah, s katerimi se morajo boriti misijonarji, o položaju sveta in misijonstva, o načinih, kako pomagati razmahu misijonstva, skratka, da jim pokažejo vse kulturne vrednote misijonstva v sedanjosti in preteklosti in jih opozore na nevarnosti, ki prete cloveštvu, če materialistične sile zajamejo ljudstva,

če se Evropa in milijonski narodi ne oprimejo edino zveličavne Cerkve. Na teh kongresih more inteligenca spoznati, da jo čakajo težke naloge, spoznati pa more tudi, kako naj dela, da bode pomagala širiti kraljestvo božje. Misijonsko pa more delovati inteligenca z molitvijo, z dobrim zgledom, z zbiranjem prispevkov za misijone, sama proučevati misijonska vprašanja in jih pojasniti narodu in tako graditi trdne temelje krščanskemu življenju, krščanski družabnosti in ljubezni. Tako more in mora misijonariti vsak katoličan.

VII. mednarodni akademski misijonski kongres v Ljubljani, ki se je vršil od 6.—10. septembra 1930, je bil za Jugoslavijo in še prav posebej za Slovenijo izredne važnosti. Spoznali smo namreč vso resnost misijonskega dela in tudi spoznali, kako svet ječi v sponah brezboštva.

Na kongres so prispeli zastopniki misijonskih društev iz največjih držav Evrope: iz Nemčije, iz Poljske, Českoslovaške, Francije, Švice, Avstrije, Ogrske, Rumunije, Španije in Italije. Častni predsednik kongresa je bil papeški nuncij iz Beograda Hermenegild Pelegrinetti, pokrovitelj pa zagrebški nadškof dr. Ante Bauer. Oba sta se kongresa osebno udeležila in v stolnici darovala slovesno sv. mašo. Štiri dni so trajala ves dan predavanja. Predavali so najodličnejši znanstveniki iz raznih držav evropskih. Vseh zastopnikov raznih misijonskih organizacij iz inozemstva in predavateljev je bilo okoli 170, med njimi tudi zastopniki misijonske organizacije avstrijskih učiteljev, ki so tudi našim učiteljem dali pobudo za misijonsko delo. Preda-

vanja so bila dobro obiskana in so se tujci celo čudili, da je pri Slovencih toliko resnega zanimanja za misijonstvo. Vsak večer je bila za preprosto ljudstvo še posebej skioptična predstava o Siamu, o Japonski (predaval je jap. pater Ogihara).

Na velesejmu je bila pa prav v ta namen prirejena misijonska razstava, prva, vsaj v tolikem obsegu, enotna in smoteno urejena razstava. Vsak si je lahko ogledal starinsko orožje, posodje, orodje raznih narodov in misijonskih dežel, knjige in spise v kitajskem, japonskem in indijanskem in zamorskem jeziku, vezenine, nakitje, obleke, Baragovo in Knoblarjevo zapuščino, ki v najtežjih časih nista pozabila na Slovenijo in ji pošiljala za današnji čas redke dragocenosti. Vse to se hrani v muzeju. Razstavljena so bila pa tudi razna slovenska darila našim misijonarjem: plašči, albe, kelihi, monstrance, ciboriji, prti in celo slovenski slikarji so se spomnili in nekateri darovali dragocene svoje slike.

Ves kongres je izzvenel v klic, da se preročimo v Kristusu. Oprimimo se misijonstva, ki je vsa stoletja nudilo narodom resnične kulture, notranje doživljajmo in dojemajmo krščansko ljubezen, ki ne pozna napahe, ki ne išče hvale in plačila, ker ta ljubezen je radi Večne Ljubezni. Nazaj h Kristusu, v tem so vsa zdravila današnji bolni družbi in človeku, ki vidno koraka proti prepadu, ki ga koplje brezboštvo. Nazaj h Kristusu šola, oblast, družina, oče in mati in otrok in bo mir v družinah, med narodi in na svetu kraljestvo božje.

LETOPIS

ZA DOBO OD AVGUSTA 1929 DO AVGUSTA 1930

Ko smo začeli priobčevati — za poskušnjo — »Letopis« v Koledarju, nam je mnogo Mohorjanov pisalo, naj za vsako ceno prinašamo tako časovno poročilo vsako leto. S tem tudi ustrezamo željam članov. Naš Koledar bo pridobil s tem tudi važno zgodovinsko vrednost. Kolikrat potrebuje zgodovinar, pisatelj, zasebnik točnih poročil in dnevoj o raznih dogodkih, pa jih tako težko najde, ko mora prelistati grmade časopisov. Mohorjev Koledar mu bo še čez leta postregel s številkami, ki jih drugod težko najde. — Seveda v tem letopisu prav vsega ni mogoče zabeležiti. Preobširno bi bilo. Zato prosimo, da poročate uredništvu (Ljubljana, Pleteršnikova 30) iz posameznih krajev dogodke (smrti, nesreče, zanimivosti), ki jih sami najbolj presodite, da so za vaš okoliš važni. Ovekovčeni bodo še v pozne rodove. — Letopis prinaša dogodke od 1. avgusta 1929 do 31. julija 1930. Z avgustom vsakega leta je ureditev Koledarja zaključena.

1. Umrli so:

Avgust: 1. v Kranju upokojeni župnik J. Schifferer.

September: 11. na Gor. Jezeru pri Cerknici posestnik Matej Škrbec, oče kranjskega župnika M. Škrbca. 17. v Poljanah pri Toplicah na Dolenjskem župnik Janko Lobe.

Oktober: 16. v Bučki na Dolenjskem upokojeni prof., zlatomašnik 81 letni Iv. Komljanec. 19. v Ljubljani, kot žrtev zločina, ravnatelj mestnih nasadov Vavclav Hejnic. 20. v Mariboru šolska sestra, bivša prednica Marijanišča, s. Urš. Gosak. 20. na Poljanah pri Škofji Loki najstarejši faran, 85 letni Matija Gramer; bil v bitkah pri Visu, Kustoci pod Radeckim — 12 let vojak-mornar. 27. v Mariboru gledališka igralka Berta Bukšek-Bergantova.

November: 2. v Šoštanju župnik J. Atender. 24. na Bledu okrožni zdravnik dr. J. Benedik.

December: 22. v Šmihelu nad Mozirjem župnik J. Gunčer. 24. v Stari Loki graščak vitez Strahl; imel krasno zbirko umetniških slik in starin.

Januar: 15. v Muretincih Kazimir Kosobud, vodja križniške hiralnice, po rodu Čeh, bivši župnik v Črnomlju. 31. na Brezjah 89 letni Jožef Tavčar, bivši cerkovnik romarske cerkve.

Februar: 1. na Zg. Sušicah pri Toplicah zlatomašnik Fr. Zorec. 3. v Ljubljani višji magistratni svetnik v pokoju Evgen Lah, več let tajnik »Slov. Matice«. 3. dr. Ign. Jelovšek, bivši okr. zdravnik v Radovljici.

Marec: 1. v Čagoni pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah 92 letna ugledna gospa Marija Fras; leta 1870 porodila petorčke, isto leto o božicu pa dvojčke. Vzorna krščanska mati in žena. 1. v Strazhiču pri Kranju 84 letni posestnik in industrijalec Jakob Bajželj. 4. v Veliki stari vasi pri Grosupljem lesni trgovec, posestnik, večletni župan

Franc Drobnič. 9. v Mariboru znani inženir Kremžar. 16. v Parizu bivši španski diktator Primo de Rivera. 19. bivši angleški ministrski predsednik 81letni lord Balfour. 24. v Polhovem gradu upokojeni župnik Štefan Riha.

April: 1. v Virmašah pri Stari Loki posestnik in bivši župan Gašper Trilar. 16. v Krškem 85letni nadučitelj v pokoju Juro Adlešič, bil 44 let učitelj. 19. v Ljubljani ugledni slovenski industrijalec, veletovarnar Avgust Zabkar.

Maj: 11. v Novem mestu graščak, državni poslanec gorič Barbo. 13. v Oslo znani polarni raziskovalec Fritjof Nansen. 13. v Mariboru član glavne kontrole Hilarij Vodopivec. 19. v Celju 88letni kapucin p. Otokar Cejan. 28. v Ljubljani mladi zdravnik dr. Leskovic, vedno odličnjak, tih, dober mladenič, ves čas kongreganist.

Junij: 1. v Sveticah pri Karlovcu zlatomašnik J. Bajec. 22. našli v Savinji pri Mozirju mrtvega učitelja celjske deške šole Antona Zdolška; ponesrečil pri lovu. 23. v Kostanjevici župan Ivan Colarič. 20. na Dunaju misijonar Alojzij Zaplotnik, star 55 let, doma iz Šenčurja pri Kranju. 25. utonil v Savi pri Ljubljani tehnik ljubljanske univerze Uroš Turk, sin inž. Turka. 24. v Steyru na Avstrijskem znani jezuit o. Vit. Loinger v 86. letu starosti.

Julij: 3. v Ljubljani tovarnar in družabnik trvdke Vojnović in drug, Anton Justin. 7. v Londonu znameniti angleški, tudi Slovencem znani pisatelj kriminalnih romanov A. Conan Doyle, star 71 let. 9. v Rimu 95letni kardinal Vanutelli. 17. v Št. Vidu pri Lukovici 80letni posestn., gostiln., načelnik hranilnice itd. Josip Rus, oče mestnega fizika dr. M. Rusa. 18. v Ljubljani Ant. Kristan, minister n.r. 22. v Radomljah pri Kamniku župnik Janko Šiška. 19. v Št. Jakobu v Rožu dr. Zdravko Zwitter, ondi rojen 1902 — največja nada mlade Koroške. 28. v Ljubljani v 70. letu starosti Josip Bahovec, veletrgovec, občinski svetnik. 26. v Trzinu pri Mokronogu 91letni Iv. Majcen, oče 16 otrok. 29. v Nadlesku pri Starem trgu Jož. Škrbec, bivši dolgoletni župan; ustanovil Kmetško hranilnico in posojilnico in 34 let odbornik Kmetijske zadruge. 29. v Rečici ob Paki posestnik in lesni trgovec Josip Meklav.

2. Proslave in jubileji.

Avгуст: 2. bil v Domžalah blagoslovljen prvi »Godbeni dom« v Jugoslaviji. 11. obhajal zlato mašo rajni Fr. Zorec, upokojeni župnik. 18. blagoslovil škof dr. Rožman novo kapelico na Krvavcu, izdelana po načrtih arhitekta Plečnika; navzočih nad 2000 ljudi. 15. slovesna blagoslovitev obnovljene Jurčičeve rojstne hiše. 15. bil na Bledu na ime Andreja krščen naš tretji kraljevič. Minister dr. Korošec prejel najvišje odlikovanje red Beleže orla I. razreda. 18. bil na Mirni gori na Dolenjskem odprt prvi belokranjski planinski dom.

September: 7.—8. bila na Rakovniku pri Ljubljani proslava blaž. Janeza Bosca. 22. otvorili v Ljubljani novo palačo Poštne hranilnice. 22. obhajal Ivan Ciber, strojnik v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani, 40letnico, odkar v službi tega podjetja; lani 50letnico, odkar pri tiskarski obrti. 22. otvorjeno v Kamni gorici okrevališče ljubljanskih mestnih uslužbencev »Jelovca«. 29. blagoslovili v Mariboru Mestni mladinski dom.

Oktober: 13.—14. obhajali v Mariboru 70letnico mariborskega bogoslovja. 27. bilo v Domžalah veliko živinorejsko zborovanje; 150 zavednih živinorejcev. 21. obhajala trvdka Jošt Knific iz Stražišča, tovarna za žimo, jubilej 100letnega dela. Leta 1829 je ded Jošt Knific na »brenkah« začel »cufati« žimo. 24. obhajal ravnatelj Krisper na Njivicah 50letnico delovanja pri trvdki Piatnik; v dar dobil avto. 24. obhajal bivši deželni glavar Fr. Šuklje 80letnico rojstva. 14. odkrili z velikimi svečanostmi Napoleonov obelisk v Ljubljani. 120 letnica, odkar nastala »Ilirija«. Obelisk delo arh. Plečnika. Po njegovih načrtih za to priliko prenovljen Valvasorjev trg, Vegova ulica. 17. otvorjena in blagoslovljena velika državna kalorična električna centrala v Velenju pri Celju. 15. slovesno izročena prometu proga Krapina—Rogatec.

November: 3. svečano prenosili zemske ostanke škofa dr. Mahnič s pokopališča Mirogoja v Zagrebu v cerkev sv. Frančiška Ksaverija. 18. posvečena v Beogradu na Čukarici nova kat. cerkev.

December: 21. praznoval msgr. Tomo Zupan 90letnico rojstva. 22. otvorjena železniška proga Kragujevac—Kraljevo. 22. praznovali v vseh cerkvah zlato mašo papeža Pija XI. 20. 40letnica zavarovanja delavcev.

Januar: 1. otvorjena v Haagu mirovna konferenca, obstoječa iz 15 držav. 5. bil J. Oražem, župan v Mostah pri Ljubljani, odlikovan za 20letno službovanje z diplomom častnega občanstva. 12. praznoval M. Hume k, višji sadjarski nadzornik v p., slovenski sadjarski večak, 60letnico rojstva in 30letnico družinskega življenja.

Februar: 8. odprt v Radgoni most čez Muro. 11. praznoval zagrebški nadškof dr. A. Bauer 75letnico rojstva.

Marec: 7. 50letnica ministra dr. Šverljuga. Kralj podaril uro iz oniksa in platine in z dragulji. 7. obhajala z velikimi slovesnostmi vsa Evropa 80letnico češkoslovaškega predsednika Masaryka. 7. obhajal profesor dr. Iv. Grafenauer, odličen kulturni delavec, književnik in strogo veren katoličan, 50letnico rojstva. 11. odlikoval poljedelski minister z nagrado 5000 Din perutinaro Malvino Golobovo v Lesnem Brdu pri Horjulu. 11. bila v Ljubljani veličastna manifestacija proti preganjanju kristijanov v Rusiji. 14. priredili zagrebški Slovenci slovesno akademijo v čast pesniku Drag. Domijanoviču. 18. slovesno praznovali 70letnico zaslužnega poslanca, ministra Jožeta Gostinčarja. 23.—24. bila v Ljubljani 25letnica pevskega društva Ljublj. Zvon. 24. obhajal Jožef Šinko, župnik pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah, 80letnico rojstva; 42 let ondi, 12 let kaplan, 30 let župnik. 25. obhajal goriški nadškof dr. F. B. Sedej 25letnico, odkar v škofa posvečen. 27. 70letnica rojstva dr. Josipa Mantuanija v Ljubljani.

April: 6. blagoslovil škof dr. Rožman nove bronaste zvonove v Cerkljah—Krško. 6. obhajal v Ljubljani slikar Sr. Magolič 70letnico rojstva; imel uspešno razstavo slik v Jakopičevem paviljonu. 10. obhajal dr. Gustav Gregorin, bivši tržaški državni poslanec in ustanovitelj več gospodarskih društev v Trstu in član Jugoslovanskega odbora pri antanti, 70letnico rojstva. 23.

papež svečano otvoril teden proslave sv. Avguščina. 21. obhajal upokojeni šolski upravitelj in skladatelj v Novem mestu, Janko Leban, mladinski pisatelj, 75letnico rojstva, 60letnico književnega delovanja in 63letnico, odkar organist.

Maj: 1. obhajal župnik v Vel. Laščah, Jakob Ramovš, 25letnico župnikovanja in 33letnico delovanja v tej fari. 1. praznoval Jakob Dimnik, mesar, posestnik in občinski odbornik v Dev. Mar. v Polju, 60letnico rojstva. Župan bil s 30 leti, županovaoval 20 let. Odlikovan od kralja z zlato kolajno. 11. blagoslovili v Vačah pri Litiji 1716 kg težak bronasti zvon v spomin 53 Vačanom, ki so

rovanjem, skupščino in koncertom. Izšel »Jubilejni zbornik«. Iz tega društva so izšli igralci Danilo, Verovšek, Bukšek, Nučič, Rasberger, operna pevca Kovač in Bajde. 15. bil v Šmartnem pri Kranju prosvetni tabor Gorenjcev. Blagoslovili lepo stavbo »šmartinski dom«. 15. odkrili v Sremskih Mitrovicah spomenik kralju Petru. 15. slovesno otvorili kopališče na Mariborskem otoku, dolgo 50 m, široko 30 m, globoko do $4\frac{1}{2}$ m. 16. blagoslovil škof dr. Rožman temeljni kamen za cerkvico Kristusa Kralja v Logarski dolini. 21. imenovan škof dr. A. B. Jeglič za nadškofa Garelenskega. 22. je bila v Hrastniku prvikrat

Gasilski kongres v Ljubljani (2.—5. avg. 1930). Čete gasilcev pri sv. maši na Kongresnem trgu 5. avgusta.

padli v vojni. 29. obhajali 100letnico, odkar se je v Mengšu rodil pisatelj Janez Trdina; odkrili 1. junija spominsko ploščo.

Junij: 1. obhajal Anton Rozman, 40letnico, odkar v službi pri Martinovih pečeh na Jesenicah. Vedno zaveden, krščansko-socialno organiziran v Jugoslovanski strokovni zvezi. 1. proslavili na Vidovščici v Beli Krajini 100letnico cerkvice svete Ane; ima misale, tisk. 1699 v Benetkah, cerkvi darovan 1702. 1. začel izhajati list »Jugoslovan« v Ljubljani. 7. v Beogradu sestanek jugoslov. Penklubov. 7. obhajal v Ljubljani duhovni svetnik katehet Anton Čadež 60letn. rojstva. 15 let urednik »Dejanja sv. detinstva«, sourednik »Bogoljuba«. 10. dočakala črenšovska župnija v Slov. Krajini 100letnico obstoja. 14. v Ljubljani slavnostna predstava Medvedove »Za pravdo in srce« ob 75letnici društva »Rokodelskega doma«. 15. v Ljubljani obhajalo Kat. društvo rokod. pomočnikov 75letnico obstoja s slavnostn. zbo-

procesija presv. Rešnjega Telesa. 22. blagoslovili temeljni kamen nove šole v Lescah. 22. blagoslovil škof dr. Rožman novi veliki zvon (1050 kg) v cerkvi Srca Jezusovega v Ljubljani. 28. obhajal bivši prvi slovenski župan Ljubljane, Peter Graselli, 90. rojstni dan; prejel red sv. Save II. reda, že prej III. reda, imenovan za častnega občana mesta Ljubljane.

Julij: 6. prejel v Rimu v baziliki sv. Klementa ruski knez Volkonski mašniško posvečenje; star 62 let, vdovec; papež mu je poveril posebno nalogo v moderni Rusiji. 9. obhajal Anton Dolinar, 30 let župnik v Lucinah nad Škofjo Loko, biserno mašo. 6. odkrili v Krašnji z velikimi slavnostmi spominsko ploščo pisatelju Andrejčkovemu Jožetu-Podmilšku. 19. svečano otvorili gradnjo mostu Beograd—Zemun. 20. glavno zborovanje Vincencijeve družbe v Ljubljani in proslava 50letnice Marijanišča. 23. obhajal minister Korošec 35letnico mašništva.

3. Potresi, požari, nezgode. Razno.

Avgust: 2. treščilo v sladkogorske papirnice in tovarne lepenke pri Mariboru, nad milijon dinarjev škode. 2. bila nad Celjem nevihta s točo — veliko škode v mestu in okolici. 12. treščilo v cerkev na

September: 12. v Toulonu na Francoskem nevihta, metala strehe na tla, ceste pod vodo, človeške žrtve, 25 milijonov frankov škode. 13. v Monici v Parmi v Italiji eksplozija skladišča bencina, 17 mrtvih, več ranjenih. 14. eksplozija v rud-

Nova zastava našega, Triglavskega polka.

Vse stare, v toliko bitkah proslavljene zastave srbskih polkov so slovesno shranili v cerkvi na Topoli. Dne 6. septembra 1930 pa je Nj. V. kralj Aleksander kot najvišji poveljnik vse naše vojske izročil polkom nove, enake zastave v znak nezlomljive edinosti Jugoslavije. Dne 9. septembra so prinesli zastavo v Ljubljano, kjer jo je navdušeno sprejelo vojaštvo in silna množica ljudstva.

Smuku pri Semiču, zunaj pogorela. Na več krajih hude nevihte. 25. na več krajih Slovenije utrgal oblak, povodnji in škoda na polju. V Bolgariji odnesli valovi rek do 50 hiš, krog 30 ljudi je utonilo in poginilo tudi več glav živine.

niku Rtanj pri Zaječaru, 10 rudarjev ubitih, 6 ranjenih, 3 Slovenci ubiti, 3 ranjeni. 22. se pogreznila vas Turnik, južno Trapezunta na Turškem, s prebivalci vred v zemljo. 23. v Solunu divjal ogromen požar, uničenih 60 raznih skladišč.

Oktober: 10. v rudokopu v Zagorju podsulo dva delavca. 17. velik požar v Črnečah pri Dravogradu, gorelo pri posestnici Lizi Cehner. 19. treščilo v Zabukovju pri Sv. Joštu pri Kranju, ubilo 3 krave. 25. ponoči pri Murski Soboti štirje požari v eni noči.

November: 4. v Rajhenburgu železniška nesreča, ekspresni vlak zadel v tovornega, tri človeške žrtve. 6. požar pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, zgorela skoraj vsa vas.

December: 6. potopili na Donavi dve ladji z lesom, last osješke tvrde. 19. v Ljubljani naletaval prvi sneg, huda burja. 20. zapadel sneg, nastopila huda zima, zameti ovirali železniški promet, v Italiji volkovi napadali avtomobile. 19. pogorela hiša in gospodarsko poslopje A. Jenka v Goričanih pri Preski. 20. potopila kitajska ladja »Li Če Fong«, 250 potnikov utonilo. 22. zgorela hiša pri »Klepu« na Dobrovi pri Ljubljani. — Gospodarsko poslopje Kapusovo v Zagoricih. 24. zgorelo na Bledu kęndovo gospodarsko poslopje, milijonska škoda. V decembru zgoreli v Raški Gori pri Mostarju pastir Janjič v staji in 50 ovac, 20 koza in 3 krave. 31. je zgorel v škotskem mestu Paisleyu kino med otroško predstavo; 69. otrok mrtvih, 200 ranjenih.

Januar: 3. nad Tihim oceanom v višini 700 m trčila dva aeroplana Fox-filma in zgorela, 10 ljudi ubitih, med njimi mož slavne igralka Mary Astor. 1. zažgali otroci hlev pri Pinteričevih v Črncih (Slov. Krajina); zgorela vsa živina. 4. električni tok ubil v Mostah pri Ljubljani delavca Stampfla. 12.—13. bil v Angliji silen vihar, potopilo 17 ladij s posadko in več čolnov. 18. zgorela v Žirovnici Arhova hiša in hlev. 21. v Petrovčah pri Celju pogorelo poslopje kolarskega mojstra Sedmineka. 26. utonila blizu portugalske obale jugoslov. ladja »Doksa« z železno rudo, 37 mornarjev (tudi Slovence Janžekovič iz Gorice) utonilo. 29. utrgala se skala s Starega gradu v Kamniku, predrla streho Pšenkove hiše, obležala na postelji — a nihče ponesrečil.

Februar: 10. v Trstu v poslopiju lista »Popolo« eksplodiral peklenski stroj, porušil kos hiše, ranilo več oseb, ubilo glavnega urednika. 21. blizu mosta pri vzhodu v Vintgar se posul velik del hriba v Radovino in zasul dve tretjini struge, bilo 1500 m³ skalovja in zemlje. 20. na Kočevskem veliki zameti.

Marec: 4.—8. na Francoskem v ravnini pri Bordeauxu in Beziersu velike povodnji, mnogo mest in vasi pod vodo, utonilo 4000 ljudi, 30.000 brez strehe, 2 milijona frankov škode. 3. gorelo v gozdu »Ravbarski graben« pri Ponovičah pri Litiji, zanetila iskra lokomotive. 7. uničil požar 4 kmetije (18 gospodarskih poslopij) v občini Hudoše pri Ptuj. 8. pri kopanju kanala na Selu pri Ljubljani zasulo 2 delavca, 1 mrtev. 11. požar v žebliarski zadrugi v Kropi, zgorela izdelovalnica zabojev in skladišče lesa. 13. pogoreli K. Sajovicu na Rezani pri Gomilskem stroji in 1500 kg helmja.

April: 15. v zagrebški okolici strašno neurje, razmetane strehe, Sava v velikih valovih, v Podvrhu ubilo gospodarja, v Oroslavlju odnesel vihar 48 m dolgo stekleno streho predilnice; izrvana drevesa, vihar nosil drobnico po zraku in jo pobijal. 21. zgorelo 300 kaznjencev v kaznilnici mesta Columbia v ameriški državi Ohio, ker ni bilo varnostnih naprav

Maj: 5. treščilo v elektrarno na Fali pri Mariboru. 5. poročali iz Njujorka, da divjajo na State Islandu in Long Islandu veliki gozdni požari; več sto hiš in farm zgorelo, 2 milijona dolarjev škode. 6. od potresa razrušena mesta Burma in Pegu v Indiji, mrtvih 6000. 6. iz Bukarešta poročali, da prišlo v Erdelj velike množine kobilic, uničile listje, vejice sadnega drevja, v južni Dobruđi in Besarabiji celi oblaki kobilic, vinogradi v nevarnosti. 8. poročali iz Teherana, da je silen potres opustošil perzijski provinci Urmia in Salmast, več ko 2000 mrtvih. 9. na Francoskem sneg, mraz, povodnji, reka Loire narasla 4 m, več desetisoč ljudi brez strehe. 12. v Indiji in Perziji potres, 2000 človeških žrtve, 10.000 brez strehe; v južnovzhodni Afriki podmorski potres. 17. izbruhnili blizu Ploestija v Rumuniji petrolejski požar. Eksplodiralo 5 vrelcev, gozdovi v plamenih, na 100 km viden požar, gašenje brezuspešno. 19. v državi Arkansas velike povodnji, 2500 ljudi brez strehe; povodnji tudi na Poljskem in Rumunskem. 18. velika nevihta na gornjem Jadranu, pri Anconi se potopilo več ribiških ladij, v beneških lagunah več nesreč. V Benetkah treščilo v cerkev sv. Marka, na Gardskem jezeru več čolnov potopilo, v Dolomitih sneg, v Genovi vihar razbijal okna. 27. v Litvi velike povodnji, porušeni več hiš, mostov, železničnih prog, vsa letina uničena.

Junij: 1. divjala huda nevihta s točo v Slov. Krajini, krog Bogojine, veliko škode, uničena polja, vinogradi, ceste. 2. v Genovi se popolnoma zrušil mednarodni petnadstropni izseljeniški dom, 40 oseb ubilo. 4. divjala huda nevihta s točo v ljubljanski okolici, na Posavju, Višnji gori, na Kočevskem, Suhi Krajini in okolici. Uničena zelenjava, krompir, sočivje; ponekod ležala toča do 40 cm na debelo. 4. treščilo v Stični v hišo Alojzija Medveda; hišo že v tretje uničil požar. 8. velik požar na Bregu pri Kranju; tri hiše in gospodarsko poslopje in živina zgorelo (Kalanova, Fajfarjeva, Resmanova); pred 69 leti pogorela vsa vas. 11. poročali iz Vojvodine, da vedno več kobilic, tudi v Banatu, ondi uničile 60 oralov setve. Preganjajo z zažiganjem slame. 13. se na Triglavu smrtno ponesrečil nemški akademik Müller. 13. v grški Macedoniji ubila toča 22 ljudi. 13. so se v Subotici pojavile kobilice, uničile setve 50 jutere zemlje. 13. zgorela v Mariboru tovarna »Kovina«. 16. nevihta pod Mežaklo, treščilo v daljnovod elektrarne v Vintgarju; treščilo v Hrenovici in v skalnato pobočje Mežakle, tako da se kos skale odtrgal. 19.—20. po vsej Italiji besnel strašen vihar. V gornji Italiji vinogradi in polja uničeni. 20. v Logatcu porušil vihar novo stavbo za žago tvrde Maček-Gregorič-Hren. 19. na Hujah pri Kranju treščilo v hlev posestnika Kerča; zgorel pod, šupa in mrva. 19. gorelo na Bledu v hotelu »Turist«. 22. bili v Savinjski dolini trije požari: v Založah pri Polzeli, v Zakli pri Gomilskem in v Podvrhu v braslovski občini. Zgorele hiše in gospodarska poslopja; povsod treščilo. 23. se pojavile okrog Št. Jerneja na Dolenjskem leteče kobilice, ki napravile že občutno škodo po polju. 23. bila ondi huda nevihta, večkrat treščilo v drevje. 24. v Metliki dva požara: pri Bračiku in Orliču; velika škoda. 23. zanetili požar otroci pri Cvelbarju na Dobravici pri Št. Jerneju; zgorelo gospodarsko poslopje. 26. so se v okolici Dunaj-

skega Novega mesta pojavile ogromne množice kobolic domače, manjše vrste; oglodale polja in ustavile dva tovorna vlaka; pokončali jih z raztopljenim karbolinijem. 27. silna nevihta nad Pardubicami na Češkem; treščilo v skladišče spirita; zaloge 8400 hl spirita vse uničene; škoda 40 milij. čeških kron. 27. treščilo na reki Sv. Lovrenca v parnik, natovorjen z dinamitom; užgalo 20 ton dinamita, parnik razletel, 31 mož ubitih, 13 ranjenih. 26. zgorela na Sp. Jezerskem lesena hišica in se vnelo tudi Hudinovo poslopje in vse pogorelo; vnel se je tudi kos gozda.

Julij: 1. strašna katastrofa na Donavi; eksplozija z nafto napolnjeni 1500 ton težki tank parnika »Kredi Petro I.«, last romun. paroplovnega društva. Moštvo z ženami in otroki utonilo. 2. treščilo v gospodarsko poslopje poslanca Franca Teksterja v Št. Petru pri Novem mestu; vse zgorelo. 3. bila v Italiji strašna železniška nesreča, brzovlak trčil v tovornega, 16 mrtvih. 1.—2. huda noč v Mislinjski, Mežiški in Savinjski dolini; toča, neurje, treščilo v več poslopij. 5. bil v Rumuniji velikanski požar, uničil v vasi Borsi 158 hiš. 4. v okrajih Polzele in Slovenj Gradca na več krajih treščilo, več požarov, toča pobila pridelke in šipe na oknih; isto krog Murske Sobotice. 6. zadel laški parnik »Morosini« v jugosl. parnik »Karadjordje«, 8 mrtvih, 27 ranjenih — večinoma poljski in češko-slovaški Sokoli, ki se vračali s sokolske slavnosti v Beogradu. Grozni prizori, velikanska škoda. Vso nesrečo zakrivil laški parnik. 8. velik požar pri posestniku Bračiču, šoštarju in Arnejsku na Vrhljeh pri Slovenski Bistrici. 9. strašna rudniška nesreča v rudniku Hausdorf pri Neurode; eksplozirala ogljikova kislina, čez 100 mrtvih in toliko ranjenih. 8. dognali, da v Triglavskem pogorju smrtno ponesrečil Wolf Luckmann, vnet turist in klavirski virtuoz. 10. zgorela domačija Pajžlarjevih v Sodiščincih, ker se otrok igral z vžigalicami. 18. nenavaden ciklon na Gorenjskem, porušene stolp pingerske cerkve v Kranju, ulice v Kranju nastlane z opeko; tudi kmetje v okolici in na Štajerskem silno prizadeti, kozelci podrti, toča pobila pridelke. 19. silno neurje in toča v Beli Krajini; vse belo od toče. Oba dneva neurje po Evropi in Aziji, posebno nad Benetkami, Parizom, na Japonskem. 23. in 24. hud potres v južni Italiji; povsod veliko mrtvih in ranjenih, huda panika v Napolju; 4500 ranjenih, 15.000 mrtvih; v severni Italiji orkan, poplave. 23. pri Koblenzu ob osvobodilnih slavnostih Porenja udril pontonski most, do 60 mrtvih. 24. strašen vihar v Beli Krajini. Streho zvonika Matere božje na Žejlju je vihar dvignil in treščil na streho cerkve; strop udril, škoda velika. 28. izbruhnil požar v Bitnji vasi; zgorela štiri poslopja. Ta požar že sedmi letos v okolici. 27.—28. velik požar v Podpeči; petim gospodarjem zgorelo šest gospodarskih poslopij z vsemi pridelki in poljskim orodjem vred. 30. strašno neurje v Sodražici; vihar, toča; uničeno drevje in polje. Ista nevihta tudi na Hrvaškem in Koroškem.

4. Razni dogodki.

Avgust: 1. zrakoplov »Zeppelin« z Eckenerjem odpravil v Ameriko, kamor je priplul ob 4. uri jutraj. 15. odpravil »Zeppelin« s 320 potniki (1 ženska, Drummond) na pot krog sveta — srečno povrnil po 18 dneh 8½ urah nazaj. 16.—17. sešli

ameriški izseljenci na Brezjah. V avgustu v baskarskem zalivu nalovili ribiči v eni noči 900 rib, tehtale 10.000 kg, vredne četrtil milijona dinarjev.

September: 12. odšla slovenska karmeličanka s. Immaculata s Sela pri Ljubljani za misijonarko v Vzhodno Indijo. 12. se je dosedanji prošt v Ljubljani Andrej Kalan odpovedal časti generalnega vikarja; naslednik novi škof dr. Rožman. 22. poročali iz Londona, da se je afganistanski kralj Amanulah s soprogo Suro dal po katoliškem obredu krstiti.

November: 7. ustrelil lovec Krnc iz Hinj v Lazinah pri Hinjah 104 kg težko medvedko. 12. bile v delavnici F. Jenka v Št. Vidu nad Ljubljano dovršene orgle za Kočevje. 16. bil v glavnem zgrajen novi železniški most na Zidanem mostu; delo podjetnika Slevca iz Kranja, tehnično vodstvo inž. Kašala iz Ljubljane. 22. odšli trije Slovenci: Poderžaj, Udovič in Drobnič v misijone v Bengalijo.

Februar: 15. v Kranju dograjen »Delavski dom«, prej Mayrjeva pivovarna. 23. sklenili v Beogradu, da zgradijo v Kraljevici ladjedelnico jugoslovanske trgovske mornarice.

Marec: 11. otvorili na Danskem v Kopenhagnu razstavo naše narodne umetnosti, zlasti velik uspeh slovenske čipke. Danska kraljica povabila vse člane jugoslovanske delegacije in razstavljalnega odbora na čajanko. 22. bilo v Ljubljani 80 srbskih kmetov iz Šumadije, da ogledajo gospodarske naprave. 26. odšel iz Ljubljane Učiteljski pevski zbor pod vodstvom Sr. Kumarja na češkoslovaško turnejo. 26. poslal Marconi s svoje jahte v Genovi brezžično električni tok v Avstralijo, 22.500 milj daleč, zazarele žarnice v Sidneyu od elektrike iz Genove. 22. 35letnica kinematografije.

April: 2. poročali iz Moskve, da v januarju in februarju usmrtili boljševiki 1683 oseb, 1009 brez preiskave. 8. podpisana pogodba, da se zgradi veržni most med Beogradom in Zemunom — v 38 mesecih, dolg bo 757 m, stal 180 milijonov dinarjev. Nemčija v reparacijah dá zanj 67½ mil. dinarjev. 10. sklenili v Beogradu, da dobi ljubljanska univerza lastno zgradbo za knjižnico; licealna knjižnica bo univerzitetna. 10. v Zagrebu po Marconijevih navodilih dobili zvezo z radio-postajo v Oslo, ki prižgala v Zagrebu vse žarnice in spravila v pogon električni motor in gramofon. 12. zagrebški radio-amater, dijak Lieberman, s kratkimi elektr. valovi prižgal iz daljave luči na zagrebškem velesejmu (isto ko Marconi). 12. blagoslovil škof dr. A. B. Jeglič nove stroje povečane ljublj. elektrarne. 15. podrl v kamnolomu Podpečjo pri Preserju 40 m visoko, 60 m široko skalnato steno; v steni 24 tisoč kubičnih metrov kamna, to je za 6000 vagonov (vlak iz Ljubljane—Novega mesta, ali Jesenice—Ljubljana). Kamenja za več let. Pri podiranju ko potres, šipe popokale.

Maj: 2. se odpeljala francoska delegacija s kardinalom Verdierjem na evharistični shod v Kartagino. Iz Slovenije edino zlatomašnik Lavtizar iz Rateč. Zborovanje od 9.—11. maja; romarjev 20.000. 8. v Ljubljani pri premijeri svoje drame najplodovitejši jugoslovanski dramatik Milan Begović. 7. v pruskem državnem zboru sklenili, da se v šole uvede krščanska vzgoja. 25. otvorila avtobusna proga Ljubljana—Bled. 27. bili Slovenci na lovski razstavi v Lipskem z razstavo gamsovih rogljev na prvem mestu.

Junij: 5. poročali, da se je radi papeževe akcije za širjenje vere nabralo po svetu 65,986.610 italijanskih lir v misijonske namene. 23. napravila francoska družba za ladjedelnice načrt za največjo ladjo sveta; dolga 301 m, šir. 32 m, pod vodo 11½ m. 24. bila v Ljubljani najhujša vročina, 30° C. 25. se je kapitanu Smithu posrečilo s tremi tovariši preleteti Atlantik; prvič z letalom krog sveta. 29. otvorili v Krapini tretji misijonski kongres za akademike. 29. bil na Sv. Joštu tabor kršč. soc. delavstva. 28. poklonila deputacija Prosvetne zveze in Slovenske krščanske ženske zveze svojemu pokrovitelju princu Andreju in mu darovala gorenjski zapravljiček z okraski uršulinke m. Pije in harmoniko, vse okrašeno z nageljni, rožmarinom in roženkravtom.

Julij: 1. otvorjena zračna proga Praga-Sušak. 5. končala brata Hunter svoj zračni polet, bila 23 dni v zraku, dosegla nov rekord v trajnostnem letu. 6. bila na Sušaku konferenca gospodarskih organizacij za zvezo Slovenije z morjem. 14. izkazalo na telovadni tekmi v Luksemburgu, da je svetovni prvak telovadbe Slovenec Primožič iz Ljubljane. 15.—25. na Bledu velika propagandna razstava slovenskih čipk in vezenin. 18. pri nogometnih tekmah v Montevideju zmagala Jugoslavija v drugi skupini. 23.—27. v Ljubljani II. kongres slovenske katol. akademske mladine. 26. dobil novo zgrajeni dom za otroke pri Sv. Marjeti na Pohorju ime: »Počitniški dom kraljice Marije«. Svečana otvoritev 3. avgusta. 29. postal dosedanji pomožni škof dr. Rožman novi ljubljanski škof.

Seznamek

župnij, krajev, poverjenikov in število udov Družbe sv. Mohorja

Seznamek smo razvrstili po škofijah in dekanijah. — Številke na koncu župnij in krajev pomenijo število udov leta 1930, v oklepajih () število udov leta 1929. — Pri krajih s poštnim uradom ni pošta posebej navedena.

Krška škofija.

1. Beljak. Brnca. Gallob Jan. 18 (20). Župni urad 16 (—). — Zila. Lamprecht J. (P. Beljak.) 10 (11). — Sv. Lenart. Sadjak And., žpk. (P. Rekarja ves.) 40 (44). — Loče. Dr. Ogris Josip, župnik. 65 (64). — Šteben. Ožgan Ivan, župnik. (P. Malošče.) 30 (38).

2. Borovlje. Žihpolje. Košir Kristo, župnik. 21 (25). — Golšovo. Košir Kristo. (P. Žihpolje.) 7 (—). — Bilčevs. Stih Jožef, župn. (P. Bistrica v R.) 92 (72). — Borovlje. Koschat Maks. 26 (22). — Glinje. Wornig Matej, župnik. (P. Borovlje.) 33 (32). — Št. Janž. Dr. Blüml R., prov. (P. Svetna vas.) 72 (77). — Kapla. Singer Št., župnik. (P. Svetna vas.) 30 (31). — Kotmara ves. Mente K., župnik. 38 (42). — Ljubelj in Podljubelj. Schuster Otto, provizor. (P. Podgora.) 20 (26). — Sele. Vauti Alojzij, žpk. (P. Borovlje.) 97 (84). — Slov. Plajberk. Schuster Otto. (P. Podgora.) 40 (36). — Šmarjeta. Božič Lov., župk. 32 (27). — Sveče. Ruprecht Vikt., župnik. (P. Bistrica v R.) 85 (85).

3. Celovec. Celovec. Družba sv. Mohorja 26 (25). — Sv. Duh. Msgr. Podgorac Val. 10 (11). — Hodise. Starc Iv., župnik. 58 (50). — Otok. Malgaj Friderik, župnik. 17 (15). — Škofiče. Nadrah Al., župn. upr. (P. Vrba.) 25 (30). — Vetrinj. Klatzer Štefan. 12 (11).

4. Dobrla ves. Dobrla ves. Vastl Martin. 123 (—). — Apače. Nagel Ivan, žpk. (P. Galicija.) 20 (18). — Galicija. — (—). Globasnica. Pšeničnik J., župnik. 37 (30). — Kamen. Šturm Anton, župnik. (P. Tinje.) 15 (15). — Škocijan. Poljanec Vinko, žpk. 75 (80). — Korte. Grubelnik Mih. (P. Železna Kapla.) 14 (14). — Št. Lipš. Zulechner Feliks, žpk. (P. Dobrla ves.) 80 (54). — Mohliče. — (—). — Obirsko. Zupan Ign., župnik. (P. Žel. Kapla.) 36 (33). — Rebrca. Šporn Iv., župnik. (P. Žel. Kapla.) 22 (22). — Šteben. Muhl Fr., župnik v p. (P. Šmihel pri Plib.) 20 (19). — Št. Vid. Kindlman Jak., žpk. 93 (65). — Železna Kapla. Majrič Ludovik, kaplan. 154 (145). — Žitara ves. Weiß V., žpk. (P. Miklavc.) 41 (42).

5. Pliberk. Pliberk. Dr. Zeichen Fr., m. kapl. 132 (129). — Kazaze. Hribar Jos., dekan. 36 (53). — Šmihel. Vintar Josip, žpk. 129 (114). — Vogrče. Wölfel Blaž, žpk. (P. Pliberk.) 40 (48). — Žvabek. Uranšek Franc, žpk. (P. Pliberk.) 39 (39). — Suha. Hutter Alojzij, prov. 23 (7).

6. Rožek. Dvor. Fritz Jožef, dekan. (P. Vrba.) 18 (19). — Drava. Katnik Janez, posestnik. (P. Podravlje.) 15 (16). — Št. Ilj. Petrič Janko, župn. (P. Vrba.) 94 (57). — Št. Jakob. Šenk Franc, žpk. 118 (118). — Gozdanje. Kuchler Martin, župnik. (P. Vrba.) 20 (21). — Lipa. Reichmann Rado — (11). — Logaves. Bayer Štefan, župnik. (P. Vrba.) 24 (24). — Pečnica. Sekol Janez, žpk. (P. Ledenice.) 46 (44). — Podgorje. Vuk Franc, žpk. 54 (52). — Rožek. Dobernik Jož., žpk. 47 (40). — Skočidol. Ulbing Tom., župnik. (P. Podravlje.) 34 (26). — Sv. Jurij. Oizinger L., prov. 9 (—).

7. Šmohor. Blaž. Maierhofer Janko, župnik. 12 (—). — Borlje. Dr. Lučovnik Iv., žpk. (P. Goriče.) 18 (16). — Brdo. Ebner Janez, župnik. 40 (34). — Čače. Havliček Fran, žpk. 3 (—). — Gorje. Katnik Franc, župni uprav. (P. Zil. Bistrica.) 14 (14). — Št. Jurij. Mošič Jakob, župnik. 16 (16). — Melviče. Mikula Franc, žpk. (P. Brdo.) 20 (21). — Št. Štefan. Pelnař A., župnik. 5 (5). — Zil. Bistrica. Skrinar Al., župnik. 26 (22).

8. Tinje. Tinje. Benetek Anton, prošt 26 (20). — Medgorje. Marktl Niko, župnik. (P. Grabštanj.) 16 (9). — Podgrad. Marktl Niko, (P. Grabštanj.) 14 (9). — Podkarnos. Brabenec Jan., prošt. (P. Žrelc.) 11 (3). — Radiše. Holec Franc, žpk. (P. Žrelc.) 58 (57). — Št. Tomaž. Ramprecht J., prov. (P. Škofji dvor.) 7 (14). — Žrelc. Supanc Ana. 6 (6).

9. Velikovec. Djekše. Trabesinger Lenart, žpk. 24 (23). — Gorenče. Muri Ign., župnik. 30 (26). — Grebinj. Župni urad. 9 (6). — Št. Jurij. Kovač Franc, župnik. (P. Zg. Tušnje.) 7 (9). — Klošter. Kukačka Josip, župnik. (P. Grebinj.) 16 (15). — Krčanje. Drdlík Jožef. — (8). — Št. Peter. Rosman Franc, žpk. (P. Velikovec.) 36 (36). — Ruda. Pirker Franc, prov. 15 (17). — Št. Rupert. Brandstätter V.,

župnik. (P. Velikovec.) 26 (24). — Šmarjeta. Kovač Franc, soprov. 3 (3). — Vovbre. Zebedin Kristof, župnik. 21 (15).

10. Razne. Zg. Bela. Pleterski Fr. 1 (1).

Skupno število udov 3011 (2574).

Lavantinska škofija.

1. Slov. Bistrica. Slov. Bistrica. Cerjak J., dekan. 226 (197). — Črešnjevce. Zamuda Al., žpk. (P. Slov. Bistrica.) 112 (93). — Gornja Poljskava. Gartner Franc, žpk. 71 (57). — Laporje. Ozimič Jože, župnik. 111 (92). — Majšperg. Bratanič R., žpk. (P. Ptujška gora.) 73 (62). — Makole. Sežula Fr., župnik. 233 (202). — Sv. Martin. Sinko Franc, župnik. (P. Slov. Bistrica.) 70 (80). — Poljčane. Čilenšek Vekoslav, župnik. 130 (130). — Spodnja Poljskava. Zorko Melhior, žpk. (P. Pragersko.) 81 (45). — Studenice. Čede Jož., župk. (P. Studenice pri Poljčanah.) 54 (60). — Tinje. Hafner U., žpk. (P. Slov. Bistrica.) 44 (—). — Sv. Venčeslav. Zakošek Iv., župnik. (P. Slov. Bistrica.) 30 (26).

2. Braslovce. Braslovce. Arko Leop., kapl. 193 (154). — Sv. Andraž. Ocvirk Maks, župnik. (P. Velenje.) 30 (33). — Gomilsko. Grobelšek Iv., žpk. 130 (130). — Sv. Jurij. Zdolšek Al., prov. 137 (122). — Marija Reka. Agrež Mart., župnik. (P. Sv. Pavel pri Preb.) 35 (46). — Sv. Pavel. Končan Fort., žpk. 165 (164). — Šmartno. Presker K., žpk. 228 (217). — Vransko. Dr. Mörtl Val., župnik. 156 (150).

3. Celje. Celje. Jurak Peter, opat. 590 (580). — Gotovlje. Václavik Robert, župnik. (P. Žalec.) 86 (110). — Galicija. Kramaršič Al., žpk. (P. Žalec.) 48 (35). — Griže. Krančič Iv., župnik. 135 (131). — Sv. Peter. Dr. Jančič Iv., žpk. 155 (169). — Polzela. Jodl Iv., žpk. 122 (121). — Teharje. Vesenjok P., žpk. 219 (156). — Žalec. Veternik A., žpk. 247 (308).

4. Dravsko polje. Hoče. Sagaj A., dek. 154 (146). — Cirkovce. Ravšl Ant., žpk. 165 (153). — Črna gora. Zagoršak Fr., žpk. (P. Ptujška gora.) 100 (90). — Fram. Kragl Vikt., žpk. 62 (54). — Št. Janž. Polak Fr., žpk. 140 (140). — Sv. Lovrenc. Spindler Fr. 120 (109). — Slivnica. Mihalič Josip, župnik. 164 (155).

5. Dravograd. Dravograd. Serajnik Volbenk, prošt. 21 (21). — Črneče. (P. Meža.) — (—). — Libeliče. Vogrinec Anton, žpk. 26 (25). — Ojstrica. Kociper Rudolf, prov. (P. Dravograd.) 15 (16).

6. Gornji grad. Gornji grad. Šlander Maks, žpk. 107 (87). — Bočna. Kitak Jakob, župnik. (P. Gornji grad.) 75 (74). — Sv. Frančišek. Vogrinec Iv., žpk. (P. Radmirje.) 108 (108). — Ljubno. Krančič Jos., žpk. 102 (102). — Luče. Mikolič Jurij, žpk. 100 (100). — Marija Nazaret. P. Kerub. Tušek, žpk. (P. Mozirje.) 89 (91). — Mozirje. Krošelj Fr., žpk. 130 (—). — Nova štita. Fermé Gothard, žpk. (P. Gornji grad.) 64 (54). — Rečica. Požar A., župnik. 214 (200). — Šmartno. Štiglic Fr., žpk. 63 (62). — Šmihel. Naraločnik J., org. (P. Mozirje.) 47 (47). — Solčava. Šmid Mil., župnik. 83 (89).

7. Jarenina. Jarenina. Čizek Jos., dekan. 172 (164). — Št. Ilj. Vračko Ev., župnik. 187 (175). — Sv. Jakob. Erhatic M., žpk. 196 (183). — Sv. Jurij. Terstenjak Fr., ž. upr. (P. Zg. sv. Kungota.) 32 (52). — Sp. Sv. Kungota. Kraner Vinc., žpk. 83 (78).

8. Konjice. Konjice. Tovornik Fran., arhidijak, dekan. 228 (206). — Čadram. Hohnjec Fr., žpk. (P. Oplotnica.) 144 (144). — Sv. Jernej. Pavlič P., žpk. (P. Loče.) 34 (27). — Kebelj. Panič Jožef, župnik. (P. Oplotnica.) 46 (46). — Sv. Kunigunda. Žgank

Ferd., župnik. (P. Žreče.) 49 (44). — Loče. Žičkar Marko, župnik. 73 (63). — Prihova. Kumer Karel, župn. (P. Konjice.) 105 (100). — Stranice. Atelšek Ivan, župnik. (P. Konjice.) 25 (22). — Špitališ. Goričan Jan, žpk. (P. Konjice.) 36 (23). — Žreče. Pravst Albert, prov. 50 (44). — Žiče. Tomažič A., župnik. (P. Loče.) 38 (31).

9. Kozje. Kozje. Tomažič Marko, dek. 66 (65). — Buče. Turk Miloš, župnik. 77 (56). — Dobje. Vavpotič Franc, župnik. (P. Slivnica pri Celju.) 42 (29). — Olimlje. Lorbek Iv., župnik. (P. Podčetrtek.) 18 (16). — Sv. Peter. Lah Iv., župnik. 86 (53). — Pilštanj. Rauter Jakob, župnik. 71 (66). — Planina. Cepuder Vlad., župnik. (P. Planina.) 75 (73). — Podčetrtek. Pirc And., žpk. 57 (51). — Podsreda. Krohne Josip, župnik. 41 (37). — Polje. Mlakar Iv., župnik. (P. Podčetrtek.) 31 (31). — Prevorje. Pribožič Jurij. (P. Pilštanj.) 10 (22). — Št. Vid. Vurkelc Jernej, župnik. (P. Pilštanj.) 66 (50). — Zagorje. Pribožič J., župni upr. 25 (22).

10. Laško. Laško. Dr. Kruljc Fr., dek., nadžpk. 317 (310). — Dol. Gorjup Pet., župnik. 158 (160). — Sv. Jedert. Lončarič Jos., župnik. (P. Laško.) 75 (75). — Jurkloster. Kocjančič Ant., žpk. 19 (17). — Sv. Lenart. Kosi Jakob, žpk. (P. Laško.) 73 (62). — Loka. Šket Mihael, župnik. 96 (84). — Marija širje. Kristovič M., proviz. (P. Zid. most.) 39 (31). — Sv. Marjeta. Bohak Jakob, župnik. (P. Rimske Toplice.) 49 (42). — Sv. Miklavž. Čebašek Jakob, žpk. (P. Laško.) 44 (38). — Razborje. Pretnar Jože, prov. (P. Loka.) 30 (14). — Št. Rupert. Jager A., žpk. (P. Sv. Jurij ob juž. žel.) 68 (54). — Trbovlje. Gorogran Mart., kapl. 300 (300). — Hrastnik. Kat. del. prosvetno društvo 11 (18).

11. Sv. Lenart v Slov. gor. Sv. Ana. Šeško K., župnik. 135 (112). — Sv. Anton. Škof Fr., žpk. 116 (110). — Sv. Benedikt. Gomilšek Fr. Sal., žpk. 280 (270). — Sv. Boltenk. Lasbaber J., žpk. 65 (63). — Sv. Jurij. Bosina Iv., žpk. 180 (158). — Sv. Lenart. Janžekovič Jos., dekan. 105 (95). — Marija Snežna. Vršič Srečko, župnik. 66 (66). — Negova. Bratkovič Fr., župnik. (P. Ivanjci.) 120 (120). — Sv. Rupert. Kodrič Jož., žpk. (P. Lenart v Slov. gor.) 81 (41). — Sv. Trojica. P. Ernst Jenko, žup. upr. 132 (115).

12. Dolnja Lendava. Dol. Lendava. Jerič Ivan, kaplan 29 (16). Brunec Martin 6 (—). — Beltinci. Hrvat Štefan, kapl. 125 (364). — Benice. Marušič Mat. (P. Dol. Lendava.) 6 (6). — Bogojina. Baša Iv., žpk. 100 (73). — Črensovci. Čačič Jož., župnik. 46 (58). Drvodol Al. 45 (—). — Peteševci. Jelen Jožefa. (P. D. Lendava.) 8 (5). — Strehovci. Bojnec Franc. (P. Dobrovnik.) 12 (9). — Turnišče. Greif Ivan, župni uprav. 25 (77). — Velika Polana. Rantaša Anton. (P. Črensovci.) 77 (45). — Hotiza. Zadravec Matija. (P. Dol. Lendava.) 4 (9).

13. Ljutomer. Ljutomer. Lovrec And., župnik. 255 (234). — Apače. Čilenšek Ivan, žpk. 62 (62). — Cezanjevci. Ferk Mih., eksp. (P. Ljutomer.) 62 (51). — Sv. Jurij. Štuhec Fr., žpk. 180 (162). — Kapela. Mesko Martin, kanonik in župnik. (P. Radenci.) 153 (120). — Sv. Križ. Weixl Jos., dekan. (P. Križevci.) 352 (324). — Mala Nedelja. Ostrž Fr., žpk. 106 (109). — Gor. Radgona. Gaberc Mart., žpk. 350 (315). — Veržej. Tkalec Jožef, ž. upr. (P. Križevci.) 46 (54).

14. Marenberg. Marenberg. Messner Ivan, žpk. 68 (62). — Brezno. Sagaj Marko, žpk. 30 (30). — Kapla. Lovrenčič V., žpk. (P. Brezno.) 33 (45). — Muta. Hurt Fr., župnik. 54 (48). — Sv. Ožbolt.

Brdnik Bl., žpk. (P. Brezno.) 12 (31). — Remšnik. Pavlič Vid., žpk. (P. Marenberg.) 40 (30). — Pernice. Gešman Peter. (P. Muta.) 12 (14).

15. Maribor levi breg. Maribor. Stolina. Moravec Fr., st. žpk. 545 (241). — Bogoslovje. Dr. Cukala Fr., st. kan. 58 (55). — Franciškan. Franciškan. vratar. 432 (475). — Sv. Barbara. Potočnik Jos., župnik. 52 (52). — Sv. Duh. Rožman Jakob, župnik. (P. Selnica.) 41 (36). — Gornja Sv. Kungota. Magdič Fr., župnik. 7 (8). — Kamnica. Božiček Fr., župnik. (P. Maribor.) 134 (128). — Sv. Križ. Kren Franc, župnik. (P. Maribor.) 76 (64). — Sv. Marjeta. Frangež Jern., župnik. 95 (83). — Sv. Martin. Lajnsič A., žpk. 65 (63). — Sv. Peter. Tkavc Anton, žpk. (P. Maribor.) 82 (67). — Selnica. Ciuha F., župnik. 41 (50).

16. Maribor desni breg. Sv. Magdalena. Stergar Ant., dekan. 690 (690). — D. M. v Puščavi. Nadrah Ign., žpk. (P. Sv. Lovrenc pri Mrb.) 53 (49). — Limbuš. Bračić A., žpk. 63 (50). — Sv. Lovrenc. Oblak Jan., žpk. 107 (75). — Ruše. Pšunder Ferd., žpk. 175 (182). — Studenci. Oo. kapucini. 67 (60).

17. Mežiška dolina. Prevalje. Riepl Matej, dek. 136 (135). — Guštanj. Rehar Jos., žpk. 113 (9). — Črna. Razgoršek V., žpk. 120 (101). — Št. Danijel in Strojna. Čarj Miloš, prov. (P. Prevalje.) 42 (40). — Javorje. Viternik L., žpk. (P. Črna.) 9 (6). — Koprivna. Hohnik Ivan, župnik — (40). — Kotle. Serajnik Ivan, župnik. 50 (55). — Mežica. Hornbök Ivan, župnik. 149 (142).

18. Murska Sobota. Murska Sobota. Kolenc Franc, kapl. 82 (70). — Horvat Št., kateh. 46 (45). — Pavlič Lojze, profesor. — (15). — Cankova. Safošnik Jakob, kaplan. 80 (6). — Gor. Lendava. Bednarik Rud., župnik. 27 (27). — Gor. Petrovci. Cirič Ant., žpk. 10 (10). — Sv. Jurij. Berden And., kapl. (P. Rogoševci.) 9 (6). — Kančovci. Benkovič M. Stefan. (P. Prosenjakovci.) — (3). — Markovci. Ficzo K., žpk. 4 (—). — Martjanci. Horvat J., žpk. 31 (28). — Pertoča. Varga Št., kapl. (P. Rogoševci.) 28 (28). — Sv. Sebeščan. Szupi Jož. — (14). — Tišina. Krantz Jož., žpk. (P. Rankovci.) 69 (67). — Veliki Dolenci. Župni urad. 6 (4).

19. Nova cerkev. Nova cerkev. Žagar Pavel, kanonik. (P. Vojnik.) 80 (83). — Črešnjice. Lovšin Jan., prov. (P. Vojnik.) 8 (12). — Dobrna. Urleb Franjo, žpk. 118 (78). — Frankolovo. Čech Vacl., župnik. (P. Vojnik.) 44 (34). — Šmartin. Ozvatič Fr., žpk. 65 (54). — Vitanje. Musi Jože, žpk. 115 (102). — Vojnik. Ocvirk Alojz, prov. 225 (172).

20. Ptuj. Ptuj. Mestna nadžupnija. Dr. Žagar Iv., inf. proš. 120 (117). — Sv. Peter in Pavel. P. Alfonz Svet, župnik. 262 (219). — Sv. Andraž. Alt Ivan, žpk. 107 (109). — Hajdina. Skuhala Vek., žpk. (P. Ptuj.) 158 (122). — Sv. Lovrenc. Sinko Jožef, žpk. (P. Juršinci.) 96 (88). — Sv. Marjeta. Sketa Ivan, dekan. 178 (175). — Sv. Marko. Hlastec Franc, žpk. (P. Ptuj.) 135 (114). — Polenšak. Poplatnik J., žpk. (P. Moškanjci.) 81 (62). — Sv. Urban. Razbornik Iv., žpk. 102 (86). — Vurberg. Kokelj Al., žpk. 82 (75).

21. Rogatec. Rogatec. Šalamon Fr., dekan. 80 (60). — Sv. Ema. Plepélec J., žpk. (P. Pristava.) 25 (28). — Sv. Florijan. Malajnar Karel, župnik. (P. Rogatec.) 24 (18). — Kostričnica. Slavič Jan., žpk. (P. Podplat.) 58 (62). — Sv. Križ. Korošec Fr., nžpk. (P. Rog. Slatina.) 228 (144). — Sv. Peter. Pučnik A., župnik. (P. Podplat.) 33 (30). — Sv. Rok. Veranič Ant., žpk. (P. Rogatec.) 24 (22). — Stoprce. Pichler

Al., žpk. (P. Rogatec.) 37 (29). — Žetale. Lorber Jurij. 13 (10). — Rotar Milko, org. — (62).

22. Stari trg. Šmartin. Babšek Franc, kapl. (P. Slovenjgradec.) 140 (131). — Dolič. Uličnik M., žpk., (P. Mislinje.) 45 (40). — Št. Ilj. Roškar Dav., žpk. (P. Mislinje.) 107 (103). — Št. Jan. Župni urad. (P. Meža.) 15 (15). — Stari trg. Jurko Ivan, žpk. 149 (134). — Sv. Miklavž. Treiber Franc, žpk. (P. Slovenjgradec.) 35 (32). — Pameče. Trinkaš Ant., župnik. (P. Slovenjgradec.) 31 (33). — Sv. Peter. Vrhnjak Al., župnik. (P. Meža.) 60 (50). — Podgorje. Pečnik Franc, župnik. (P. Slovenjgradec.) 34 (35). — Razbor. Lampert Karel, žpk. (P. Slovenjgradec.) 39 (40). — Sele. Meško Ks., žpk. (P. Slovenjgradec.) 31 (25). — Slovenjgradec. Čizek Al., žpk. 85 (80). — Sv. Vid. Repolusk Frid., žpk. (P. Mislinje.) 54 (48).

23. Šaleška dolina. Škale. Msgr. Rotner Iv., dek. (P. Velenje.) 145 (134). — Bele vode. Essenko Anton, žpk. (P. Šoštanj.) 33 (27). — Št. Ilj. Schreiner Franc, žpk. (P. Velenje.) 65 (65). — Št. Janž. Weiß Matej, župnik. (P. Velenje.) 68 (43). — Sv. Mihael. Gril Pavel, žpk. (P. Šoštanj.) 293 (281). — Šmartno. Potokar J., žpk. (P. Velenje.) 109 (109). — Zavodnje. Rožman J., žpk. (P. Šoštanj.) 26 (18). — Zg. Ponikva. Gorišek J., žpk. (P. Žalec.) 128 (125). — Velenje. 1 (1).

24. Šmarje pri Jelšah. Šmarje. Lom Franc, žpk. 170 (157). — Dramlje. Sigl Jož., žpk. 44 (36). — Sv. Jurij ob j. ž. Mikuš Val., žpk. 213 (200). — Kalobje. Svegelj Pet., žpk. (P. Sv. Jurij ob j. ž.) 45 (42). — Ponikva. Kociper Ant., žpk. 121 (120). — Sladka gora. Ivanc Iv., žpk. (P. Šmarje pri Jelšah.) 65 (42). — Slivnica. Rabuza Jakob, žpk. 34 (32). — Sv. Štefan. Močnik Franc, žpk. (P. Šmarje p. Jelšah.) 21 (16). — Št. Vid. Župni urad. (P. Grobelno.) 29 (25). — Zibika. Jelšnik Iv., žpk. (P. Pristava.) 53 (51). — žusem. Palir L., žpk. (P. Loka pri Zsumu.) 22 (14).

25. Velika Nedelja. Velika Nedelja. Horvat Fr., dekan. 153 (150). — Ormož. P. Ciril Lekšan, žpk. 222 (216). — Sv. Bolfenk. Molan Franc, župnik. 94 (60). — Sv. Lenart. Zadravec Pet., žpk. (P. Vel. Nedelja.) 61 (41). — Sv. Miklavž. P. Anzelm Polak, žpk. 97 (100). — Središče. Cajnkar Jak., žpk. 201 (200). — Svetinje. Bratušek Fr., žpk. (P. Ivanjakovci.) 103 (120). — Sv. Tomaž. Zemljič Mat., žpk. 269 (156).

26. Videm. Videm. Medvešek Ivan, dekan. 107 (107). — Brežice. Jurhar Mart., žpk. 275 (236). — Artiče. Šribar Josip, župnik 53 (36). — Bizeljsko. Somrek Ant., kapl. 97 (108). — Dobova. Pernat Ant., žpk. 63 (41). — Kapele. Kolenc Leopold, žpk. (P. Dobova.) 56 (28). — Koprivnica. Doberšek Fr., žpk. 79 (59). — Pišce. Toplak Fr., žpk. 124 (108). — Rajhenburg. Zidanšek J., 150 (110). — Sevnica. Kuk Jos., kaplan. 138 (123). — Sromlje. Pečnak J., žpk. 56 (43). — Zabukovje. Stoklas Matija, žpk. (P. Sevnica.) 18 (12). — Zdole. Šoba A., žpk. (P. Videm.) 33 (30). — Senovo. Škoberne J. — (17).

27. Vuzenica. Vuzenica. Hüttner Drag., dek. 65 (57). — Sv. Anton. Letonja Fr., žpk. (P. Vuhred.) 18 (21). — Sv. Primož. Dolinar Ivan, župnik. (P. Vuzenica.) 26 (24). — Ribnica. Fišer And., žpk. 134 (113). — Trbonje. Prohašky Ferdo, žpk. (P. Vuzenica.) 41 (31). — Vuhred. Hrašovec H., žpk. 35 (33).

28. Zavrčje. Zavrčje. Podvinski Anton, dekan. 146 (145). — Sv. Andraž. Škamlec Ogn., župnik. 61 (62). — Sv. Barbara. Vogrin Jan., žpk. 76 (112). — Sv. Trojica. Jazbinšek Fr., žpk. (P. Podlehnik.) 77 (51). — Sv. Vid. Sokič Jakob, žpk. 111 (89).

Skupno število udov: 25.128 (22.946).

Ljubljanska škofija.

1. **Cerknica.** Cerknica. Juvanec Jožef, dekan. 272 (269). — **Babno polje.** Črnuželj Ant., adm. (P. Stari trg pri Rakeku.) 27 (25). — **Begunje.** Ježek M., župnik. 136 (127). — **Bloke.** Švigelj Viktor, župnik. (P. Nova vas pri Rakeku.) 112 (87). — **Grahovo.** Wester Al., župnik. 83 (75). — **Planina.** Lovšin Iv., župnik. 138 (95). — **Stari trg.** Hafner Jern., župnik. 252 (250). — **Sv. Trojica.** Žužek Kar., žp. (P. Nova vas pri Rakeku.) 43 (41). — **Unec.** Martinčič And., župnik. (P. Rakek.) 59 (48). — **Sv. Vid.** Pucelj Jan., župnik. (P. Begunje pri Cerknici.) 102 (81).

2. **Kamnik.** Kamnik. Pipa Anton, kaplan. 212 (204). — **Dob.** Bešter Jan. Ev., žpk. dek. 126 (113). — **Domžale.** Bernik Franc, žpk. 143 (135). — **Gozd.** Selan Mat., ž. upr. (P. Kamnik.) 36 (34). — **Groblje.** Misijonišče. (P. Domžale.) 53 (51). — **Homec.** Govekar Fr. (P. Radomlje.) 104 (81). — **Ihan.** Kepec J., žpk. (P. Domžale.) 82 (75). — **Komenda.** Zabukovec Janez, župnik. (P. Kamnik.) 162 (162). — **Mekinj.** Čadež Viktor, župnik. (P. Kamnik.) 104 (97). — **Mengeš.** Kušar Franc, župnik. 170 (160). — **Motnik.** Majdič Fr. Ks., župnik. 69 (64). — **Nevlje.** Rihar L., župnik. (P. Radomlje.) 61 (47). — **Radomlje.** Šiška J., dekan in župnik v p. 42 (26). — **Rova.** Golmajer Fran, župnik. (P. Radomlje.) 40 (32). — **Sela.** Pavlič Anton, žpk. (P. Kamnik.) 43 (36). — **Skaručina.** Dežman Jan, kurat. (P. Št. Vid n. Ljubljano.) 44 (32). — **Sp. Tuhinj.** Opeka Ivan, župnik. (P. Šmartno v Tuhinju.) 90 (57). — **Stranje.** Langetholz Janez, župnik. (P. Kamnik.) 73 (51). — **Špitališ.** Mezeg Ant., žpk. (P. Motnik.) 35 (34). — **Tunjice.** Razboršek J., žpk. (P. Kamnik.) 55 (50). — **Vodice.** Janc Peter, žpk. 176 (175). — **Vranja peč.** Knol Adolf, žpk. (P. Kamnik.) 62 (62). — **Zg. Tuhinj.** Bernik Jan., žpk. (P. Šmartno v Tuhinju.) 56 (53).

3. **Kočevje.** Kočevje. Studen F., kapl. 117 (108). — **Banjaloka.** Medved Ant., žpk. (P. Nova sela.) — (14). — **Fara pri Kostelu.** Staré A., žpk. 90 (90). — **Nemška Loka.** Rogelj J., žpk. 3 (5). — **Oslinica.** Pirkovič J., žpk. 62 (40). — **Spodnji Log.** župni urad. (P. Nemška Loka.) 8 (8). — **Stara cerkev.** Jamnik A., 19 (18). — **Stari log.** Oražem J., kapl. 3 (—).

4. **Kranj.** Cerklje. Dolinar Franc, dekan. 193 (159). — **Kranj.** Škerbec Matija, žpk. 358 (341). — **Besnica.** Pokorn Fran, žpk. (P. Kranj.) 51 (50). — **Duplje.** Vrankar J., žpk. 58 (56). — **Goriče.** Železný Al., žpk. (P. Golnik.) 64 (53). — **Jezerško.** Drunecky Jan., žpk. 58 (55). — **Št. Jošt.** Kokel Fr., eksp. (P. Kranj.) 21 (23). — **Kokra.** Dimnik Mart., žup. upr. 45 (34). — **Kovor.** Rozman Jurij, žpk. (P. Tržič.) 28 (33). — **Križe.** Hartman Josip, župnik. 205 (190). — **Lom.** Sparhakl Karel, žp. upr. (P. Tržič.) 53 (48). — **Mavčiče.** Cegnar Jos., žp. upr. (P. Smlednik.) 108 (111). — **Naklo.** župni urad. 82 (81). — **Olšev.** Škerbec Mat., č. kan., dek. v p. (P. Predvor.) 40 (36). — **Podbrežje.** Vondrašek V., žpk. 81 (79). — **Predvor.** Lakmayer F., žpk. 160 (125). — **Predoslje.** Zupanc Ign., žpk. (P. Kranj.) 102 (96). — **Smlednik.** Cegnar Jos., žpk. 154 (146). — **Šenčur.** Piber Ivan, župnik. 104 (101). — **Hrastje.** Zmrzlikar Jožef, (P. Kranj.) 30 (30). — **Št. Urška gora.** Šmit Franc, žpk. (P. Cerklje p. Kranju.) 50 (30). — **Šmartin.** Šarec Al. žpk. (P. Stražišče.) 162 (144). — **Trboje.** Cuderman Ivan, župnik. (P. Smlednik.) 30 (30). — **Trstenik.** Dr. Arnež Janko, žpk. (P. Golnik.) 59 (58). — **Tržič.** Vovk Ant., žpk. 380 (322). — **Voglje.** Rajčević Fr., žpk. (P. Šenčur.) 35 (32). — **Vesovo.** Brešar Jos.,

žpk. (P. Cerklje pri Kranju.) 80 (77). — **Započe.** Koželj Fr., župnik. (P. Smlednik.) 23 (21).

5. **Leskovec.** Leskovec. Štrukelj Alojz, kapl. 183 (170). — **Boštanj.** Rakovec Engelb., žpk. 50 (45). — **Bučka.** Frančič Janez, žpk. 43 (30). — **Cerklje.** Žust Jak., žpk. 102 (79). — **Čatež.** Kmet Mih., žpk. (P. Brežice.) 34 (30). — **Sv. Duh.** župni urad. (P. Krško.) 66 (58). — **Št. Jernej.** Lesjak Ant., žpk. 104 (91). — **Kostanjevica.** Golob Franc, župnik. 103 (87). — **Sv. Križ.** Zupanc Andrej, župnik. 60 (65). — **Krško.** Filipič J., žpk. 134 (121). — **Raka.** Škerjanec Martin, žpk. 102 (100). — **Studenec.** Štrubelj Ivan, žpk. (P. Sevnica.) 51 (45). — **Škocijan.** Anžič Jož., žpk. 85 (48). — **Velika dolina.** Gnjezda Janez, žpk. (P. Jesenice na Dol.) 40 (33).

6. **Litija.** Šmartn. Rihar Matej, dekan. 207 (182). — **Dobovec.** Pogačar J., ž. upr. (P. Trbovlje.) 40 (31). — **Dole.** Filler Vacl., žpk. 48 (37). — **Hotič.** Cuderman Kristijan, župnik. (P. Litija.) 52 (13). — **Janče.** Verce Franc, župnik. (P. Litija.) 37 (21). — **Javorje.** Javornik Tom., ž. upr. (P. Šmartno p. Litiji.) 56 (50). — **Št. Jurij.** Vodopivec Iv., žpk. (P. Radeče pri Zid. m.) 28 (50). — **Kresnice.** Dolinar Jan., žpk. 46 (45). — **Konjšica.** Drešar Ivan. (P. Zagorje o. S.) 6 (—). — **Št. Lambert.** Rupnik Karel, župnik. (P. Sava.) 24 (20). — **Litija.** Kralj Fr., ž. v p. 165 (159). — **Polšnik.** Kovič Jernej, ž. upr. (P. Sava.) 35 (34). — **Prežganje.** Stupica Jos., žpk. (P. Litija.) 57 (29). — **Primskovo.** Plešic Anton, žpk. (P. Šmartno pri Litiji.) 38 (33). — **Radeče.** Lovšin Anton, župnik. 145 (127). — **Sava.** Širaj A., žpk. 45 (30). — **Svibno.** Selan A., žpk. (P. Radeče pri Zid. m.) 50 (41). — **Štanga.** Žnidarič Ant., žpk. (P. Litija.) 45 (40). — **Zagorje.** Sitar Val., župnik. 190 (180).

7. **Ljubljana, mesto.** Stolna. Vindišar Ivan, stolni vikar. 281 (277). — **Sv. Jakob.** Barle Janez, m. žpk. 336 (312). — **Mar. oznan.** Dr. o. Guido Rant, župnik. 503 (447). — **Prosvetna zveza.** 111 (129). — **Uršulinke.** Koretič Franc, šp. 13 (13). — **Trnovo.** Hostnik Anton, kapl. 393 (371). — **Nova založba.** 235 (200). — **Sv. Peter.** Petrič Janko, žpk. 635 (615). — **Splošna bolnica.** Slana Ign., kurat. 88 (73). — **Umobolnica.** Orehek Mila, 25 (26). — **Sv. Krištof.** P. K. Zakrajšek. 147 (134). — **Spodnja šiška.** P. Pij žankar. 297 (263).

8. **Ljubljana, okolica.** Brezovica. Lavrič And., žpk. 170 (152). — **Črnuče.** Tomelj Ant., žpk. (P. Ježica.) 132 (118). — **D. m. v Polju.** Müller Jan., žpk. 274 (266). — **Dóbrova.** Hauptman P., župnik. 118 (105). — **DoL.** Kastelic Matija, župnik. 97 (97). — **Golo.** Kunauer Janez, župnik (P. Studenec-Ig.) 7 (7). — **Sv. Helena.** Rihtarič Jan., župnik. (P. Dol pri Ljubljani.) 118 (103). — **Ig.** Klemenčič Janez, župnik. (P. Studenec-Ig.) 121 (106). — **Sv. Jakob.** Novak Jožef, župnik. (P. Dol pri Ljubljani.) 75 (72). — **Ježica.** Košir Fr., žpk. 162 (172). — **Sv. Katarina.** Pavlin Andrej, župnik. (P. Medvode.) 33 (29). — **Polhovgradec.** Štrubelj Janez, župnik. 90 (90). — **Preska.** Oblak Val., žpk. (P. Medvode.) 110 (110). — **Rudnik.** Pfajfar Ivan, župnik. (P. Ljubljana.) 57 (50). — **Sora.** Kajdiž Valentin, župnik. (P. Medvode.) 155 (130). — **Sostro.** Poljšak M., župnik. (P. Hrušica pri Ljubljani.) 153 (150). — **Šmartin.** Lesar J., žpk. 116 (110). — **Tomišelj.** Zajc Fr., žpk. (P. Studenec-Ig.) 34 (33). — **Vič-Glince.** P. Teodor Tavčar, žpk. 470 (370). — **Št. Vid n. Lj.** Zabret V., dekan. 501 (450). — **Belec Fran.** prof. 59 (62). — **Želumlje.** Erjavec Iv., žpk. (P. Studenec-Ig.) 36 (35).

9. **Loka. Stara Loka.** Mrak Matija, dekan. (P. Škofja Loka.) 158 (133). — **Bukovičica.** Benedičič Jak., žpk. (P. Selca.) 48 (47). — **Dražgoše.** Pfajfar Ant., žpk. (P. Železniki.) 38 (40). — **Davča.** Kopitar Andr. (P. Sorica.) 31 (29). — **Javorje.** Klopčič Jos., žpk. (P. Poljane.) 61 (54). — **Sv. Lenart.** Mevželj Janko, žpk. (P. Selca.) 55 (51). — **Leskovića.** Kos Matej, župnik. (P. Gorenja vas.) 45 (51). — **Lučine.** Poljanec Iv., ž. pr. (P. Gorenja vas.) 39 (36). — **Nova Oselica.** Tome Alojz, ž. upr. (P. Gorenja vas.) 34 (29). — **Poljane.** Tavčar Matej, žpk. 181 (169). — **Reteče.** Meršolj Janez, žpk. (P. Škofja Loka.) 95 (93). — **Selca.** Šušteršič Franc, žpk. 215 (200). — **Sorica.** Mikuž Jan., žpk. 52 (42). — **Stara Oselica.** Gogala Iv., žpk. (P. Gorenja vas.) 85 (80). — **Škofja Loka.** Podbevšek Jernej, žpk. 276 (265). — **Trata.** Brajec Josip, župnik. (P. Gorenja vas.) 76 (58). — **Zali log.** Hribar Anton, žpk. (P. Železniki.) 70 (55). — **Žabnica.** Verce Josip, žpk. (P. Škofja Loka.) 77 (74). — **Železniki.** Brtoncelj Valent., žpk. 136 (80). — **Žiri.** Logar Josip, župnik. 198 (179).

10. **Moravče. Moravče.** Jerman Anton, kapl. 196 (180). — **Blagovica.** Strekelj Jak., žpk. (P. Lukovica.) 52 (50). — **Brdo.** Slak Matija, župnik. (P. Lukovica.) 71 (69). — **Čemšenik.** Dagarin Mat., žpk. (P. Medija-Izlake.) 80 (80). — **Češnjice.** Perko Pav., žpk. (P. Šmartno v Tuhinju.) 17 (12). — **Sv. gora.** Žganjar Ig., žpk. (P. Vače.) 39 (27). — **Št. Gotard.** Pfajfar Franc, žpk. (P. Trojane.) 61 (57). — **Izlake.** Osolnik Franc, eksp. (P. Medija-Izlake.) 63 (56). — **Kolovrat.** Sušnik Janko, župnik. (P. Medija-Izlake.) 52 (47). — **Krašnja.** Brecljnik Al., žpk. (P. Lukovica.) 58 (47). — **Sv. Križ.** Komlanec Anton, župnik. (P. Moravče.) 33 (30). — **Sv. Ožbolt.** Vadnjal Ant., žpk. (P. Trojane.) 30 (30). — **Peče.** Ogrizek Jakob, župnik. (P. Trojane.) 30 (27). — **Sv. Trojica.** Markič Jožef, duhovnik. (P. Dob.) 23 (23). — **Vače.** Rihar Ivan, župnik. 77 (62). — **Vrhopolje.** Jerše Valentin, ekspozit. (P. Lukovica.) 29 (22). — **Št. Vid.** Majerskič Filip, ekspozit. (P. Lukovica.) 34 (29). — **Zlato polje.** Kranjc Jožef, župnik. (P. Lukovica.) 23 (23).

11. **Novo mesto. Novo mesto.** Kek Fr., vikar. 256 (232). — **Bela cerkev.** Omahen Ig., žpk. 45 (45). — **Brusnice.** Šesek Iv., žpk. 64 (58). — **Črmošnjice.** Hönigman Fr., kpl. 11 (11). — **Mirna peč.** Bukovec Mart., kpl. 162 (105). — **Podgrad.** Česenj And., žpk. (P. Novo mesto.) 25 (25). — **Poljane.** Veider Iv., žp. upr. (P. Toplice.) 6 (6). — **Prečna.** Šmidovnik Ant., žpk. 87 (82). — **Soteska.** Volc Al., žpk. (P. Straža.) 31 (27). — **Stopiče.** Žitnik Franc, župnik. (P. Novo mesto.) 65 (61). — **Št. Peter.** Vovko Fran., žpk. 102 (82). — **Šmarjeta.** Perko Ivan, župnik. 94 (65). — **Šmihel.** Pečnik Ivan, kaplan. (P. Novo mesto.) 204 (188). — **Toplice.** Erzar Franc, župnik. 62 (82). — **Vavta vas.** Bartel Bertold, župnik. (P. Straža.) 49 (52). — **Uršna sela.** Cunder Viljem, 33 (—).

12. **Radovljica. Radovljica.** Fatur Jak., dek. 153 (150). — **Begunje.** Zevnik Mih., žpk. 77 (74). — **Bled.** Oblak Jan., župnik. 181 (151). — **Boh. Bela.** Drolc Martin, župnik. 129 (125). — **Boh. Bistrica.** Ambrožič Jos., ž. upr. 129 (103). — **Brezje.** P. Bonav. Resman. 112 (105). — **Breznica.** Koprivec Peter, žpk. (P. Žirovnica.) 115 (104). — **Dobrava.** Klavžar Janez, žpk. (P. Podnart.) 66 (63). — **Dovje.** Pečarič Franc, župnik. (P. Mojstrana.) 129 (113). — **Gorje.** Knific Jož., žpk. 205 (176). — **Jesenice.** Kastelic Anton, žpk. 273 (322). — **Kamna gorica.** Zorko Fr.,

žpk. 124 (121). — **Koprivnik.** Kres Jos., ž. upr. (P. Boh. Bistrica.) 65 (70). — **Koroška Bela.** Zbontar M., žpk. (P. Javornik.) 176 (171). — **Kranjska gora.** Čuk Karel, žpk., 145 (127). — **Sv. Križ.** Krašna Fr., ž. up. (P. Jesenice na Gor.) 54 (45). — **Kropa.** Kanduč Fr., žpk. 72 (57). — **Lesce.** Župni urad. — (47). — **Leše.** Ahačič Matej, žpk. (P. Brezje.) 48 (55). — **Ljubno.** Juvan Fr., župnik. (P. Podnart.) 39 (32). — **Mošnje.** Bleiweis Fr., žpk. (P. Radovljica.) 63 (54). — **Ovsiše.** Očepek Jožef, žpk. (P. Podnart.) 60 (20). — **Rateče.** Lavtizar Josip, župnik. (P. Kranjska gora.) 86 (76). — **Ribno.** Kramar Janez, žpk. (P. Bled.) 98 (95). — **Srednja vas.** Golf Ant., žpk. 183 (155). — **Zasip.** Demšar Anton, župnik. 49 (43).

13. **Ribnica. Ribnica.** Skubic Anton, dekan. 391 (308). — **Dobrépolje.** Presetnik Franc, kaplan. 183 (126). — **Dolenja vas.** Škulj Karel, žpk. 105 (86). — **Draga.** Lončar Franc, žpk. 32 (23). — **Gora.** Habjan Jan. (P. Sodražica.) 33 (22). — **Sv. Gregor.** Krumpster Franc, župnik. (P. Ortnek.) 107 (97). — **Loški potok.** Pravhar Jos., žpk. 200 (184). — **Rob.** Zabukovec Tom., žpk. 59 (48). — **Sodražica.** Traven Fr., žpk. 185 (163). — **Struge.** Orehek Andrej, žpk. 82 (65). — **Škocjan.** Zupančič Iv., žpk. (P. Turjak.) 73 (83). — **Turjak.** Hiti Franc, župnik. 37 (37). — **Velike Lašče.** Ramovš Jakob, župnik. 150 (148). — **Vel. Poljane.** Noč Ivan, žpk. (P. Ortnek.) 38 (24). — **Grčarice.** Klemenčič Pav., (P. Dolenja vas.) 4 (4).

14. **Semič. Metlika.** Cerar Gregor, prošt. 196 (192). — **Adlešiči.** Peček Al., župnik. (P. Črnomelj.) 100 (81). — **Črnomelj.** Bitnar Pavlin, dek. 182 (187). — **Dragatuš.** Novak Jos., žpk. 61 (20). — **Planina.** Wittine H., žpk. (P. Črnomelj.) 3 (2). — **Podzemelj.** Jereb Rem., žpk. (P. Gradac.) 56 (65). — **Radovica.** Novak Matija, župnik. (P. Metlika.) 42 (36). — **Semič.** Miklavčič A., kapl. 126 (105). — **Sinji vrh.** Župni urad. (P. Vinica.) 8 (11). — **Stari trg.** Zupančič Fr., žpk. 135 (28). — **Suhor.** Raztresen Janez, prov. 34 (45). — **Vinica.** Kos Lovro, žpk. 57 (51). — **Preloka.** Jerič Al., žpk. (P. Vinica.) 90 (—).

15. **Šmarje. Šmarje.** Pešec Franc, dekan. (P. Šmarje-Sap.) 188 (83). — **Javor.** Klinec Jern., žpk. (P. Dol. Hrušica.) 52 (36). — **Št. Jurij.** Medved Ant., žpk. (P. Grosuplje.) 62 (63). — **Kopanj.** Kogovšek Ivan, župnik. (P. Grosuplje.) 68 (53). — **Lipoglav.** Pečarič Martin, žpk. (P. Šmarje-Sap.) 37 (30). — **Polica.** Bambič Joško, žpk. (P. Višnja gora.) 52 (45). — **Št. Vid.** Hladnik Jan., žpk. 293 (274). — **Stična.** Bolcar Bened., žp. upr. 108 (101). — **Višnja gora.** Vidmar Fr. Ks., žpk. 133 (143). — **Žalna.** Šolar Jos., žpk. (P. Višnja gora.) 58 (63). — **Grosuplje.** Ravnikar Anton, ekspozit. 65 (16).

16. **Trebnje. Trebnje.** Tomažič Ivan, dekan. 168 (160). — **Čatež.** Povše Henr., žpk. (P. Vel. Loka.) 67 (58). — **Mirna.** Širaj Jakob, župnik. 87 (77). — **Mokronog.** Bukowitz H., žpk. 128 (115). — **Sv. Križ.** Erzin Leop., žpk. 103 (81). — **Sv. Trojica.** Supin Karel, žpk. (P. Trzinčice.) 80 (48). — **Št. Janž.** Črnilec Janez, žpk. 202 (134). — **Št. Lovrenc.** Oblak Anton, župnik. (P. Velika Loka.) 88 (101). — **Št. Rupert.** Natlačen P., žpk. 154 (141). — **Trebelno.** Dolenc Janko, župnik. 75 (67).

17. **Vrhnika. Vrhnika.** Kete Janez, dekan. 405 (395). — **Bevke.** Poljšak Anton, eksp. (P. Vrhnika.) 64 (73). — **Borovnica.** Strajhar Iv., žpk. 80 (80). — **Črni vrh.** Dovč J., žpk. (P. Polhov gradec.) 47 (45). — **Horjul.** Nastran Franc, župnik. 156 (154). — **Hotedrška.** Borštnar Janko, župnik. 51 (45). —

Dol. Logatec. Remškar Valentin, žpk. 127 (117). — **Gor. Logatec.** Skubic Anton, 86 (86). — **Podlipa.** Gnidovec Jos., žpk. (P. Vrhnika.) 42 (32). — **Presejce.** Perčič Mihael, žpk. (P. Vrhnika.) 80 (75). — **Rakitna.** Zajc Karel, župnik. 29 (23). — **Rovte.** Sušnik Mat., župnik. 122 (98). — **Št. Jošt.** Načode Jos., župnik. (P. Vrhnika.) 54 (45). — **Vrh.** Ramšak Fr., ž. upr. (P. Rovte.) 51 (47). — **Zaplana.** Mihelčič Ivan, žpk. (P. Vrhnika.) 44 (36).

18. **Žužemberk.** Žužemberk. Mali Greg., kapl. 173 (141). — **Ajdovec.** Žust Ig., žpk. (P. Žužemberk.) 42 (35). — **Ambrus.** Žavbi Iv., žpk. (P. Zagradec.) 56 (50). — **Dobrnjč.** Rebol Blaž, žpk. 138 (114). — **Hinje.** Porenta Anton, žpk. (P. Struge.) 18 (19). — **Sela.** Podlipnik Jos., žpk. (P. Zagradec.) 29 (20). — **Zagradec.** Petrič Gabr., župnik. (P. Zagradec.) 49 (52). — **Krka.** Raztresen Iv., kpl. 82 (—).

Skupno število udov: 29.139 (25.860).

Ostale jugoslovanske škofije.

1. Beograjska škofija.

Beograd. Tumpej Andrej., Janežič Jož., Janežič Pavla, Klemenjak And., Jus Jožko, Laznik Ana, Srdoč Helena, Stanjko Alojzija, Tavčar Neža, Usmiljene sestre, Plantarič Alojziji. — Repič Fran, Repič Srčan, Repič Borut, *Nardin Lud.*, dr. Sekulič Izidora. — Dr. Korošec Anton, minister; Zveza služkinj, Prosvetna zveza, dr. Šuman, Hus Ivan, Ulaža Tomaž, Rodanović Jos., Oblak Franc, Perc Katica, Mastnak Elza, Rogina Ana, Rot Joško, Zajc Frania, Rozman Anica, Kovačič Emil, Knafelj Stanko, Erjavec Jos., Bojč Fr., Besek Fr., Zalesjak Stanko, Kajfež Mici, Klarič Ivanka, Briški Nežka, Novak Ivanka, Špacapan Mici, Napast Marija, Korošec Alojzija, Jager Jožefa, Vršnik Fanika, Škerl Joško, Frankl Ernest, Jagodnik Ivanka, Kunstl Neža, Jernejčič Jos., Njegač Rezika, Steinmetz Olga, Tepina Marica, Ratajc Mar., Kastelic Tončka, Supančič Hel., Zalezina Mar., Zalezina Angela, Gobec Neža, Skrbinek Julka, Vršnik Franč., Sagadin Minka, Vitežnik Vikt., Resnik P., Poje A., Gorše Julij, Arčon Ang., Mozetič Al., dr. Jug, insp.; Mašič St., sek. m. n. zad.; Golja Drag., inspekt.; Kobe, Šuler A., Zalesjak S., Smodej F., msgr. dr. Wagner, Franjevački samostan, — Zemun, Dr. Pavletić, dr. Rapotec, dr. Jež, Buković Ivo, Rakušček Pavlina, Mešiček Fr., Bardun E., Erjavec M., Ferjanc Julka, Medved D. (P. Beograd.) 105

Bačka Palanka. Sever A. (P. Bačka Palanka.) 1

Čuprija. Pivk Steva. (P. Čuprija.) 1

Debar. Šušmelj F. Mirko, podporoč., (P. Debar.) 1

Ilok. Simič Davorin. (P. Ilok.) 1

Kragujevac. Kolman Franc, višji vojni činovnik. (P. Kragujevac.) 1

Kumanovo. Vahtar Mihael. (P. Kumanovo.) 1

Lebane. Czurda Drag., pr. f. k. (P. Lebane.) 1

Novi Sad. Beg Fr., Klenovšek Karlo, Podbršček Fr., Vindiš Stefan, Ivančič Anton. Štupnik Fr. 6

Novi Bečej. Klinar Jakob. (P. Novi Bečej.) 1

Plevlje. Smrekar Lojze F. (P. Plevlje.) 1

Novi Vrbas. Jelida Claudia. (P. Novi Vrbas.) 1

Pančevo. Glušić Dominik. (P. Pančevo.) 1

Petrinja. Šmid Josip, podpolk. (P. Petrinja.) 1

Ruma. Kristl Ferdo. (P. Ruma.) 1

Sekić. Dr. Hočevar Janko, Črnoga Ivan, Ogrin Alojzija. 3

Subotica. Planinc Franjo, Fabčič Josip, Nestor Ivanka, Razberger Ivan. (P. Subotica.) 4

Strumica. Čopi Maks. (P. Bosiljevo.) 1

Vel. Bečkerek. Janko Ant., Sestre sv. Vinka-Kinka, Bolnica, Sanatorij, Šolske sestre (Notre Dame), Poniž Rajko, Kastelic Tereza, Bezek Ign., Hvalič Josip, Kosi Franjo, Grafenauer Zdravko, Gunčar Hinko, dr. Schneider J., Veselko Martin, Ogrin Alojziji. (P. Vel. Bečkerek.) 14

Vršac. Pirkmajer Gabriel. (P. Vršac.) 1

Zaječar. Bezjak Franjo. (P. Zaječar.) 1

Zemun. Tratnig Amalija, Vrečko Jakob, Mazi France. (P. Zemun.) 3

Županja. Pogačar Marija. (P. Županja.) 1

Število udov: 1 dosmrt. 63 letnih = 64 udov.

2. Bosanska škofija.

Sarajevo. Curk Ivana, Mlinar Rezika, Salokar Oto, Slovenski klub. (P. Sarajevo.) 4

Alipašinmost. Paravan Franjo, Pahor Ignacij, Vajdner Julka. (P. Alipašinmost.) 3

Banja Luka. *Samostan o. trapistov;* Budin Jožef, župnik v p.; Slovensko pevsko in izobraž. društvo, Baumkircher Fran, Črtalič Avgustin, Godnič Josip, Sirotišče sv. Bernarda (5 izt.), Kocman Stanko, Brne Angela, Štrekelj Anton, Drobne Rudolf, Kenda Ivan. (P. Banja Luka.) 16

Bijelina. Verhunc Ivan. (P. Bijelina.) 1

Dobo. Mauhar Anton. (P. Dobo.) 1

Bos. Novi. Šubic Rezika. (P. Bos. Novi.) 1

Drvar. Krašovec Ivan. (P. Drvar.) 1

Fojnica. Vričko J. Riko, ravn.; Franjevački samostan, Brkanović Svetozar, dr. Zekić Franjo, Fuks Jurij, Jerebinšek Franjo, Koselj Jakob. (P. Fojnica.) 7

Han Kump. Vitez. Ceznar Duro, duhovnik. (P. Han Kumpanja Vitez.) 1

Konjic. Pavlović Angela. (P. Konjic.) 1

Mostar. Blažek Matija, adm. kaplan; Zbor »Bakula«, Sirotišče šolskih sester; Lokar Anton, gen. št. polk.; Vojnović Aleksa, Čretnik Viktor, Grebner Albert, Zorn Božidar, Pečar Oto, Završnik Franjo, Gliha Viktor, Golec Jos., Cotman Janez, Tomšič Jos., Pučka Franc, Šanta Jakob, Rak Fr., Kumar Fr., Nartnik And., Pip V. (P. Mostar.) 20

Odžak. Mohorič Ant., Jurič Fr. (P. Odžak.) 2

Pale. Curk J. (P. Pale.) 1

Oštrelj. Kuk Marija. (P. Oštrelj.) 1

Visoko. Globanka Lambert. (P. Visoko.) 1

Tuzla. Jemc Anton, Mervar Ivan, Kosjek Mar., Degan Jurij, Hartman Josip, Čadež Mihajlo, Čibej Alojziji, Miklavčič Gašpar, Pristav Vinko. (P. Tuzla.) 10

Vareš. Černe Franciška. (P. Vareš.) 1

Zavidović. Vrh Mihael. (P. Zavidović.) 1

Zenica. Čop Ivan, Hodnik Martin, Kos Gašper. (P. Zenica.) 3

Število udov: 1 dosmrt. 75 letnih = 76 udov.

3. Dalmatinska škofija.

Dubrovnik. Dr. Malnerič M., Srabotnjak Fr., Dornič Fran, Galić Jos., don Liepopili Ante, dr. Belovučić N. Zv., Vardjan Ant., Miklav Mici, don Capurso Karlo, don Fabris Spasoje, don Vučetić Franjo, Koren Josip, Petavs Franjo, Dolenc Janko, Mahnič Ivan, Petavs Franjo, Topolšek Fr., Udri Josip, Rašica Gjuro, Jamnik Fr. (P. Dubrovnik.) 20

Mokošice. Žlebnik Alojz. (P. Mokošice.) 1
Pučišće. Don Krstinić Franjo. (P. Pučišće.) 1
Rab. Okrevališče »Jadran«. (P. Rab.) 1
Pač. Karnar Ed., don Palčić Juraj, Dujanić I.,
 Benzia Vera, Jagodić Ivan, Brenko Fr., Kumer Fr.,
 pl. Mirković Lucija. (P. Pač.) 8
Dobrinj. Šabalja Pavel. (P. Dobrinj.) 1
Boka Kotorska. Sirkir Jern. (P. B. Kotorska.) 1
Pašman. Petrica o. Peter. (P. Pašman.) 1
Trogir. P. Knafelj Ignacij. (P. Trogir.) 1
Tivat. Udir Josip. (P. Tivat.) 1

Število udov: 2 dosmrt. 39 letnih = 36 udov.

4. Djakovska škofija.

Djakovo. Sokol Josip, kanonik; Petlić Matija,
 Sečkar Ivan, dr. Belić Matija, dr. Wüsch Martin,
 Hefner Josip, Jurčević Ant., Kretonić Mat., Vreča
 Oton, Stare Fr., Brajković Božidar, Homotar Naco,
 P. Džeržaj Fr. (P. Djakovo.) 13
Brod. Božeglav Franč., Bat Rafael, Bat
 Rom., Bekuš Olga, Delez Albin, Pogačnik Ljudm.,
 Jerkić Olga, Viltušnik Dragica, Rokavec Terezija,
 Novak Josip. (P. Brod.) 10

Osiječ. Živko Mihajlo, žpk.; Putrih o. Hinko,
 Resetzky Robert, Ogrizek Janja, Ogrizek Ivan,
 Ogrizek Karlek, Milosrdnice v sirotišču. Milosrd-
 nice v »Vinkovem domu«. Mikulić Ant., Sokičić J.,
 Marijine sestre, Vražić Jos., Horvat Fr., Machulka
 Milutin, Kasper Fran. Rogar Franja, Kuralc Ivan,
 Benčina Marija, dr. Pelz Stjepan, Horvath Ivan,
 Deutschbauer Stj., Ivičić Adam, Medved Anton,
 Geci o. Kapistran, Ferk o. Joakim, Lorenčić o.
 Damascen, Pašalić o. Grgo, Koren br. Vig, Knjižnica
 III. reda, Kapucinski samostan, Rutar Ivanka,
 Luzner Ivan, Sladić Rezika, Kravos Ant., Pivec
 Pavlina, Pošinger Kat., Razni udje (4 izt.), Kam-
 nikar Jos., Poznić Janko. (P. Osiječ.) 42

Vinkovci. Sever Fr., Resinović Jos., Kokošar
 Fr., Margon Jos., Vrh Ivan, Kovačić Franjo, Trost
 Alojz, Malgaj Zofija, Smuk Anton, Ropas Ivan.
 (P. Vinkovci.) 10

Vrdnik. Babnik Rudolf, Babnik Adolf,
 Doline Alojz, Podlestnik Anton, Kovač Martin,
 Kerenc Franč., Lvonnik Jožef, Čitaonica rud. rad-
 nika. (P. Vrdnik.) 8

Število udov: 1 dosmrt. 82 letnih = 83 udov.

5. Škofija Krk.

Krk. Dr. Srebrnić Jož., škof; Dminić Jak.,
 Zahija Petar, Mrakovčić Ivan, Lapanja Vekoslav,
 Dobrsek And., Školaris Franjo, Žic Jak., Rajčić
 Olga, Srebrnić Kat., Brusić Vilj. (P. Krk.) 11

Število udov: — dosmrt. 11 letnih = 11 udov.

6. Senjska škofija.

Glina. Žužek Fran. (P. Glina.) 1
Gračac. Zdovc Avguštin, Gergolet Jos., Rigler
 Alojz, Ribić Rajko. (P. Gračac.) 4
Kastav. Lazić Julij, kateh.; Brnčić Mate, Turk
 Josipa, Ivančić Ivana, Devjak Fr., Košir Ante, žpk.;
 Sironić Šime, prof.; Bačić Anastaz, Bačić Valentin,
 Hvala Ad., žpk.; Sinčić Iv., Dukić Milena, Sironić
 Metod, Osvalt Mar., Suster Ana. (P. Kastav.) 15
Studena. Lewicki Karel. (P. Studena.) 1
Trsat. Frančišk. samostan, p. Troha Mihael,
 Tretji red sv. Frančiška, Grčić Vjek., Strukelj Pet.,
 Smerdel Mih., Jugo Mih., Gobec Anton, Petrović

Radko. Nemec Ivana, Bezeljak Apolonija, Vičić
 Ivana, Mršnik Ana, Stupar Marija, Blažić Josipina,
 Cilenti Marija, Vidošić Franč., Ilc Mar., Kastelec
 Urš., Mehak Mar., Jug Mih., Ljubić Ant., Golob
 Fr., Brumen Ant., Krušić Zora. (P. Sušak.) 25
Zamet. Ponikvar Adolf, Plivelić Elizabeta.
 (P. Zamet.) 2

Število udov: 3 dosmrt. 45 letnih = 48 udov.

7. Škofija Skoplje.

Cetinje. Don Kotnik Ivo, žpk.; Marinčić Ig.,
 Hanak Bogom., Gole Ant., Ličar Milan, Lintner
 Mirko, Horvat Ivan, Plomberger Mar., Petek Mat.,
 Pinterić Ivan, Potočnik Jak., Prohart Mar., Puncer
 Jos., Roš Konrad, Salaba Rud., Selić Jož., Švajncr
 Alojzija, Toš Franjo, Grahek Josip; Sedmak Ant.,
 kapetan I. kl. (P. Cetinje.) 20

Priština. Pavlin Josip. (P. Priština.) 1

Skoplje. Suštar Fr. (P. Skoplje.) 1

Število udov: 1 dosmrt. 21 letnih = 22 udov.

8. Zagrebska nadškofija.

Zagreb. Legan Ivo, Kastelic Robert, Černič
 Jos., Maček Ant., Mrak Vid, Kosi Jos., Tivadar
 Ant., Lemut Fr., Skvarcy Ana, Mihevc Fr., Maček
 Matej, Fatur Iv., Kranjčec Simon, Samec Ivan.,
 Šušelj Avg., Zupančić Fr., Ašić Jos., Praznik Ant.,
 Kolarić Al., Močivnik Al., Obad Josip, Pongrac
 Fr., Pirc Fr., Paušić Štefan, Ložnik Ivan, Repić Sl.,
 Sagadin Fr., Petrovčić Fani, Lévák Fr., Frelih A.,
 Gaberšek Ivan, Glas Drago, Kumar Ant., Omerzo
 Iv., Pintar Viktor, Strgaršek Mih., Bajc Fr., Beden
 Karlo, Mikelić Karel, Fajfar Mirko, Burdjan Konr.,
 Ozimić Mat., Jarc Mirko, Povše Fr., Kosmina
 Avgust, Kreačić Ivan, Židan Albert, Kobal Franc,
 Sečki Fr. — Fras Rado, Erjavec Iv., Glazina Fr.,
 Maurer St., Maršnik Jož., Slamnik Angela, Preskar
 Anica, Lapuh Mart., Čaržavec Mar., Kiki Ljudov.,
 Senker Karlo, Senker Franjo, Ožir Mihael,
 Slovenska deklinška zveza, Geč Jerica, Vršić Milka,
 Kostec Ivan, J. K. A. D. »Danica« Zagreb, Mlakar
 Štefanija, Kočnik Antonija, Kobila Amal., Dušić
 Anica, Kajtna Agata, Poglajen Mar., Bobnar Cec.,
 Vrtar Mar., Črnić Anka, Kovač St. P., Toplišek
 Ter., Milosrdne sestre, Pemić Ant.; Prosen J., prof.:
 Zgorelec Josip, Vidrajs A., Pleninger Ter., Meršol
 Milka, Vizjak Jož., Ottorepec Jan., Tonejec Iv.,
 Paznik Iv., Gruđen Iv., Vilman Vinko, Hostnik Edo,
 Prezeli A., Korče Fr., Schrott Alfr., Zalesjak Fr.,
 Pirc Jerica, Levstek Roza. (P. Zagreb.) 98

Čakovec. O. Tišler Timotej, Hari Josip,
 Šolčić Ana, Gjumbir Tom., Šimon Jer., Kovačec
 Pet., Jug Marija, Sopčić Karlo, Perjanec Antonija.
 (P. Čakovec.) 9

Duga Resa. Obćinska narod. knjižnica, Rovšnik
 Mat., Rovšnik Juri, Šmid Ivan, Grebenšek Luka,
 Novak Jožef, Trošt Ant., Pader And., Vidmar V.,
 Petelinšek Matevž, Zavrl Al., Kodrin Mih., Šimic
 Marija, Wohlgetum Marija, Rež Marija, Kovač
 Alojzija. (P. Duga Resa.) 16

Goričan. Kristović Josip, kapl.; Pavličić
 Julka, Šercer Ant., Ožura Tomo, Domian Štefan.
 Šercer Anton. (P. Goričan.) 6

Gornji Mihaljevac. Tkalec Franjo, župnik
 (20 izt.). (P. Gornji Mihaljevac.) 20

Grabrovnik. Novak Tomaž, Kristović Viktor.

(P. Grabrovnik.) 2

Karlovac. Habjan o. Benj., Kralj Iv., Butković Franjo, Merzelj Štefanija, Zeljko Julika, Žitko M., Cizelj M., Lucijanić I., Pavlić I. (P. Karlovac.) 9
Koprivnica. Silvija, S. M., predst. Doma Srca Jez., Štok Franc. (P. Koprivnica.) 2
Novi Marof. Majsec Josip, župnik (2 izt.)

(P. Novi Marof.) 2

Kotoriba. Turk Fabij., trgovec; Praznik Alojz., Vrečko Jak., Vidmar Franc. (P. Kotoriba.) 4

Lepoglava. Mlinar Anton, Kljun Janez, admin.; Oslaj Št., kapl.; dr. Šantel Oton, zdravnik; Slekovec Jos., post. nač.; Cimerman Katarina.

(P. Lepoglava.) 6

Mala Subotica. Poje Peter, Muhvič Jera, Muhvič Rudolf, Muhvič Marija. (P. Mala Subotica.) 4

Molve. Znidaršič Terezija. (P. Molve.) 1

Mursko Središče. Levačić Ivan, Kerznar Mart., Levačić And., Perkoč Franjo, Palnec Ant., Muhvič Jak., Muhvič Ivan, Ravnikar Ivan, Paznič Fr., Horvath Mihael, Novak Josip, Bračko Josip. (P. Mursko Središče.) 12

Našice. Petrović A. Josip, Vindiš J. Janez.

(P. Našice.) 2

Nedeljske. Špiranec Fr., Blazinarić Franc., Dogša Jož., Korunek Št. (P. Nedeljske.) 4

Podturen. Zavrl Mar., Poje Jos. (P. Podturen.) 2

Sirač. Kokot Adam. (P. Sirač.) 1

Štrigova. Valentič Mat., Kutnjak Pavel, Koter Iv., Ohman Aleks., Horvath Mar., Hedžet Juri, Kunčič Karel, Nemetz Vinc., Zličar Anton, Novak Karel, Zanković Št., Alt Ant., Smolković Mat., Trstenjak J., Slomšek Apolon., Zadravec Franjo, Ambruš Št., Belvič Barb., Belović Fr., Belović Mart., Bogdan Julija, Golenko Avgust, Horvat Iv., Kerman Fr., Kristofić Albert, Kutnjak Mart., Lovrenčić Fr., Lopuh Imbro, Mikulek Vid, Nemec Ant., Nemec Matija, Podgorelec Anton, Raus Juraj, Terčič Ludovik, Žizek Franjo, Rojko Stefan. (P. Štrigova.) 36

Varaždin. O. Goričan Ciril, o. Reberc Ivan, o. Canjuga Anzelm, Makuc Josip, Proštenik Matija, Franjevački samostan, Zima Ladislav, Košutić T., Kropke Stjepan. (P. Varaždin.) 9

Varaždinske Toplice. Hajduković Jos., Kuković Gabr., Kociper Drag. (P. Varaždinske Toplice.) 3

Vinica. Mirth Ferd., r. uč. (P. Vinica.) 1

Vrapče. Radovan Jošt, kateh.; Horvat Fr., župnik; Premelič Josipina, Reicher Mar., Fajdića Miha, Zorko Mart., Krulc Ivan, Rojs Mat., Novoselec Ant., Zijal Andrej, Salmič Jožefina, Krulc Ana, Veble Marija, Cvetković Jos., dr. Marijetić Jože, Sila Št., Rebec Jos., Klub slov. kat. akad. stareš. v Zagrebu, Težak Marko, dr. Klemenc J., Haler Jos., Perhavec Ivo, Kanc K., Mekinc M. (P. Vrapče.) 25

Število udov: 5 dosmrtn. 169 letnih = 274 udov.

Italija.

Število udov: 19 dosmrtn. 49 letnih = 68 udov.

Razne države.

Avstrija.

Wien. Pirnat Bernard, dr. Picigas Leopold, Gabler Tončka, Kafka Nežka, Neudorfer Franca. 5
Donawitz. Glastovec Ivan, kovač; Marenk Adalbert, Rozman Ant., Košir Ant., Simić Janez, Delavec Franc, Waidhofer Katarina. 7

Haimbach. Šmave Franc, kolar. 1
Knittelfeld. Kuttin Karolina, Schneider Alojzija, Kemmettmüller Antonija. 3
Lipnica. Petek Neža, Tušek Jož., Rafolt Ter. 3
 Število udov: 3 dosmrtn. 16 letnih = 19 udov.

Nemčija.

Alsdorf. Svetlin Franc. 1
Gerthe. Gobec Anton, Mahkota France. 2
Gladbeck. Tensundern Th., vikar; Pokovec Fr., Urh Jernej, Kovač Johan, Gorše Joh., Zapussek Tom., Gervol Ant., Češka Johana, Kot France, Društvo sv. Barbare. 10

Dortmund-Eving. Ficher Vilh., vikar; Šinkovec Fr., Steiner Ernest, Britovšek Fr., Supan Martin, Strekar Franc. 6

Hamborn. Čič Jož., Malis Anton, Demšar Al., Kodra Ant., Golar Gregor, Oražem Pet., Vidovšek Fort., Cizerle Franč., Karničnik Bernard, Germšek Marija, Višnar Jakob, Soster Marija. 12

Hausen-Raitbach. Arh Veronika (2 izt.). 2

Mausbach. Flamm Hermina. 1

Meerbeck. Kantušar Martin, Lindič Johann, Krivec Anton, Vrizman Pavel, Podreberšek Franc, Stropnik Martin. 6

Pforzheim. Wolf Agnes. 1

Število udov: — dosmrtn. 41 letnih = 41 udov.

Razni kraji.

Bret. Iličič Ivan, Vrbič Karel, Luzar Janez. 3
Mons. Rev. Mère Regali Pia. 1

Bruay-en-Artois. Simonič Fr., Biglez Krist., Dolšak Mih., Draksler Val., Kolenc Rud., Potisek Ivan, Zupančič Val., župnik. 7

Lievin. Oblak Jožef. 1

Kreutzwald. Turšič Ferdinand. 1

Méricourt Coron. Zupančič Rudolf. 1

Méricourt. Dolenc Tomaž. 1

Detva. Kmet Anton. 1

Praha. Ing. Arh Ivan, Cvetnič Lav., dr. Herič Fr., Lorenc Vali; dr. Murko Matija, Skrbinšek Jožef, prof.; dr. Volkar And., dr. Žmavc Ivan, Koudelka Alojzij. 9

Prostějov. Dimec Anton. 1

Limburg. Plaznik Malka. 1

Rumpen. Kušnik Martin. 1

Lvov. Wyoczynska Hani. 1

Mogila. Konvent o. cistercijancev. 1

Genève. Globavs Marija. 1

Število udov: 2 dosmrtn. 29 letnih = 31 udov.

Amerika.

Združene države (U.S.A.).

New York. (N. Y.) Rev. P. Benvenut Winkler, Svenschek Elsie, M. Zobec, Paulič Valentin, Ogrinc Agnes, Remec Cilka, Danich Mary, Paulich K., Holešek J., Kobilca V., Konchan M., Kočar M., Kerch Ana, Zorman John, Češko K., Jeglich J., Hude I., Ovca V., Zabret Mar., Ulčar Ivanka, Jazbec M., Čagram M. 22

Brooklyn. (N. Y.) Skrabe Jožef, Anzlovar Anton, Beljan Anton, Burger Frančiška, Cvetković John, Česark Alojzij, Cik Marija, Felicijan Josip, Hodnik Josip, Kerkovič Josip, Murn Martin, 9°

- Nakerst Pavle, Slabič Jakob, Staren Ant., Murn John, Čurl Matija. 16
- Denver.** (Col.) Judnič J., žpk; Baudek Frank, Blatnik J., Bojc Andrej in druž. 4
- Leadville.** (Col.) Rev. Trunk J. M. (11 izt.), Rus Neža, Rus Martin, Jamnik John, Jamnik Mat., Ponikvar Anton. — **Salida.** (Col.) Drobnik Kat. — **Pueblo.** (Col.) Rev. Zupan Ciril, O. S. B. (10 izt.) Anžič Louis, Jalovec Eliz., Jerman Kat., Mehle Marga, Novak Mat., Princ Ana, Prosen Ivana, Perše Mary, Fir Reza, Raspet Franca, Erjavec John, Strumbel Moh., Verbič Franč. 44
- Bridgeport.** (Conn.) Rev. Golob Mih. (7 izt.) 7
- Indianapolis.** (Ind.) Komlanc Louis, Radež Frank, Gnadar Fr., Flajs Mar., Mervar Jož., Koren A. 6
- Morris.** (Ill.) Rev. Plaznik John. — **Waukegan.** Mrs. Kirn Ivana. — **North Chicago.** Možina Anton. — **La Salle.** Rev. Saloven Francis. — **Clarendon Hills.** Koshak Mar. — **Chicago.** Knjižarna Amerikanski Slovenec (200 izt.) 205
- Fredonia.** (Kans.) Bambich Ivana. 1
- Houghton.** (Mich.) Rt. Rev. msgr. Rezek Ant. 1
- Soudan.** (Minn.) Nemanich Geo. — **Faribault.** Rev. Vilman Ant. — **Rice.** Rev. Trobec John (4 izt.), Hudovernik Mat. — **St. Paul.** Rt. Rev. msgr. Ogulin Ant. — **New Duluth.** Mrak Nik. — **Saint Michael.** Rev. Miks A. — **Eveleth.** Rev. Leskovic Ant. 12
- Worcester.** (N. Y.) Hren Mary. — **Little Falls.** Petkovšek Jennie. 2
- Molalla.** (Or.) Kokel Fr. — **Portland.** Subic G. 2
- Allison Park.** (Pa.) Levar Josefina. — **Pittsburgh.** (Pa.) Zelko John. — **Forest City.** (Pa.) Sivic John, Svigelj Mar., Starič Jos., Mivšek Jak., Markl Al., Osolin John, Novak Frank, Turk Mat., Kovačič Karel, Janežič Ant., Gerčman Frank, Molek John. — **Johnstown.** (Pa.) Tomec Andr., Rovn Mary, Gunda Agn., Pešič Mar., Klučar Ter. — **Ambridge.** (Pa.) Rozenberger John, Rozenberger Joe, Rozenberger Avg., Rozenberger Frank, Zakrajšek Ant., Berkopec Vinc., Jakše Frank, Rozenberger Frank, Knafelc Marija, Rozenberger Anton, Keržan A., Pavlešič George. — **Pittsburgh.** (Pa.) Rev. Skur J., Skur Ant., Golobič John (5 izt.), Valenčič Jos., Mravinec Mat., Bašel Jos., Vidina Mihael, Golobič Fr., Golobič J., Smuc Benj., Stempohar G., Tomec Viljem, Kompare Al., Pavlakovič Mat., Flajnik Ana, Berkopec Fr., Sadar Ant., Balkovec Jos., Adlešič Jos., Butkovec Jos., Starešini Geo., Bohor Mih., Persetič Frank, Habjan Ant., Hudak Frank, Veselič George, Berdik Mart., Hlebec John, Antlogar Mart., Valenčič Frances, Brozoč Franc., Bubaš George, Henrihar Alojzij, Pecman Frank, Dekleva Ant., Sutej Mat., Gorišek Neža, Lubič Jos., Vidina Jos., Cvetič Frank, Pavlešič John, Baznik Ant., Goldi Jos., Berkopec Gašp., Simčič John, Bubaš Jos., Gorup Peter, Pecman Martin, Moravec Jos., Ivančič Mat., Kobi John, Flajnik Nik., Račovič John, Bohorčič Jos., Lavrič Jakob, Zbašnik Ant., Krotec Jos., Cadonič Fr., Cadonič Mar., Nemanich Ant., Stajdohar John, Krošel Jos., Fabec Al., Kunič Mat., Pavlakovič Frank, Vidina George, Foršek Jos., Berkopec Frank, Balkovec John, Jakše Anton, Pužel Frank, Snelar Josef, Verbanec Barbara, Pužel Anton, Gašparič John, Dalmovič Jos., Starešinič John, Arh Frank. 113
- Puyallup.** (Wash.) Malnerič Mat. — **Cumberland.** (Wash.) Media Sim. — **Enyclaw.** (Wash.) Verhovnik Agnes. 3
- Willard.** (Wisc.) Toloni Mar., Rev. Novak John, Holy Family. — **West Allis.** (Wisc.) Rev. Potočnik Rud., Suchy (3 izt.), Brce Luis, Jenko Jak., Arh Jožefa, Bevc Ter., Klemenčič Louis, Pernat Mar., Svigelj John, Kozlevčar Ant. st., Kozlevčar Ant. ml., Becelj Ivana, Tičar Joe, Janežič Frances. 18
- Rock Springs.** (Wym.) Rev. Zaplotnik John, Bračun Ant., Ferlic Mat., Jereb Jernej, Leskovec Mat., Mrak Ant. st., Mrak John ml., Pivk Helena, Potočnik Frank, Kukale Fr., Kržišnik Angela. 11
- Lemont.** (Ill.) Rev. *Snoj Benigen*, Rev. Ferlin J., Rev. Kavčič Blanko, Rev. Hajnšek Odilo, Rev. Glavnik Salezij, Rev. Hoge Ben., Rev. Gabrenja Edv., br. Petrič Pij, br. Estok Gabr., br. Marinšek Marcel, br. Heinricher Gavdenc, br. Bogolin Leon., br. Dimnik Bonif., br. Somrak Akurzij, br. Mihelič Jul., br. Jedran Metod, Iraus Iv., Terstenjak Blaž, Banks A. — **Lemont.** (Ill.) Darovec Al., — **Joliet.** (Ill.) Rev. Plevnik John (2 izt.), *Klepec Jožef*, Šolske sestre sv. Frančiška, Adamič John, Adamič Leop., Ambrož Val., Ancel Ter., Avsec Frančiška, Avsec Kat., Babič Matija, Bauer Barb., Blut Mark., Bučar Ana, Butala Katar., Čulik Frank, Erjavec Jožef, Fabian Jožef, Fink Ana, Flajnik George, Flajnik George st., Gasperič Mat., Golobič Anton, Gorec Neža, Grahek John, Gregorič Karolina, Gregorič Ignac, Hočevar Frank, Hočevar Mihael, Jansekovič Louis, Jerman Jožef, Judnič John, Kastelic Elez., Klemenčič Jož., Kozlevčar Ana, Kozoglav Jan., Kralj Mar., Kramarič John, Kramarič Mart., Kunstek Ant., Kuzma George, Lavrič Frank, Liberšar Jož., Loparc Ana, Lubič Fr. st., Mahkovec John, Mali Marj., Muhič Jož., Muren Louis, Mušič Mart., Nemanich Fr., Nemgar Anton, Papež John, Papič John, Pirc Jern., Planinc Leop., Plut Aleš, Rogel Ana, Rogina Ana, Rus Fr., Rus Jož., Segal Jak., Skubič Jak., Skul družina, Sladič Alojzija, Slapničar Jož., Stanfel štef., Starašinič John, Sterniša Alojzij, Stiglič Fr., Sušterskič John, Terlep Ant., Terlep Fr., Turk Neža, Uršič Mihael, Videtič Martin, Vidmar John, Vrščaj Mar., Zalar Jož., Zaletel John, Zelko Barb., Zupančič Elizab., Živec Frank, Žnidaršič Marko, Zupančič Frank. — **Peru.** (Ill.) Rev. Šolar Venc., misijonar. 106
- Edinwood.** (Kans.) Rev. *Podgoršek A.*, žpk. v p. 1
- Greaney.** (Min.) Babič Ign., Skraba Pet., Starič Ant., Žgajnar Jož., Frak Ign., Kasan Jož. — **Hopper.** (Min.) Preshern M. (2 izt.) — **Aitkin.** (Min.) Burgštalor Andrej. — **Buhl.** (Minn.) Malley Elizabeta. — **Chisholm.** (Min.) Rev. Schiffer John E. župnik; Bovitz John, Globochnik Fr., Kochevar Fr., Laurich Jerry, Lamuth John, Petrich Jožef, Pustovrh John, Mrs. Stark Kat. — **Gilbert.** (Minn.) Rev. *Bilban M.*, Peternel Mar., Tušar Fr., Kern Bl., Verbič Avg., Novak Jos., Erčulj A., Marolt Mat., Babič Jos., Babič T., Filipič John, Ulčar Fr., Kern Fr., Jakelj John, Brimšek J., Babič N. 35
- Laurium.** (Mich.) Ruppe Jožef. 1
- Cleveland.** (Ohio.) Rev. Slaje Mil., Anzlin M., Berlan Mih., Brezar Mar., Ferjancič Ivana, Kraster Marija, Ivančič Mar., Ivančič Jos., Jerkič Louis, Kovačič Fr., Kaušek Leo, Kolar Leo, Kralj Marija, Kočovšek Pavel, Martini Mar., Čampa Jos., Mesec John, Možina Angela, Novak Mar., Pauchur Geo., Pirc Ant., Perko John, Princ Mar., Mislej John, Rakar Martin, Stermole Urš., Sedej Ter., Smrekar Mar., Skebe Charles, Sepec Fr., Skolar Ana, Skerl Mar., Terček Mally, Prostor Mar., Kralj Ana,

Ižanec Louis, Jalovec Leopold, Lenče Ana. — Grdina Jos., Slovenska knjigarna (10 izt.), Rev. Ponikvar J. B., Rev. Jager Mat.; Zupan Iv., uredn. glas. KSKJ.; dr. Kern Fr. J., dr. Oman Mih., Grdina Jožefa, Mestek Marj., Jemc Jos., Lazar Marija, Jakopič Ant., Pirc Fr., Vidmar Marija, Grebenc Roza, Strumbel Fr., Knaus Jernej, Mohorič Frank, Zupančič Jak., Bajt And., Kromar Ivana, Popetnik John, Cebular Alojz., Zakrajšek Jož., Mišmaš Jož., Zobec Neža, Miklaučič Alojz., Merkulja Štefan, Novak Ant., Trbojnik Matija, Trček Iv., Modic Mar., Skupec Jož., Zalaznik Iv., Marolt Franciška, Toporiš Fr., Ogrin Jož., Gornik Iv., Preskvar Fr., Zakrajšek Ant., Potokar Iv., Mahne Mar., Koman Ivan, Rigler Marija, Zivoder Luc., Strniša Anton, Pustotnik Mar., Vičič Ivana, Petkovšek Iv., Stušek Mar., Kostajnski Ant., Anzlovor Ant., Frankovič Ant., Strekal Fr., Potočnik Ant., Resek Iv., Volf Iv., Lužar Ign., Straus Mar., Rus Fr., Lach Apolon., Vahčić Ant., Kopelar Iv., Spilar Ana, Bašča Ant., Martinčič Iv., Kenik Fr., Drempetič Mar., Ray Ana, Pirc Franciška, Pritekel Marija, Lužar Mar., Smolko George, Oberstar Ivanka, Zdežal Andrej, Knop Mar., Zakrajšek Fr., Kern Frances, Kolar Ivana, Mišič Fr., Brancelj Fr., Laushe Fr., Sajovic Fr., Miklaučič Jan., Mlinar Matija, Krainc Jožefa, Petkovšek Ter., Gorše Erazem, Sebenik Valentin, Petkovšek Ivan, Mohorič Frank, Perme Frances, Bukovnik John, Svete Mar., Pirc Mar., Opoškar Eliz., Gobec Hel., Zorman Iv., Cerček Iv., Tomazin Dam., Cimperman Jos., Kotnik Jožefa, Grdina A., Modic Jož., Cvek Mar., Hrovat Mar., Sever Ivan, Gornik Ivana, Valtar Ana, Tomič Rozi, Panter Ivana, Setnikar Mih., Bogovič Mar., Opeka Josip, Grčar Hel., Zupančič Pavlina, Weiss Mih., Slov. narodna čitalnica v Collinwodu, Furlan Frances. — Repar Meri. — Sv. Lovrenc. Rev. Oman J. J. (3 iztise), Rev. Gnidovec Albin, Slamnik Agnes, Alder Anton, Bizjak Ivana, Bizjak Pet., Blatnik And., Cotman Hel., Češnovar Frank, Erjavec Ant., Glavič Ter., Gliha Ant., Gliha Fr., Globokar Ant., Gnidovec Mih., Godec Fr., Habjan Fr., Hočever Jož., Hrovat Mart., Jerič Mar., Jerič Ter., Kaplan Janez, Kenik Jožef, Kirn Janez, Kosumplik Jurij, Koželj Fr., Kristančič Avg., Kuhelj Ign., Kužnik Fr., Kmet Jernej, Lekan Ter., Lindič Fr., Mauer Mar., Maltar Val., Mertel Mart., Mervar Tomaž, Mizerko Avg., Novak Jož., Oberstar Fr., Perhne Jan., Perko A., Perko Franc., Perko J., Peskar M., Peskar A., Petrič J., Resnik J., Rogelj Jan., Slak Andrej, Škufca Alojzija, Škufca Jožef, Šraj Ant., Štrekelj Janez, Šušteršič Jan., Tomazin Ant., Turk Jan., Turk Jož., Urbančič Jera, Valenčič Anton, Verček Jož., Verček Mike, Vičič Ant., Winter Iv., Zagorc Mar., Zrimšek Jož., Zupanc Marj., Kokotec Fr., Planinšek Fr. — Rev. Bombach A. Š., *Beg Frank*, Brunski Ana, Lekšan Jož., Kranc Anton, Okolish J., Podpečnik Jož., Petrič M., Pristov K., Rataj John, Ujčich John, Zalar John. 251

Bridgeville. (Pa.) Rev. Moder A. F., Račnar M., Drnovšek Luka, Kos Marjana, Krek John, Senčič Frank. 6

Wilkes Barre. (Pa.) Mosser Ant., Rogel Joh., Resnik Franc, Kostelc Hel., Zagorc Anton. 5

Sheboygan. (Wisc.) Kržišnik Marija. 1

Število udov: 4 dosmrt. 865 letnih = 869 udov.

Buenos Aires. (Argentina.) Hidich Francesco, Jančič Fani, Naglich Miguel. 3

San Paulo. (Brazilija.) Cernach Jacomo, Licao Jose, Wattos Franc., Sterle Franc., Aucic Rudolf, Pintar Jože, Sucel Stefan. 7

Lima. (Brazilija.) Onout Jakob. 1

Število udov: — dosmrt. 11 letnih = 11 udov.

Afrika.

Aleksandrija. Breginc Vili, Pestelj Rozalija. — P. Čadež Adolf, Č. šolske sestre, fr. Koban L., Cijan Hortenzija, Kavčič Ana, Glešič Franciška, Zajc Franc, Besednjak Justina, Metljak Karolina, Stegenšek Nežika, Krajnc Ema, Breginc Viljem, Slovensko katoliško društvo (3 izt.), Tušar Marija, Sulič Pepina, Krpan Stanko. 20

Cairo. P. Stanet Eugen (24 izt.). 24

Lydenburg. Musar Josip, misijonar. 1

Število udov: 4 dosmrt. 41 letnih = 45 udov.

Imenik novih dosmrtnih udov.

Do konca junija 1930 so vstopili kot dosmrtni člani tile udje in pristopnino vplačali v Matico:

3.388 Ferkulj Jožef, kaplan, Poljane nad škofjo Loko	Din 300—
3.389 Eržen Viktor, Hrastnik	» 300—
3.390 Petrovič Ratko, Trsat	» 300—
3.391 Kristović Josip, kaplan, Goričan	» 300—
3.392 Opč. nar. knjižnica, Duga Resa	» 500—
3.393 Klemenc Ang., Ljublj., Sv. Peter	» 300—
3.394 Bolhar Alojzij, prof., Celje	» 300—
Din 2.300—	

Imenik umrlih dosmrtnih udov.

Naznanjeni so nam tile dosmrtni člani, ki so zaspali v Gospodu ter se priporočajo v molitev:

932. Zadravec Alojzij (1611) Varaždinske Toplice.
 933. Lavrenčič Ivan, dekan (1878), Kamnik.
 934. Dr. Šubelj Ivan, vl. svetnik (2438), Kamnik.
 935. P. Kazimir Kosobud (1273), Sv. Marjeta n. Ptuj.
 936. Fabijan Marija (1234), Komenda.
 937. Zadergal Franc (2015), Komenda.
 938. Drašček Alfred (3198), Ljubljana.
 939. Merše Marija (1842), Novo mesto.
 940. Karba Matija, župnik (590), Zreče.
 941. Bajželj Jakob (986), Šmartin pri Kranju.
 942. Eržen Marjeta (3052), Selca nad škofjo Loko.
 943. Dr. Grossmann Karel (1793), Ljutomer.
 944. Pustinek Jurij (486), Sv. Vid nad Valdekom.
 945. Müller Klara Marija (1121), Maribor.

Pregled udov Družbe sv. Mohorja 1930.

Škofije in dežele	Šteje udov				
	do-smrt.	letnih	vkup	od l. 1929 več	manj
Krška škofija	98	2.913	3 011	437	.
Lavantinska škofija	499	24.629	25.128	2.182	.
Ljubljanska škofija	754	28.385	29.139	3.279	.
Ostale jugosl. škof.	14	688	702	28	.
Italija	19	49	68	—	8
Razne države	5	86	91	—	134
Amerika	4	876	880	—	124
Afrika	4	41	45	—	1
Skupaj	1.397	57.667	59.064	5.926	267
				več 5.659	

SEJMI

V Sloveniji.

Dnevi pomenijo vobče letne in živinske sejme. — Pri srežih in krajih, ki so zaznamovani z zvezdico *, je opomniti tole: Ako pade sejm na nedeljo ali zapovedan praznik, se vrši sledeči delavnik; dnevi v oklepajih () pomenijo sejme samo za blago.

Srež Brežice.*

Brežice. 14. febr., ponedeljek po sv. Florijanu, 13. junija, 10. avg., 6. nov., soboto pred božičem; vsako soboto prašičji sejm. — **Dobova.** 31. januarja, 26. marca, 25. apr., 10. jul., 13. sept., 9. decembra. — **Golobinjek.** 14. sept. — **Kapela.** 17. jan., 10. marca, 17. apr., 7. jun., 17. avg., 17. sept. — **Pišce.** 19. febr., 8. jul., 1. avg., 6. okt., 3. nov. — **Planina.** 11. jan., 1. marca, 12. maja, 15. jun., 12. jul., soboto pred ang. ned., 15. okt., 3. dec. — **Rajhenburg.** 29. jan., veliki četrtek, poned. pred bink., dan po sv. Petru in Pavlu, 26. avg., 10. okt. — **Sevnica.** 14. februarja, poned. po tihi nedelji, tretjo sredo po veliki noči, 22. junija, 16. avg., 21. okt., 6. decembra. — **Videm.** 21. jan., 20. febr., 1. aprila, 21. maja, 3. avg., 26. okt., 16. dec. — **Zabukovje.** 3. aprila, 18. julija, 20. sept., 6. nov. (vsi za živino). — **Zdole.** 15. marca, 24. apr., 15. jul., 15. sept. — **Žigarski vrh.** 21. jun., 1. sept.

Mesto in srež Celje.*

Celje. Vsako sredo in sob. svinjski sejm; letni živ. in kram.: sredposno soboto, 21. okt., 30. nov. — **Dobrna.** Poned. po sveč., kvat. čet. v sept., 6. dec. — **Dramlje.** 2. apr., 22. okt. — **Frankolovo.** 17. marca, 24. sept. — **Sv. Jurij ob južni žel.** 2. jan., 10. febr., 12. marca, 23. aprila, 4. maja, poned. po letnih in jes. kvatrah, 22. jun., 12. avg., 28. oktobra, 19. nov., 10. dec. — **Sv. Lovrenc pri Prožinu.** Poned. po ang. ned., soboto po brez. spoč. Dev. Marije. — **Nova cerkev.** Poned. po sv. Treh kraljih, četrtek po vel. noči, poned. po Telovem, 6. nov. — **Sv. Ožbolt.** 21. marca. — **Petrovče.** 17. jan., 4. marca, 2. julija, 14. septembra. — **Svetina.** Poned. po Mar. Snežni, 25. maja. — **Teharje.** 21. jan., 22. febr., dan po Ozn. Marijinem, 26. jul., 12. okt., 19. decembra. — **Velika Pirešica (Pernov).** 21. marca. — **Vojnik.** Poned. pred sveč., poned. po beli ned., 16. maja, 4. julija, 7. sept., 18. oktobra. — **Žalec.** 14. febr., 13. junija, 25. julija, 29. avgusta, 4. okt., 13. dec. — **Zibika.** 20. marca, poned. po ang. ned. — **Vransko.** 3. marca, drugo sredo po vel. noči, 29. sept., 15. novembra. — **Braslovče.** Poned. pred sv. Matijem, cvetni petek, poned. pred sv. Matevžem, poned. pred sv. Martinom. — **Sv. Jurij pod Taborom.** 29. jan., 10. marca, 7. sept., 21. nov. — **Sv. Pavel pri Preboldu.** Živinski sejmi: 3. apr., 6. sept., 4. nov.

Srež Črnomelj.

Črnomelj. Prvi četrtek v mesecih jan., febr., maj, avg. in sept. veliki sejmi za blago in živino; ako je ta dan praznik, je sejm drugi četrtek. Torek po 1., 2., 3. in 4. kvat. nedelji, torek po cvetni ned., torek po veliki noči, torek po sv. Petru in Pavlu, torek po sv. Simonu in Judi. Vsak četrtek sejm za prašičke. — **Gradec.** 21. jan., 11. marca, 13. maja, 8. jul., 9. sept., 25. novembra. — **Metlika.** Torek po sv. Treh kraljih, torek po svečnici, torek po sv. Jožefu, torek po beli ned., torek po bink., torek po sv. Marjeti, torek po vel. Gosp., torek po sv. Mihaelu, torek po sv. Martinu, torek po sv. Miklavžu. Vsak poned. za prašičke. — **Planina.** 1. maja, poned.

po angelski ned. — **Semič.*** 14. febr., 15. marca, 26. apr., 15. jun., 24. jul., 12. okt. — **Stari trg pri Poljanah.** 18. marca, 13. jun. — **Vinica.** Poned. po Izpr. Pavla, poned. po tihi ned., drugi poned. po beli ned., poned. pred bink., poned. po sv. Marjeti, poned. po Mar. Imenu, poned. po 4. oktobru.

Srež Dolnja Lendava.

Dolnja Lendava. 25. jan., 27. marca, 17. aprila, 16. junija, 28. julija, 28. avgusta, 28. oktobra, 18. decembra ter vsak torek svinjski sejm. Ako pade veliki sejm na torek, tedaj se vrši svinjski sejm nasl. dan. — **Beltinci.** 20. jan., 24. (prest. l. 25.) febr., 25. apr., 27. jun., 15. jul., 5. nov. — **Bogojina.** 25. febr. 20. marca, 19. maja, 20. julija, 4. septembra, 16. nov. — **Črenšovci.** 14. marca, poned. po 3. maju, poned. po 14. sept., 20. okt. — **Dobrovnik.** 6. apr. (goveji), poned. po Telovem, 25. jul., 2. oktobra. — **Dokležovje.** 18. jun., 21. avg. — **Turnišče.** Četrtek pred cvetno ned., drugi poned. po vel. noči, četrtek pred bink., 12. jun., četrtek pred vel. Gosp., drugi dan po mali Gosp., 4. okt.; vsak četrtek svinjski sejm. Ako pade veliki sejm na četrtek, se vrši svinjski sejm naslednji dan.

Srež Gornji grad.*

Gornji grad. (6. febr.), 4. maja, 28. oktobra. — **Ljubno.** (19. marca), (1. maja), (24. jun.), (26. avg.), (19. nov.) — **Luče.** (25. maja). — **Mozirje.** 22. jan., 24. apr., bink. torek, 15. jun., 16. avg., poned. pred malo Gosp., 18. okt. — **Rečica ob Savinji.** 17. marca, 4. jul., 21. sept., 6. nov. — **Šmartno ob Paki.** 22. marca, 11. novembra.

Srež Kamnik.

Kamnik. Kramarski in živinski sejm vsak drugi torek v mesecu: jan., marec, junij, avgust, oktober, dec.; samo živinski pa v mesecu: febr., april, maj, julij, sept., nov. Ako je ta dan praznik, se vrši sejm prihodnji delavnik. — **Blagovica.*** 25. jan., 20. avg. — **Dob.** 14. febr., 15. jun., 10. avg., 28. dec. — **Domžale.** 4. jan., 4. maja, 26. jul., 25. nov. — **Gor. Tuhinj.** 20. febr., 3. marca, 3. apr., 12. jul., 21. sept. — **Krašnja.** 5. avg., 21. dec. — **Lukovica.** 3. febr., 26. marca, 27. apr., 9. sept., 18. okt. — **Mengeš.** 9. febr., 6. marca, 25. maja, 5. jul., 29. sept., 6. nov., 13. dec. — **Moravče.** Dan sv. Matija, velikon. poned., 16. maja, 21. jun., torek po sv. Jern., 11. nov. — **Motnik.** 12. febr., tretji pon. v postu, 22. apr., 2. jun., sredo po roženv. ned. — **Skaručina.** 15. apr., 1. sept., 28. okt. — **Št. Gotard pri Trojanah.** Petek pred cv. ned., 5. maja, 25. maja, 2. jul., 11. nov.

Srež Kočevje.

Kočevje. 20. jan., 20. marca, 4. maja, 15. junija, 25. jul., 24. avg., 16. okt., 30. nov., 31. decembra. — **Dolenja vas.** 14. febr., 30. maja, 5. julija, 4. sept. — **Kočevska Reka.** 16. maja, 2. julija. — **Koprivnik.** 12. maja, 20. julija. — **Loški potok.** 3. febr., 4. apr., 7. junija, poned. po mali Gosp. — **Mala gora.** 5. apr., 25. maja, 1. jun., 30. jun. — **Mozelj.** 25. apr., 20. maja, 28. jun. — **Ribnica.** 2. jan., velik. poned., 24. junija, poned. po 2. avg., 21. sept. — **Sodražica.*** 22. jan., četrtek pred sv. Gregorjem, četrtek pred sv. Janezom Nep., 22. jul., 2. sept., četrtek pred sv. Terezijo. — **Stari log.** 13. julija. — **Trava.** 1. maja, poned. po 4. jul., 10. avg. — **Turjak.** 12. marca, 30. novembra. — **Vel. Slevica pri Vel. Laščah.*** 27. apr., 28. sept. — **Velike Lašče.** Poned. pred sv. Matijem, četrtek

pred bink., 21. jun., 9. sept., 6. nov. — **Vel. Poljane.** 1. marca, 15. sept. — **Videm** (Dobrepolje). 17. jan., 1. maja, 31. avg., 5. dec. — **Vrhovec.** Četrty poned. po veliki noči, 5. avg. — **Zdenska vas.** Poned. po tihji nedelji, 13. jun., 17. jul., sredo po roženv. ned.

Srez Konjice.*

Konjice. 5. jan., 9. febr., 1. marca, vel. četrtek, križ. sredo, 24. jun., 31. jul., 31. avg. poned. po Mih., 4. novembra, 3. dec. — **Vitanje.** Sredpostno sredo, 25. maja, 20. julija, 14. sept., 2. nov., 27. dec. — **Oplotnica.** 3. marca, 25. aprila, 15. jun., poned. po škap. ned., 16. avg., drugi poned. po roženv. ned., 11. nov. — **Loče.** 23. febr., poned. po tihji ned., bink. torek, 13. jun., 13. jul., 15. okt., 24. nov. — **Zreče.** 30. jun., poned. po prvi nedelji v septembru.

Srez Kranj.

Kranj. Prvi ponedeljek v mesecih maj, sept., okt., nov., dec. letni sejmi za živino in blago in vsak ponedeljek tedenski sejmi za živino in blago. — **Cerklje.** 17. jan. (sv. Anton), petek pred cvetno nedeljo, 16. avg., 21. okt. letni sejmi za živino in blago. — **Jezero.** Prvi ponedeljek po mali Gosp. — **Hotemaže.** Petek pred cvetno nedeljo, 13. junija. — **Hotavlje.** 25. aprila, 16. avgusta. — **Poljane.** 5. maja, 18. okt. — **Škofja Loka.** 3. febr., 17. marca, 24. apr., 24. jun., 16. avg., 29. sept., 25. nov.; ako je ta dan nedelja ali preddan praznik, se vrši sejm poprej v soboto ozir. v petek. — **Tržič.** 18. febr., 16. maja, poned. pred vneboh.; (pri Sv. Trojici) poned. pred Telovim, 23. junija, 26. julija, 30. sept. — **Železniki.** 17. jan., torek po veliki noči, 10. avg., 30. novembra. — **Jezero, Hotemaže, Hotovlje, Poljane, Škofja Loka, Tržič** in **Železniki** nimajo živinskih sejmov, oziroma se ne vrše.

Srez Krško.

Krško. 3. februarja, 18. marca, 4. maja, 4. jul., 25. novembra, soboto pred ang. nedeljo, ponedeljek po sv. Lukežu. — **Boštanj.** Prvo soboto v postu, 31. maja, soboto po sv. Urhu, torek pred povišanjem sv. križa. — **Brunik.** Petek pred cvetno nedeljo, 13. junija. — **Bučka.** 24. febr., 25. apr., poned. pred 24. jun., poned. pred 24. sept., 11. nov. — **Bušeča vas.** Torek po beli nedelji, torek po bink., 9. sept., 12. nov. — **Drnovo.** 12. marca, 24. jun., 29. sept. — **Kostanjevica.** 17. jan., 31. maja, poned. po tihji ned., ponedeljek po sv. Jakobu, poned. po sv. Mihaelu, kvat. poned. v dec. — **Leskovec.** Ponedeljek pred sv. Jurijem, 26. jul., 14. avg. — **Mokronog.** 28. okt., 9. dec., soboto pred tihjo nedeljo, soboto po Srcu Jezusovem, soboto pred sv. Jernejem, tretjo soboto v sept. — **Radeče.** 25. jan., prvi poned. v postu, poned. pred sv. Jurijem, 25. maja, 27. jun., 17. jul., 9. avg., 1. sept., 11. okt., poned. po sv. Mart., 27. dec. — **Raka.** 10. marca in 19. novembra. — **Slanč vrh.** Ponedeljek po sv. Urhu. — **Studenec.*** 31. marca, 16. maja, 8. avg., 30. okt. — **Škocjan.** Vsak kvat. četrtek, 15. apr., 15. jul. — **Št. Jernej.** 12. aprila, 24. avg., četrtek po svečnici, poned. po sv. Trojici, poned. po vernih dušah. — **Št. Janž.** Prvi kvat. torek, poned. po 24. jun., tretji kvat. torek. — **Topolovec.** Bink. torek, 7. sept. — **Trebelno.** Soboto po vel. noči. — **Vel. Čirnik.** Prvi petek v postu, sredo pred binkoštni. — **Vel. Mraševo.** 24. marca in 12. sept. — **Vesela gora.** 12. marca, 27. aprila, 27. okt., četrtek pred bink., soboto pred 8. sept.

Srez Laško.*

Laško. 24. febr., vel. četrtek, binkoštni torek, 24. jun., 24. avg., 21. sept., 11. nov., 21. dec. — **Dol.** 10. marca, 25. apr., 31. jul., 3. okt. — **Jurkloster.** 1. febr., 1. jul., 4. okt., 13. dec. — **Sv. Lenart nad Laškimi.** Cvetno soboto, 5. jul., 16. sept., 4. nov. — **Loka pri Zid. mostu.** 13. marca, 22. maja, četrtek po Telovem, 5. avg. poned. po Mar. Im., 17. okt. — **Šmarjeta.** 21. marca, 15. jul., 7. sept., 9. oktobra. — **Trbovlje.** 3. febr., 17. marca, 18. okt., 5. dec.

Srez Litija.

Litija. Zadnji poned. v jan. (živ.), poned. po sredp. nedelji, 4. maja, poned. po sv. Rešnj. Telesu, 13. jul. (živ.), 22. avg. (živ.), poned. po sv. Mih., pon. po sv. Nikolaju. — **Brezovo.** Četrtek po veliki noči, soboto po sv. Urhu, četrtek po mali Gosp. — **Dole pri Litiji.** 26. marca, prvi četrtek po sv. Rešnj. T., 5. avg. — **Kotredež.** 17. jan., 12. marca, dan sv. Jošta — **Krka.** Poned. po sv. Treh kr., 1. marca, 16. maja 5. avg. — **Javorje.** Torek po tihji ned., 24. avgusta. — **Martinja vas.** Ponedeljek pred sv. Miklavžem. — **Mišji dol.** 13. decembra. — **Podbukovje.** Poned. sv. Urhu. — **Radohova vas.** 2. jan., pustni poned., torek po bink., 18. okt. — **Stična.** Veliki četrtek, ponedeljek po vnebohodu, 20. avgusta, 25. nov. — **Šmartno pri Litiji.** Po sv. Treh kr. (živ.), torek po 14. febr., torek po cvetni ned. (živ.), ponedeljek po 25. jul., torek po 8. sept., ponedeljek po 11. nov. — **Št. Lambert.** 14. febr., 22. maja, 17. septembra. — **Št. Vid pri Stični.** Sredo po veliki noči, 15. junija, poned. po mali Gosp., drugi poned. po sv. Mihaelu. — **Tirna.** 1. maja, 9. jun., 9. jul. — **Trebeljevo.** 18. marca in v poned. pred kvat. nedeljo v sept. — **Vače.** Poned. po beli nedelji, torek po sv. Trojici, 16. avg., 30. nov. — **Veliki Gaber.** 30. apr., 4. jul., 26. avg., 30. okt. — **Višnja gora.** 21. jan., poned. pred pustno ned., poned. po prvi, drugi in tretji kvat. ned., poned. po cv. ned., 24. jun., 26. jul., 1. sept., poned. po vseh svetih, poned. pred četrto kv. ned. — **Zagorje.** 9. febr., četr. pred cv. ned., 12. maja, 30. jun., 29. avg., 3. nov., 31. dec. — **Žubina.** Dan sv. Matija in 21. okt.

Srez Ljubljana.

Ljubljana (mesto). Vsako prvo in tretjo sredo vsakega meseca sejm za živino; če je v sredo praznik, se vrši sejm dan poprej; vsako sredo in soboto tržni dan. — **Čušperk.** 11. marca, 5. sept. — **Dolsko.** Poned. po tihji ned., 21. okt. (sv. Uršula). — **Grosuplje.** 25. apr., 29. sept. — **Horjul.** 26. marca, 12. julija, torek po roženv. ned. — **Ig.** 27. febr., 20. marca, poned. po beli ned., četrtek po bink., 10. avg., 11. nov. — **Šmarje.** Torek po sv. Florijanu, 16. avg. — **Vrhnika.** Prvi poned. v postu, torek po veliki noči, poned. pred vneboh., poned. pred Telovim, 25. jul., 6. nov., 27. dec.

Srez Ljutomer.

Ljutomer. Živ. sejm: 8. jan., 9. apr., 11. junija, 9. jul., 13. avg., 12. nov.; kram. in živ. sejm: 19. febr., 20. marca, 21. maja (tudi konjski), 17. sept., 17. dec.; samo konjski in živ. sejm: 8. okt. — **Cven.** 7. sept. — **Gor. Radgona.** 3. febr., 25. maja, 10. avg., 15. nov. — **Sv. Križ.** Poned. po tihji ned., 3. maja, 26. julija, 6. nov. — **Mala Nedelja.** Četr. pred ned. presv. Trojice, 21. okt. — **Veržej.** 6. maja, 29. sept., 30. nov. — **Sv. Jurij ob Ščavnici.** 3. febr., 25. apr., 21. nov. — **Sv. Duh.** 24. avg., 13. dec. — **Negova.** (8. sept.) — **Sv. Peter.** 17. jan., (29. jun.), 30. jun., 21. sept.

Srez Logatec.

Begunje. 18. marca, 8. okt. — **Cerknica.** Dan sv. Matija, poned. po sredp. ned., 26. jul., 2. nov. — **Dol. Logatec.** 3. jan., 12. marca, 24. okt. — **Gor. Logatec.** — 7. febr. za živino in blago, dan po vnebohodu, poned. po roženv. ned., 13. dec. — **Grahovo.** 9. febr., 22. marca, 17. apr., 15. nov. — **Hotedršica.** 5. apr., 21. nov. — **Lož.** 19. febr., 15. marca, 4. maja, 10. jun., 16. avg. (sv. Rok), 28. okt., 5. dec. — **Nadlesk** pri Ložu. 28. marca, 20. sept., 15. okt. — **Nova vas** na Blokah. 1. marca, 24. maja, 22. avg., 29. sept. — **Planina.** Dan sv. Jurija, 13. julija, 16. avg., 30. nov. — **Rakek.** 30. jan., 2. aprila, 30. junija, 16. sept. — **Rovte.** 14. marca, 24. junija, 10. avgusta, 29. sept. — **Sv. Helena v Rovtah.** Ponedeljek po tihi nedelji tork po roženv. nedelji. — **Št. Vid** na Blokah. Ponedeljek po sv. Gregorju, ponedeljek po sv. Vidu, poned. po sv. Jernejju. — **Unec.** Dan sv. Antona, prvi ponedeljek marca. — **Vrh.** Poned. po tretji nedelji po vel. noči, 27. julija, 9. sept. — **Žerovnica.** Ponedeljek po sv. Treh kraljih, 14. febr., sredo pred bink., 15. dec. (vsi za živino). — **Žiri.** Sredp. sredo. sredo po vel. noči, 13. jun., 4. jul., 21. oktobra.

Srez Maribor. (Levi dravski breg.)*

Maribor (mesto). Vsak 2., 4. in 5. torek v mesecu sejm za živino; če je v torek praznik, se vrši sejm dan poprej. Vsak petek sejm za prašiče (za drobnico); če je v petek praznik, se vrši dan poprej. Ako je v četrtek božič, se vrši sejm v sredo. Vsako sredo in soboto je tržni dan. — **Sv. Lenart v Slov. gor.** 20. januarja, 26. marca, ponedeljek po beli ned., 19. maja, 24. jun., 2. avg., 5. sept., 4. okt., 6. nov. — **Marija Snežna na Velki.** (20. maja), 6. avg. — **Sv. Trojica v Sl. gor.** 20. marca, poned. po sv. Trojici, 28. avg., poned. po tretji kvat. nedelji.

(Desni dravski breg.)

Fram. 26. jul., 21. sept. — **Poljčane.** Poned. po kvat. ned. v postu, poned. po cvetni ned., poned. 13. maja, soboto 22. jun., 10. jul., 29. avg., 12. okt., 15. nov. — **Slov. Bistrica.** Živinski in kramarski: 17. januarja, 24. febr., 11. marca, na cvetni petek, 4. maja (sv. Florijan), 4. junija, 25. julija (sv. Jakob), 24. avg. (sv. Jernej), 24. sept., 28. okt. (sv. Simon), 23. nov. (sv. Klemen), 15. dec. Če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši naslednji delavnik. — **Spodnja Polskava.** 2. februarja, 10. marca, 30. jun., poned. po 3. avgustu, 9. sept. — **Studenice pri Poljčanah.** 25. januarja, četrtri poned. po veliki noči, 13. dec.

Srez Murska Sobota.

Murska Sobota. Poned. pred pustno nedeljo, drugi poned. pred vel. noči, četrtri poned. po vel. noči, 24. jun., 24. avg., 15. okt., 6. dec. — **Cankova.** Poned. po cvetni nedelji, poned. po ned. sv. Trojice, 24. sept. in 11. nov. — **Hodoš.** 10. marca, 5. julija, 19. avg., 5. okt. — **Križevci.** 16. apr., 4. jun., 27. okt. in vsako prvo soboto v mescu svinjski sejm. Ako je na soboto praznik, je svinj. sejm prejšnjo soboto. — **Martnjaci.** 6. maja, 6. avgusta, 23. oktobra. — **Prosenjakovci.** 15. marca, 6. jun., 2. sept., 28. nov. — **Puonci.** 28. maja, 10. jul., 10. sept., 10. nov. — **Rakičan.** (Gov.) 26. marca, torek pred bink., 2. jul., 16. avg., 8. okt. — **Tišina.** 10. apr., 7. sept.

Srez Novo mesto.

Novo mesto. Prvi ponedeljek vsakega meseca sejm za živino; vsak poned. (ako praznik, sledeči

delavnik) sejm za prašiče; torek po sv. Antonu, torek pred sv. Jurijem, torek po sv. Jernejju, torek po sv. Lukežu, prvi torek v adv. — **Kandija.** Četrtek po 15. vsak. meseca, ozir. 15., ako je četrtek in delavnik. — **Črmošnjice.** Sv. Matije, 24. jun., 12. sept. — **Lukovk.** 16. maja, ponedeljek po sv. Jakobu. — **Mirna.** 24. junija, 2. nov. — **Mirna peč.** Ponedeljek po sv. Jožefu, 31. maja, 30. junija, 29. sept., 29. dec. — **Smuk.** 10. marca. — **Sv. Lovrenc.** 10. avgusta, 23. nov. — **Toplice.** Četrtek po sv. Matiju, četrtek po sv. Florijanu, 27. julija, 14. avgusta, četrtek po roženv. nedelji. — **Trebnje.** 13. jun., 13. jul., 16. avg. — **Vel. Brusnice.** Delavnik pred sv. Jožefom, sobota pred kvat. nedeljo v sept. (za živino). — **Velika Loka.** 12. maja, 25. julija. — **Zagradec.** Soboto po vel. noči, 7. sept. — **Žužemberk.** 3. febr., 17. marca, dan sv. Jurija, dan po vnebohodu, 9. jun., 14. jul., 9. avgusta, 14. sept., 28. oktobra, 6. decembra.

Srez Prevalje.

Prevalje. Četrtek pred sv. Urbanom (25. maja), četrtek po sv. Jeronimu (30. sept.): letna in živinska sejma. — **Guštanj.** 17. jan. (sv. Anton) in na tiho ned. sejma lokalnega pomena ob priliki cerkvenega opravila; 24. aprila (sv. Jurij) živinski sejm; 24. junija, 1. sept., 18. oktobra in 25. nov. (sv. Katarina) letni sejmi. — **Črna.** Poned. po sv. Florijanu, god sv. Ožbalta (5. avgusta), god sv. Uršule: letni in živinski sejmi; če je ta dan nedelja ali praznik, se vrši sledeči delavnik. — **Dravograd.** 20. marca, 9. maja, 15. jun., 2. avg., 21. sept., 3. nov.: vsi živinski sejmi. — **Kotlje.** 25. maja (sv. Urban) in 13. jul. živinska sejma. — **Mežica.** 25. jul., 4. dec. — **Marenberg.** Četrtri poned. po božiču, 1. marca, ponedeljek pred cv. nedeljo, bink. torek, 21. junija, 31. julija, 29. sept., 11. nov. — **Sv. Lovrenc na Pohorju.** Poned. po križevi ned., poned. po sv. Lovrencu in 15. okt. — **Muta.** 1. maja, 17. julija, 29. avg., 28. oktobra. — **Remšnik.** 2. julija, 24. sept. — **Ribnica.** 10. aprila, poned. po 24. jun., poned. po 21. okt. — **Vuzenica.*** Prvo soboto v postu, 24. aprila, 4. jul., 16. avgusta, 10. okt., 6. dec. — **Vuhred.** 10. marca, 4. sept.

Mesto in srez Ptuj.*

Ptuj (mesto). Živinski sejmi: za konje in rogato živino vsak prvi in tretji torek v mesecu, za parkljarje vsako sredo; tržni dan je vsak petek; letni kramarski sejmi se vrše: 23. aprila, 5. avg., 25. novembra. — **Sv. Andraž v Slov. gor.** 13. junija, 30. nov. — **Ptujska gora.** 18. marca, veliki torek, soboto pred križ. nedeljo ali pa soboto po veliki noči, 2. julija, 14. avgusta. — **Sv. Lovrenc na Dr. polju.** 12. marca, 27. jun., 10. avgusta, 29. sept. — **Sv. Lovrenc v Slov. gor.** Sredo pred vnebohodom, 31. julija, soboto pred roženv. ned. — **Sv. Boltenk,** obč. Trnovska vas. 30. junija, 2. sept. — **Sv. Urban.** 25. maja, 25. julija. — **Breg pri Ptuj.** Drugi poned. v maju, 6. junija, drugi poned. v juliju, 26. avgusta, drugi ponedeljek v septembru. — **Ormož.** Cvetni petek, poned. po Jakobovem (25. jul.), na Martinovo (11. novembra), vsak prvi poned. v mesecih jan., febr., marec, maj, junij, julij, sept., okt., dec. (ako pade na ponedeljek praznik, se vrši sejm drugi ponedeljek); svinjski sejmi vsak torek v tednu. — **Sv. Tomaž.** 21. jun., 29. avg., 28. okt., 3. dec.

Srez Radovljica.

Radovljica. 12. marca, dan sv. Jurija, torek po bink., (26. jul.), 28. okt., 13. dec. — **Bitnje.** 26. julija. — **Bohinjska Bistrica.** 1. maja, (24. junija), 18. okt.,

(6. dec.). — **Jesenice.** 4. maja, 22. julija, prvi ponedeljek oktobra, 2. nov. — **Kamna gorica.** 10. avg., 4. dec. — **Kranjska gora.** Prvi torek po veliki noči, drugo ned. okt. — **Kropa.** 19. julija, 6. nov. — **Lesce.** Dan sv. Matija, torek po vel. noči, 29. sept., 21. okt. — **Mojstrana.** 23. novembra. — **Podkoren.** Drugo nedeljo oktobra. — **Rateče.** Četrto nedeljo oktobra. — **Sp. Gorje.** Petek pred cvetno ned., 11. novemb.

Srez Slovenjgradec.

Slovenjgradec. 25. jan. (spr. sv. Pavla), 12. maja (sv. Pankr.), 10. avg. (sv. Lovr.), 19. nov. (sv. Eliz.); samo živin. sejmi so vsako drugo soboto v postu ter vsak prvi ponedeljek v sept. in okt. — **Št. Ilj pod Turjakom.** 20. apr., 2. jul., soboto pred ang. nedeljo. — **Sv. Lenart pri št. Ilju pod Turj.** Pustni poned., 1. jun., 13. okt. — **Št. Ilj pri Velenju.** Poned. po tihi ned., 4. avgusta, 21. sept. — **Št. Janž pri Dravogradu.** 15. apr., 13. junija, poned. po Im. Marije. — **Šoštanj.** Četrtek pred pustom, velikon. torek, 22. jun., 12. jul., 22. sept., poned. pred sv. Katarino. — **Velenje.** Četrtek po pepelnici, 1. maja, poned. pred bink., 18. jul., 24. avg., 24. okt.

Srez Šmarje pri Jelšah.

Šmarje pri Jelšah. Poned. po sv. Treh kralj., 20. marca, 3. poned. po vel. noči, 21. jun., 17. avg., poned. po Im. Mar., 4. dec. — **Dobje.** Soboto pred belo ned., 16. julija, sredo pred prazn. Im. Mar., 25. nov. — **Sv. Filip v Veračah.** 14. jan., 22. febr., 1. maja, 25. maja, 17. jul., 29. avg., 16. oktobra. — **Sv. Gora pri Sv. Petru pod Sv. gor.** 4. avg., 7. sept. — **Koprivnica.** 25. jan., 3. marca, 13. jul. — **Kostrivnica.** 10. marca, 25. apr., 15. jun., poned. po sv. Jak., soboto pred roženv. nedeljo. — **Kozje.** 24. februarja, 26. apr., 13. jun., 25. julija. — **Lemberg.** Poned. po sredpostni sredi, cvetni petek, 12. maja, sredo pred Telovim, ponedeljek po sv. Ulrihu, 5. avgusta, 25. okt., 25. nov. — **Lesično.** Poned. po vseh svetih. — **Loka pri Žusmu.** 13. apr., 20. jul., 25. avgusta, 12. sept. — **Sv. Miklavž v Polju.** 8. maja, 6. dec. — **Sv. Peter pod Sv. gorami.** 5. febr., 6. marca, 15. apr., 23. maja, 21. okt., 13. dec. — **Pilštanj.** 9. februarja, 8. marca, 16. maja, 9. jun., poned. po Rok., 29. sept. — **Podčetrtek.** 17. marca, veliki torek, 1. julija, 10. avgusta, 1. okt., 21. nov. — **Podsreda.** 24. junija, 21. sept., 18. okt., 19. nov. — **Ponikva.** 14. februarja, četrti poned. po vel. noči, sob. pred sv. Mart.; živinski sejmi: 27. jun., 1. avg., sredo po roženv. ned. — **Pristava (Sv. Ema).** Torek po bink., 17. okt. — **Rogatec.** 24. febr., 21. marca, poned. po beli ned., poned. pred vneboh., 25. maja, 12. jul., 24. avgusta, 14. sept., 30. nov. — **Slivnica (Sv. Urban).** Prvi če-

trtek po bink., 22. julija, poned. po roženv. ned. — **Stara Sv. Gora.** Soboto pred tiho ned., bink. soboto. — **Št. Vid pri Grobelnem.** 14. marca, 17. junija, 20. septembra. — **Tinsko.** Tretji ponedeljek po binkošti, 2. julija, ponedeljek po angelski nedelji. — **Zagorje.** 31. julija.

Medjimurje (Čakovec).

Čakovec. Cvet. poned., 29. jun., 3. avg., 25. nov. — **Draskovec.** Sreda po Jurjevem, 7. in 16. avgusta, 11. nov. — **Kotoriba.** 9. marca, 27. jun., 30. sept., 30. nov. — **Nedeljišče.** 15. jun., poned. po ang. ned. — **Prelog.** Bink. torek, poned. po Jakobovem. — **Rac-Kaniža.** 16. maja, 24. jun., 10. avg., sredo po beli ned. — **Mursko Središče.** 1. maja, 20. avgusta, 26. oktobra. — **Štrigova.** 19. marca (sv. Jožefa dan) 22. jul., 30. septembra, 4. decembra. — **Sv. Helena pri Čakovcu.** 18. avg., 22. septembra. — **Sv. Rok pri Čakovcu.** Na Rokovo in Mihaljevo.

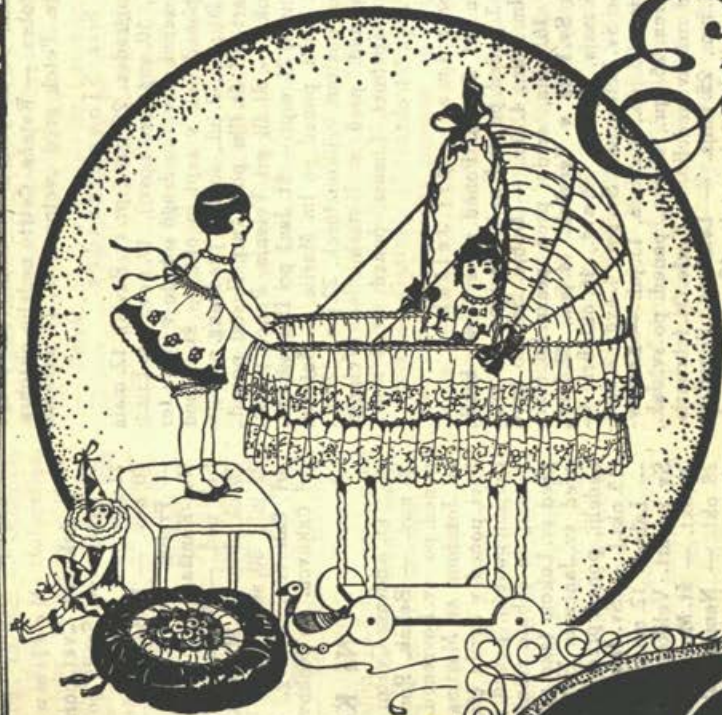
Na Koroškem.

Št. Andraž. Cvetni petek, 3. maja, 28. avgusta, 30. nov. — **Belfak.** Ponedeljek po sv. Treh kraljih, poned. po sv. Lovrencu. — **Borovlje.** Poned. pred sv. Jožefom, sv. Martina dan (11. nov.). — **Celovec.** Prvi poned. v aprilu (če je ta dan praznik, se vrši prejšnji poned.), poned. po sv. Urš. (za živino); vsak četrtek in soboto tržni dan. — **Dobrla ves.** Poned. pred sv. Lukom (ako sv. Luka ni na poned.), poned. pred sv. Janezom Nep. — **Grebinj.** Poned. po tihi nedelji, poned. pred bink., poned. pred sv. Terezijo (15. okt.). — **Sv. Jakob v Rožu.** Poned. po mali Gosp. — **Labod.** 12. marca, 4. maja, 24. avg., 27. dec. — **Sv. Lenart.** Velikon. torek, bink. torek, 10. avgusta, 28. okt. — **Št. Mohor.** Cvetni poned., torek po bink., 28. okt. — **Nemški Bleiberg.** 21. avg. — **Št. Pavel.** 25. jan., velikonočni torek, bink. torek, 29. sept. — **Pliberk.** Poned. po sv. Treh kraljih, poned. po sredpostu, poned. po sv. Medardu, poned. po sv. Egidiju, poned. po sv. Lenartu. — **Podgorje.** Binkoštni torek. — **Podkloster.** 4. maja, ponedeljek po vseh svetih. — **Rožek.** 29. septembra. — **Svinec.** Torek pred cvet. ned., torek pred bink., 29. sept., 27. decembra. — **Trg (Feldkirchen).** Poned. po najdbi sv. križa, 24. apr. — **Velikovec.** Sredo po jes. kvat., nedeljo in poned. pred sv. Mikl. — **Št. Vid n. Gl.** Ponedelj. po Im. Jezus., ponedeljek po sv. Mihaelu (29. sept.); vsak sejm traja štiri tedne. — **Železna Kapla.** 1. maja, 2. julija, 16. avgusta, 28. oktobra.

Opomba. Čitatelje prosimo, naj nam naznajo netočnosti glede sejmov.

Vsak 10. rešilec dobi knjigo iz Mohorjeve knjižnice. Rešitve je poslati do 31. III. 1931 Mohorjevi družbi.

Eia popeia!

*Taki so naši malčki. Brezskrbno
leze maši nagajivčeki čez vzglavnike
in blazine, da bi se poigral s svojo
sestrico. Naj ima dele veseleje.
Kaj za to, če pri tem pomažejo
male ročice blazine in čipke!*

Mama ima vendar

Persil

Pazite na ime Schicht in na znamko Jelen!

Vsaki komad Schichtovega terpentinovega mila in vsaki zavitek Schichtovega terpentinovega mila nosi oba navedena znaka, znana po skozi 80 let izkušenem Schichtovem milu. Schichtovo terpentinovo milo daje bogato in mehko peno, čisti hitro in štedljivo Vaše drago perilo. Ima svež in prijeten duh, kateri se oprijema tudi stvari, ki se perejo in se jih tudi dolgo drži.

Namakati s pralnim praškom Ženska Hvala prati s Schichtovim terpentinovim milom.

LJUDSKA POSOJILNICA V CELJU

REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO

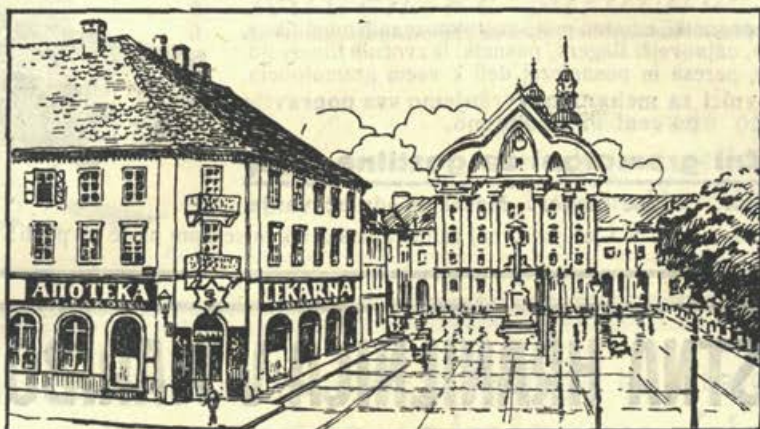
na voglu Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice

**je največji kmečki zadružni denarni
zavod na Štajerskem**

**V tem zavodu je denar najvarneje naložen
in se ugodno obrestuje**

Vloge nad 90,000.000 Din

Lekarna Mr. Ph. Leo Bahovec

Ljubljana, Kongresni trg 12

Ustanovljena 1536

Telefon šte. 2615

Moderno urejena lekarna, katera odgovarja vsem predpisom higijene.

LEKARNA MR. PH. BAHOVEC je vedno dobro založena z vsemi in vedno svežimi domačimi in tujimi zdravilnimi sredstvi, mineralnimi vodami, obvezili ter kirurgičnimi in mineralnimi predmeti. Zdravila na recepte se izvršujejo točno in natančno po predpisih.

== Izdajajo se zdravila na recepte vseh bolniških blagajn. ==

V zalogi so tudi vsa in najboljša zdravila za živino. Posebno za metljivo živino se priporoča zanesljivo učinkujoče francosko zdravilo „Fužeržinju“.

Edino v tej lekarni se izdeluje pravi, že povsod dobro znani, kri čistilni in kri osvežujoči

„Planinka“ zdravilni čaj

ki se pripravlja večinoma iz najboljših planinskih zdravilnih zelišč.

„Planinka“ zdravilni čaj namreč s tem, da čisti in prenavlja kri, izborno učinkuje pri slabi prebavi želodca, zaprtju telesa, napihovanju, slabotnemu delovanju črev, hemeroidih (zlati žili), poapnenju žil, izpuščajih, žolčnem kamnu in obolenju mokračne kisline. Preprečuje kislino (zgago), vzbuja apetit.

Zaščitni znak:

„Planinka“ zdravilni čaj se dobi v vseh lekarnah; zahtevajte pa izrečno „Planinka“ čaj, ki se ne prodaja odprto, temveč samo v plombiranih zavojih po Din 20— z napisom: Lekarna Mr. Ph. L. Bahovec, Ljubljana, ker so samo taki paketi pravi. Samo ta lekarna pa pošilja tudi po pošti, in sicer: 4 pakete za Din 70—, 8 paketov za Din 140—, 12 paketov za Din 190— če se pošlje denar naprej (po povzetju se podraži za 10 Din).

V Ameriki živeči rojaki naročite „Planinka“ zdravilni čaj pri „Sanitol Chemical Products Co“
286 Fifth Avenue
New York City.

Ne pozabite! da ima v Jugoslaviji največjo tvorniško zalogo najmodernejših, na višku tehnike stoječih gramofonov in električno posnetih umetniških gramofonskih plošč najstarejša, priznana solidna trdka

GRAMOFON A. RASBERGER, LJUBLJANA

Miklošičeva cesta 34 (blizu glavnega kolodvora)

Lepi slovenski posnetki, umetno petje svetovnoznanih umetnikov, klasična godba, najnovejši šlagerji, posnetki iz zvočnih filmov itd. Najfinije igle, peresa in posamezni deli k vsem gramofonom. V lastni delavnici za mehaniko izvršujemo vsa popravila po ceni in strokovno.

Avtomatični gramofoni za gostilne.

Blago najbolješe. Cene nizke. Mesečno odplačevanje.

Kdor ne more sam priti v Ljubljano, naj zahteva naš cenik in seznam plošč po pošti!

◆ MESTNA HRANILNICA V MARIBORU ◆

Stanje hranilnih vlog
Din 120.000.000

Obrestuje vloge na hranilne knjižice in v tekočem računu po 5%, večje in na trimesečno odpoved vezane po 7%. — Hranilnica je pupilarno varen zavod, za katerega jamči mestna občina mariborska z vsem svojim premoženjem in vso svojo

davčno močjo. Radi tega nalagajo pri njej sodišča Maribor, Gornja Radgona, Murska Sobota in Dolnja Lendava denar mladoletnih otrok in varovancev vobče, istotako pa tudi oblastva svoje depozite in cerkve svoj cerkveni denar. //

Posojila najugodnejše!

Najceneje in v najboljši kakovosti dobite:
kuhinjsko posodo emajlirano in aluminijasto; **porcelan in steklenino**

od priprostega do najfinejšega; vse gospodinske in gospodarske potrebščine, dalje orodje za vse gospodarske in industrijske stroke, okovje za stavbe in pohištvo, pločevino, vso železnino, nosilke, cement, železje in prvovrstne češke ploščice za štedilnike in kopalnice, kompletne kopalnice in stranišča — le pri trdki

B. ŽILIC, LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 11 (poleg Figovca).

Na drobno! Zahtevajte ponudbe! Na debelo!

Trajna kuhinjska razstava!

Ohranite si

zdravje, mladostno svežost in
prožnost z rednim uživanjem

Radenske zdravilne vode!

Radenska voda osvežuje kri
ter vzbuja človeški organizem
k živahnejšemu delovanju

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je
Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani
v lastni palači na Miklošičevi cesti 21 (blizu koločvara)

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane staube kakor tudi staube med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krma.
 2. Zvonove in steklo proti razpokam in prelomu.
 3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške doje, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.
- Zastopniki v vseh mestih in farah.

SVOJ DENAR nalagate najboljše in najvarneje pri

**SPODNJESTAJERSKI
LJUDSKI POSOJILNICI**

R. Z. Z. N. Z.

V MARIBORU, GOSPOSKA ULICA št. 23.

Obrestuje hranilne vloge vedno po najugodnejši obrestni meri!

Zadružna gospodarska banka

d. d.

Telefon
štev. 2057, 2470, 2979

v Ljubljani

Brzjavke:
Gospobanka Ljubljana

Miklošičeva cesta 10, v lastni palači nasproti hotela „Union“.

Račun poštne hranilnice Ljubljana štev. 11.945.

Vlog nad Din 480,000.000 (ena milijarda devetsto dvajset milijonov kron).

Kapitala in rezerv skupaj je nad Din 16,000.000.—.

Sprejema vloge, daje posojila, odvarja kredite, eskomptira menice. Izvršuje denarna nakazila in odvarja akreditive v vseh delih sveta. Dovoljuje predjme na vrednostne papirje.

Vplačila vlog na hranilne knjižice se lahko vrše brezplačno tudi po položnicah pri vsakem poštnem uradu.

Kupuje in prodaja valute, čeke, devize, vrednostne papirje. Daje v najem jeklene shrambe (safes-deposits), v katerih si more vsakdo varno shraniti svoje vrednosti. Vsakovrstna borzna naročila izvršuje točno in po najugodnejših pogojih.

Ima na vseh važnejših svetovnih tržiščih, posebno v krajih, kjer bivajo jugoslovanski izseljenci, svoje poslovne zveze in dobro organizirano nakazilno in izplačilno službo. Izseljeniške zadeve vodi s posebno brigo, ima v ta namen na razpolago bogato zbirko vseh tozadevajočih podatkov in je pripravljena vsakomur, ki se nanjo obrne, iti v vsakem oziru na roko.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Prodaja srečke Državne razredne loterije in jih na željo pošilja kupcem po pošti na dom.

Podružnice:

Bled, Celje, Djakovo, Kočevje, Kranj, Maribor,
Novi Sad, Sombor, Split, Šibenik.

ZADRUŽNO PODJETJE

NOVA ZALOŽBA

registrirana zadruga z omejeno zavezo

**KNJIGARNA IN TRGOVINA
S PISARNIŠKIMI POTREBŠČINAMI
V LJUBLJANI**

**KONGRESNI
TRG 19**

poleg nunske cerkve
(ob Zvezdi)

NOVA ZALOŽBA

ima vedno v zalogi vse knjige: šolske, znanstvene, leposlovne in tudi molitvenike.

NOVA ZALOŽBA

(poleg nunske cerkve) ima tudi antikvariat: prodaja in kupuje že rabljene knjige vseh vrst, tako leposlovne, slovenske in nemške, pravtako tudi molitvenike itd.

NOVA ZALOŽBA

prodaja vsakovrstne šolske in pisarniške potrebščine: zvezke, peresa, svinčnike, risalno orodje, papir za risanje, ameriške žurnale, blagajniške knjige, glavne knjige, kopirne knjige.

NOVA ZALOŽBA

ima vedno v zalogi (za darila otrokom in odraslim primerno) tudi nalivna peresa, tintnike, pisalne garniture, preproste in dragocene. Pismeni papir v največji izbiri.

**Prodajalcem po de-
želi daje primeren
popust**

Na drobno in na debelo!

Ustanovljena l. 1820.

KRANJSKA HRANILNICA V LJUBLJANI

*

Telefon 2481.

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 10.680.

*

Obrestuje vloge najugodnejše in dovoljuje

kredite

na hipoteko in na menico po nizki obrestni meri, eskontira menice, izdaja garancije in vrši vse posle enakih denarnih zavodov.

Za obveznosti hranilnice jamči Dravska banovina, zato nudi ta zavod povsem pupilarno varnost.

Ali poznate to sliko?

Seveda jo poznate — pri Vašem trgovcu je obešena na vratih in na prodajalnem pultu.

Ko kupujete milo, pazite na našo znamko „Gazela“ v skoku; le ta Vam jamči, da dobite pristno terpentinovo „milo Gazela“ iz domače ljubljanske tvornice.

Tvrdka za glasbila vseh vrst:

Wolf & Co, Klingenthal, Sachsen 484

dobavlja svoje godalne instrumente že nad 20 let v vse jugoslovanske dežele.

Violine . . . od Din 69.- naprej
Violončelo » » 507.- »
Kitare » » 165.- »
Mandoline » » 103.- »
Gramofone » » 235.- »
Lutne » » 295.- »

Citre . . . od Din 120.- naprej
Harmonike » » 66.- »
Trobente » » 385.- »
Klarinete » » 124.- »
Piščalke » » 90.- »
Fanfare » » 227.- »

Piščali na boben od Din 48.- naprej
Bobne » » » 36.- »
Koncertne citre » 179.- »
Gramofonske plošče od Din 22.- »

Znatno znižane cene! Direktna dobava! Največje ugodnosti!

Dobavitelj nešteti poklicnih godbenikov, godb in društev. Največja izbira harmonik, orglic, bandon., koncertin., violin, kitar, mandolin, luten, citer, lesenih in medenih pihal, signalnih instrumentov, lajn, gramofonov, gramofonskih plošč itd. Naročnina od Din 300— dalje poštne prosta. Dopisnica se frankira z Din 1'50, pismo z Din 3'—.

Obl. koncesion.
kamnoseštvo

F. & J. KULLICH
CELJE, Aškerčeva ul. 8
podružnica v Čakovcu

Velika zaloga nagrobnih
spomenikov iz marmora
in granita ter umetnega
kamena. Nagrobni okviri.
Izdelovanje cementnih
cevi od 10 do 60 cm.
Plošče za pohištvo v vseh
barvah. Izdelki za cerkve
in stavbe.

Ustanovljeno 1900.

Najnižje cene!
Solidno delo!

ANTOXID

ANTOXID

Zaščitna barva proti rji

neuničljiva

nestrupena

pri uporabi

štirikrat izdatnejša, dvakrat cenejša
kakor minij

najekonomičnejša

najboljša

RUDARSKA ZDRUŽBA TROJANA

Dunajska cesta 1/II — LJUBLJANA

je v prodaji:

A. Keber, Marijin trg 8 Ljubljana
E. Povalej, Slomškov trg 16 Maribor.
Franc Berjak Kranj
Ivan Rus, Ljubljanska c. 53 Bled
Andrej Cufer Jesenice
Udovič & Lampe Novo mesto
Ivan Malešič Metlika
Ivan Segar Mur. Sobota

Kmetijska družba v Ljubljani

je najstarejša (že iz leta 1767) ter največja in najbolj razširjena kmetijska korporacija v Sloveniji.

Kmetijska družba v Ljubljani ima namen, pospeševati vse panoge kmetijstva z zgledi, podporami, poukom in preskrbovanjem gospodarskih potrebščin. Njeno glasilo je ilustrirani gospodarski list

„Kmetovalec“

ki izhaja že 48 let in prinaša poučne kmetijske spise, kmetijske novice, družbene vesti in poročila ter odgovore na razna gospodarska vprašanja. Ta list se pošilja vsakemu članu brezplačno. — Član Kmetijske družbe v Ljubljani plača letno samo

20 dinarjev članarine.

Za pismene pošiljatve je naslov:

Kmetijska družba v Ljubljani, Novi (prej Turjaški) trg 3.

Število njenih članov presega že 25.000.

Prava pot

ki vodi do ozdravljenja živcev!

Bolni, izčrpani živci zagrenjujejo življenje in povzročajo mnogotere bolezni: bodljaje, trganja, omotico, tesnoba, šumenje v ušesih, motenje v prebavi, pomanjkanje spanja, neveselje do dela in druge slabe pojave.

Moja, pravkar izišla poučna razprava Vam pokaže pravo pot, kako se boste **osvobodili vseh takih bolezni.**

V tej brošuri so opisani vzroki, postanek in zdravljenje živčnih bolezni po dolgoletnih izkušnjah. — To veselo sporočilo zdravja pošljem vsakomur

popolnoma zastonj.

Na tisoče zahvalnic potrjuje edini obstoječi uspeh neumornega vestnega raziskovalnega dela za dobrobit trpečega človeštva. Kdor pripada velikemu številu živčno bolnih in boleha na teh mnogoštevilnih pojavih, naj si takoj nabavi mojo knjižico utehe!

Prepričajte se sami,

da Vam nič neresničnega ne obljubljam, kajti v prihodnjih dveh tednih pošljem vsakomur, ki mi piše, popolnoma **brezplačno** in franko ono poučno razpravo. Zadošča dopisnica na:

Ernst Pasternack, Berlin S. O., Michaelkirchplatz 13, Abt. 479.

Kaj je Težakovo olje za živino?

»Težakovo olje za živino« je krmilno sredstvo, ki se daje v malih količinah kot dodatek k živinski hrani, katere vrednost postane s tem večja in izdatnejša radi vitaminov A in D in drugih snovi, ki jih v veliki meri vsebuje

in katere so, kar je znanstveno dokazano, zelo važne in potrebne za okrepljenje in ojačanje živalskega organizma. Vitamina D ni v nobenem drugem krmilu, pa je radi tega to olje edino uspešno sredstvo proti rahitisu (kostolomnosti).

Kaj se doseže s tem, da se daje

»Težakovo olje za živino« kot dodatek živinski hrani?

1. Okrepljenje in ojačanje slabotnih in zahiranih puskov, odraslih prašičev, telet in žrebet, goved in konj.

2. Pospešuje se zlasti še pitanje one živine, ki slabo napreduje.

3. Pospešuje zelo dobro prebavo, da živina dano ji hrano bolj izkoristi; prepreči v mnogih primerih zapečenost, ki je največkrat vzrok vročinskih pojavov in drugih bolezni.

Kako se more dajati

»Težakovo olje za živino« kot dodatek k hrani za gornje namene?

a) Pujskom pri vsakem obroku za vsakega po eno kavno žličko, tedaj trikrat dnevno. — Olje se vselej dobro pomeša s hrano!

b) Odraslim prašičem po eno navadno žlico, vse drugo pa kakor pod točko a).

c) Teletom in žrebetom po eno kavno žličko pri obroku, tedaj trikrat na dan.

č) Govedi in konjem kakor pod točko c), in sicer po eno navadno žlico.

Ako se daje

»Težakovo olje za živino«

samo radi pospeševanja pitanja, tedaj se priporoča, da se olje zadnjih 14 dni pred klanjem več ne daje živini. Tega se je treba držati.

»Težakovo olje za živino«

se lahko daje tudi drugi živini, posebno pa se priporoča, da se daje tudi perutnini, posebno ako je zaprta in se ne more na prostem gibati. Perutnini se daje ena kavna žlička za 4 komade.

To olje je izredno dobro in edino sredstvo za ono živino, ki ima mehke kosti, kakor tudi v onih slučajih, ako ima radi slabokrvnosti razne izpuščaje po koži. (Svrab, razni mozolčki in prišči.)

Dalje se posebno priporoča, da se daje

»Težakovo olje za živino«

brejji živini, in sicer vsaj 14 dni pred kotenjem in nato ves čas, dokler mladitci sesajo. V tem slučaju se daje olje tako, kakor je že zgoraj navedeno pod b) in d). Dobro je tudi, da se daje olje po odstavljenju mladim samim vsaj en mesec še.

»Težakovo olje za živino«

se pošilja v ročkah po 5 kg (manjše količine se ne po-

šiljajo); in sicer stane ena ročka (5 kg) Težakovega olja za živino po povzetju Din 125—.

Preizkušeno, kot dobro priznано in priporočeno od Zavoda za živinorejo na kr. vseučilišču v Zagrebu in od Bujatriške klinike veterinarske fakultete v Zagrebu z odlokom št. 75 z dne 14. 6. 1927.

Prodajna jamstvena znamka je pod štev. 5484 z dne 22. febr. 1928.

Dobi se to olje izključno samo pri tvrdki:

M. Težak, Zagreb, Gunduličeva 13.

To olje kupujte v lastnem interesu samo v originalnih ročkah, ki imajo sliko in navodila.

Račun poštne hran. 11.165.

Telefon štev. 2412.

Popolnoma varno naložite denar v

VZAJEMNI POSOJILNICI

r. z. z o. z.

V LJUBLJANI

na Miklošičevi cesti poleg hotela „Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodneje.

Varnost nudijo lastna palača, večina delnic hotela „Union“, hiše in zemljišča.

Krediti v tekočem računu.

Posojila proti poroštvu, vknjižbi na posestva itd.
Denar se nalaga lahko tudi po poštnih položnicah.

Najboljši v materialu in konstrukciji so

šivalni stroji in kolesa

◆ Gritzner ◆ Adler ◆ Kayser ◆

ter najboljši švicarski pletilni stroji „DUBIED“ in pisalni stroji „URANIA“ v treh velikostih.

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA,

blizu Prešernovega spomenika, ob vodi.

Telef.-interurb. 2913.

Brezplačni pouk
v vezenju!

Solidna postrežba!

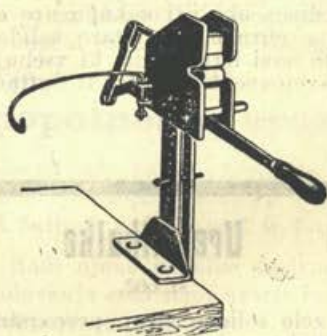
Čekovni račun št. 12005.

Večletno jamstvo!

Mesečna odplačila!

Nizke cene!

Proč z ročnim klepanjem!

Izum že v vseh kulturnih državah patentiranega
'STUBAIER' brezvzmetnega
brzoklepalnika

je res **blagoslov** za vsakega **poljedelca!**

Nobenega zamudnega klepanja več! — Nobenih škribin, nobenih mehurčkov več! — Vsaka, tudi najtrša kosa, se v 2 do 3 minutah bolje in lepše skleplje, kot je to mogoče z dosedanjim navadnim ročnim klepanjem pri največji izurjenosti!

Prednosti: Zanesljivo, nikoli odpovedujoče delovanje, največja trpežnost, enostavna konstrukcija in ravnanje! — Reparature izključene! — Lahko prenosljiv, ker tehta samo 9 kilogramov.

Poljedelci! Kupite si to praktično gospodarsko orodje! S tem si prihranite na času, delu, denarju in jezi!

Številna zahvalna in priznalna pisma na razpolago! — Prospekte in navodila kakor tudi vsa ostala tozadevna pojasnila Vam dá brezplačno:

Friderik Kratz, d. z o. z., Stražišče pri Kranju 56.

ZAHTEVAJTE veliki brezplačni CENIK!

NOVOST!

8 prednosti moje Roskopf prec. ure!

1. Os iz nikljanega jekla, neprelomljiva.
2. Antimagnetično kompozicijsko spiralno pero.
3. Vse potrebne osi tečejo v kamnih.
4. Trenje balančne osi v vseh legah izravnano, torej precizen tek.
5. Močni zobje navijalnih koles.
6. Pravi nikljasti okrov, ki je hermetično zaprt z drugim notranjim pokrovom.
7. Nizka cena pri najboljši kvaliteti; natančno preiskana, regulirana in repasirana.
8. Vsak odjemalec lahko uro po 3 tednih poskušnje zamenja ali pa se denar s poštnino vred vrne.

Če je pa že leta uporabe potrebno popravilo, se izvrši to zastonj, ker se samo posamezni deli, ki so vedno v zalogi, izmenjajo. Prosi se, ta tehnična pojasnila ne smatrati za nepotrebno reklamo. — Te ure so v zalogi tudi negravirane in čisto gladke.

Specialna trgovina

samo boljših švicarskih ur:

A. KIFFMANN,
MARIBOR št. 4a

— pri švicarski tvornici ur. —

Po 3 tednih poskušnje lahko denar in poštnino nazaj zahtevate.

Po tritedenski poskušnji
na željo denar nazaj!

Št. 1180 Din 120.—,
zaprta s tremi pokrovi.
Petletno jamstvo.

Št. 1121 Din 98.—,
odprta, z notranjim po-
krovom proti prahu.
Petletno jamstvo.

Tako se štedi!

Pri kupovanju se ni dobro prenačiti, posebno ne pri nakupu ur, ker nas more najcenejša ura zelo drago stati, če se mora neprestano popravljati. Najbolje štedimo, ako pri nakupu ure ne gledamo samo na cenenost, temveč tudi na kakovost blaga in se obrnemo na staro solidno strokovno trdiko. — Zato Vas ponovno opozarjamo, da zahtevate novi letni cenik, ki vsebuje čez 1000 zanimivih slik, od že čez 33 let obstoječe renomirane svetovne trdke ur H. Suttner v Ljubljani št. 201. Ta cenik dobite popolnoma brezplačno.

Pravi Anker - budilniki

št. 125

s solidnim strojem, točno regulirani, s ponikljanim okrovom, 16 cm visoki, samo

Din 49.—

Priljubljen budilnik št. 8505 samo **64 Din.** Isti s svetilka-jočimi številkami in kazalci samo **84 Din.** Prave švicarske žepne ure: št. 120 Anker-Remontoir z najtočneje reguliranim strojem samo **44 Din.** Št. 121 Remontoir Roskopf s la strojem, svetlečimi Radium številkami in kazalci samo **58 Din.** Ure zapestnice že od **98 Din** naprej. Priljubljena fina srebrna ura zapestnica »Axo« št. 1309 za samo **255 Din.**

Iz tega cenika boste obenem razvideli, kako morete zlato uro ali druge dragocene predmete brezplačno dobiti.

V Suttnerjevem ceniku boste našli

ure za gospode in dame iz zlata, srebra itd. s pravim švicarskim strojem v vseh cenah.

Zlatnino in srebrnino,

veržice, prstane, uhane ter drug nakit, dragulje, jedilni pribor itd. v ogromni izbiri.

Elegantne doze za tobak

in za cigarete, iz srebra, niklja, alpaka, kakor tudi moderne ustnike za cigarete.

Denarnice, listnice

in na stotine najlepših drugih predmetov boste našli v velikem letnem ceniku, po takorekoč

originalnih tvorničnih cenah,

a razen tega kupujete brez vsakega rizika, ker se neodgovarjajoče zamenja ali pa vrača denar.

Ure - nihalk

št. 602,

zelo soliden stroj, prvovrstne kakovosti, navija se samo vsakih 14 dni, bije cele in pol ure z zvokom cerkvenih zvonov, ima posrebrreno kazalo in moderno omaro v barvi orehovine, velikost 51 cm, samo **520 Din.**

Triletno jamstvo!

Pri naročilu ur nihalk se pošlje 50 Din kot predplačilo. Tudi dobre cenejše ure nihalk najдете v katalogu. Razpošilja se po povzetju ali predplačilu.

Zahtevajte še danes brezplačni veliki letni cenik od tt.

H. Suttner, svetovna razpošiljalnica ur **Ljubljana 201**

Želite morda tako uro

katera Vam **za vse življenje** točno čas pove in katera Vam obenem služi za okras, potem si jo izberite iz velikega letnega kataloga, katerega dobite

popolnoma brezplačno,

ako ga zahtevate od svetovno znane, že preko 33 let obstoječe urarske strokovne tvrdke H. Suttner v Ljubljani št. 201.

Radi njene popolne sigurnosti in točnega delovanja celo sami urarji radi nosijo pravo Suttner-uro z znamko

IKO ali OMIKO

iz Suttnerjeve tvornice ur v Švici.

Iz lepega Suttnerjevega kataloga, ki vsebuje razen drugih predmetov tudi brez številca zanimivih slik najmodernejših iz najfinejšega materiala napravljenih

ur za dame in gospode, verižic, prstanov, uhanov, ur z nihalom, zidnih in kuhinjskih ur, nakitov, draguljev in darov iz zlata, srebra itd.

zveste obenem, kako morete z malim trudom priti do

dragocenih daril brezplačno, a cene, navedene v katalogu, Vam bodo dokazale brez dvoma, da ne kupujete

nikjer tako poceni in vendar dobro

kot pa baš pri svetovni razpošiljalnici ur

H. Suttner v Ljubljani števil. 201

že **44** Din dobite za pravo švicarsko Anker-Remontoir žepno uro št. 120, a samo 58— Din stane prava švicarska Remontoir-Roskopf ura števil. 121 s la strojem, svetlečimi Radium-številkami in kazalci.

Samo 94 Din

plačate za kovinasto Anker-uro št. 122 z Roskopf-strojem, sekundnim kazalcem, svetlečimi Radium številčkami in kazalci. Okrov iz kovine ponikljan, lepo izdelan in graviran.

Ploščnata Anker-Remontoir - ura št. 507 z zelo finim »Iko« strojem, 15 rubisi, točna na sekundo, v okrovu iz pravega niklja, zelo lepa, s 5letnim jamstvom, Vas stane samo Din 248—.

Za **98** Din samo dobite uro za-pestnico števil. 3720 z usnjnim jermenčkom, zelo do- brim strojem in dobre kva- litete.

Prava »Axo« ura zapestnica iz finega srebra v najmodernejši izdelavi 218 Din, iz 14karatnega zlata 420 Din.

3 do 10 letno jamstvo!

Pošilja se po povzetju ali proti predplačilu.

Brez rizika! Kar ne dopade, se zamenja ali vrne denari

Najvarneje in najugodnejše se nalaga denar pri
pupilarno varnem zavodu, ki obstoja že 65 let

CELJSKA MESTNA HRANILNICA

v CELJU, Krekov trg

(v lastni palači pri kolodvoru).

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja
hranilnice **še mesto Celje** z vsem premo-
ženjem in z vso davčno močjo.

Prihrankom rojakov v Ameriki, denarju nedoletnih, ki
ga vlagajo sodišča, ter naložbam cerkvenega in občin-
skega denarja posveča posebno pažnjo.

Hranilnica daje posojila na zemljišča po najnižji obrestni
meri. — Vse prošnje rešuje brezplačno.

LEKARNA „PRI ZLATEM JELENU“

Mr. Ph. R. Sušnik

Ljubljana, na Marijinem trgu.

Telefon šte. 2115.

Dobro, moderno urejena lekarna.

Zaloga vseh domačih in tujih zdravilnih sredstev, mineralnih vod, obvezil, kirurških in mineralnih predmetov. — Zdravniške ordinacije se izvršujejo točno in natančno po predpisih.

Poštna pošiljatve vedno obratno.

Oblastveno koncesionirana oddaja strupov.

Popravila
vseh vrst
orožja se
izvršujejo
najsolid-
neje in
najočeneje

Lovske puške, pištole, revolverje, flobertice
municijo itd. dobite vedno in najceneje pri trdki

ALBERT RUTAR

trgovina orožja, municije in lovskih potrebščin

CELJE, Slomškov trg 4,

za farno cerkvijo.

Komaj 115 Din

črni ševret-
čevlji!

Komaj 154 Din

črni boks-čevlji!

Komaj 235 Din

modno barvasti čevlji!

Razpošilja

Trgovski dom

STERMECKI, CELJE št. 219.

Novi, veliki, ilustrirani cenik z več
tisoč slikami — zastonj.

Kar ne bi ustrezalo, se zamenja ali vrne denar.

Priporočam svoje prvovrstne izdelke

trgovskih knjig in šolskih zvezkov.

Vedno v zalogi: ameriški
žurnali, blagajniške knjige,
glavne knjige, štrance, bloki,
odjemalne knjižice, spomin-
ske knjige, kopirne in komi-
sijske knjige ter raznovrstni
šolski zvezki.

ANTON JANEŽIČ v LJUBLJANI,
Florijanska ulica št. 14.

Industrija trgovskih knjig in šolskih zvezkov.

Komaj 130 Din

rdeča ali rožasta
odeja!

Koma 150 Din

krasna
odeja iz klota!

Komaj 43 Din

sivo-vzorčasta flanelasta odeja!

Razpošilja

Trgovski dom

Stermecki, Celje št. 219.

Zahtevajte brezplačni, novi, veliki, ilu-
strirani cenik z več tisoč slikami!

Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar!

I. jugoslovanska tovarna tehtnic

**IVAN REBEK
CELJE** ♦

Ustanovljena leta 1894

dobavlja razne tehtnice
kakor decimalne, skla-
diščne, mostne in druge
ter izvršuje vsa toza-
devna popravila.

Brzjavke: Rebek Celje.

Telefon šte. 157.

Denar naložite

dobro in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM V LJUBLJANI

registrov. zadruga z neomejeno zavezo — TAVČARJEVA (SODNA) ULICA št. 1.

Brzjavke: „Kmetiskidom“. — Račun poštne hranilnice št. 14.257. — Telefon št. 2847.

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje
po $5\frac{1}{2}\%$, pri tromesečni odpovedi po 7%
brez odbitka davka na rente.

Stanje vlog nad Din 30.000.000.—.

Rezerve nad Din 700.000.—.

Jamstvo za vse vloge presega večkratno vred-
nost vlog.

Blagajniške ure: Ob delavnikih od 8—12 $\frac{1}{2}$ in od 3—4 $\frac{1}{2}$, ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 $\frac{1}{2}$.

Strankam nudi brezplačno poštne položnice za
nalaganje denarja. — Vložne knjižice drugih
zavodov sprejema kot gotovino brez prekinje-
nja obrestovanja.

Posojila daje proti poroštvu, na vknjižbo in
proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev
in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

HOTEL

„EVROPA“

Celje

Prvovrstni hotel

z najboljšo kavarno in restavracijo.

Priznana najfinejša štajerska vina.

Andrej Rozman CELJE, Za kresijo št. 12

Stavbeno in umetno ključavničarstvo, napeljava vodovodov ter izdelovanje vseh vrst štedilnikov. Izvršuje se vse točno in po najnižjih cenah

**Komaj
290 Din**

obleka iz bombažaste
tkanine!

**Komaj
380 Din**

trpežna suknena
obleka!

Komaj 580 Din

zimski suknja iz debelega sukna!

Razpošilja

Trgovski dom

STERMECKI, CELJE
št. 219.

Zahtevajte takoj novi, veliki cenik z več tisoč
slikami, katerega dobite popolnoma zastonj!
Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar!

● LESNA izvozna trgovina rezanega in tesanega lesa

■ Stalen nakup kostanjevega lesa in
smrekove skorje za tanin.

Zelo ugodne cene. - Takojšnje plačilo.

ERNEST MARINC
CELJE, Zrinjskega ul. št. 4.
Telefon 136.

Ramnoseška industrija

(ustanovljena leta 1860)

ALOJZIJ VODNIK
LJUBLJANA, poleg gl. kolodvora.

Cerkvena dela:

oltarji, prižnice, obhajilne
mize itd. — Marmornate
plošče za pohištvo, elektro-
monterje, strojarje, trgov-
ske pulte, mesnice, kopal-
nice, stopnišča in veže
v vseh barvah. Nagrobni
spomeniki, mavzoleji, rod-
binske grobnice, kapele
Kameniti lijaki za kuhinje.
Marmornati kamni za sa-
lone in za elegantna stano-
vanja.

Stara, renomirana
tvrdka!

Komaj 19 Din
ponikljani brivni
aparat!

Komaj 35 Din
jekleni
lasostrižnik!

Komaj 12 Din
jeklene lasostrižne škarje!

Komaj 14 Din
britev iz „Solingen“-jekla!

Razpošilja

Trgovski dom

Stermecki, Celje
št. 219.

Novi, veliki, ilustrirani cenik z več tisoč
slikami se pošlje vsakomur zastonj.
Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.

III **CELJE**

Aleksandrova ulica 5

DROGERIJA SANITAS

LJUBLJANA

toda le Dunajska c. 5

**kupuje
prodaja**

**Zahtevajte
brezplačen
cenik.**

vse vrste zdravilnih zelišč, lepo, čisto, v senci sušeno blago. Pišite nam dopisnico, da Vam sporočimo cene in damo potrebna pojasnila.

v stroko spadajoče pripomočke za umno gospodarstvo in varčno gospodinjstvo — kakor:

Obrambna sredstva proti škodljivcem na hmelju, trti, sadnemu drevju, grmičevju itd.

Za mlekarstvo: sirilo, barvo, termometre itd.

Za napravo domače pijače: »Sadovina«.

Krmila za konje, govedo, svinje, drobnico, perutnino.

Gnojila za cvetlice itd.

Razkuževalna sredstva za stanovanja, hleve itd.

Obvezilni material in predmete za bolniško strežbo.

Kosmetična sredstva, higijenske preparate.

Naša

FOTO-manufaktura

Vam nudi veliko izbiro fotografskih kamer, materiala in potrebščin. Resnim kupcem pošljemo bogato ilustriran katalog.

Koncesijonirana prodaja strupov.

Pupilarno varen zavod — najbolj varna naložba!

OBLASTNA HRANILNICA MARIBORSKE OBLASTI

**Centrala: Maribor,
Trg Svobode štev. 3**

Telefon štev. 2281

Račun pri Poštni hranilnici
štev. 12.363

**Podružnica: Celje,
Cankarjeva cesta št. 11**

nasproti pošte

(prej Južnoštajerska hranilnica)

Telefon štev. 93

Račun pri Poštni hraniln. štev. 10.727

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun. Obrestuje najugodnejše. Vloge sprejema tudi po pošti. — **Za varnost vlog jamči Dravska banovina** s svojo davčno močjo in z vsem svojim premoženjem. — **Dovoljuje posojila:** hipoteke na prvo mesto in komunalna, na amortizacijo ali na tekoči račun; na menice proti eskomptu. Izvršuje vse v denarno stroko spadajoče transakcije. — Položnice strankam na razpolago.

FRANC KUNŠEK, fotograf

Izvršujem vse vrste slik in razglednic kakor tudi povečane slike in pokrajinske razglednice v najmodernejši izdelavi // Društva in večje skupine dobé popust // Na željo pridem na dom; pošnih stroškov ne zaračunam Slike za pošne liste in legitimacije izvršim takoj

CELJE, Cankarjeva ulica štev. 9 nasproti pošte.

Vsakovrstne ure, srebrnine, zlatnine, optike itd., prvo-vrstno blago in po nizkih cenah nudi najvljudneje

Rafko Salmič Celje, Narodni dom

Velika delavnica za vsa v to stroko spadajoča popravila Kupuje razno zlato in srebro

Komaj 172 Din

močno izdelani
boks-
čevlji!

Komaj 149 Din

iz kravine, močno podkovani!

Komaj 163 Din

iz teletine — pristno domače delo!

Razpošilja

Trgovski dom

Stermecki, Celje štev. 219.

Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.

Zahtevajte zastonj novi, veliki, ilustrirani cenik z več 1000 slikami!

Kako postanem dober godbenik?

Brezplačen pouk za vsakogar.

Mnogo jih je, ki bi radi znali igrati na kak instrument, pa si tega užitka samo radi tega ne privoščijo, ker se jim zdi pravilna uporaba instrumenta pretežka. Skoraj vsak človek pa ima po naravi sposobnost za kak instrument, katerega se tudi z lahkoto nauči, če pozna pravilno uporabo instrumenta. Primitivni svirači se lahko povzpnejo do najvišje umetnosti, če so dodobra spoznali bistvo instrumenta, kar je potrebno, da se izvajajo iz instrumenta melodije, da poskakuje srce.

Celo otroci lahko igrajo ganljivo lepo, če vedo, kako in kaj je treba z instrumentom početi. Dober zdravnik mora temeljito poznati človeški organizem, pravtako temeljito je treba poznati tudi instrument, če se hoče res dobro igrati. — Gotovo bo marsikaterega ljubitelja glasbe iz srede naših čitateljev veselilo, da ima priliko, dobiti popolnoma brezplačno poučno knjižico: »Kako postanem dober godbenik?« št. 241, katero je treba zahtevati enostavno s kartico od svetovnoznane Klingenthalске tovarne glasbil Meinel & Herold, prodajne podružnice Mariboru št. 241. Ta praktična, s slikami bogato opremljena knjižica Vam da na najenostavnejši način navodila, kako boste igrali instrument lepo in dobro, tudi če še niste nikoli igrali.

Prijatelj glasbe.

Komaj 34 Din

srajca s svileni pi-
sanimi prsi, 40 Din
piké, 58 Din cefir z
ovratnikom ali brez
ovratnika!

Razpošilja

Trgovski dom

STERMECKI, CELJE št. 219.

Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.

Zahtevajte ilustrirani cenik
z več tisoč slikami, katerega
dobite zastonj!

Velika zaloga manufakturnega blaga

Franc Dobovičnik, Celje

Gosposka ulica št. 15.

Trgovina ima lastno tovarno za izdelovanje odej (kovtrov).

———— Lastno izdelovanje perila. ————

Edini vir za dober nakup!

Prodaja na drobno in na debelo!

Krojači en gros-cene!

Zahtevajte brezplačni CENIK s 1000 slikami!

Din 18.—

Solingen-
izdelki.

Din 35.—

znamka „Theudisia“.

Naslov:

Eksportna hiša „MARS“ v Mariboru št. 4b
specialna trgovina finega Solingen-blaga.

JAKOB KOS / kotlarstvo

MARIBOR

Glavni trg števil. 4

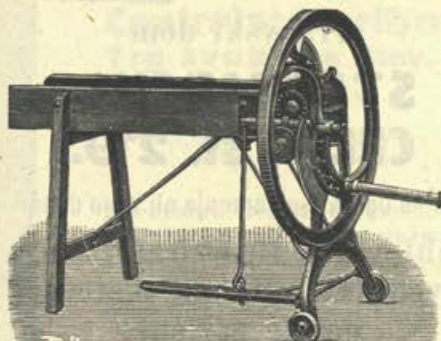

Prevzema vsa v to stroko
spadajoča dela, kakor
kotle za kuhanje žganja
in perila ter krme za
svinje. — Brzoparilnike
(Alfa) s pripravo za ku-
hanje žganja. Brizgal-
nice za vinograde. Stroje
za sladoled. — Avto-
genično varenje itd. —

Cene zelo nizke!
Prepričajte se sami!

Razni plugi, brane, sejalni stroji, kosilni stroji, obračevalci za seno,
vitlji, ročne in viteljne mlatilnice kakor tudi najmodernejša čistilna
mlatilnice, lokomobile na bencin, reporeznice, slamoreznice, grozdni
in sadni mlini,
preše itd. itd.

Rühr

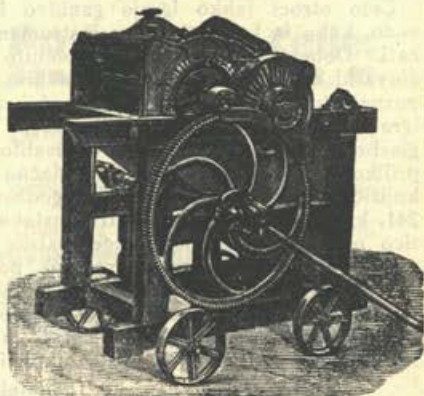
Prospekti
brezplačno.

K. & R. Ježek

Maribor

Poljedelski stroji

———— vseh vrst ————

Brata Naglič

tovarna ščetk in čopičev
Šmarca - Kamnik

Izdelovanje vseh vrst
ščetk, ročno in strojno,
raznih čopičev in
„Record“-metel.
„Record“-metla — naj-
boljša in najtrpežnejša
metla sedanjosti!

Zahtevajte povsod

Kolinsko cikorijo

Ideal

Špecialna trgovina
pisalnih strojev

THE REX CO

Ljubljana, Gradišče 10

Telefon 22-68

Zahtevajte prospekte!

Komaj 250 Din

enovrstna ročna
harmonika
14×26 cm!

Komaj 142 Din

rumeno politirana violina 3/4!

Komaj 270 Din

gitara z medenim mehanizmom
(več vrst v ceniku)!

Razpošilja

Trgovski dom

STERMECKI, CELJE

št. 219.

Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.
Zahtevajte zastonj takoj novi, veliki, ilustrirani
cenik z več tisoč slikami.

Komaj 42 Din

kilogram meša-
nega, čiščenega
perja!

Komaj 60 Din

kilogram skubljenega, čiščen. perja!

Komaj 90 Din

kilogram sivega čiščenega puha!

Razpošilja

Trgovski dom

Stermecki, Celje

št. 219.

Zahtevajte takoj veliki, ilustrirani ce-
nik z več tisoč slikami, katerega do-
bite brezplačno!

Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.

POSOJILNICA V PTUJU

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

— ustanovljena 1883. leta —

uraduje v Narodnem domu v Ptuj.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po kolikor mogoče visoki obrestni meri. Daje posojila proti vknjižbi na zemljišča, pa tudi proti poroštvo — brez vknjižbe.

Poštni čekovni račun v Ljubljani št. 11.019.

Prometni zavod za premog d. d.
Ljubljana, Miklošičeva c. 15/1

prodaja najugodnejše v vagonih
pošiljkah premog za domačo in
industrijsko kurjavo ter za kovače.

◆ Koks vseh vrst za
kovače, livarje itd. ◆

FRANC OSET
Sv. Peter v Sav. dolini

Telefon int. št. 4.

IZVOZ hmelja, namiznega sadja
in drugih deželnih pridelkov.

NAKUP smrekove skorje, kosta-
njevega in hrastovega tanin-
skega lesa.

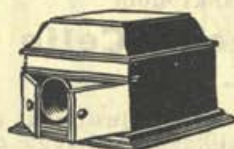
Rakršna glasila, taka glasba!

Kako res je to, boste šele
videli, ko čujete instrument
svetovno znane tovarne glas-
bil Meinel & Herold v Klin-
genthalu (Nemčija).

Več ko 20.000 zahval na-
ravnost povečuje kvaliteto
teh instrumentov. Tovarna
Vam nudi

popolno garancijo
za vsak instrument.

Zahtevajte torej takoj novi
veliki brezplačni katalog
naravnost od trdke.

Gramofoni
od 345 Din dalje.

Ročne harmonike: nemške od 85 Din
dalje, dunajske od 179 Din dalje.

Trombe
od 505 Din dalje.

Violine
od 95 Din dalje.

Tamburice
od 98 Din dalje.

Klarineti od 120 Din dalje. Flavte,
okarine, saksofoni v veliki izbiri.

Pri nas kupujete naravnost
iz tovarne v Klingenthalu
(Nemčija) odnosno od naše
prod. podružnice v Mariboru
mnogo cenejše

iz sledečih vzrokov:

1. Nimate posebnih carin-
skih niti ne inozemskih
transportnih stroškov.
2. Ni treba čakati, dobite
vse takoj in veste tudi
za ceno vnaprej.
3. V inozemstvu naročeni
instrumenti lahko do-
spejo pokvarjeni, kaj potem?
Mi smo pa tukaj v deželi.
Dobite tudi vsak instrument
za 8 dni na poskušnjo!

Kar ne odgovarja, se zamenja.

MEINEL & HEROLD

Tovarna glasbil, gramofonov
in harmonik; prod. podružnica

MARIBOR šte. 241.

Največja odpremna trdka
glasbilnih instrumentov
v Jugoslaviji!

J. Novak, Celje Prešernova ul. 24

trgovina koles, živalnih
strojev, gramofonov in
gramofonskih plošč. ●●
Najnovejši šlagerji stalno
v zalogi. — Cene zmerne.
Prodaja tudi na obroke.

Marija Brezje

želodčna grenčica

naj bi ne manjkala v prav nobeni hiši

Na drobno se dobiva v vsaki trgovini

Na veliko pa jo izdeluje

F. S. Lukas v Celju

Komaj 36 Din

pristni
volneni
poplin,

95 cm širok za damske obleke!

Komaj 56 Din

modno sukno za damske plašče!

Komaj 33 Din

krasen, modno pisan baržun!

Razpošilja

Trgovski dom

STERMECKI, CELJE

štev. 219.

Pišite po nove vzorce!

Cene čudovito nizke, izbira ogromna.

Svečarna „PAX“ Kopač & Stelè

družba z o. z.

Ljubljana, Celovška c. 14

priporoča prečastitim cerkvenim oskrbništvom, pogrebnim zavodom in p. n. slavnemu občinstvu: voščene sveče za oltarje, sveče za pogrebe in stransko razsvetljavo cerkv; voščene zvitke, prižigalno vrstico, svečice za božična drevesca, nagrobne lučke, kadilo, olje, stenje in dušice za večno luč, veliko-nočne sveče bele in okrašene itd.

Cene zmerne, postrežba točna.

Kupuje čebelni vosek in voščine
v vsaki množini po dnevni ceni.

Komaj 43 Din

pristna švicarska anker-remontoarnikljasta ura!

Komaj 45 Din

fina in dobro idoča
budilka!

Komaj 130 Din

krasna kuhinjska stenska ura!

Razpošilja

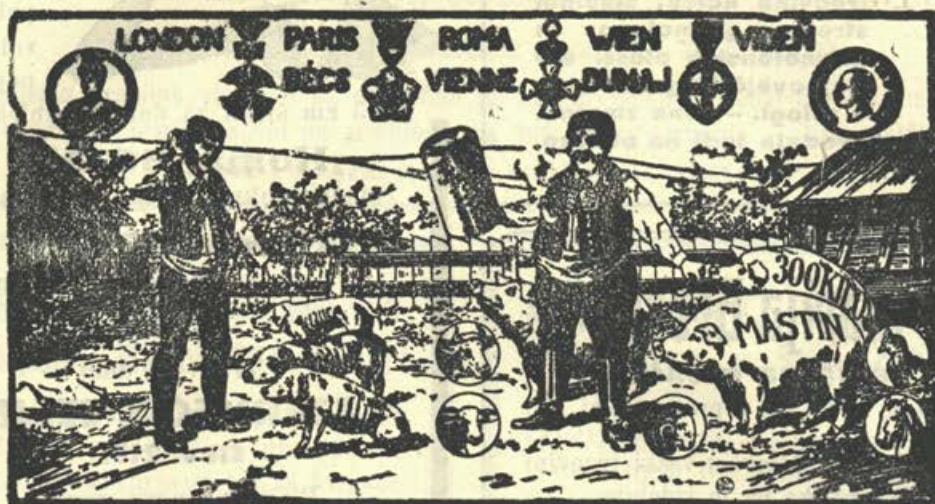
Trgovski dom

Stermecki, Celje štev. 219.

Kar ne ugaja, se zamenja ali pa se vrne denar.

Pišite takoj po novi, veliki, ilustrirani cenik
z več tisoč slikami, dobi se zastoj!

Primešaj krmi „Mastin“

Skoro petdeset let se že uporablja to sredstvo za krmljenje živine in se odlikuje v tem, da ne vpliva samo po svoji edino pravi sestavi na odebelitev in omastitev, ampak deluje tudi jako ugodno na prebavne organe tistih živali, ki si po pravkar prestalih boleznih ne morejo opomoči in bi sicer zapadle propasti in poginu. Poleg tega je Mastin edino varnostno sredstvo zoper vse bolezni, ki tako pogosto uničujejo živali in na ta način onesrečujejo in pogublajo kmetovalce. Uporablja pa se tudi ob pomanjkanju krme, kjer se nadomestnim krmilnim sredstvom primeša dvojna množina Mastina med tednom. Zaradi teh odličnih lastnosti je Mastin odlikovan na vseh velikih mednarodnih razstavah z odlikovanji, diplomami in kolajnami, kakor v Rimu, Parizu, Wienu in Londonu. Jasen dokaz neprecenljive vrednosti in zanesljivega uspeha Mastina pa so tudi brezštevila zahvalna pisma, ki prihajajo vsa leta obstoja Mastina dan za dnem. — Cena: 5 škatel 46 Din poštne prosto.

Sladin

je po okusu in redilnosti najboljša, zdrava hrana za dojenčke, rekonvalescente in odrasle, ki pri vsakdanji uporabi ne pripomore samo do zadobitve in ohranitve zdravja, ampak prihrani pri gospodinjstvu mnogo denarja pri izdatkih za kavo, čaj, sladkor in mleko, katere popolnoma nadomestuje.

Sladin vsebuje vse vrste redilnih snovi, kakor sladkor, beljakovine, proteine itd., združene, ker se pripravlja iz sladu, ki je brez dvoma ena najvažnejših redilnih snovi. Sladin je radi tega preizkušen in ocenjen na podlagi zdravniških izjav in cele vrste pisemenih zahval zdravih in bolnih odjemalcev kot okrepčujoče hranilno sredstvo, radi česar se sam najbolje priporoča. — Cena: 5 škatel 80 Din poštne prosto.

Pomnoženi restitucijski fluid, umivalna voda za konjske ude	1 steklenica	20 Din
Železnato vino s kino, daje moč in kri slabotnim in šibkim	1 steklenica	25 Din
Turistin ali protinski cvet zoper trganje v vseh delih telesa	1 steklenica	20 Din
Krène kapljice zoper krč v želodcu in čreveh	1 steklenica	6 Din
Senna Sarsaparilla čaj, vsestransko priznani čistilni odvajalni čaj	1 škatlica	12 Din
Marijacejske kapljice, želodčne, krepčevalne	1 steklenica	7 Din
Ribje olje, pravo norveško	1 steklenica	10 Din
Olympia-Creme, daje lepo polt	1 lonček	15 Din

Vsa nadaljnja navodila in pojasnila Vam daje brezplačno:

Lekarna Trnkóczy, Ljubljana, št. 3169, zraven rotovža.

Zahtevajte brezplačni CENIK s 1000 slikami!

Najboljši

delavski čevlji

Din 149.—

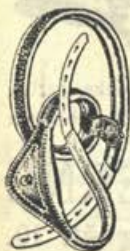
Velika izbira
modernih čevljev.

Naslov:

Eksportna hiša „MARS“ v Mariboru št. 4b
specialno podjetje za boljše in vendar cenejše čevlje.

Kilne pasove (Bruchbänder), tudi za najhujše kile, trebušne obveze za viseče trebue, upadle želodce, potujoče ledvice itd., gumijaste nogavice za krčne žile, umetne noge in roke, različne aparate proti telesnim poškodbam itd. dobite najboljše in najceneje pri

Ivan Fric

bandažist

Celje ◆

(za farno cerkvijo).
Postrežba solidna!

Komaj

58

Din

močno, vzorčasto sukno!

Komaj 118² Din

barvasti kamgarn za obleke!

Komaj 112 Din

močno in debelo double-sukno za
raglane in zimske suknje!

Razpošilja

Trgovski dom

Stermecki, Celje št. 219.

Zahtevajte nove vzorce in cenik!

Cene čudovito nizke, izbira ogromna.

SO LI OZDRAVLJIVE PLJUČNE BOLEZNI?

S tem izredno važnim vprašanjem se bavijo pač vsi oni, ki jih muči ASTMA, TUBERKULOZA na pljučih in v grlu, OMOTICA, KATAR na pljučih, zastareli KAŠELJ, ZASLEZENJE, dolgotrajna HRIPAVOST in se doslej niso mogli ozdraviti. Vsem takim bolnikom dopolnjemo popolnoma zastoj KNJIGO S SLIKAMI iz peresa gospoda dr. med. Guttmana, bivšega šefzdravnika zdravilišča Finsen, o predmetu: „SO LI OZDRAVLJIVE PLJUČNE BOLEZNI?“ Da nudimo možnost vsakemu bolniku, da si preskrbi pojasnilo o stanju svoje bolezni, smo se odločili poslati vsakemu to knjigo zastoj in poštne prosto v korist splošnosti.

Pišite dopisnico (frankirano z Din 1:50)
z natančnim naslovom na

PUHLMANN & CO., BERLIN Nr. 417.
Müggelstrasse 25—25 a.

Komaj 35 Din

volneni, fantovski klobuk!

Komaj 58 Din

volneni, moški klobuk v vseh barvah!

Komaj 29 Din

suknena, moška športna kapa!

Razpošilja

Trgovski dom

Stermecki, Celje

št. 219.

Zahtevajte takoj veliki, ilustrirani cenik z več tisoč slikami, katerega do-
bite zastoj!

Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.

S. HOLOBAR

slikar, črkoslikar, pleskar in ličar
CELJE, Za kresijo 4a

SLIKANJE cerkvá, dveran, sob, gledaliških odrov v poljubnem slogu in v najmodernejši izpeljavi. Tehnika v radiranju in stroanju. Posebni oddelek za ČRKOSLIKARSTVO na steklo, pločevino in les. Svetlobne reklame. PLESKANJE in imitiranje lesa in marmorja. DUCO-LIČENJE avtomobilov in vseh drugih vozil. Vzorci in proračuni na razpologo.

Tel. Interurb. 137

**Izdelovanje žičnih
♦ mrež in pletenin ♦**

**Prva jugoslov. žična
industrija, Celje d. z o. z.**

Mnogo
denarja
si lahko
prihranite,

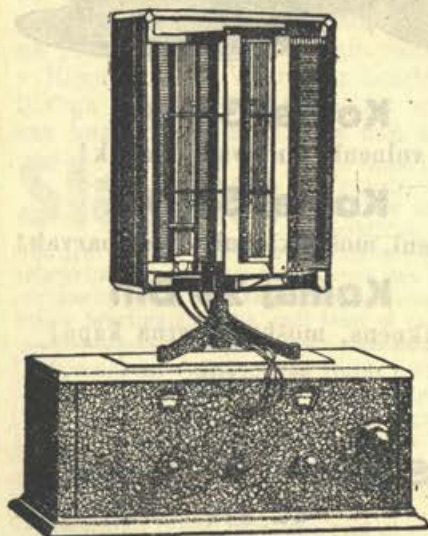
če kupujete blago za moške in ženske obleke, perilo, posteljno opremo itd. v veliki trgovini z blagom

A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA, Mestni trg št. 10.

Radijska oddajna postaja Ljubljana / Miklošičeva cesta št. 5

Telefon LJUBLJANA: 3190.

Telefon MARIBOR: 2751.

Vaša soba je polna godbe,
petja, predavanj, ki jih
Vam brezžičnim potom
prinašajo

RADIJSKI VALOVI.

Nabavite
si pri nas aparat, ki Vam
te valove spremeni v glas!

Največja radijska trgovina v Sloveniji!

Zastopstvo kvalitetnih izdelkov »Radione«.

RADIO LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 5.
Podružnica: MARIBOR, Aleksandrova cesta št. 44.

Prvovrstna trgovina gramofonov z največjo izbiro

modernih plošč

Iv. Bonač, Ljubljana

(Nasproti glavne pošte.)

Zahtevajte cenik.

◆ Telefon interurban številka 49
Brzljavni naslov: Sodin Celje ◆

Veletrgovina z lesom

B. SODIN

CELJE, Mariborska c. 3

Parna žaga in tovarna lesnih izdelkov, strojno mizarstvo / Izvoz vsakovrstnega tesanega in rezanega ter trdega in mehkega lesa / Izdelovanje izgotovljenih krovov po načrtih ter stavbenih mizarskih izdelkov.

Pohištva od navadne do najfinejše izdelave.

Stalna zaloga vsakovrstnih mrtvaških krst.

Mehka in trda drva vedno v zalogi.

FABIANI & JURJOVEC

v LJUBLJANI, Stritarjeva ulica št. 5

se p. n. občinstvu priporoča pri nakupu blaga
za moške in ženske obleke.

Največa izbira svilenih šerp in rut,
perja, puha in žime.

Popolne opreme za neveste.

Postrežba solidna.

Nizke cene.

Pri nakupu šivalnih strojev
ne glejte na ceno, temveč na
najboljšo znamko — in to je „PFAFF“!

PFAFF - šivalne stroje

za rodbino, obrt in industrijo ter z večletno garancijo
kupite zanesljivo ugodno in tudi na obroke pri trdki

IGN. VOK, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 7

Podružnice: KRANJ, Glavni trg — NOVO MESTO — CELJE.

Pouk v vezenju brezplačen!

ALGA

ZOPER VSE REVMATIČNE BOLEZNI — je

v zadnjih petindvajsetih letih prejela na vseh sve- tovnih razstavah vedno prvo nagrado!

Vsi, ki so preizkusili „Algo“ zoper revmatične bolezni, oduševljeno pišejo takole

P. n. Laboratorij »Alga« — Sušak.

Že dolgo časa sem čutila močne revmatične bolečine v vseh sklepih. Ob dežju in vlažnih dneh so me bolečine primorale v posteljo. Opozorjena sem bila na Vaš preparat ALGA in ga naročila. Redno vsak večer in zjutraj sem masirala revmatične dele in jih po masiranju zavila v volneno krpo. Že zdaj ne čutim več nikakih bolečin, čeprav je moko vreme. Moj revmatizem je ozdravljen — hvala Vaši »Algi«. — »Algo« priporočam vsem.

Zamet, 1930.

Jelena Mavrić.

P. n. Laboratorij »Alga« — Sušak.

S tem Vam rad potrjujem, da sem z Vašim dobrim preparatom ALGA popolnoma ozdravil svoj dolgoletni revmatizem v rokah, nogah in ledjih. Par steklenic sem posodil prijateljem, pa me vsi prosijo, da jim naročim še nekoliko steklenic, uverjeni, da se bodo rešili teh dolgotrajnih revmatičnih bolečin.

Klana, 1930.

Zahvaljujem se

Petar Škrlić.

P. n. Laboratorij »Alga« — Sušak.

Ob vsakem spreminjanju vremena sem občutil bolečine in trganje v kosteh, mišicah, sklepih. Začel sem se vsak večer masirati z ALGO, kakor stoji v navodilu, in — evo: po desetih dneh je vsaka bol in trganje prenehalo. Mnogi sosedje so me prosili, da jim nabavim nekoliko steklenic »Alge« in Vas prosim, da mi nujno pošljete še 25 steklenic »Alge«, ker je res nenadkriljiva.

Polje, 1930.

S spoštovanjem

Sava Andrić.

P. n. Laboratorij »Alga« — Sušak.

Redno pri vsaki spremembi vremena sem občutila silno trganje po zobeh in v glavi. Poizkusila sem vsa mogoča sredstva, ki so mi jih priporočali sosedje, katera mi niso ali pa le začasno pomagala. Opozorjena v »Glasniku Srca Isusova« na Vaš preparat ALGA, sem ga takoj naročila in ga začela uporabljati po navodilu, kakor je navedeno. — Zagotavljam Vam, da sem danes prerajena, ne ob največjih spremembah vremena, ne ob vsakem prehladu ne čutim več nikakega trganja ne v glavi ne po zobeh. — »Algo« priporočam vsem!

Brod, 1930.

Milka Brodac.

P. n. Laboratorij »Alga« — Sušak.

V času zadnje hripe, ki je pri nas bila, smo ponajveč uporabljali Vaš preparat ALGA. — Čim je kdo začutil nerazpoloženje, glavobol, vročino, smo mu natrli vse telo z »Algo« — in smo mogli spoznati, kako »Alga« blagodejno deluje, temperatura je takoj popuščala, bolnik se je počutil takoj osvežen in bistrejši, imel je globoko in zdravo spanje. — Nasplošno zdaj pri nas za vse revmatične bolečine, trganja in zbadanja uporabljajo le »Algo«, ker pomaga hitro in zanesljivo.

Čavle, 1920.

Marija Linić.

POSKUSITE TUDI VI ENKRAT Z **ALGA**
OSTALI JI BOSTE DOSLEDNO **PRIJATELJ!**

Vsaka mati

kateri je do sreče in zadovoljnosti v domu — kakor hitro opazi na kakem členu svoje družine bledost lica, pomanjkanje veselja do jedi, nervoznost, pogost glavobol, nespečnost, lahno razburljivost, utrujenost, naj vé, da so to posledice **slabokrvnosti**! Preprečiti pa more mnoga težka obolenja, ako takej začne z okrepčevanjem krvi z zdravilnim železnatim preparatom, ta pa naj bo: najbolj poznani, preizkušeni in v tisočih in tisočih slučajih od zdravnikov in od zasebnikov z največjimi uspehi uporabljeni

Energien

železnato kina-vino!

Zdravniki trdijo, da je za okrevanje otrok in odraslih dovolj tri steklenice: otroci 3 male, odrasli 3 velike žlice na dan.

ENERGIN železnato kina-vino dela
jako zdravo kri, krepi živce, vzbuja tek,
arilo. — **ENERGIN** je prijetnega okusa, zato
seh lekarnah in drogerijah stane 1 steklenica
ima natančno navodilo. Koder ni v prodaji,
naslov: **Laboratorij ALGA, Sušak**

Ena taka steklenica vsebuje pol litra.

krepi sploh vse telo in zdravi malarijo. — **ENERGIN** je prijetnega okusa, zato ga radi pijejo otroci in odrasli. V vseh lekarnah in drogerijah stane 1 steklenica (1/2 litra) Din 40.— Vsaka steklenica ima natančno navodilo. Koder ni v prodaji, naj se naroči po poštнем povzetju na naslov: **Laboratorij ALGA, Sušak**

3 velike steklenice po $\frac{1}{2}$ l Din 128—; 6 velikih steklenic po $\frac{1}{2}$ l Din 248— in eno povrhu; 12 velikih steklenic po $\frac{1}{2}$ l Din 492— in dve povrhu.

Za čiščenje želodca in črevesja
pri otrokih in odraslih uporabljajte samo prašek

Ako redno jemljete po vsaki jedi za zvrhano konico noža v polovico čiste vode prašek **MAGNA**, pospešuje prebavo, čisti prebavni odvajanje. Odstranjuje: odlično želodčne kisline, neprijatno sapo iz ust, nagujenje ko bljuvanju, porigavanje in zgago. Zdravi: želodčni in črevesni katar, jetrne bolezni, želodčne kile, hemeroidne in želodčne tume.

V lekarnah: 1 kovač s težinom navodilom Din 4.

MAGNA
PURA

Tablete VALE 1 škatla:
100 tableti

uporabljajte pri vsakem

prehladu, kašlju in pljučnem katarju!

Otroci trikrat na dan po 1 tableto (z vodo ali
Odrasli " " " " 2 tableti (na mleku.

Po pošti pošljete:

Laboratorij ALGA, Sušak.

1 Ekatin Din 45.—

2 Skatli " 80°—

3 Skatle „ 100—

Za naročilo se poslužite te karte.

Kalendar Gr. sv. M.

1931

Datum

Pošljite mi po poštnem povzetoj:

[illegible]

4 steklenice „ALGA“ zoper revmatizem Din 77:—

8 steklenic	131
-------------	-----

[illegible]

26 " " " " " 320—

10 sayitkov "MAGNA" ra odvaianie (liknir) Din 44:

80:—

[illegible]

1. Skatlo „VALE“ soper kašelj Din 45.—

20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041 1042 1043 1044 1045 1046 1047 1048 1049 1050

V teh cenah je vračunana poštnina, zarojina in zalog.

Kar želite naročiti, podrtajte s svinčnikom ali s črnilom ter zapišite razločno Vaš naslov.

Kestno ime in priimek:

Zadnja pošta:

Revmatični bolniki!

Imajte popolno
zaupanje
v preparat:

ALGA

ki že po prvem
nadrnjenju
ukloni bolečine

ALGA

ukloni vse revma-
tične bolečine, vse
bolečine in trganje
po kosteh, mišicah,
sklepih, po zobeh
in v glavi, lšias in
omotico.

POMNITE: pri influenci, hripi, sploh pri vsakem prehladu naj Vam bo neizogibna dolžnost, še tisti
večer bolnika nadrgniti z ALGO po vratu, rokah in nogah, in preprečili ste s tem mnogo težkih obolenj,
ker ALGA osvežuje, vročina popusti, spanje je mirno in zdravo.

Starci in starke! Masirajte se z ALGO zvečer in zjutraj. ALGA daje življensko radost in svežost!
Dobiva se v lekarnah in drogerijah: 1 steklenica s točnim navodilom Din 16.—.

Po pošti pošlje Laboratorij ALGA, Sušak.

4 stekl. Din 77.—, 8 stekl. Din 131.—, 14 stekl. Din 205.—, 25 stekl. Din 320.—. Za naročbo odtrgajte
in porabite spodnjo dopisnico.

Tukaj odtrgaj ali izreži!

Na vsako, tudi najmanjše naročilo po tej karti Vam pošljemo 1—2 koledarja za l. 1931 v dar.

„**ENERGIN**“ železnato kina-vino:
zoper malokrvnost, bledico, živčne sla-
bosti, pomanjkanje teka, za malarične.

„**ALGA**“ je preparat zoper revma-
tizem, glavobol, zobobol, omotico itd.

„**VALE**“ tablete zoper kašelj, pljučni
katar in zoper prehlad.

„**MAGNA**“ purga-prašek za pre-
bavo in čiščenje črevesja.

Tiskovina.

50
para

Laboratorij
ALGA

SUŠAK

Na tisoče in tisoče

priznanje od zdravnikov in zahval od zasebnikov smo prejeli za dobra in hitra okrevanja pri bledih in malokrvnih — pri otrocih kakor tudi odraslih — z

Energin
železnatim
kina-vinom!

Vsi pišejo tákele in podobne zahvale — le prečitajte jih!

P. n. Laboratorij »Alga« — Sušak.

Rad Vam priznavam, da sem Vaš preparat ENERGIN železnato kina-vino često predpisoval anemičnim pacientom in opazil povsem dobre uspehe, posebno pri preboleli malariji.

Brod n/S., 1929.

S spoštovanjem

dr. Ivan Poljak, zdravnik.

P. n. Laboratorij »Alga« — Sušak.

Za svojega 12letnega Milana in 14letno Sonjo sem bila že zelo v skrbeh, videča jih vsak dan bolj nerazpoložena, slabša in brez apetita. Obrnila sem se na svojega domačega zdravnika; dognal je močno slabokrvnost, ki je navadno pojav pri otrocih med 10. in 15. letom. Seveda me je takoj napolnil na Vaš preparat ENERGIN železnato kina-vino. Odkar redno jemljejo ta preparat za krepčanje krvi, jih je — po preteku treh mesecev — veselje pogledati. Imajo izreden apetit, so zdrave rdeče barve in živahni — v pravo veselje staršev! — Priporočila sem takoj »Energin« vsem svojim znankam, ki mi danes izrekajo največjo zahvalo, da sem jih opozorila nanj. S tem Vam sporočam svojo največjo zahvalo.

Rukavac, 1930.

S spoštovanjem

Josipa Grgurić.

P. n. Laboratorij »Alga« — Sušak.

Že dolgo opažam, da zgubljam moči, utruja me vsak najmanjši opravke, a nisem opazala nikakega posebnega nerazpoloženja. Pri tem sem često jako trpela na glavobolju, vrtoglavosti in nemirnem spanju, dokler nisem zvedela, da je to posledica malokrvnosti. Takoj sem začela jemati ENERGIN železnato kina-vino trikrat na dan po eno veliko žlico. Zdaj sem ob koncu druge steklenice, pa opažam, kako se mi že vrača moč, boljša barva lic, večja apetit, nimam več glavobola ter mirno in zdravo spim. — Vsem, ki so malokrvni, toplo priporočam Vaš dobri »Energin«, železnato kina-vino.

Planina, 1930.

S spoštovanjem

Marija Lukić.

P. n. Laboratorij »Alga« — Sušak.

S tem se Vam najlepše zahvaljujem za Vaš izvrstni preparat ENERGIN železnato kina-vino, ki je moje otroke tako dobro okrepčal, da so danes lepega in zdravega izraza, polni apetita, živahni, a na teži pridobili vsak skoraj do 5 kg. Moji otroci so začeli jemati »Energin« v jeseni, in zanimivo je, da so vse leto bili zdravi, brez prehlada, dasi se je v našem mestu pojavilo dosti bolezni. Priporočam vsem roditeljem, kojih otroci hodijo v šolo, da jim dajo redno zjutraj, opoldne in zvečer po eno malo žlico tega divnega »Energina«.

Selca, 1930.

S spoštovanjem

Jelena Kružić.

P. n. Laboratorij »Alga« — Sušak.

Zahvaljujem se za Vaše dobro zdravilo ENERGIN železnato kina-vino, ker sem danes ponosen in z zadovoljstvom zrem svoja otroke, kako izgledata po uporabi treh steklenic »Energina«. Pila sta redno po 3 male žlice pred jedjo; vsak je popil po tri steklenice in otroka sta zdaj zdravega videza in izvrstnega apetita. Pridobila sta eden 3 kg, drugi 4 kg. Skozi ves čas, odkar sta pila »Energin« kina-vino, nista bila bolna, a poprej vedno nerazpoložena.

Pazin, 1930.

Mnogo se Vam zahvaljujem

Mirko Cvetković.

KREPČAJTE SI KRI — V KRVI JE ZDRAVJE!

Golob Karel

Mizarsko podjetje, CELJE-GABERJE

Izvršuje vsa v mizarsko stroko spadajoča dela. Specielna izdelava stavbnega mizarstva, kakor lesenih stopnic, okenskih rolet, vse vrste vrat, oken, portalov, trgovin. opreme itd.

Zahtevajte ponudbe!

Kmetovalci! Najboljše kose, srpe, motike in poljsko orodje; zanesljivo kaljiva semena, **Mizarji!** Okove za pohištvo in stavbe, orodje, **Kleparji!** Pocinkano, cinkovo pločevino in kositer za spajanje,

Gospodinje in gostilne! Kuhinjsko posodo, jedilno orodje, „Weckove“ kozarce za vkuhanje sadja in sočivja, pristni malinovec, najfinejšo žgano in sirovo kavo, čaj, fini rum in pristno slivovko ter brinjevec

kupite najbolje pri

Jos. Jagodiču, Celje, Glavni trg 15.

Nakup kuhanega masla, suhih gob in drugih poljskih pridelkov.

Pri nakupu blaga za obleke se Vam izplača vožnja v Ljubljano, ako pri tvrdki R. MIKLAUC nakupite blaga za Vas in Vašo družino. Razpošiljajo se tudi vzorci. ▲▲ Velika zaloga modnih kamgarnov in sukna za moške obleke in suknje. Fino svilen, volneno in perilno blago za ženske obleke in plašče. Blago za perilo in posteljno opremo, odeje itd.

R. MIKLAUC

„PRI ŠKOFU“
LJUBLJANA

Lingarjeva ulica
v lastnih prostorih.

Tvrdka obstoja že 60 let.

Hranilnica in posojilnica v Kranju (Ljudski dom)

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. Posojila daje na vknjižbo in poroštvo. Hranilne vloge se lahko vplačujejo potom poštnih hranilnice in so vlagateljem tozadevne položnice na razpolago. Hranilne vloge se obrestujejo najugodnejše brez odbitka rentnega davka. Večje hranilne vloge se obrestujejo po dogovoru in se izplačujejo brez napovedi.

**Manufakturna in
konfekcijska
trgovina**

**Ivan Mastnak
Celje
Kralj Petrova cesta
15**

Fine moške suknene obleke že za Din 240.—

Lepe suknene deške obleke že za Din 110.—

L. MIKUŠ, Ljubljana
— Mestni trg šte. 15 —

priporoča svojo zalogo

dežnikov

in sprehajalnih palic.

Popravlja točno in solidno!

Ustanovljeno l. 1839.

*Prečastitim gospodom duhovnikom
se priporoča*

Josip Pristoušek

*pasar in srebrar, izdelovatelj
kovinskih predmetov, delavnica
za cerkveno orodje in posodo*

Celje, Prešernova ul. 21

Na veliko!

Na malo!

GALANTERIJA

nogavice za dame, gospode in otroke, srajce, ovratniki, **kravate**, triko-perilo, pulloverji, sprehajalne palice, dežniki, nahrbtniki, ženske torbice, razne ščetke in ogle-dala, dišeča mila, razni **trakovi** in **vezenine**; **kompletne potrebščine** za **šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in tapetnike**. Cepilni nozi, skarje za trte, Solingen-noži in škarje itd. po najnižji ceni samo pri trrdki

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

(blizu Prešernovega spomenika, ob vodi).

Čekovni račun št. 12.005. — Telefon št. 2913.

Cene solidne!

Postrežba točna!

Jugoslovanska izdelovalnica slovenskih, nemških in kromatičnih harmonik pravega domačega izdelka, za katere jamčim dve leti!

Sprejemam vse vrste harmonik v popravilo. Majhna popravila izvršim takoj. Proti doplačilu tudi zamenjam nove harmonike za stare. Pri meni dobite tudi vse potrebščine za harmonike.

F. KUCLER, izdelovatelj harmonik postaja DRENOV GRIC, pošta Vrhnika.

V zalogi imam vedno najboljše harmonike. Ne glejte na ceno, kadar kupujete harmonike, ampak le na fino domačo izdelavo. — Vsak dober igralec danes že ve, da so Kuclerjeve harmonike izdelane po najnovejšem modelu in se nanje veliko lažje in bolje igra kot pa na vsake druge. — Ne kupujte prej harmonik iz inozemstva, dokler si niste ogledali naš najnovejši model. Kupujte le pri domači tvrdki!

M. Fröhlich - Navratil, Celje Kralja Petra cesta šte. 11

krznar in izdelovatelj čepic

velika zaloga športnih čepic, klubukov in tudi vsake vrste krzna po tovarniški ceni; kupuje vsake vrste surove kožuhovine ter jo plačuje po najvišjih dnevnih cenah.

Najboljši in solidni izdelki in predelava.

Ako znate

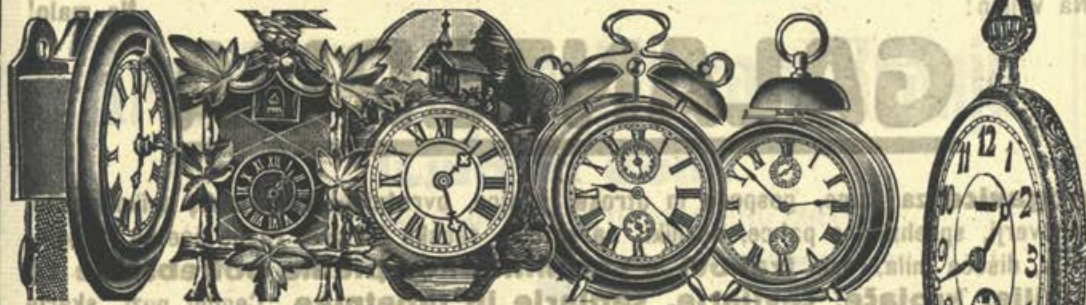
pisati in brati,

morate znati tudi fotografirati. — Zahtevajte gratis naš najnovejši foto-cenik, ki Vam vse potrebno pojasni.

Drogerija, parfumerija in fotomanufaktura
Gregorič, Ljubljana, Prešernova 5

Zahtevajte veliki brezplačni cenik s tisoč slikami!

Št. 1358. Stenska ura z budilko, la. kval., verižni nateg, lepo stekleno kazalo, z velikim stolpnim zvocom, vel. 28 cm.
Din 220.—

Št. 1357. Ura-kavica s la. strojem, omara lepo izrezana, kukavica kuka ure in polure, na 2 utega, velikost 35 cm.
Din 340.—

Št. 1369. Stenska ura s la. strojem, bije ure in polure, verižni nateg (2 utega), z lepo številčnico, velikost (premer) 21 cm.
Din 160.—

Št. 1305. Budilka z dvema zvoncema, 2letno jamstvo. Din 76.—
Št. 1305a. Ista ura s prvovrstnim anker-strojem, vel. 19 cm, marke „Crassus“.
Din 90.—

Št. 1298. Budilka z enim zvoncem. Din 48.—
Št. 1299. Ista ura s prvovrstnim anker-strojem, vel. 19 cm, 5 letno jamstvo. Din 70.—
Št. 1300. Ista ura z radium številčnico. Din 88.—

Št. 1292. Elegantna nikljasta, plošnata cilindur-ura s posrebrjeno številčnico. Petletno jamstvo! Din 99.—

A. KIFFMANN
specijalist samo boljših
švicarskih ur

št. 4a Maribor št. 4a

Za neodgovarjajoče se
vrne denar!

NAJLEPŠE IN NAJMODERNEJŠE ZDRAVILIŠČE V KRALJEVINI JUGOSLAVIJI!

Zdravilišče ROGAŠKA SLATINA

Svetovnoznani zdravilni viri: „TEMPEL“, „STYRIA“, „DONAT“

Zdravljenje vseh žilodžnih in črevesnih bolezni, bolezni mehurja, žolčnih kamnov, srca, ledvic in jeter. Pred- in posezona: od 1. maja do 15. junija in od 1. do 30. septembra. Glavna sezona: od 15. junija do 31. avgusta. — Najboljši čas za zdravljenje je v pred- in po glavni sezoni! Cene zmerne. Izven glavne sezone znatni popusti. Igra vojaška godba. Največji komfort. Radio. Zdravniki - specialisti. Röntgen. Prometne zveze zelo ugodne. Na železnici posebni popusti.

Zahtevajte prospekte!

Razpošiljanje mineralne vode.

RAVNATELSTVO ZDRAVILIŠČA.

JOS. VRANJEK dežnikarna CELJE, Kralj Petrova cesta 13,

priporoča svojo bogato zalogo solčnikov in dežnikov po najnižjih konkurenčnih cenah.

Na drobno.
Na debelo.
Prevzema in izvršuje vsa popravila in preobleke točno in solidno.

Jutri že Vam lahko pogori dom, ali Vas okradejo tatovi, ali doleti kakšna uhma in ste ob vse, kar naenkrat, kakor bi trenil, — ako niste ugodno in dobro zavarovani. Stopite takoj v stik z najbližjim zastopnikom „Banke Slavije“ ali pa naravnost z nami v Ljubljani in spravite zavarovanje v red.

Svari in pozdravlja Vas

Jugoslovanska zavarovalna banka

„SLAVIJA“

v Ljubljani, Gosposka ulica 12.

Franc Strupi v Celju

priporočam

svojo bogato zalogo steklene ter porcelanaste posode, svetilk, ogledal, raznovrstnih šip, raznih lepih okvirov itd.

Prevzema vsakršna steklarska dela

Najsolidnejše cene in točna postrežba

Na drobno!
Na debelo!

Zdrav ostati — boleznim uiti!

Najprvo nekajkrat kihneš, potem malo pokašljaš in iz tega spoznaš, da si prehlajen. Ne veš pa, koliko časa bo trajal takle prehlad in kako se bo razvil. Prehlad lahko — ako imaš srečo — izgine v nekaj dneh, so pa tudi slučaji, kjer ima lahek prehlad težke posledice.

Zato varuj se prehlada!

Če si ozebel, ali nahoden, če imaš hladne noge, če te boli glava, če te mučijo revmatične bolečine, če so ti oslabei živci in mišice, ako si duševno in telesno utrujen, ako slabo spiš, če te bolijo zobje, ako imaš trganje v sklepih, bolečine v obrazu in po vsem telesu, če si preveč občutljiv za hladen zrak in ako se tudi drugače

kažejo na tebi znaki slabosti in nezadostnega krvnega obtoka, potem je to dokaz, da nisi v svojih zdravih dneh sploh nič ukrenil, da bi se tega zla obvaroval. Delaj prav takó, kar so naši dedje in pradedje vedno z enako dobrim uspehom poizkušali. Kupi v lekarni ali sorodni trgovini Fellerjev pravi dišeči »Elsa«-fluid, nateri dobro z njim bolna mesta, vzemi par kapljic »Elsa«-fluida na sladkorju z mlekom, čajem ali kavo, in takoj se boš počutil osveženega in okrepljenega. Mišice in živci se ti bodo okrepili,

krvni obtok pa se bo ugodno pospešil zaradi masaže z »Elsa«-fluidom in s tem se boš obvaroval bolezni. Uporabljen od znotraj in zunaj te

pravi Fellerjev »Elsa«-fluid obvaruje prehlada in obolenja, ker je tudi izvrstno razkuževalno sredstvo in kozmetikum za roke, obraz, zobe, usta in dihala in radi tega zanesljivo tudi zoper gripo. Pomešan z vodo se rabi za grgranje, odstranjuje sluz in s tem

in hripavosti, a uporabljen kot obkladek na rane, razkužuje in ublažuje. To 34 letno hišno sredstvo pomaga popolnoma zanesljivo zoper bolezni, ki dolete človeka na potovanju, tako proti morskim boleznim in drugim. Dobiva se v lekarnah in sorodnih trgovinah v poizkusnih steklenicah po 6 Din, v dvojnatih steklenicah po 9 Din ali v specialnih po 26 Din. Po pošti je

ceneje, čim več se naroči naenkrat, ker 1 paket z 9 poskusnimi ali 6 dvojnatimi ali 2 specialnimi steklenicami, že všteto z zavojnino in poštnino, stane samo 62 Din, 2 taka paketa samo 102 Din, a 6 takih paketov samo 250 Din (namesto 6krat po 62 Din). Naročila naj se naslavljaajo na:

Eugen V. Feller, lekarnar, Donja Stubica št. 589

(Savska banovina).

Ko boste prečitali te strani -

in sicer pazljivo in s premislekom do konca, boste brez dvoma našli mnogo tega, kar bi Vam lahko koristilo in čisto prineslo veselja.

Prava metoda za nego zdravja

Fellerjeve Elsa-kroglice delujejo zelo milo in hitro; odvajalno sredstvo, ki krepi želodec, ne draži črev in omogoča lahko prebavo. 1 zavoje (6 škatlic) Din 12.—

Odvajalna sol za želodec Din 5.50, čaj za čiščenje krvi Din 6.60, ricinovo olje Din 5.— in Din 17.60, prašek za prebavo Din 8.80.

Fellerjevo Elsa-ribje olje krepi vsakogar, zlasti še slabotne žene in otroke. Povzroča hitro porast teže in daje zdrav videz. Velika steklenica Din 20.—

Elsa-kina železno vino za slabokrvne in bledične osebe, potrebne okrepčila. Steklenica Din 16.50. Železni liker (Hegaferin) Din 19.80; čaj za živce Din 8.80.

Elsa-švedske kapljice (želodčni liker) pospešuje prebavo in daje izreden tek. Steklenica Din 13.20, Seehofer-kapljice Din 8.80. Razne kapljice kot Hoffmanove, melisne, kamilične, cimetne po Din 5.30 in Din 19.80.

Elsa-zagorski sok proti kašlju in prsnim bolečinam, steklenica Din 13.20. Apnenoželezni sirup Din 13.20. Čaj za prsa in zoper kašelj Din 6.60. Prašek proti kašlju (Fiakerpulver) Din 6.60. Hega-sladkorčki za prsa in zoper kašelj Din 8.80. Kaiserjeve karamele po Din 5.— in 12.—

Elsa-sladkorne pastile zoper gliste pri otrocih in odraslih, vrečica (10 pastil) Din 11.—

Elsa mentolno črtalo (Migränstift) zoper glavobol, pa tudi zoper žulčiji pik. Kos Din 10.—

Najmočnejši francoski vinski cvet, izvirna »Radicum« znamka, velika steklenica Din 19.80. Mazilo za ozeblino Din 11.— in mazilo za rane Din 11.—. Alkohol zoper golšo Din 11.—. Mazilo za golšo Din 11.—. Prašek proti golši Din 11.—. Mazilo za otroke Din 11.—

Prava metoda za negovanje nog

Zoper kurja očesa, žulje itd. Vam pomaga brez bolečin, brez noža, brez nevarnosti zastrupljenja krvi hitro in zanesljivo delujoči Fellerjev turistovski obliž. Mali karton Din 4.40, veliki Din 6.60.

Dalje: Tekoča turistovska Elsa-tinktura, stekl. s čopičem Din 11.—

Elsa-prašek za posipanje zoper potenje telesa in nog. Škatla z rešetko Din 7.70, Elsa-prašek za nožno kopel Din 6.60.

Ono pravo za dom

Elsa-Sachet dišeča blazinicca za omaro s perilom, vir trajnega duha, ki prodre vsak kos perila. Cena Din 6.—

Elsa-gozdni duh (parfum za sobe) napolnjuje vsak prostor z divnim duhom, razkužuje zlasti bolniške sobe. Steklenica Din 16.50. Dišavne svečice in prašek za izkajenje sob od Din 3.— dalje.

Fini parfumi z duhovi raznih cvetlic v izvirnih steklenicah po 19 Din.

Rumova esenca Din 5.30 in 19.80, kineški čaj od Din 2.50 naprej.

Elsa prašek zoper golazen, usmrčuje zanesljivo in hitro vso golazen. Velika doza Din 17.60. Brizgalnica za pokončevanje golazni Din 25.—. Tinktura zoper stenice Din 17.60.

Strup zoper miši in podgane, »Flox«-zrnje, Din 8.80.

Naftalin del od Din 1.50, kafra od Din 3.— naprej.

Za gospodarja

Elsa hranilni prašek za živino kot močan dodatek dnevni hrani za konje, govedo, ovce, prašiče in perutnino. Karton Din 8.—. Mazilo za konje Din 19.80. Kreolin Din 10.—.

Zavojnica in poštnina posebej, a najceneje. Čim več hkrati naročite, tem več prihranite na poštnini.

Naročila naslavlajte razločno na:

Kaj sem slišal od svojega očeta.

Kdor želi ostati zdrav, mora imeti zlasti svoje telo v redu. Vsak stroj je treba od časa do časa pregledati, namazati in napake popraviti. Tudi telo zahteva tako paznjo. Lahko se vtihotapi napaka, ki nas more ugonobiti, če se ne zmenimo zanjo. Človek vé ceniti zdravje šele, ko ga izgubi. Zato naj vsakdo skrbi za zdravje. Že 34 let priznano dobro domače sredstvo za ohranitev zdravja in za preprečenje bolezni je Fellerjev dišeči »Elsa«-fluid, ki so ga že naši prastarši z dobrim uspehom rabili, kadar so imeli trganje po udih, zbadaenje, krče, glavobol in zobobol, trpeli radi nervoznosti, migrene, nespečnosti ali se hoteli obvarovati hripe.

To sredstvo preprečuje prehlad, kašelj, nahod, hripavost, boleznivratu in prsih, pa tudi na znotraj čuva nekaj kapljic na mleku ali sladkorju pred neugodnostmi.

Fellerjev prístni Elsa-fluid se dobi v lekarnah in podobnih trgovinah, in sicer poskusna steklenica za 6 Din, dvojната za 9 Din, velika specialna steklenica za 26 Din. Po pošti je najceneje naročiti čim več hkrati: 1 zavoje z 9 poskusnimi ali 6 dvojnati ali 2 specialnima steklenicama stane z zavojnico in poštnino vred 62 Din, 2 taka zavoja le 102 Din, trije taki zavoji le 139 Din, štirje le 173 Din, dočim stane 6 takih zavojev le 250 Din (namesto 6krat 62 Din).

Naročila naslavlajte na: Lekarnar Evgen V. Feller, Stubica Donja štev. 589. (Savska banovina).

Za želodec so pa najboljše Fellerjeve Elsa-kroglice: 1 zavitek s 6 škatlicami 12 Din.

EVGEN V. FELLER, lekarnar, Stubica Donja 589 (Savska banovina).

KAREL JEZERNIK & DR.

CELJE

Pisarna: Breg št. 25 in Prešernova ulica št. 5.

Konto pri „Prvi Hrvatski Štedionici“ v Zagrebu,
podružnica Celje.

Podjetje za izdelovanje vsakovrstnega cementnega blaga. — Prodaja cementa na drobno in na debelo.

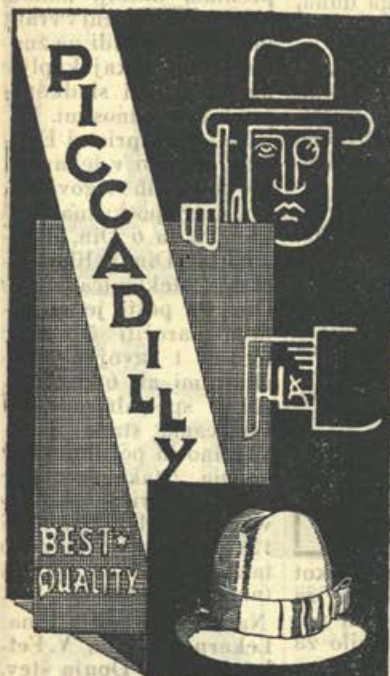
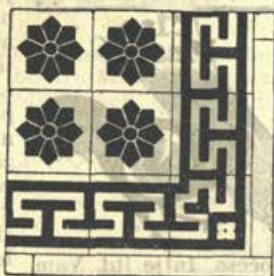
Postrežba kulantna

Cene

nenavadno nizke!

Dobava takojšnja!

Ogromna zaloga!

Piccadilly

Priporočamo

modno in konfekcijsko trgovino

Terezije Kuder, nasl.

Drago Cerlini

Celje, Glavni trg št. 14.

Solidna postrežba! Zmerne cene!

Franjo Dolžan

Celje, Za kresijo št. 4

Kleparstvo, oblastveno koncesijonirani
vodovodni instalater.

Prevzemam vsa v zgoraj omenjene stroke spadajoča dela: kakor kritje streh zvonikov, vodovodne naprave, moderno urejene kopalnice, straniščne naprave, naprave strelovodov kakor tudi vse vrste popravil istih. — Vsa dela in popravila se izvršujejo točno in solidno. — Cene zmerne. Proračuni vedno brezplačno na razpologo.

Moški klobuki

v vseh volnenih kvalitetah.

Specijaliteta:

Moški klobuki velour in gladki iz zajčje dlake v vseh modernih barvah in oblikah.

Tovarna klobukov „ŠEŠIR“ d. d.

v Škofji Loki.

Ko pridete v Celje, ne kupujte nič,
preden si ne ogledate velike izbire in
nizkih cen angleškega in češkega blaga
v manufakturni trgovini

Franc Kolbezen
Celje, Prešernova ulica 3.

Kdor je prišel pogledat, je tudi kupil
in priznal, da je blago res prvovrstno
in cene nizke.

Franjo Vehovar

Celje • Tovarna pohištva
Zaloga: Glavni trg št. 12.

Izvršuje vsakovrstno kakor tudi
luksuzno pohištvo po naročilu in
po konkurenčnih cenah.

**„ADRIA“
ČEVLJI**

ČEVLJARNA „ADRIA“, CELJE
(NARODNI DOM)

Zahtevajte cenik!

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavnica Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta :: Skupne rezerve
50.000.000 Din :: Ustanovljena 1900 nad 12.000.000 Din

Naslov za brzojavke: BANKA — Štev. telefona: 2861, 2413, 2502, 2503

PODRUŽNICE:

Brežice	Kranj	Novi Sad	Rakek	Split
Celje	Maribor	Novo mesto	Sarajevo	Šibenik
Črnomelj	Metković	Ptuj	Slovenjgradec	Zagreb

Naslov brzojavkam za podružnice: LJUBLJANSKA BANKA

Priporoča se za vse bančne posle

USTANOVLJENA LETA 1881

CELJSKA POSOJILNICA B: V CELJU

V LASTNI HIŠI CELJE NARODNI DOM

**Sprejema hranilne vloge od vsakogar in jih obrestuje najugodneje
nudi popolno varnost in izplačuje točno**

Izvršuje vse denarne posle, kupuje in prodaja tuj denar
ter čeke na inozemstvo / Izdaja uverenja za izvoz blaga

**Za varnost hran. vlog jamči poleg zavodovih aktiv po 100,000.000 Din
še lastna glavnica in rezerve, ki znašajo nad 14,500.000 Din**

MARIBOR
Aleksandrova 11

PODRUŽNICI:

ŠOŠTANJ
[v lastni hiši]

Ko bi Vi le vedeli

koliko in kolikokrat imate Vi korist od tega, bi vso to stran od besede do besede vestno prečitali!

Prava metoda za negovanje lica in rok.

Proti vsem napakam kože služi Fellerjeva kavkaška Elsa-pomada, ki štiti lice in kožo, ker ne pokriva kakor običajna krema samo površino kože, temveč jo koža vpija in tako deluje nanjo s svojimi dobrimi sredstvi. Ona hrani, obnavlja, pomlajuje staro, nagubano in hrapavo kožo lica, vratu in rok. Kožo napravi gladko, mehko, čisto in elastično, odstranjuje gube, brazgotine, mozolje. Vesele je videti, kako enostavno in hitro izginejo solnčne pege. Elsa-pomada štiti kožo pred škodlj. vplivom etra, vlage, prahu, vročine. Lonček Din 12.—. Zavojnina in poštnina posebej.

Za poskušnjo staneta 2 lončka z zavojnino in poštnino vred Din 40.— ako se pošlje denar naprej, zakaj po povzetju stane poštnina Din 10.— več.

»Elsa« tekoče lilijno mleko, idealno sredstvo za lepoto, steklenica stane Din 13/20.

Prava mila zdravja in lepote!

Fellerjeva Elsa mila so divnega vonja, štedljiva v porabi; plemenitijo kožo in vsebujejo dobro delujoče sestavine, zdravijo in lepoto potrebne. Obstoji 7 vrst mil:

Elsa-lilijno mlečno milo in Elsa milo lilijne kreme, izredno fini cvetli. mili; storita kožo mehko in nežno.

Elsa-rumenjakovo milo, pravo blago milo tudi za najmanjše otroke.

Elsa-glicerino milo posebno dobro deluje pri razpokani koži.

Elsa-boraksovo milo, izvrstno sredstvo proti solnčnim pegam, kožnim opeklinam in mozoljem.

Elsa-kafranovo milo, zelo dobro za kožo in lase, zlasti pri otrocih.

Elsa-milo za britje, ki obenem desinficira in mehča brado, se močno peni in ne draži kože. Za poskušnjo po pošti 5 kosov Elsa-mila v poljubni izbiri z omotom in poštnino Din 52.—.

Svetujemo, da pošljete denar naprej, ker znaša poštnina po povzetju 10 Din več. — Če se ti preparati prilože k Elsa-pomadi ali Elsa-milu, se poštnina prihrani, sicer se stroški zaračunajo najceneje posebej.

Naročila naslavlajte točno na:

EVGEN V. FELLER, lekarnar,

Stubica Donja 589 (Savska banovina).

Prava metoda za negovanje las.

Za nego las, za krepcanje in ohranjanje kože se uporablja Fellerjeva močna Elsa-pomada za rast las (Tanochina-pomada), ki dovaja nove hrane lasnim koreninam, dosega bujnejšo rast las in preprečuje prhljaj, izpadanje las in prezgodnjo osivelost; nevljane lase vzdržuje mehke in gibke. Lonček Din 12.—. Zavojnina in poštnina posebej. Za poskušnjo 2 lončka z zavojnino vred Din 40.—, če pošljete denar naprej; zakaj po povzetju stane 10 Din več.

Elsa-alkohol za lase krepki kožo na glavi, pomlajuje in polepšuje lase. Stekl. Din 27/50.

Elsa-Shampoo za izmivanje glave in las, jako prijetnega duha, zavitek Din 3/30. Mazilo za brke Din 5/50. Brillantine Din 5/50. Olje za lase Din 5.— in Din 17/50.

Za barvanje las, razne barve, Din 65.—.

Za odstranjanje las »Depilatorium« odstranjuje neljube dlake z vsakega dela telesa, Din 34.—.

Prava metoda za negovanje ust in zob.

Elsadont-krema za zobe izvrstno čisti zobe do snežne beline in hkrati tudi preprečuje vsako gnitje zob. Tuba stane Din 8/80.

Elsa-ustna voda, čisti, osvežuje in desinficira zobe in usta ter odstranjuje slabi duh iz ust, utrjuje zobno meso in preprečuje zobobol. Steklenica Din 16/50.

Elsa-zobni prašek samo Din 6/60. Dr. Heiderjev zobni prašek v škatlicah po Din 6/60, v vrečicah po Din 4/40.

Elsa-zobne kapljice delujejo hitro in blažijo bolečine, stekl. Din 7/70.

Jelisava-kamforna krogla Din 4/50. Zobne ščetke po Din 11.— in 20.—.

Za negovanje zdravja.

Elsa-kolonjska voda poživlja in osvežuje, steklenica Din 16/50.

Elsa-toaletni glicerini, mala steklenica Din 5.—, velika steklenica Din 17/60.

Elsa-toaletne pastile za umivanje in Elsa-toaletni prašek za umivanje. 1 karton Din 10.—.

Zdravilni puder »Dr. Kluger« (znamka Hega), škatla Din 27/50. Puder za dame, ena škatlica Din 4/40, šminka rdeča in bela po Din 3/30. Pomada za ustnice Din 3/30.

Mihael Dobravc
slikarski, pleskarski,
črkoslikarski mojster
CELJE, Glavni trg 15

Izvršuje vsa v to stroko
spadajoča dela vestno
in po zmernih cenah!

Kavo

vsak prav rad uživa, toda biti
mora res dobra. Takšno pa mo-
re kupiti le v naši trgovini, kajti
pri nas lahko izbirate, ker ima-
mo nad 30 vrst stalno v zalogi.

Anton Fazarinc, Celje
špecer. trgovina in velepražarna kave.

Svoj denar nalagate najbolje in najvarneje pri Kmečki hranilnici in posojilnici v Ptuj

registrovani zadrugi z neomejeno zavezo

— Minoritski trg šte. 3. —

Obrestuje hranilne vloge vedno po najugodnejši obrestni meri!

Daje posojila na vknjižbo, poroštvo in tekoči račun.

Zahtevajte moj velik cenik
s 1000 slikami brezplačno!

Novost!

Nobena popravila, ker
so vsi deli vedno v zalogi
in se izmenjava zastonj
izvrši! Poštne prosto
ali pa se zaračuna samo
malenkostno.

Remontoir-anker-ura

 Din **45**.-

Ista, boljša, dveletno
jamstvo Din 52.-

Ista še boljša, štiri-
letno jamstvo Din 72.-

Budilka z 1 zvoncec

Din **48**.-

Budilka z 1 zvoncec,
najboljše kvalitete, pet-
letno jamstvo Din 70.-

Ista z 2 zvoncecma, naj-
boljše kvalitete, petletno
jamstvo . . . Din 85.-

A. KIFFMANN,

MARIBOR št. 4a

pri švicarski tvornici ur.
Specialist prvovrstnih ur.

3krat tako dolgo

kot druge vrste trajajo

štrange, uzde, vrvi za seno, povodci in
drugo vrvarsko blago od

**Tovarne motvoza in vrvarne d. d.,
Grosuplje pri Ljubljani.**

To blago se razlikuje od drugih po tem, da ima
privezano rdečo oznako, kakor jo kaže tale slika
(pajk v sredini mreže in
z napisom:

GROSUPLJE).

Prepričajte se in zahtevajte
pri Vašem trgovcu vse vr-
varsko blago s tako marko
in zadovoljni boste in pri-
hranili si mnogo denarja.

To blago je priporočeno za
kmetovalce od

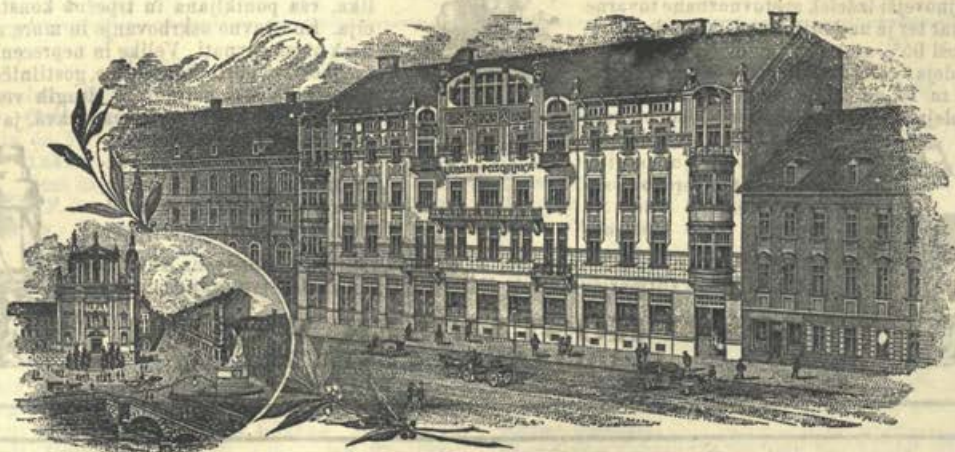
**Kmetijske šole
na Grmu.**

Ta varstvena znamka

garantira za najboljšo
kvaliteto. - Zahtevajte
vse vrvarske izdelke
samo s to znamko!

Štrange

MARIJIN TRG

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

LJUBLJANA, Miklošičeva c. 6

obrestuje hranilne vloge vedno po najugodnejši obrestni meri,
vezane vloge pa po dogovoru brez vsakega odbitka.

Tudi rentni davek plačuje posojilnica sama.

Svoje prostore ima posojilnica tik za frančiškansko cerkvijo
v lastni palači, zidani še pred vojno iz lastnih sredstev.

Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo
lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi
z **neomejenim** jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim
premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

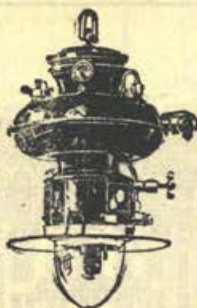
Hranilne vloge znašajo nad 180 milijonov dinarjev!

„MAXIM“

je najnovejši izdelek svetovnoznane tovarne Ditmar ter je najboljša svetiljka sedanosti. Potroši 95% zraka in samo 5% navadnega petroleja. Gori 300 do 600 sveč močno ter rabi za 14 do 18 ur samo 1 l navadnega petroleja. Nobenega snaženja, popolnoma

varna in zanesljiva proti vetru in dežju, svetiti morete z njo torej ob vsakem vremenu tudi na prostem. Zelo lepa ob-

Varujte se manjvrednih izdelkov, ki se Vam vsiljujejo. Pazite na znamko „MAXIM“ in Ditmarjev izdelek. Naročite pri gen. zastopstvu za Jugoslavijo:

JOSIP KOSTANJŠEK V CELJU
LJUBLJANSKA CESTA 21.

svetiljka

lika, vsa ponikljana in trpežna konstrukcija. Enostavno oskrbovanje in more z njo vsak otrok ravnati. Velike in neprecenljive vrednosti za obrtnike, trgovce, gostilničarje, posestnike žag, mlinov in drugih vodnih naprav. Krasna razsvetljava cerkvá, javnih cest, trgov in vasi. Zelo priporočljiva društvom za razsvetljava podeželskih odrov, dvoran, veselilnih ter sploh vseh prostorov na prostem.

Zdravilišče toplice DOBRNA pri CELJU

(Dravska banovina)

Naravne termalne ogljikove kopeli 37° C. — Zdravljenje srca, živcev, ženskih bolezni, revmatizma. Od 15. aprila do 15. junija kakor tudi od 1. septembra do 31. oktobra stane 20 dnevno zdravljenje Din 1200.—. V tem znesku je zapopadeno stanovanje, kopeli, hrana, zdravnik in vožnja z avtom iz Celja na Dobrno in nazaj.

Zahtevajte prospekte pri upravi zdravilišča.

Savinjčani! Hmeljarji!

SVOJ DENAR nalagajte pri Vašem, hmeljarskem zavodu, ki je edinole

SAVINSKA POSOJILNICA V ŽALCU

REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO

in ki deluje že 50 let za povzdigo gospodarstva, v prvi vrsti hmeljarstva Savinjske doline. — Savinska posojilnica je ustanoviteljica Hmeljarne v Žalcu — za razvoj savinjskega hmeljarstva najvažnejše ustanove.

Za varnost Vaših naložb jamči poleg lastnega zavodovega premoženja, ki obstoji iz nepremičnin in večmilijskih rezerv, še več tisoč zadrušnikov z vsem svojim premoženjem. ☐☐

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje najbolje. ☐☐

Posojila daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev pod najugodnejšimi pogoji. ☐☐

Rentni davek plačuje zavod iz svojega! ☐☐

Uradne ure:

Ob delavnikih od 8. do 12. in od 2. do 6. ure.

Ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. ure.

Zaloga Družbe sv. Mohorja v Celju.

Cene so nižje za ude, v oklepajih za nende in po knjigarnah. Vse knjige se dobijo tudi vezane.

Leposlovje Slovenskih Večernic.

Cigler Jan.: Deteljica. 4. izdaja . . . 6'60 (8'80)	Slemenik F. Val.: Izdajavec. 2. izd. 6'60 (8'80)
— Oglenica. 3. izdaja . . . 4'80 (6'40)	Slemenik Val.: Križem sveta. 2. izd. 6'— (8'—)
Detela dr. Fr.: Hudi časi. 8 slikami 12'90 (17'20)	Sorli dr. I.: Sorodstvo v I. členu . 6'60 (8'80)
— Takšni so! 8 slikami . . . 6'— (8'—)	Velikonja Narte: Višarska polena 12'— (16'—)
— Vest in zakon (Sl. Več. 80. zv.) 10'20 (13'60)	Verne Jules: Carski sel. Dva dela . 12'60 (16'80)
Finžgar F. S.: Stricl 8'— (10'80)	Vošnjak dr. Jožef: Troje angelskih
Jakliš Fr.: V graščinskem jarmu . 7'20 (9'60)	češčenj 6'— (8'—)
— Peklena svoboda 10'20 (13'60)	Vuk Ivan (Starogorski): Zorislava . 6'60 (8'80)
Kostanjevec J.: Življenja trnj. pot 6'— (8'—)	Wieseman-Zupančič: Fabijola. 3. izd. 9'— (12'—)
Krek dr. J.: Izbrani spisi. } broš. po 28'— (37'60)	Zbašnik dr. Franc: Boj za pravico 9'— (12'—)
II. zv. 1. in 2. snopič } vez. " 34'— (45'60)	— (Zaljski): Na krivih potih . 6'60 (8'80)
Lah Ivan: Uporniki 9'— (12'—)	— (Malograjski): Pisana mati . 9'— (12'—)
Lésar A.: Perpetua. 3. izdaja . . . 6'60 (8'80)	— — — Za srečo . . . 9'— (12'—)
Ozvald dr. K.: Za vsak dan. 1. zv. 6'30 (8'40)	Zorec: Domačija na Témenici . . 7'20 (9'60)
Parapat J.: Robinzon starši. 4. izd. 9'— (12'—)	Mati božja dobrega sveta. 2. izd. 6'— (8'—)
Pregelj dr. Iv.: Peter Pavel Glavar 3'30 (4'40)	Razne povesti 9'— (12'—)
Pregelj: Umreti nočejo 12'— (16'—), vez. 21'— (28'—)	Slovenske Večernice 41., 42., 49., 51., 52., 53., 55.,
Sket dr. J.: Miklova Zala. 5. izdaja 6'60 (8'80)	57., 59., 64. in 72. zvezek . po 6'60 (8'80)

Slovstvena in znanstvena knjižnica.

Zigon dr. A.: Francé Prešeren, I. zv., Prešernova	Gruden dr. Jos.: Zgodovina slovenskega naroda.
čitanka, 2. zvezek, broš. po 48'— (64'—)	8 slik., 1. do 6. zvezek, vsak po 11'10 (14'80)
vez., vsak zvezek po 55'80 (74'40)	1.—6. zvezek, vkup. . vez. 108'— (144'—)
1. in 2. zvezek skupaj broš. 90'— (120'—)	Mal: Zgodov. slov. narod. 7., 8. zv. vsak 15'— (20'—)
vez 100'— (134'—)	9. zvezek 9'— (12'—)
Ušenišnik dr. A.: Knjiga } broš. 23'— (29'30)	Kranjec S.: Zgodovina Srbov, broš. 21'— (28'—)
o življenju } vez. 28'— (37'30)	vez. 28'— (37'60)
Pitamio dr. Leonid: Država, broš. 100'— (135'—)	— Dodatek h knjigi Zgodov. Srbov 3'— (4'—)
vez. napol v platno 108'— (144'—)	Križanič dr. Iv.: Zgodovina sv. katoliške cerkve.
vez. v platno 114'— (152'—)	I., II. in III. del, vkup . . . 22'80 (30'40)
— Slovarček k Državi broš. 3'75 (5'—)	Brecelj: Čuda in tajne življenja. br. 12'— (16'—)
Jehart dr. Ant.: Iz Kalre Bagdad, I. in II. snopič,	vez. 21'— (28'—)
broš. vsak po 30'— (40'—)	Kelemina: Bajke in pripovedke, br. 38'— (50'67)
I. in II. snopič vkup vez. 68'— (90'60)	vez. 48'— (64'—)

Kmetijstvo.

Černe: Žlvinoreja, 80'— (108'—), vez. 90'— (120'—)	Povše: Umni kmetovalec 2. in 3. sn. 9'— (12'—)
Dular Fr.: Domači žlvinozdravnik 26'10 (34'80)	Rohrman-Dular: Gospodarski nauki 12'— (16'—)
Erjavec Fr.: Naše škodljive živali 7'20 (9'60)	Turk J.: Travništvo. 8 pod., 1. snop. 6'— (8'—)
— Domače in tuje živali v podobah. II. zv.: 10'20 (13'60)	— 2. snopič 10'20 (13'60)
Ptice (I. zvezek je pošel) . . 13'50 (18'—)	Humek: Boj sadnim škodljivcem 12'— (16'—)
Lakmayer Fr.: Umni čebelar . . 19'50 (26'—)	vez. 21'— (28'—)

Nabožne knjige.

Ehrlich dr. L.: Katoliška Cerkev, kraljestvo božje	Rogač-Torkar: Življenje svetnikov in svetnic.
na zemlji. 3 zvezki, broš., vkup 21'— (28'—)	Stara, popravljena, druga izdaja, I. in II. del,
vez. v polplatno 42'— (56'—)	broš., vsak del po . . . 16'50 (22'—)
vez. v celoplatno 48'— (64'—)	vez. v polusnje, vsak del po 48'60 (64'80)
Jegliš dr. A. B.: Mesaja. 8 slik., broš. 19'50 (26'—)	Seigerschmied J. M.: Pamet in vera. I., II. in
vez. 45'— (60'—)	III. del, vsak po 9'— (12'—)
— V boj za temelje kršč. vere! 6'60 (8'80)	Skuhala J.: Življenje našega Gospoda Jezusa
— V boj za kračanske resnice . 6'60 (8'80)	Kristusa. 8 podobami . . . 6'60 (8'80)
— V boj za kršč. življenje! . . 6'60 (8'80)	Slomšek A. M.: Pastirski listi . . 6'60 (8'80)
Lampe dr. Fr.: Jeruzalemski romar. 8 podob.	Stolz-Majar: Križana usmiljenost ali življenje
Dva snopiša vkup 6'60 (8'80)	sv. Elizabete. Tretja izdaja . 18'90 (25'20)
Lesar Ant.: Prilike p. Bonaventure 6'60 (8'80)	Šmuc J.: Nebeška krona. Druga izd. 7'80 (10'40)
Lesar dr. Jos.: Apostoli Gospodovi. I in II del,	Zorè dr. Jan. Ev.: V tem znamenju boš zmagal!
vsak po 5'70 (7'60)	8 podobami 6'60 (8'80)
Podgore V.: Razlaganje cerkv. leta ali Slovenski	— Življenje svetnikov. Nova izdaja. 8 podob.
Goffine 9'— (12'—)	1.—7. zv., broš., vsak po . . 7'20 (9'60)
	I. del (1.—5. zv.), vez. . . . 57'— (76'—)

Te zbirke leposlovnih in poučnih spisov je izdala Družba sv. Mohorja v Celju dosedaj naslednje zvezke:

Družbeni udje dobivajo knjige po znižanih cenah, nundje pa po navadnih, v oklepajih navedenih, cenah.

1. Remec Alojzij: Užitekarij, broš. 8-90 (5-20)
vez. 9-— (12-—)	21. Orczy-Poljanec: Za Cezarja, broš. 30-— (40-—)
vez. 39-— (52-—)
2. Platon: Sokratov zagovor, broš. 14-10 (18-80)
vez. 21-60 (28-80)	22. Malešič Matija: Živa voda, broš. 15-— (20-—)
vez. 22-50 (30-—)
3. Kotnik dr. Fran: Storijske, broš. 14-10 (18-80)
vez. 21-60 (28-80)	23. Jeglič C.: Naše prijateljice, broš. 27-— (36-—)
vez. 34-20 (45-60)
4. Baar-Hybásek: Križev pot, broš. 14-10 (18-80)
vez. 21-60 (28-80)	24. Turšič Leopold: Tiho veselje, broš. 21-— (28-—)
vez. 25-— (34-—)
5. Tolstoj: Knez Serebrjani, broš. 31-20 (41-60)
vez. 40-20 (53-60)	25. Kranjec S.: Kako smo se zedinili, br. 6-— (8-—)
vez. 12-— (16-—)
6. Jaklič: Zadnja na grmadi, broš. 18-— (24-—)
vez. 26-10 (34-80)	26. Jalen Janez: Ovčar Marko, broš. 26-40 (35-20)
vez. 36-90 (49-20)
7. Vadnjal: Otoški postržek, broš. 10-20 (13-60)
vez. 17-10 (23-80)	27. Pregelj I.: Peter Markovič, broš. 16-20 (21-60)
vez. 27-— (36-—)
8. Tominec: Sonce in senca, broš. 18-— (24-—)
vez. 26-10 (34-80)	28. Savinšek Slavko: Grče, broš. 15-— (20-—)
vez. 21-— (28-—)
9. Pengov-Ratajec: Kemija, broš. 13-50 (18-—)
vez. 20-40 (27-20)	29. V. Riha-F. Bradač: Palček, broš. 12-— (16-—)
vez. 17-— (22-60)
10. Pregelj Iv.: Božji mejniki, broš. 8-10 (10-80)
vez. 15-— (20-—)	30. London: Kralj Alkohol, broš. 21-— (28-—)
vez. 33-— (44-—)
11. Niccodemi D.: Učiteljica, broš. 6-— (8-—)
vez. 12-90 (17-20)	31. Brieux: Rdeča suknja, broš. 15-— (20-—)
vez. 24-— (32-—)
12. London J.: Kristof Dimač, broš. 26-40 (35-20)
vez. 34-80 (46-40)	32. A.: Med življenjem in smrtjo, br. 27-— (36-—)
vez. 36-— (48-—)
13. Kmetova: Sv. Francišek As., broš. 30-— (40-—)
vez. 39-— (52-—)	33. Magajna: Primorske novele, br. 12-— (16-—)
vez. 21-— (28-—)
14. Dickens: Božična pesem, broš. 8-10 (10-80)
vez. 15-— (20-—)	34. Breclj: Knjiga o zdravlju, broš. 39-— (52-—)
vez. 51-— (68-—)
15. Malešič Matija: Kruh, broš. 21-— (28-—)
vez. 30-— (40-—)	35. Scoville: V samotah pragozda, br. 18-— (24-—)
vez. 28-— (37-40)
16. Steska: Slov. umetnost I., broš. 30-— (40-—)
vez. 39-— (52-—)	36. S.-K.: V oblasti čarodejev, broš. 27-— (36-—)
vez. 39-— (52-—)
17. Lagerlöf: Krist. legende, broš. 21-— (28-—)
vez. 28-20 (37-60)	37. Bolhar Alojzij: Mati, broš. 12-— (16-—)
vez. 21-— (28-—)
18. B.-P.: Jurček-Kozamurček, broš. 20-— (28-—)
vez. 27-— (36-—)	38. Seljak France: Kamnarjev Jurij (v tisku)
19. L.-O.: Moj mali Hlaček, broš. 9-— (12-—)
vez. 16-20 (21-60)	39. Bordeaux-Hafner: Zametene stopinje (v tisku)
20. Pirjevec: Slovenski možje, broš. 30-— (40-—)
vez. 39-— (52-—)	40. Bridges: Jetnik v Gorah meseca (v tisku)

Knjige št. 26, 27, 30 in nadaljnje so vse vezane v celoplatno. Zahtevajte podrobni prospekt vseh knjig iz založbe Mohorjeve družbe v Celju. Dobite ga brezplačno.

V pripravi za tisk v letu 1931 ima Mohorjeva družba tale dela:

Dr. Fr. Detela, zbrana dela. Prvi zvezek. Ureja J. Solar. Vsak zvezek bo imel uvod in opombe. V prvem zvezku izide: 1. Lepa ideja v neumni odeji, 2. Malo življenje, 3. Kislo grozdje, 4. Veliki grof. **Slnje ozare.** Jože Pogačnik je zbral svoje najboljše pesmi. Knjiga bo izreden literaren užitek.

Knjiga o Bogu. Spisal vseučiliški profesor dr. France Veber. Naš najboljši sodobni modroslovec razodeva na svojski način, kako si utira pot do Boga. Za vsakega prezanimiva knjiga.

Otrok v predšolski dobi. Spisal dr. N. Dragaš. Prepotrebna knjiga za starše.

Kdor želi katero teh del, naj nam javi po dopisnici. Čim bo katero natisnjeno, mu ga takoj dostavimo po pošti.